

ספר ויקרא

תוכן העניינים

v	Introduction
1	פרשת ויקרא
23	פרשת צו
40	פרשת שמיני
57	פרשת תזריע
68	פרשת מצרע
83	פרשת אחרי מות
97	פרשת קדשים
110	פרשת אמור
132	פרשת בהר
143	פרשת בחקתי
160	פרשת במדבר
162	הפטרות
162	הפטרת שמות
164	הפטרת וארא
167	הפטרת בא
168	הפטרת בשלח
174	הפטרת יתרו
176	הפטרת משפטים
179	הפטרת תרומה
181	הפטרת תצוה
183	הפטרת כי תשא
187	הפטרת ויקהל
189	הפטרת פקודי

192	מפטיר לשבת ראש חודש
192	הפטרת שבת ראש חודש
195	הפטרת שבת מחר חודש
198	מפטיר לפרשת זכור
198	הפטרת פרשת זכור
202	מפטיר לפרשת פרה
204	הפטרת פרשת פרה
206	מפטיר לפרשת החודש
209	הפטרת פרשת החודש
212	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metzudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

I hope this text will be helpful to those who use it.

ויקרא	<p>1 And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֶהֱל מוֹעֵד לֵאמֹר:</p>	
2	<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יָקִירִב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבֶּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָּנְכֶם:</p>	
3	<p>If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן־הַבֶּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יָקִירִב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלכא השרת משתמשין בו, שנאמר, וקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אבל לנציצי האומות עכו"ם נגלה אליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר ויקרא לאלהים אל בלעם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בחורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטין לדבר אחר (במדבר ז, פט), מדבר אליו (שם), וידבר אליו, ונועדתי לך (שמות כה, כג), כולן בחירת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו. מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר את הקול (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בזהלים קול ה' צפח, קול ה' צהר, קול ה' שחר ארזים (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיוצא בו וקול פגמי הפריצים נשמע עד הקצר החיצונה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר פקול אל שדי דדברו (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מעל הפקרת (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מצין שני הפריצים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבוסים, בצילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר ויהי פאשר שמו כל אנשי המלחמה למות. וידבר ה' אלי לאמר (דברים כט, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר ויפצז משה את דברי הקס וגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אחס לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר ואין: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוע ואת הנרע: מן הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קין המזבח הצאה מן המותרות (שזועות יב):

4	And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וְיָסֻמוֹד יָדָיו עַל רִישׁ עֹלֹתָ וְיִתְרָעִי לִיה לְכַפֵּר עָלוֹהִי:	4 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:
5	And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.	וַיִּבְּסוּ יָת בֶּר תֹּרֵי קָדָם יִי וְיִקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנֵי יִת דָּמָ וְיִזְרְקוּן יִת דָּמָ עַל מִדְבַּחַּא סְחוֹר סְחוֹר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:	וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
6	And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.	וַיִּשְׁלַח יִת עֹלֹתָ וַיִּפְלִיג יִתָּה לְאַבְרָהָא:	6 וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ:
7	And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.	וַיִּתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנָא אִשְׁתָּא עַל מִדְבַּחַּא וַיִּסְדְּרוּן אֲשִׁיא עַל אִשְׁתָּא:	7 וְנָתְנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדדרוגינוס (זכורות מא:): תמים. בלא מוס: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נמערבה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נמערבה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבנו: יקריב אחרו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו:). לפני ה' וסמך. אין סמיכה דקמה:

(4) על ראש העלה. להביא עולת חובה לסמיכה, ולהביא עולת הנאן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתה בדי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מנות כהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר: לפני ה'. בעזרה: והקריבו. וקצלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתייהן (ס"א ששתייהן) צניי אהרן (חגיגה יא:). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם פעמים, להביא את שנתערב בזמניו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אֶת דָּמוֹ (פסוק יא:). וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת. תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתוח: אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא:):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מנא להביא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא בכיהונו, הא אם עזב צבגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

8	And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;	וַיִּסְדְּרוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן כֶּהֱנִיָּא יֵת אֲבִרְיָא יֵת רִישָׁא וְיֵת תְּרַבָּא עַל אֵעִיָּא דְעַל אִשְׁתָּא דְעַל מִדְבָּחָא:	וְעִרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנֹּתָחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	8
9	but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְגִוְיָהּ וּכְרַעֲוֶיהָ יַחְלִיל בְּמֵיָא וַיִּסִּק כֶּהֱנָא יֵת כּוֹלָא לְמִדְבָּחָא עַל־תָּא קוֹרְבַּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי:	וּקְרָבוּ וּכְרַעֲוֵי יִרְתֵּן בְּמֵיָם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶיהָ אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)	9
10	And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.	וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיהּ מִן אֲמִרְיָא אוּ מִן בְּנֵי עֹזָא לְעֹלָתָא דְכָר שְׁלִים יִקְרִבֶנָּה:	וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׁעִים אוּ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ:	ישראל
11	And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.	וַיַּכּוּס יִתִּיהָ עַל שְׂדָא דְּמִדְבָּחָא צְפוֹנָא קָדָם יי וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן כֶּהֱנִיָּא יֵת דְּמִיהָ עַל מִדְבָּחָא סָחוֹר סָחוֹר:	וַשְׁחֹט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	11
12	And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.	וַיַּפְלִיג יִתִּיהָ לְאַבְרוּהִי וְיֵת רִישֶׁיהָ וְיֵת תְּרַבִּיָּה וַיִּסְדֵּר כֶּהֱנָא יִתְהוֹן עַל אֵעִיָּא דְעַל אִשְׁתָּא דְעַל מִדְבָּחָא:	וַנָּתַח אֹתוֹ לְנֹתָחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פִּדְדּוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	12

- (8) בני אהרן הכהנים. כשהם צביהונם, הא כהן הדיוט שעצד צשמונה צגדים, עצודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותז צשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כז). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את צית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה:
- (9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושי"ר צלע"ז: נחת רוח לַפְּנֵי, שאמרתי ונעשה רצוני:
- (10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמזוהם:
- (11) על ירך המזבח. על צד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צמחה:

13	But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְרִיב וְהִפְרָעִים יִרְחֹץ בַּמַּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עָלָה הוּא אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)	13
14	And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.	וְאִם מִן-הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן-הַתּוֹרִים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת-קָרְבָּנוֹ:	שני
15	And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.	וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצָה דָּמּוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:	15
16	And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.	וְהִסִּיר אֶת-מְרָאָתוֹ בְּנִצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלַת הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל-מְקוֹם הַדָּשָׁן:	16

(14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר תמים יקר בצקר צפצפים וצעים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צהמה, ואין תמות וזכרות בעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציוד, שזו ושזו פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הבהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוצץ בצפרו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסמינין וקוצץ: ונמצה דמו. לשון מין אפים (משלי ל, ג), פי אפס המץ (ישעיה טז, ד), כוזב בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכחים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו פי נזו גם נעו (איכה ד, טו), וזהו שתרגס אונקלוס צאיקליה, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכחים סה:). בעולת צהמה שאינה אוכלת אלא באצבע בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנוזן מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. במזרחו של כזב: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל צוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא:):

17	And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וַיִּפְרֹק יְתִיָּה בְּכַנְפוֹתָיָהּ לֹא יִפְרֹשׁ וַיִּסֵּק יְתִיָּה כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא עַל אֵשׁ דְּעַל אִישָׁתָא עֲלֵתָא הוּא קוּרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קֳדָם יי:	וְשָׁפַע אֹתוֹ בְּכַנְפֹּיו לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ עֲלֵה הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)	17
II	And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.	וְאִנְשׁ אֲדָרִי יִקְרִיב קוּרְבָּן מִנְחָתָא קֳדָם יי סוּלְתָא יְהִי קוּרְבָּנִיהּ וַיִּרִיק עֲלֵה מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עֲלֵה לְבוֹנָתָא:	וְנֹפֶשׁ כִּי-תִקְרִיב קֳרָבָן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קֳרָבָנוּ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה:	II
2	And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereof his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וַיְבִיִּינָהּ לְבְנֵי אַהֲרֹן כֹּהֲנָיָא וַיִּקְמוּץ מִתַּמָּן מְלִי קוּמְצִיָּה מִסֵּלְתָהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל לְבוֹנָתָהּ וַיִּסֵּק כֹּהֵנָא יֵת אֲדָכְרָתָהּ לְמִדְבָּחָא קוּרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קֳדָם יי:	וַהֲבִיֵּאתָ אֶל-בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מִלֵּא קִמְצוֹ מִסֵּלְתָהּ וּמִמִּשְׁמֹנָהּ עַל כָּל-לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזָכָרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:	2

(17) ושע. אין שיסוע אלא ציד, וכן הוא אומר בשמשון וישפעהו פשפעה הגדי (שופטים יד, ו צחסיס סה:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נולתו: בכנפיו. נולה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קזה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שצדע ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצ' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר צבהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעיט וצלצד שיכוין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדצה אלא צמנחה, מי דרכו להסתנדז מנחה, עני, אמר הקצ'ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד:). סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מציא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמאת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן צאות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סלת חטים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וְעֶשְׂרוֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נצלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נצללת עמה ולא נקמאת עמה, שנאמר על כל לבונתה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שיצקה וצליה כשרים צזר:

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מצות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום צעורה, אף צי"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמצו. יכול מצדן, מצדן ויואל לכל צד, תלמוד לומר צמקום אחר והרים ממנו צקמנו (להלן ו, ח), לא

3	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: (ס)	3
4	And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.	וְכִי תִקְרַב קָרְבָן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוּר סֵלֶת חֲלֹת מִצֵּת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן: (ס)	4
5	And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.	וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחְבֵּת קָרְבֶּנֶד סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה:	5
6	Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.	פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וַיִּצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)	6
7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קָרְבֶּנֶד סֵלֶת בְּשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה:	שלישי

יהא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי בקמחו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא.), והוא קומץ כמשמעו, לשון העצרים: על כל לבונתה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונתה והקטיר. אף הלבונה זהקטרה: מלא קמצו מסלחה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שבו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, וההדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ה'. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיצא או חלות או ריקין, החלות כלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחן וחוזרן ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין כף יונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר בו זך. ושנינו במנחות (עו.) כל המנחות האפיות לפני קמיצתן ונקמזות על ידי פתיחה כולן צאות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא קף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא קפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות, שמן יציקה, ובלילה, ומתן שמן ככלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שכוללן צעודן סלת:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיחה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אוצא את החלות ולא אוצא את הריקין, תלמוד לומר הוא:

8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֱלֶה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:	8
9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֲזִכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אֵשָׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ כִּי כָל־שֶׂאֱל וְכָל־דְּבַשׁ לֹא־תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אֵשָׁה לַיהוָה:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קִרְבַּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֲתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ:	12
13	And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	וְכָל־קִרְבַּן מִנְחָתְךָ בְּמַלַּח תִּמְלַח וְלֹא מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מַעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבְּנֶךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס)	13

- (7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שמנה לצור ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוש ומנענע:
- (8) אשר יעשה מאלח. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. בעליה אל הכהן: והגישו. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (וצחים סג):
- (9) את אזכרתה. הוא הקומץ:
- (11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:
- (12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שתי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר חמץ פאפאנה (להלן כג, יז), וצכורים מן הדבש, כמו צכורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

14	And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.	וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלְוֵי בָאֵשׁ גֵּרֶשׁ כֶּרְמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:	14
15	And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.	וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְתָּה מִנְחָה הִוא:	15
16	And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִכְרֹתָהּ מִגֵּרֶשָׁהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל-לִבְנֹתָהּ אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)	16
III	And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.	וְאִם-זִבְחַת שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הִוא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ לִפְנֵי יְהוָה:	רביעי
2	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וּשְׁחָטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2

(13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים התחתונים ליקרצ צמזח צמלח, וניסוך המים צמח: על כל קרבנד. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ:).

(14) ואם תקריב. הרי אם משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חובה, וכן ואם יהיה היצול וגו' (צמדצר לו, צ): מנחת בכורים. צמנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אביב צעת צישול הצואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אביב, ונאמר להלן כי השעורה אביב (מנחות סח:). קלוי באש. שמיצטין אותו על האור צאצוב של קלאים, (פירש"י צמנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלו כי אינה נטחנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון צצירה וטחינה גורסה צריחים של גרוסות, כמו ויגרס צקצץ (איכה ג, טז), וכן גרסה נפשי (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו:), שהצואה לחה ומלאה צקצין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פרמל צקלונז (מלכים"ב ד, מז):

(1) שלמים. שמטילים שלום צעולם. דצר אחר שלמים שיש צהם שלום למזבח ולכהנים ולצעלים:

3	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶב הַמִּכְסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:	3
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֶּתֶר עַל־הַכֹּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יִסְרְנָה:	4
5	And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הַעֲצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)	5
6	And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.	וְאִם מִן עֹזָא קֹרְבָנִיה לְנֹכַסֶּת קֹדֶשֶׁת קָדָם יְיָ דָּכָר אוֹ נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָה:	6
7	If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.	אִם אֶמֶר הוּא מִקְרִיב יֵת קֹרְבָנִיה וְיִקְרִיב יֵתִיה קָדָם יְיָ:	7
8	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְיָסְמוֹד יֵת יְדִיה עַל רִישׁ קֹרְבָנִיה וַיַּכּוּס יֵתִיה קָדָם מִשְׁכַּן וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן יֵת דָּמִיה עַל מִדְּבַחָא סָחוּר סָחוּר:	8

- (3) ואת כל החלב וגו'. להציא חלב שעל קצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להציא חלב שעל הדקין:
- (4) הכסלים. (פלנקין"ן צלע"ז) שהחלב שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא בגוצה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שחתם המתנים שקורין צלע"ז לונצילו"ש, לוצן הנראה למעלה בגוצה הכסלים, וזתחתיתו הצער חופפה: היותה. היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי חָרָא דְנָצְדָא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיֶּתֶר וְאֵת הַיֶּתֶר מִן הַכֹּבֶד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:
- (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שחקדים עולת תמיד לכל קרבן, על המערכה:
- (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכבד מה שאין צאימורי העז, שהכבד אלוהי קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות:

9	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִזִּבְחַ הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חֲלָבֹהּ הָאֲלִיָּה תְּמִימָה לְעֹמֶת הָעֶצֶה יִסְרֶנָּה וְאֶת־הַחֲלָב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקָּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶב:	9
10	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְיֵת תְּרֵתִין כּוֹלֵין וְיֵת תְּרַבָּא דְעֵלִיחֹן דְעַל גִּסְסִיא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלֵתָא יְעֲדִינָה:	10
11	And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.	וְיִסְקַנְיָה כְּהֵנָּא לְמִדְבַּחָא לֶחֶם קוֹרְבָנָא קָדָם יי:	11
12	And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.	וְאִם מִן בְּנֵי עִזָּא קוֹרְבָנִיָּה וְיִקְרְבִיָּה קָדָם יי:	12
13	And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְיִסְמֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רִישִׁיָּה וְיַכּוּס יְתִיָּה קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דָּמֶיהּ עַל מִדְבַּחָא סָחוּר סָחוּר:	13
14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְיִקְרִיב מִנֵּיהּ קוֹרְבָנִיָּה קוֹרְבָנָא קָדָם יי יָת תְּרַבָּא דְחָפִי יָת גִּזָּא וְיֵת כָּל תְּרַבָּא דְעַל גִּזָּא:	14
		וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֲלָב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקָּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶב:	

- (8) וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באמצע אלא בחטאת:
 (9) חלבו. המוצר שזו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות הידועות (חולין יא.).
 (11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גזרה: לחם. לשון מאכל, וכן נשחיתָה עץ צִלְקָמוֹ (ירמיה יא, יט), עֲצָד לָקֶס רַב (דניאל ה, א), לָשְׁחֹק עֲשִׂים לָקֶס (קהלת י, יט):

15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְיִתְּ תִרְתִּין כּוֹלֵינָן וְיִתְּ תִרְבָּא דְּעִלְיֹהוֹן דְּעַל גְּסָסְיָא וְיִתְּ חֲצָרָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָהּ:	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלָיו אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֶת־הִיתָרֹת עַל־הַכְּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:	15
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וַיְסִיִּקֵנּוּ כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קוֹרְבָנָא לְאַתְמָבְלָא בְּרַעְנָא כָּל תִּרְבָּא קָדָם יי:	וְהַקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחַח כָּל־חֵלֶב לַיהוָה:	16
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	קִים עָלֶם לְדָרִיכוֹן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן כָּל תִּרְבָּא וְכָל דָּמָא לֹא תִכְלוּן:	חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתִּיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל־חֵלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	17
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	חמישי
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אִנְשׁ אַרִי יְחֹב בְּשִׁלוּ מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְּלֹא כְּשָׁרִין לְאַתְעֲבָדָא וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:	דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי־תַחַטָּא בְּשָׁגָגָה מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וַעֲשֵׂה מֵאַחַת מִנְהֻנָּה:	2
3	if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.	אִם כֹּהֵנָא רַבָּא יְחֹב לְחֹבֶבֶת עָמָא וַיִּקְרִיב עַל חֹבְתִיָּה דְּחָב תֹּור בֶּר תֹּורי שְׁלִים קָדָם יי לְחַטָּאת:	אִם הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יִחַטָּא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בֶּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת:	3

(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

(2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וזכרתו ושגגתו חטאת (שבת

סט.). מאחת מזהבה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דן מדניאל:

(3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עס שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין צו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: בר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג':

4	And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.	וַהֲבִיֵּא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמָךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וַשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	4
5	And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.	וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּמַם הַפָּר וַהֲבִיֵּא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	5
6	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַהֲזָה מִן־הַדָּם שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנֵי פֶרֶכֶת הַקֹּדֶשׁ:	6
7	And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קֹטֶרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֹתוֹ כָּל־דָּם הַפָּר יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	7
8	And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְאֶת־כָּל־חֵלֶב הַחֲטָאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסָּה עַל־הַקָּרֶב וְאֶת כָּל־חֵלֶב הַקָּרֶב:	8

- (5) אל אהל מועד. למשכן. וצנית עולמים להיכל:
 (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים צפרות, ואם נגעו נגעו (יומא נז).
 (7) ואת כל דם. שירי הדם:
 (8) ואת כל חלב פר. חלצו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יום הכפורים לכליות ולחלצים ויותרת: החטאת. להציא שעירי עבודה אלילים לכליות ולחלצים ויותרת: ידים ממנו. מן המחובר, שלא יתחננו קודם הסרת חלצו (ת"כ פרק ד, א):

9	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,	וְיִתַּתְּ תִּרְתִּין כּוֹלֵינָן וְיִתַּתְּ תִּרְבָּא דְּעֵלִידוֹן דְּעַל גִּסְסִיא וְיִתַּתְּ חֲצָרָא דְּעַל כְּבָדָא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָהּ:	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַפְּסָלִים וְאֵת-הִיתָרֹת עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיֹת יִסְרְנָהּ:	9
10	as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.	כִּמָּא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא וְיִסְיָקְנוֹן כְּהֵנָּא עַל מִדְּבַחָא דְּעֵלְתָא:	כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירֵם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:	10
11	But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,	וְיִתַּתְּ מִשַּׁךְ תּוֹרָא וְיִתַּתְּ כָּל בְּסָרְיָה עַל רִישִׁיהָ וְעַל כְּרַעְוֶיהָ וְגִוְיָהּ וְאוֹכְלֶיהָ:	וְאֵת-עוֹר הַפָּר וְאֵת-כָּל-בְּשָׂרוֹ עַל-רֹאשׁוֹ וְעַל-כְּרַעָיו וְקֶרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:	11
12	even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.	וְיַפִּיק יֵת כָּל תּוֹרָא לְמִפְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִישַׁד קְטָמָא וְיִוְקִיד יִתִּיהָ עַל אֶעֱיָא בְּאִישְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִישַׁד קְטָמָא יִתּוֹקֵד:	וְהוֹצִיא אֶת-כָּל-הָפָר אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מָקוֹם טָהוֹר אֶל-שַׁפָּךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל-עֵצִים בָּאֵשׁ עַל-שַׁפָּךְ הַדָּשָׁן יִשְׂרָף: (פ)	12
13	And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:	וְאִם כָּל בְּנֵשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל יִשְׁתְּלוּן וְיִהִי מְכּוּסָא פִתְגָמָא מֵעֵינֵי קְהָלָא וְיַעֲבְדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דִּלָּא כְּשִׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא וְיַחֲבֹבוּן:	וְאִם כָּל-עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנַעֲלָם דְּבָר מֵעֵינֵי הַקֹּהֵל וַעֲשׂוּ אַחַת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשִׂינָהּ וְאָשָׁמוּ:	13

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש בזבח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחיטת קדשים (זבחים מט:): מצריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, בפרק איזהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון תוספת הן, כמו מלכד: (12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולבית הקצרות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשוהו רבותינו במס' יומא (סח.) ובסנהדרין (מז:): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, 7): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא מלמד שאפילו אין שם דשן: (13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שבמורה שהוא מותר (הוריות ז:): הקהל ועשו. שעשו לצור על פיהם:

14	when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.	וְתִתְּנֵדַע חֹכְמָתָא דְּחִבּוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרְבוּן קֹהֵלָא תוֹר בֵּר תוֹרִי לְחַטָּאת וַיִּיתֹן יְתִיָּה לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:	וְנוֹדַעְהָ הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וַהֲקִרְיֻבוּ הַקֹּהֵל פֶּר בֶּן־בָּקָר לְחֲטָאת וַהֲבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:	14
15	And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.	וַיִּסְמְכוּן סָבִי כְּנִשְׁתָּא יֵת יְדֵיהֶון עַל רִישׁ תוֹרָא קֹדֶם יְיָ וַיִּכּוּס יֵת תוֹרָא קֹדֶם יְיָ:	וַיִּסְמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה וַשְׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה:	15
16	And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.	וַיַּעֲלֵל כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְּתוֹרָא לְמִשְׁכַּן זִמְנָא:	וַהֲבִיֵּא הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּמֵם הַפֶּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	16
17	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.	וַיִּטְבֹּל וַיִּשְׁבֹּל כְּהֵנָא אֶצְבָּעִיהָ מִן דָּמָא וַיִּדִּי שְׁבַע זִמְנִין קֹדֶם יְיָ קֹדֶם פְּרוֹכְתָא:	וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וַהֲזָה שְׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרְכֶת:	17
18	And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וּמִן דָּמָא יִתִּין עַל קִרְנֵת מִדְּבַחָא דְקֹדֶם יְיָ דְבִמִּשְׁכַּן זִמְנָא וְיֵת כָּל דָּמָא יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא דְעֻלָּתָא דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:	וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קִרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹּךְ אֶל־יסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	18
19	And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.	וְיֵת כָּל תַּרְבִּיָּה וּפְרִישׁ מִנִּיהָ וַיִּסִּיק לְמִדְּבַחָא:	וְאֵת כָּל־חִלְבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וַהֲקִטִּיר הַמִּזְבֵּחַ:	19
20	Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.	וַיַּעֲבִיד לְתוֹרָא כְּמָא דְּעָבִיד לְתוֹרָא דְּחַטָּאת כֵּן יַעֲבִיד לִיהָ וַיִּכַּפֵּר עֲלֵיהֶון כְּהֵנָא וַיִּשְׁתַּבֵּי לְהֶון:	וַעֲשֵׂה לַפֶּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפֶּר הַחֲטָאת כֵּן יַעֲשֵׂה־לּוֹ וַיִּכַּפֵּר עֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:	20

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זכאים מאי):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

(19) ואת כל חלביו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושמי כליות, למדין הם מועשין לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו זו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט צרכונו מפני חיבתו (שם):

21	And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.	וַיִּפֶּק יֵת תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וַיּוֹקִיד יֵתִיה כְּמָא דְאֻקִּיד יֵת תּוֹרָא קִדְמָאָה חֲטַת קְהֵלָא הוּא:	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמִּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חֲטַאת הַקְּהָל הוּא: (פ)	21
22	When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:	אִם רֹבֵא יַחֲבִיב וַיַּעֲבִיד חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי אֱלֹהִיה דְּלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָא בְּשָׁלוּ וַיַּחֲבִיב:	אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעָשָׂה אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲלֵהֶיו אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשֶׂינָהּ בְּשִׁגָּגָה וְאִשָּׁם:	22
23	if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.	אוּ אֲתִידַע לִיה חֻבְתִּיה דְּחָב בֵּה וַיְיָתִי יֵת קוֹרְבָנִיה צִפִּיר בֶּר עֲזִין דְּכַר שְׁלִים:	אוֹ־הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חֲטֵא בֵּה וְהֵבִיא אֶת־קֶרְבָּנוֹ שְׁעִיר עֲזִים זָכָר תָּמִים:	23
24	And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.	וַיִּסְמֹךְ יָדִיה עַל רִישׁ צִפִּירָא וַיִּכּוֹס יֵתִיה בְּאַתְרָא דִּיכּוֹס יֵת עֲלֵתָא קִדָּם יְיָ חֲטָטָה הוּא:	וְסִמָּךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חֲטָטָה הוּא:	24
25	And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.	וַיִּסַּב כְּהֵנָא מִדְּמָא דְּחֲטָטָה בְּאַצְבָּעֵיה וַיִּתֵּן עַל קִרְנֵת מִדְּבַחָא דְּעֲלֵתָא וַיִּת דְּמִיה יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא דְּעֲלֵתָא:	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָטָה בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל־קִרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־דָּמּוֹ יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:	25

(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול צמנות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו צניתינן על המזבח החיצון שנחנן צמנתה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

(22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לז להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:

(23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרבה או יש שמשמעין בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכאן נודע לו שאיסור היה:

(24) במקום אשר ישחט את העולה. צלפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

(25) ואת דמו. שירי הדם:

26	And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.	וְיָת כָּל תְּרֵבִיָּה יִסִּיק לַמִּדְבָּחַת כְּתֵרֵב נִכְסֵת קוֹדֵשִׁיא וַיַּכְפֹּר עָלוּהִי כִּהְנָא מְחֻבָּתִיָּה וַיִּשְׁתַּבֵּי־לִיָּהּ:	וְאֶת־כָּל־חֻלְבּוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה כְּחֹלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֻטָּאתָו וַנִּסְלַח לוֹ: (פ)	26
27	And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:	וְאִם אִנְשׁ חַד יַחֻב בְּשָׁלוּ מַעֲמָא דְאַרְעָא בְּמַעֲבָדִיָּה חַד מִפְּקוּדֵי־אֵי דִּי דְלֹא כְּשִׁרִין לְאַתְעָבְדָא וַיַּחֻב:	וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת תַּחֲטָא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשָׁם:	שז
28	if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.	אוֹ אֲתִידַע לִיָּה חֻבָּתִיָּה דְחָב וַיָּבִי־קוֹרְבָנִיָּה צִפִּירַת עֲזִי שְׁלֵמָא נֹקְבָא עַל חֻבָּתִיָּה דְחָב:	אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חֻטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וַהֲבִי־א קֹרְבָנוֹ שְׁעִירַת עֲזִים תְּמִימָה נֹקֶבָה עַל־חֻטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:	28
29	And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.	וַיִּסְמוֹד יָת יְדִיָּה עַל רִישׁ חֻטָּאתָא וַיַּכּוֹס יָת חֻטָּאתָא בְּאַתְרָא דְעֻלְתָּא:	וַיִּסְמוֹד אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֻטָּאת וַיִּשְׁחַט אֶת־הַחֻטָּאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:	29
30	And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.	וַיִּסַּב כִּהְנָא מִדָּמָה בְּאַצְבָּעִיָּה וַיִּתֵּן עַל קִרְנֵת מִדְבָּחַת דְעֻלְתָּא וַיִּת כָּל דָּמָה יִשְׁפּוֹד לִיסוּדָא דְּמִדְבָּחַת:	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל־קִרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָה יִשְׁפּוֹד אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:	30
31	And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.	וַיִּת כָּל תְּרֵבָה יַעֲדִי כְּמָא דְאַתְעָדָא תֵּרֵב מֵעַל נִכְסֵת קוֹדֵשִׁיא וַיִּסִּיק כִּהְנָא לַמִּדְבָּחַת לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קֳדָם יְיָ וַיַּכְפֹּר עָלוּהִי כִּהְנָא וַיִּשְׁתַּבֵּי־לִיָּהּ:	וְאֶת־כָּל־חֻלְבָּה יֹסִיר כְּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֹלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וַהֲקִטִּיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה לַרִּיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וַנִּסְלַח לוֹ: (פ)	31

(26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים בשלמים:

32	And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.	וְאִם אָמַר יִיתִי קֹרְבָנִיהָ לַחֲטָאתָ נִקְבָּה נְקִימָה יִבְיָאָנָה:	32
33	And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשַׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה:	33
34	And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.	וְלָקַח הַכֹּהֵן מַדָּם הַחֲטָאתָ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יֶסֶד הַמִּזְבֵּחַ:	34
35	And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.	וְאֶת־כָּל־חִלְבֶּהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חִלְב־הַכֶּשֶׁב מִזִּבְחַ הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)	35
V	And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;	וְאִנֹּשׁ אֲרִי יַחֲבִיב וְיִשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סֵהִיד אוֹ חֹזֵא אוֹ יָדַע אִם לֹא יַחֲוֶי וְיִקְבִּיל חֻבִּיהָ:	V
2	or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;	אוֹ אִנֹּשׁ דִּיקָרַב בְּכָל מַדְעָם מִסָּאֵב אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּתָא מִסָּאֲבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאֲבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאֵב וְיִהְיֶי מְכֻסָּא מִנִּיהָ וְהוּא מִסָּאֵב וְחָב:	2

(33) ושחט אותה לחטאת. שמה שחטתה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנמצא חלב מורין ואלוה, אף חטאת כשהיא צאה כזשה טעונה אליוה

עם האמורין: על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש צלעו:

(1) ושמעה קול אלה. נדבר שהוא עד נז, שהשזיעוהו שזועה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:

3	or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;	או אִרִי יִקְרַב בְּסוֹאֵבֶת אִנְשָׁא לְכָל סְאוֹבְתִיהָ דִּי־סִתָּאב בִּהּ וִיהִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב:	3או כִּי יַגַּע בְּטִמְאַת אָדָם לְכָל טִמְאַתּוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בִּהּ וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:
4	or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;	או אִנְשׁ אִרִי יִקְיִים לְפָרִשׁ בְּשִׁפּוֹן לְאִבְיָא או לְאִיטְבָּא לְכָל דִּי־פָרִישׁ אִנְשָׁא בְּקִיּוּם וִיהִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב לְחֻדָּא מֵאֱלִין:	4או נָפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתַּיִם לְהָרַע או לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:
5	and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;	וִיהִי אִרִי יַחֲבִיב לְחֻדָּא מֵאֱלִין וַיִּוְדֵי דְחָב עָלֶיהָ:	5וְהָיָה כִּי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:
6	and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.	וַיָּבִי יֵת אֲשָׁמִיהּ לְקָדָם יְיָ עַל חֻבְתִּיהּ דְּחָב נִזְבָּא מִן עֵזָא אִמְרָתָא או צִפִּירַת עֵזִי לְחֻטָּאתָא וַיִּכְפֹּר עָלוּהִי כְּהֵנָּא מִחֻבְתִּיהּ:	6וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיהוָה עַל חֻטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִזְבָּה מִן־הַצֹּאן כִּשְׁבָּה או־שְׁעִירַת עִזִּים לְחֻטָּאת וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֻטָּאתוֹ:
7	And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.	וְאִם לֹא תִמְצִי יָדִיהּ כְּמִסַּת סִיתָא וַיָּבִי יֵת חֻבְתִּיהּ דְּחָב תַּרְיִן שְׁפִינִיִן או תַּרְיִן בְּנֵי יוֹנָה לְקָדָם יְיָ חֵד לְחֻטָּאתָא וְחֵד לְעֹלָתָא:	7וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ דֵּי־שֶׁה וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תַרְיִם או־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לִיהוָה אֶחָד לְחֻטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:

(2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שזועות (f). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:

(3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל שומאתו. לרבות טומאת מגע זבין וזבות: אשר יטמא. לרבות הנוגע בצולע נדה: בה. לרבות צולע נבלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:

(4) בשפתיים. ולא בלז: להרע. לעזמו: או להיטיב. לעזמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעצר (שזועות כו.). ונעלם ממנו. ועצר על שזועמו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שזועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:

8	And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.	וַיָּבִיאוּ יְתֵהוֹן לִנְת פְּהֵא וַיִּקְרִיב יֵת דְּלַחֲטָא קַדְמוֹתָא וַיִּמְלֹק יֵת רִישָׁהּ מִקְבִּיל קַדְלִיהּ וְלֹא יַפְרִישׁ׃	וַהֲבִיֵּא אֹתָם אֶל-הַכֹּהֵן וַהֲקָרִיב אֶת-אֲשֶׁר לַחֲטָאת רֹאשׁוֹנָהּ וּמִלֵּק אֶת-רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל׃	8
9	And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.	וַיִּדֵּי מִדָּמָא דְּחֲטָאתָא עַל כַּתֵּל מִדְּבָחָא וַיִּדְּשָׁתָאֵר בְּדָמָא יִתְמַצִּי לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא חֲטָאתָא הוּא׃	וְהִזָּה מִדָּם הַחֲטָאת עַל-קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהִנְשָׂאֵר בְּדָם יִמָּצֵה אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חֲטָאתָא הוּא׃	9
10	And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.	וַיֵּת תַּנְיָנָא יַעֲבִיד עֲלֵתָא כְּדָחִזִּי וַיִּכְפֹּר עֲלוֹהִי כְּהֵנָא מִחוּבְתִּיהּ דְּחָב וַיִּשְׁתַּבֵּיב לִיהּ׃	וְאֶת-הַשְּׂנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר-חֲטָא וַיִּסְלַח לוֹ׃ (ס)	10
11	But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.	וְאִם לֹא תִדְבִּיב יָדִיהּ לְתַרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ לְתַרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וַיָּבִיאוּ יְתֵהוֹן דְּחֲטָאתָא דְּחָב חֲטָא עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֵלֶת לַחֲטָאת לֹא-יִשִּׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן עָלֶיהָ לְבָנָהּ כִּי חֲטָאתָא הוּא׃	וְאִם-לֹא תִשְׁגִּי יָדוֹ לַשְּׂנִי תָרִים אוֹ לַשְּׂנִי בְּנֵי-יוֹנָה וַהֲבִיֵּא אֶת-קֶרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חֲטָא עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֵלֶת לַחֲטָאת לֹא-יִשִּׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן עָלֶיהָ לְבָנָהּ כִּי חֲטָאתָא הוּא׃	שְׂנֵי
12	And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.	וַיָּבִיאוּ יְתֵהוֹן לִנְת פְּהֵא וַיִּקְמוֹץ פְּהֵא מִנָּה מְלִי קַמְצִיהּ יֵת אֲדָכְרֵתָהּ וַיִּסִּיק לְמִדְּבָחָא עַל קִירְבָּנָא דִּי חֲטָאתָא הוּא׃	וַהֲבִיֵּאֶהּ אֶל-הַכֹּהֵן וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קַמְצוֹ אֶת-אֲדָכְרֵתָהּ וַהֲקַטִּיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה חֲטָאתָא הוּא׃	12

(8) וַהֲקָרִיב אֶת אֲשֶׁר לַחֲטָאת רֹאשׁוֹנָהּ. חֲטָאת קוֹדֶמֶת לַעֲוִלָה לְמַעַן הַדָּבָר דּוֹמֶה לַפְּרָקְלִיט שְׂנֵכָם לְרִצּוֹת, רִצָּה פְּרָקְלִיט נִכְנָס דּוֹרוֹן אַחֲרָיו (זְכַּחִים ז): וְלֹא יַבְדִּיל. אֵינוֹ מוֹלֵק אֲלֵא סִימֵן אֶחָד (חֻלִּין כֹּא): עוֹרָף. הוּא גּוֹבֵה הָרֹאשׁ הַמְּשׁוּפָּע לְגַד הַזֹּאֵר: מוֹל עוֹרָף. מוֹל הַרֹאשׁ אֶת הָעוֹרָף, וְהוּא אוֹרֵךְ כָּל אַחֲרֵי הַזֹּאֵר:

(9) וְהִזָּה מִדָּם הַחֲטָאת. זַעֲוִלָה לֹא הִטְעִין אֲלֵא מִזֵּי, וְזַחֲטָאת הַזֹּאת מִזֵּי, אוֹחוֹ זַעֲוֹרָף וּמִזֵּי, וְהִסָּה נִיתָ וְהוֹלֵךְ לְמִזְבֵּחַ (זְכַּחִים כד): חֲטָאת הוּא. לְשִׁמָּה כְּשֶׁרָה, שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה פְּסוּלָה:

(10) כַּמִּשְׁפָּט. כַּד הָאֵמֹר זַעֲוִלָה הָעוֹף שֶׁל נִדְּבָה זַרֵּשׁ הַפְּרָשָׁה:

(11) כִּי חֲטָאתָא הוּא. וְאִין זַדִּין שִׁיחָא קִרְבָּנוֹ מְהֵדָּר (מִנְחוֹת ו):

13	And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.	וַיִּכְפֹּר עָלָיו כֹּהֵנָּה עַל חֻבֹּתֶיהָ דָּחַב מִחֻדָּא מֵאֲחַת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ וְהִיתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ס)	13
14	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	14
15	If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.	נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחֲטָאָהּ בְּשִׁגְגָהּ מִקֹּדְשֵׁי יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בַּעֲרֹכָךְ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:	15
16	And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.	וְנָתַתָּ דָּחַב מִן קֹדֶשׁ יִשְׁלֵם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהִכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)	16

(12) חטאת הוא. נקמנה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:
(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי צעירות וזדלות נאמר מחטאתו, וכאן זדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז:): מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יצא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יצא ממקצתן עשירית האופה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האופה והעשיר, יוסיף עליהן ויצא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות צענין, או צעשירות, או זדלות, או זדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הממורים שזהם יהיו צכשזה או שעירה, והקלין יהיו צעוף, והקלין שצקלין יהיו צעשירית האופה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האופה זדלי דלות (ת"כ פרק יט, י:): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קליל תהיה לא תאכל (ויקרא ו, טז):
(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יז), וכן הוא אומר וימעלו צאלהי לצבותיהם וינוו ספרי צללי עמי הארץ (דברי הימים א ה, כה), וכן הוא אומר צוטה וימעלה צו מעל (צמדבר ה, יז): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בחרומה ולא יטאו עליו חטא (ויקרא כז, ט), מה להלן הזהיר אף כאן הזהיר, אי מה להלן לא הזהיר אלא על האוכל אף כאן לא הזהיר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעל מעל ריבה (מעילה יח:): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יאורקדשים קלים: איל. ליקשה, כמו ואת אילי הארץ לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה צן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שזה שתי סלעים:

17	And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.	וְאִם־נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא וְעִשְׂתָּהּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא־יָדַע וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ וַיִּקְבֵּל חֲבוּבָהּ׃	17
18	And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.	וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגֹגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהָיָה לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ׃	18
19	It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.	אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם לִיהוָה׃ (פ)	19
20	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃	20

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שצא ספק כרת לידו ולא ידע אם עזר עליו אלא, כגון חֶלֶב ושומן לפניו, וכסבור ששתייהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב הייתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שדאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן כיצא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), להרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם:) אם נפשו טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב הפגולין והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולהעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עברה כעוברי עברה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תקזור לקריק' בַּקְדָּה (דברים כד, יט) וְשִׁכַּחַת עוֹמֵר בַּקְדָּה (שם יג), הרי הוא אומר למען יזכרך וגו', קבע הכתוב בזכרה למי שבאת על ידו מצוה זאת ידע, אמור מעתה היתה סלע צרורה בכנפו, ונפלה הימנו, ומאפה העני ונתפרנס בה, הרי הקצה קובע לו בזכרה:

(18) בערכך לאשם. צִעֲרָךְ הָאִמּוֹר לַמַּעֲלָה: אֲשֶׁר שָׁגַג וְהוּא לֹא יָדַע. הֲאֵלֶּם יָדַע לְאַחֵר זִמְנָן לֹא נִתְּכַפֵּר לוֹ בְּאִשָּׁם זֶה, עַד שִׁיבִיא חֲטָאתָ, הֲאֵל לָמָּה זֶה דּוֹמָה, לַעֲגִלָּה עֲרוּפָה שֶׁנִּתְּעַרְפָּה וְאִחֲכָ"כ נִמְצָא הַהוֹרֵג, הֲרִי זֶה יִהְיֶה (ת"כ פֶּרֶק כ"א, ב):

(19) **אשם** הוא **אשם**. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון מצוי קמץ וחצוי פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלל לזרף הוא, כבר נדרש הוא בתי"ב (פרק כא, ג): **אשם** **אשם**. להביא אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שתי שנים) [שה שתי קלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזרע תלמוד לומר, הוא:

21	If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;	אִנֹּשׁ אֲרִי יְחֹב וַיִּשְׁקֹר שֹׁקֵר קָדָם יי ויִכְדֹּב בְּחִבְרִיהַ בְּפִקְדָּנָא או בְּשׁוֹתְפוֹת יָדָא או בְּגִזְלָא או עָשָׂק יַת חֲבֵרִיהַ:	נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא וּמַעַלָּה מֵעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בְּעֵמִיתוֹ או־בְּתִשּׁוּמַת יָד או בְּגִזְלָא או עָשָׂק אֶת־עֵמִיתוֹ:	21
22	or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;	או אֲשַׁכַּח אֲבִידָתָא וְכָדִיב בִּיהַ וְאֲשַׁתְּבַע עַל שֹׁקֵרָא עַל חֲדָא מִכָּל דִּיעֵבִיד אֲנִשָּׂא לְמַחֲב בְּהוֹן:	או־מֵצָא אֲבִידָהּ וּכְחָשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֹׁקֵר עַל־אַחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהִנָּה:	22
23	then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,	וַיְהִי אֲרִי יַחֲטִי וַיְחֹב וַיִּתֵּב יַת גִּזְלָא דְגִזְלָא או יַת עוֹשָׂקָא דְעָשָׂק או יַת פִּקְדוֹנָא דְאִתְּפָקֵד לְוִתִּיהַ או יַת אֲבִידָתָא דְאִשְׁכַּח:	וְהָיָה כִּי־יַחֲטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל או אֶת־הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשָׂק או אֶת־הַפִּקְדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֵתָּו או אֶת־הָאֲבִידָהּ אֲשֶׁר מָצָא:	23
24	or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.	או מִכּוּלָּא דִּישְׁתְּבַע עֲלוּהִי לְשֹׁקֵרָא וַיִּשְׁלִים יָתִיה בְּרִישִׁיָּה וְחִמְשׁוּהִי יוֹסִיף עֲלוּהִי לְדָהוּא דִּילִיָּה וַתִּנָּנִיה בְּיוֹמָא דְּחֻבְתִּיהַ:	או מִכָּל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשׁוֹ וְחִמְשָׁתּוֹ יֹסֵף עָלָיו לְאֲשֶׁר הוּא לוֹ וַתִּנָּנֶה בְּיוֹם אֲשֻׁמָּתוֹ:	מפטיר
25	And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.	וַיָּבֵי אֲשָׁמִיהַ יִיתִי לְקָדָם יי דְּכַר שְׁלִים מִן עֲנָא בְּפָרְסָנִיהַ לְאֲשָׁמָא לְוִת כְּהֵנָּא:	וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לִיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הֶצֶאן בְּעֶרְכָּהּ לְאָשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:	25

(21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כז, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה, לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים ובשטר, לפיכך צומן שהיא מכחש, מכחש צעדים ובשטר, אבל המפקיד אצל חבירו ואינו רוצה שחדע צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש צעדים שציניהם: בתשומת יד. ששם צידו ממון להתעסק, או צמלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון: (23) כי יחטא ואשם. כשיכיר צעמו לשוץ בתשובה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (גרי"ס"א וצדעתו להתודות כי חטא) ואשם:

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשותיו. (צ"ק קט). רצתה תורה חמשות הוצבה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיחמעט הקרן שנשבע עליו פחות משוה פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי צנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו:

26	And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.	וַיִּכַּפֵּר עָלָיו כַּהֵנָּה קֹדֶם יְיָ וַיִּשְׁתַּבֵּחַ לֵיהּ עַל חַטָּאת מִכָּל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמָה בָּהּ: (פ)	קיא פסוקים
----	---	---	---------------

The Haftarah is Isaiah 44:23-43:21 on page ?? . For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 198. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 206.

VI	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּאמֶר יְיָ עַם מֹשֶׁה לְאֹמֹר:	15
----	--	---------------------------------------	----

2	Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.	צו אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת-בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה הוא הָעֹלָה עַל מִזְבֵּחַהּ (בספרי תימן מוקדה במים רגילה) עַל-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלַּיְלָה עַד-הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּח בּוֹ:	2
---	--	---	---

3	And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.	וַיִּלְבַּשׁ כַּהֵנָּה לְבוּשֵׁין דְּבוּזִין וּמְכַנְסִין דְּבוּזִין יִלְבַּשׁ עַל בִּסְרִיהּ וַיִּפְרִישׁ יָת דְּשָׂנָא דְּתִיכּוּל אִישָׁתָא יָת עֲלֹתָא עַל מִדְבָּחָא וַיִּשְׁוִינֶיהָ בְּסִטֵּר מִדְבָּחָא:	3
---	---	---	---

(2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה בא ללמד על הקטר חלצים ואיברים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), וללמד על הפסולין איזה אש עלה ירד, ואיזה אש עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא בא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרוצח ואת הנרצח, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין בח"כ (פרשתא א, ח) וזכאים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכתומה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדמו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנחנים (ערכין ג:): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח:): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אברים שעדיין לא נתאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)).

4	And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.	וַיִּשְׁלַח יֵת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּלְבַּשׁ לְבוּשִׁין אֲחֵרִין וַיִּפֶּיק יֵת דָּשָׁנָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי:	וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וַהֲצִיֵּא אֶת־הַדָּשָׁן אֶל־מִחוּץ לַמִּחָנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:	לוי
5	And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.	וְאִשָּׁתָא עַל מִדְּבָחָא תְּהִי יִקְדָּא בֵּיהּ לֹא תִטָּפִי וַיִּבְעֵר עָלֶיהָ כֹּהֵנָא אַעִין בַּצֹּפֶר בַּצֹּפֶר וַיִּסְדֵּר עָלֶיהָ עֲלֵתָא וַיִּסִּיק עָלֶיהָ תְּרִבִּי נִכְסֵת קוּדְשִׁיא:	וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדֶּה בּוֹ לֹא תִכָּבֶה וַיִּבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וְעֶרֶךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים:	5
6	Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.	אִשָּׁתָא תְּדִירָא תְּהִי יִקְדָּא עַל מִדְּבָחָא לֹא תִטָּפִי:	אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדֶּה עַל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֶה: (ס)	6
7	And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.	וְדָא אֲזִרְיָתָא דְּמִנְחָתָא דִּיקְרִבּוּן יִתְּהּ בְּנֵי אַהֲרֹן קֳדָם יי לְקֹדֶם מִדְּבָחָא:	וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:	ישראל

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חוצה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך זהואת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים שצטל בהן קדרה לרצו אל ימוזג בהן כוס לרצו, לכך ולצב בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:): והוציא את הדשן. הַצֹּפֶר צפופה כשהוא רָצָה ואין מקום למערכה, מוציאו משם (תמיד כח:), ואין זה חוצה בכל יום, אבל התרומה חוצה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריצה כאן יקידות הרצה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו במס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו במנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (בר"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט.) למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרצנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את הנרות שנאמר זה להעלת נר תמיד (שמות כז, כ), אף היא מעל המזבח החינוך תוקד (יומא מה:). לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולצונה האמורין צענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולצונה אלא מנחת ישראל שהיא נקממת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה צקרון דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לנד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נחון לאותו הרוח:

8	And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.	וַיִּזְרֹחַ מִנְחָה בְּקִמְצָהּ מִסֵּלֶתָּה וּמִשְׁמֶנֶהּ וְאֵת כָּל-הַלְבֹנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רֵיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרֶתָה לַיהוָה׃	8
9	And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.	וְדִישָׁתָּאֵר מִנְחָה יִכְלוּן אֶהְרֹן וּבָנָיו פֶּטִיר תִּתְּאָכִיל בְּאֵתֵר קֹדֶשׁ בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זְמָנָא יִכְלוּנָה׃	9
10	It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.	לֹא תֵאָפֶה חֲמִץ חֲמִיעַ נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וּכְאָשָׁם׃	10
11	Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.	כָּל דְּכוּרָא בְּבָנֵי אֶהְרֹן יִכְלֹנָה קִיָּם עָלֵם לְדֹרֵיכֹן מִקֹּדֶשׁ בְּנִיָּא דִּי כָּל דִּיקְרַב בָּהֹן יִקְדָּשׁ׃	11
12	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֵר׃	שני וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר׃

(8) (והרים ממנו. מהמחוצר, שיהא עשרון שלם צנת אחת צשעת קמינה. צר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז.): מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרצה שמנה (סוטה יד.): המנחה. שלא תהא מעורצת צאחרת (ת"כ פרשתא ז, ה): ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לצונתה לאחר קמינה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא צאחת מן המנחות צוקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, צחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים צחמץ (מנחות נה.): כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמנה שלא לשמה פסולה, מנחת נדצה הרי היא כאשם, לפיכך קמנה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד):

(11) כל זכר. אפילו צעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי צצר אמור לקס אלקיו מקדשי הקדשים וגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרצות צעלי מומין למחלוקת (וצחים קצ.). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצעו ממנה (ת"כ שם ו): יקדש. להיות כמזה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם וצחים לו):

13	This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.	זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרְיֻבוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֶת הָאֵפָה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב: וּפְלִגּוּתָהּ בְּרִמְשָׁא: דִּין קֹרְבָנָא דְאַהֲרֹן וּדְבָנָיו דִּיקְרְבוּן קָדָם יְיָ בַּיּוֹמָא דִּיקְרְבוּן יְהִיָּה חַד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין סִלְתָּא מִנְחָתָא תְּדִירָא פְלִגּוּתָהּ בְּצַפְרָא וּפְלִגּוּתָהּ בְּרִמְשָׁא:	13
14	On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.	עַל-מַחְבֹּת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תָּבִיאֶנָּה תְּפִינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: עַל מִסְרִיתָא בְּמִשַּׁח תַּתְעֲבִיד רַבִּיכָא תִּתִּינָה תּוֹפִינִי מִנְחַת בְּצוּעִין תִּקְרִיב לְאַתְקַבְּלָא בְּרִעּוֹנָא קָדָם יְיָ:	14
15	And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.	וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק-עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְטָר: וְכִהְנָא דִּיתַרְבָּא תַּחֲתוּהִי מִבָּנָיו יַעֲבִיד יִתָּה קִים עָלָם קָדָם יְיָ גָּמִיר תַּתְסַק:	15
16	And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.	וְכָל-מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל: (פ) וְכָל מִנְחָתָא דְכִהְנָא גָּמִיר תִּהְיֶה לֹא תִתְאַכִּיל:	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	17
18	Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering; in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.	דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֲטָאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא: מִלִּיל עִם אֶהְרֹן וְעִם בָּנָיו לְמִימַר דָּא אֲרִיתָא דְחֲטָאתָא בְּאַתְרָא דְּתַנְכִּיס עֲלֵתָא תַּתְנַכִּיס חֲטָאתָא קָדָם יְיָ קֹדֶשׁ קֹדֶשֶׁין הִיא:	18

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריצין עשירית האיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אזל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא:):

(14) מרבכת. חלוטה צרותחין כל זרעה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפוייה אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטוגנה במחצת (מנחות נ:): מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיתה:

(15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדצה כליל תהיה:

(16) כליל. כולה שוה לגזוה:

19	The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.	כֹהֵנָא דְמִכְפֵּר בְדָמָהּ יִכְלֶנָה בְּאֶתֶר קֹדֶשׁ תִּתְאָכִיל בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זִמְנָא:	הַכֹּהֵן הַמַּחְטֵא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָה בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד:	19
20	Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.	כָּל דִּיקְרַב בִּבְשָׂרָהּ יִתְקַדֵּשׁ וְדִידֵי מַדְמָה עַל לְבוּשָׁא דִידֵי עֲלֵה תַחֲוֹר בְּאֶתֶר קֹדֶשׁ:	כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מַדְמָה עַל-הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִכְבֹּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ:	20
21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּמִן דְחִסְף דְתַתְּפִשֵּׁל בִּיהּ יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּא דְנַחֲשָׁא תַתְּפִשֵּׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּיף בְּמִנָּא:	וּכְלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשֹׁל-בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכִלִי נְחֹשֶׁת בְּשָׁלָה וּמָרַק וְשֹׁטֵף בְּמֵיִם:	21
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל דְכוּרָא בְכֹהֲנָיָא יִיכּוֹל יִתֵּה קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הִיא:	כָּל-זָכָר בְּכֹהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא:	22
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל חֲטָאתָ דִּיתַעַל מַדְמָה לְמִשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּרָא בְּקוּדְשָׁא לֹא תִתְאָכִיל בְּנוֹרָא תִתְּוֹקֵד:	וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מַדְמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (פ)	23
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְדָא אִוְרִיתָא דְאַשְׁמָא קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הוּא:	וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא:	VII

- (19) המחטא אותה. העוזב עצודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יאח טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בצשר (זכאים טו.), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:
- (20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמוה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם לו): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הצגד אותו מקום דם (הצגד אשר יזה עליה) תכבס בתוך העזרה (ת"כ פרק ו, ז): אשר יזה. יהא נזה כמו ולא יטה לארץ מנגלס (איוב טו, כט), יהא נטוי:
- (21) ישבר. לפי שהצליעה שנזלעת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקי הנזשים (אסתר ז, יז) אשקורי"ר בלע"ז: ומרק ושטף. לפלוט את צליעתו, אצל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):
- (22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמקטא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לקטוי:
- (23) וכל חטאת וגו'. שאם הכהנים מדם חטאת החיונה לפנים פסולה (זכאים פג.). וכל. לרבות שאר קדשים:
- (1) קדש קדשים הוא. הוא קרז ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ת"כ פרשת ד, ז, צ):

2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ יִכְסֹּן יֵת אֲשָׁמָּה וְיֵת דְּמִיָּה יִזְרוֹק עַל מִדְבַּחַּ סָחֹר סָחֹר:	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ יִכְסֹּן יֵת אֲשָׁמָּה וְיֵת דְּמִיָּה יִזְרוֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְיֵת כָּל תְּרֵבִיָּה יִקְרִיב מִנִּיָּה יֵת אֲלִיתָּהּ וְיֵת תְּרֵבָּה דִּחְפִּי יֵת גִּנָּא:	וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֲלִיָּה וְאֵת-הַחֲלֵב הַמְכַסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב:	3
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְיֵת תְּרֵבִינִין כּוֹלִין וְיֵת תְּרֵבָּה דְּעִלְיֹהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּה וְיֵת חֲצָרָה דְּעַל כְּבִדָּה עַל כּוֹלִיתָּהּ יַעֲדִינָהּ:	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת-הַחֲלֵב אֲשֶׁר עַל־יָהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֵת-הַיִּתְרֹת עַל-הַכְּבִד עַל-הַכְּלָיֹת יִסְרֶנָּה:	4
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וַיִּסִּיק יִתְהוֹן כְּהֵנָּה לְמִדְבַּחַּ קוֹרְבָּנָה קָדֶם יְיָ אֲשָׁמָּה הוּא:	וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה לַיהוָה אֲשָׁם הוּא:	5
6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל דְּכוּרָה בְּכֹהֲנֵיָּה יִכְלִינָהּ בְּאֵתֵר קֳדִישׁ יִתְאָכִיל קֳדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא:	כָּל-זָכָר בְּכֹהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכֹל קֳדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא:	6
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחֲטָאתָּה בֵּן אֲשָׁמָּה אוֹרִיתָּה חֲדָה לַהוֹן כְּהֵנָּה דִּיכֹפֵר בֵּית דִּילִיָּהּ יְהִי:	כַּחֲטָאתָּה כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ לוֹ יִתֶּיָּה:	7

(2) ישחטו. ריצה לנו שחיתות הרצה, לפי שמנינו אשם בצצור נאמר ישחטו, רצים, ותלאו בעולה להציא עולת צצור לצפון:

(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כזר נתפרשו זה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרבו באליה:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו בא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב בחטאת, לפי שאשם לא נאמר בו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (וצחים ה: וע"ש ברש"י):

(6) קדש קדשים הוא. תורת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

(7) תורה אחת להם. דצד זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק בו, פרט לטבול יום ומחוסר כפורים ואונן:

8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עֹזר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לוֹ יִהְיֶה׃	8
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֹּנֹר וְכָל־נַעֲשָׂה בַּמְרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחֲבֹת לִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה׃	9
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בַּשֶּׁמֶן וְחֹרֶבֶה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו׃ (פ)	10
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה׃	שלישי
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבְחַת הַתּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מִשְׁתִּים בַּשֶּׁמֶן וְסֹלֶת מִרְבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן׃	12

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים בעורות (זכמים קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כידל לבית אב של אותו יוס שמקריצין אותה (ת"כ פרק י, א):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחבשי צית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכתוב בהן יודו לה' ססדו ונפלאותיו לגדי סָדָם. ויִזְצָחוּ ויִזְבְּחוּ תוֹדָה (תהלים קז, כא-כז), אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיין, ורצוכה, ג' מיני מלה, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרוחין כל צרכו:

13	With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.	עַל-חֲלֹת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב קֶרְבָּנוֹ עַל-זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו:	13
14	And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל-קֶרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַפֶּהֶן הַזֶּה אֶת-דָּם הַשְּׁלָמִים לֹא יִהְיֶה:	14
15	And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.	וּבֶשֶׁר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו בְּיוֹם קֶרְבָּנוֹ יֵאָכֵל לֹא יִנָּח מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר:	15
16	But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.	וְאִם נִדְרָא אוֹ נִדְבָתָא נִכְסַת קֶרְבָּנִיה בְּיוֹמָא דִּיקְרִיב יֵת נִכְסְתִיה יִתְאָכֵל וּבְיוֹמָא דְבִתְרוּחִי וְדִישְׁתָּאֵר מִנִּיה יִתְאָכֵל:	16
17	But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.	וְדִישְׁתָּאֵר מִבֶּשֶׁר נִכְסְתָא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִשָּׂרֵף:	17

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח): ליפסל צינא וטבול יוס, ומלאת לחולין צפדין עד שישחט הזבח:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יכול לתרומה לכהן העוזד עצודתו והשאר נאכל לזעלים (מנחות עז), וצורה לזעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק זשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ד):

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצוין הרבה, לרבות חטאת ואשם, ואיל נזיר, וחגיגת י"ד, שיהיו נאכלין ליום ולילה (זבחים לו). ת"כ פרק יז, א). ביום קרבנו יאכל. וכזמן צורה זמן לחמה: לא ינח ממנו עד בוקר. אצל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (זבחים ז):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הציאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לז' ימים, כמו שמפורש צעני: וממחרת והנותר ממנו. צראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו וז' יתירה היא, ויש כמוה הרבה במקרא, כגון ואלה צני לצעון ואלה וענה (צראשית לו, כד) תת וקדש וקצא מרמס (דניאל ח, יג):

18	And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.	וְאִם אֶת־אֲכָלָא יִתְאָכִיל מִבֶּשֶׂר נִכְסֵת קוֹדֶשְׁהִי בְיוֹמָא תְּלִיתָאָה לֹא יִהְיֶה לְרַעוּנָא דְּמִקְרִיב יְתִיה לֹא יִתְחַשֵּׁב לִיה מִרְחָק יִהְיֶה נַאֲנֵשׁ דְּיִיכּוֹל מִגִּיה חוּבִיה יִקְבִּיל:	וְאִם הָאָכַל יֹאכֹל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח שְׁלָמִיו בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֹנֶה תִּשָּׂא:	18
19	And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.	וּבֶשֶׂר קוֹדֶשׁא דִּיקְרַב בְּכָל מְסָאב לֹא יִתְאָכִיל בְּנוֹרָא יִתּוּקַד וּבֶשֶׂר קוֹדֶשׁא כָּל דִּידְכִי לְקוֹדֶשׁא יִיכּוֹל בֶּשֶׂר קוֹדֶשׁא:	וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר-יָגַע בְּכָל-טִמָּא לֹא יֹאכֹל בָּאֵשׁ יִשָּׂרָף וְהַבֶּשֶׂר כָּל-טָהוֹר יֹאכֹל בֶּשֶׂר:	19
20	But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.	נַאֲנֵשׁ דְּיִיכּוֹל בֶּשֶׂרָא מִנִּכְסֵת קוֹדֶשְׁיָא דִּקְדָּם יִי וְסֹאבִתִּיה עֲלוּהִי וְיִשְׁתִּיצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מֵעַמִּיה:	וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בֶּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיה:	20
21	And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.	נַאֲנֵשׁ אֲרִי יִקְרַב בְּכָל מְסָאב בְּסוֹאֶבֶת אֲנָשָׁא אוֹ בְּבִיעִרָא מְסָאֶבָא אוֹ בְּכָל שְׂקִיץ מְסָאֶב וְיִיכּוֹל מִבֶּשֶׂר נִכְסֵת קוֹדֶשְׁיָא דִּקְדָּם יִי וְיִשְׁתִּיצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מֵעַמִּיה:	וְנֶפֶשׁ כִּי-תִגַּע בְּכָל-טִמָּא בְּטִמְאַת אָדָם אוֹ בְּבִהֶמָּה טִמְאַה אוֹ בְּכָל-שְׂקִץ טִמָּא וְאָכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיה: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)	21

(18) ואם האכל יאכל וגו'. במחשצ בשחיטה לאכלו בשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו בשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, בשעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי (ת"כ פרשתא ת, א). וכן פירושו בשעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשצה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו בתוך הזמן, עונה תשא:

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיצא מקצתו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם וצִדִּיק וְשֹׁפֵךְ וְהַצֵּר תֹּאכֵל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל בשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שאם יצאו חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב בחזר אהל מועד יאכלוה, בבשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל בשר, אפילו בכל העיר):

(20) וטמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (וצחים מג:), אבל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והבשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בחזרה, אלא חכמים למדוה בגזירה שוה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (י, א), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

22	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
23	Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.	דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל־חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר כָּל תֶּרֶב הַשּׁוֹר וְאֹמֶר וְעִז לֹא תִכְלוּן:
24	And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.	וְחֵלֶב גִּבְלָהּ וְחֵלֶב טֶרֶף יַעֲשֶׂה לְכָל־מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ:	וְתֶרֶב גִּבְלָא וְתֶרֶב תִּבְרָא יִתְעַבֵּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִיכָל לֹא תִכְלוּנִיה:
25	For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.	כִּי כָל־אָכַל חֵלֶב מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ:	אֲרִי כָל דֵּיִיכּוֹל תִּרְבָּא מִן בְּעִירָא דִּיקְרִיב מִנָּה קוֹרְבָּנָא קָדָם יְיָ וְיִשְׁתִּיִּצִי אֲנָשָׁא דֵּיִיכּוֹל מֵעַמִּיהָ:
26	And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.	וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיתֵכֶם לְעוֹף וּלְבְּהֵמָה:	וְכָל דָּמָא לֹא תִכְלוּן בְּכָל מוֹתְבֵיכּוֹן דְּעוֹפָא וְדְבַעֲרָא:
27	Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.	כָּל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)	כָּל אֲנָשׁ דֵּיִיכּוֹל כָּל דָּם וְיִשְׁתִּיִּצִי אֲנָשָׁא הַהִוא מֵעַמִּיהָ:
28	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
29	Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings.	דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת־זִבְחֵ שְׁלָמֹיו לַיהוָה יָבִיֵא אֶת־קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזִּבְחֵ שְׁלָמֹיו:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דְּמִקְרִיב יֵת נִכְסֵת קוֹדְשׁוֹהֵי קָדָם יְיָ יִתִּי יֵת קוֹרְבָּנִיה לְקָדָם יְיָ מִנִּכְסֵת קוֹדְשׁוֹהֵי:

(24) יעשה לכל מלאכה. זא ולימד על החלז שאינו מטמא טומאת נזלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יצוא איסור נזילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נזילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לו.).

(26) לעוף ולבהמה. פרט לזם דגים וחגזים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"א (לו:) מפרש למה הוצרך לומר:

30	His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.	יָדָיו תְּבִיאֶנָּה אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה אֶת־הַחֹלֶב עַל־הַחֹזֶה יְבִיאֶנּוּ אֶת־הַחֹזֶה לְהַנִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:	30
31	And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.	וַיִּסֵּק כֹּהֵנָּה יֵת תִּרְבָּא לְמִדְבָּחָה וַיְהִי חֲדָיָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:	31
32	And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.	וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְּרוּמָה לִפְתָּן מִזִּבְחֵי שְׁלָמִיכֶם:	32
33	He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֹלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לֹו תִּתֶּינָה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנָּה:	33
34	For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	כִּי אֶת־חֹזֶה הַתְּנוּפָה וְאֶת־שׁוֹק הַתְּרוּמָה לָקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתָּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	34

(30) ידיו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים מלמעלה והחלז והחזות נחנין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשי ה'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המטבחים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמלא החזה למעלה והחלז למטה, וזהו האמור במקום אחר שוק הפרומה ומהו הפנופה על אשי הפלגים יביאנו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמלא החזה למטה, וזהו שנאמר וישימו את הפלגים על הפנופה ויטקטור הפלגים המפוצה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סב:): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מציא, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשי ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצטר נאכל בעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טז, ד):

(32) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד:):

(33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלזיו, ילא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטור חלזים שאינו חולק בצטר:

35	This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	זאת מִשְׁחַת אֶהְרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקָּרִיב אֹתָם לִכְהֹן לַיהוָה: דָּא רְבוּת אֶהְרֹן וְרְבוּת בְּנוֹהֵי מְקוֹרְבָנֵיָּא בְּיוֹמָא דִּיקְרַבּוּן יְתְהוֹן לְשִׁמְשָׁא קָדָם יי:	35
36	which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחָו אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם: דְּפַקִּיד יי לְמַתָּן לְהוֹן בְּיוֹמָא דִּירְבּוּן יְתְהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלָם לְדִרְיֵהוֹן:	36
37	This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	זאת הַתּוֹרָה לַעֲלֹה לַמִּנְחָה וְלַחֲטָאת וְלִאֲשָׁם וְלַמִּלּוֹאִים וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים: דָּא אוֹרִיתָא לַעֲלָתָא לַמִּנְחָתָא וְלַחֲטָתָא וְלִאֲשָׁמָא וְלִקְוִירְבָנֵיָּא וְלִנְכַסַּת קוּדְשִׁיא:	37
38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַר סִינַי: (פ) דְּפַקִּיד יי ית מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בְּיוֹמָא דְּפַקִּיד ית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַרְבָּא ית קוֹרְבָנֵהוֹן קָדָם יי בְּמִדְבָּרָא דְּסִינַי:	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וַיִּמְלִל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	רביעי
2	’Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;	קַח אֶת־אֶהְרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת פֶּר הַחֲטָאת וְאֵת שְׁנֵי הָאִילִים וְאֵת סֵל הַמִּצּוֹת: קַרִיב ית אֶהְרֹן וְיֵת בְּנוֹהֵי עִמִּיה וְיֵת לְבוּשִׁיא וְיֵת מִשְׁחָא דְּרְבוּתָא וְיֵת תּוֹרָא דְּחֲטָתָא וְיֵת תְּרִין דְּכָרִין וְיֵת סֵלָא דְּפִטִּירֵיָּא:	2
3	and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.’	וְאֵת כָּל־הָעֵדָה תִּקְהַל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְיֵת כָּל כְּנֻשָׁתָא כְּנוּשׁ לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	3

(34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז):

(37) ולמלוואים. ליום חינוך הכהונה:

(2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שזעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צמורה: קח את אהרן. קמנו דצורים ומשכנו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין לוואת המלוואים צואתה תלוה (שמות כט) ועכשיו ציום ראשון למלוואים חזר וזרזו צשעת מעשה:

4	And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.	וַיַּעַבְדַּ מֹשֶׁה כְּמֹא דְפִקִּיד יְיָ יְתִיה וְאַתְּכְנִישַׁת כְּנִשְׁתָּא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמַנָּא:	וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	4
5	And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְכִנְשְׁתָּא דִּין פְּתֻגְמָא דְפִקִּיד יְיָ לְמַעַבְדַּ:	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:	5
6	And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.	וַיִּקְרֵב מֹשֶׁה יֵת אַהֲרֹן וְיֵת בְּנוֹהֵי וְאֶסְחֵי יְתֵהוֹן בְּמֵיָא:	וַיִּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בְּמֵיִם:	6
7	And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.	וַיַּהֲב עֲלוּהֵי יֵת כִּתּוּנָא וְזָרִיז יְתִיה בְּהַמִּנָּא וְאַלְבִּישׁ יְתִיה יֵת מְעִילָא וַיַּהֲב עֲלוּהֵי יֵת אֵיפודָא וְזָרִיז יְתִיה בְּהַמִּין אֵיפודָא וְאַתְקִין לִיה בִּיה:	וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּהֲנֹת וַיַּחְגֵּר אֹתוֹ בְּאַבְנֶט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֵפֹד וַיַּחְגֵּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֵפֹד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:	7
8	And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	וַשְׁוֵי עֲלוּהֵי יֵת חוּשָׁנָא וַיַּהֲב בְּחוּשָׁנָא יֵת אוּרִיָּא וְיֵת תוּמִיָּא:	וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתְּמִיִּם:	8
9	And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.	וַשְׁוֵי יֵת מִצְנַפְתָּא עַל רִישִׁיה וַשְׁוֵי עַל מִצְנַפְתָּא לְקַבִּיל אִפּוּדֵי יֵת צִיצָא דְּדִהָבָא כְּלִילָא דְקוּדְשָׁא כְּמֹא דְפִקִּיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה:	וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גִּזָּר הַקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	9
10	And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יֵת מִשְׁחָא דְּרַבּוּתָא וְרַבִּי יֵת מִשְׁכָּנָא וְיֵת כָּל דְּבִיָּה וְקֹדֶישׁ יְתֵהוֹן:	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם:	10

(3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:

(5) זה הדבר. דברים שחראו שאני עושה לפניכם צוני הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי

אני עושה. כל הענין הזה צפרשת המלואים פירשתי צואתה תזיה (שס):

(8) את האורים. כחז של שס המפורש:

(9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים צליץ נתן על המצנפת נמצא הליץ תלוי במצנפת:

11	And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.	וַאֲדִי מָנִיחַ עַל מִדְבַּחַא שִׁבְעַ זְמַנִּין וְרַבִּי יֵת מִדְבַּחַא וְיֵת כָּל מְנוּחֵי וְיֵת כִּיּוֹרָא וְיֵת בְּסִיסִיחַ לְקַדְּשׁוֹתְהוֹן:	וַיִּזְ מִמֶּנּוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ שִׁבְעַ פְּעָמִים וַיִּמָּשַׁח אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו וְאֶת-הַכִּיּוֹר וְאֶת-פְּנֵי לְקַדְּשָׁם:	11
12	And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַאֲדִיק מִמָּשְׁחָא דְרַבּוּתָא עַל רִישָׁא דְאַהֲרֹן וְרַבִּי יֵתִיחַ לְקַדְּשׁוֹתֵיהּ:	וַיִּצֹק מִשְׁמֶן הַמָּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ:	12
13	And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וְקָרִיב מֹשֶׁה יֵת בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֵלְבִישָׁנָן כְּתוּנִין וְזָרִיז יִתְּחוּן הַמִּנִּינִין וְאַתְּקִין לְהוֹן קוֹבְעִין כְּמָא דְפָקִיד יי יֵת מֹשֶׁה:	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כְּתָנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבִנֹת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:	13
14	And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וְקָרִיב יֵת תּוֹרָא דְחַטָּאת וְסִמָּד אַהֲרֹן וּבְנוֹתָי יֵת יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ תּוֹרָא דְחַטָּאת:	וַיָּגֶשׁ אֵת פֶּר הַחַטָּאת וַיִּסְמְדוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ פֶּר הַחַטָּאת:	חמישי
15	And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּכַּסּ וַיִּסִּיב מֹשֶׁה יֵת דָּמָא וַיֵּהֵב עַל קַרְנֹת מִדְבַּחַא סָחוּר סָחוּר בְּאַצְבָּעֵיהּ וְדָכִי יֵת מִדְבַּחַא וְיֵת דָּמָא אָרִיק לִיסוּדָא דְמִדְבַּחַא וַקְדִּישִׁהּ לְכַפֵּרָא עֲלוּתֵיהּ:	וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הַדָּם וַיָּתֵן עַל-קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאַצְבָּעָיו וַיַּחַטֵּא אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יָצַק אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְדֹּשֶׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:	15
16	And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.	וַיִּסִּיב יֵת כָּל תַּרְבָּא דְעַל גִּוָּא וְיֵת חֶצֶר כְּבֵדָא וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבֵּהוֹן וְאַסִּיק מֹשֶׁה לְמִדְבַּחַא:	וַיִּקַּח אֶת-כָּל-תַּחֲלָב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרֹת הַכֶּבֶד וְאֶת-שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-חֲלֵבֹתָן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ:	16

- (11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נטוה זהאות הללו:
 (12) ויצק. וימשח. בחלה יונק על ראשו, ואח"כ נותן צין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה):
 (13) ויחבש. לשון קשירה:
 (15) ויחטא את המזבח. חטאו וטהרו מזרות ליכנס לקדושה: ויקדשהו. נעבדה זו: לכפר עליו. מעתה כל הכפרות:

17	But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֹרֹוֹ וְאֶת־בָּשָׂרוֹ וְאֶת־פָּרְשֹׁוֹ שֶׁרָךְ בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	17
18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרֹב יֵת דְּכָרָא דְעֹלָתָא וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָוָהי יֵת אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃	18
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	19
20	And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.	וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לְנֹתָחוֹ וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנֹּתָחִים וְאֶת־הַפֶּה׃	20
21	And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכֶּרְעִים רָחַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	21
22	And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרֹב יֵת דְּכָרָא תַנְיָנָא דְכַר קֹדְשִׁי וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָוָהי יֵת אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃	ש"י
23	And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמוֹ וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּדָא אֶזְנ־אֹהֲרֵן הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יְדֹו הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃	23

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה:

(22) איל המלאים. איל השלמים שמלואים לשון שלמים שממלאים ומשלימים את הכהנים זכהונתם:

24	<p>And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּדָה אוֹזְנָם הַיְמָנִית וְעַל־כַּף יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־כַּף רֹגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	24
25	<p>And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.</p>	<p>וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאֵלֶיָּה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכֹּכֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וְאֶת־שׁוֹק הַיְמִינִי:</p>	25
26	<p>And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁרוֹ לִפְנֵי יְהוָה לֶקַח חֲלֹת מִצָּה אַחַת וַחֲלֹת לֶחֶם שָׁמֶן אַחַת וּרְקִיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמִינִי:</p>	26
27	<p>And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּהָב יָת כּוֹלָא עַל יָדֵי אֶהֱרֹן וְעַל יָדֵי בְנוֹהֵי וְאֲרִים יִתְהוֹן אֲרָמָא קָדָם יְיָ:</p>	27
28	<p>And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלְאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה:</p>	28

(26) וַחֲלֹת לֶחֶם שָׁמֶן. היא רצוכה, שהיה מרצה צה שמן כנגד החלות והרקיין, כך מפורש במנחות (עח.):

(28) ויקטור המזבחה. משה שמש כל שצעת ימי המלוואים בחלוק לזן (עבודה זרה לד.): על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

29	<p>And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַחֹזֶה וַיְנַיֶּפֶהוּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמִנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>	29
30	<p>And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּסֹּב מֹשֶׁה מִמִּשְׁחָא דְרִבּוּתָא וּמִן דָּמָא דְעַל מִדְבַּחָא וְאָדִי עַל אֶהֱרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עִמּוּהִי וְקִדֵּשׁ יֵת אֶהֱרֹן יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְיֵת בְּנוֹהִי וְיֵת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עִמּוּהִי׃</p>	שביעי
31	<p>And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו בִּשְׁלֹו אֶת־הַבָּשָׂר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֵּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהֱרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ׃</p>	31
32	<p>And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְדִישָׁתָאָר בְּבִשְׂרָא וּבְלֶחֶמָא בְּנוּרָא תִּקְדּוּן׃</p>	32
33	<p>And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִתַּרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקוּן שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מְשָׁלֵם יוֹמֵי קוֹדְשָׁכֶון אֲרִי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹדְשָׁכֶון׃</p>	מפטיר
34	<p>As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.</p>	<p>כְּמָא דְעָבַד בְּיוֹמָא הַדִּין פְּקִיד יִי לְמַעַבַּד לְכַפָּרָא עֲלֵיכֶון׃</p>	34

(34) צוה ה' לעשות. כל שצעת הימים ורז"ל דרשו (יומא ב:) לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שצעת ימים, וכן הכהן השורף את

35	And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.	וּבִתְרֵעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא תִּתְּבוּן יְיָמָם וּלְיָלַי שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִטְרוּן יֵת מִטְרַת מִימְרָא דִּי וְלֹא תָמוּתוּן אַרְי כֵּן אֶתְּפַקְדִּית:	וּפְתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמֹרְתֶם אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צֻוֵּיתִי:	35
36	And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.	וַעֲבַד אֶהֱרֹן וּבְנוֹהֵי יֵת כָּל פְּתֻמָּא דְּפִקִּיד יי בִּידָא דְּמֹשֶׁה:	וַיַּעַשׂ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס)	15 פסוקים
<p><i>The Haftarah is Jeremiah ;8:3-7:21 9:23-9:22 on page ?? . For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 198. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 202. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 212.</i></p>				
IX	And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;	וַהְיֶה בְּיוֹמָא תְּמִינָא קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָהֵי וּלְסָבֵי יִשְׂרָאֵל:	וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	שמייני
2	and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.	וַאֲמַר לְאַהֲרֹן סֹב לְךָ עִגֹּל בֶּר תּוֹרִי לְחַטָּאת וּדְכַר לַעֲלֹתָא שְׁלָמִין וְקָרִיב קֹדֶם יי:	וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לָךְ עִגֹּל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה תְּמִימָם וְהִקְרִב לִפְנֵי יְהוָה:	2
3	And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;	וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר סֹבֻ צֶפִיר בֶּר עֹזִין לְחַטָּאת וְעִגֹּל וְאֹמַר בְּנֵי שְׁנָא שְׁלָמִין לַעֲלֹתָא:	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעִגֹּל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימָם לַעֲלֹה:	3
4	and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'	וְתוֹר וּדְכַר לְנִכְסֹת קוּדְשִׁיא לְדַבְּחָא קֹדֶם יי וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח אַרְי יוֹמָא דִּין יְקָרָא דִּי מִתְגַּלִּי לְכוּן:	וְשׁוֹר וְאֵיל לְשְׁלָמִים לְזִבְחָה לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:	4

הפרה:

(35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אתם חייבים מיתה:

(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שזבחן שלא הטו ימין ושמאל:

(1) ויהי ביום השמיני. שמייני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בסדר עולם (פרק ז): ולזקני ישראל. להשמייעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש צכהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקצ"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:

5	And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.	וַיָּקִיחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל־פְּנֵי אֱהֹל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל־הַעֲדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:	5
6	And Moses said: "This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you."	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַתְּדַבֵּר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:	6
7	And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קִרְב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלֹתְךָ וְכִפֹּר בַּעֲדָךָ וּבַעֲדֵי הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קֹרְבַן הָעָם וְכִפֹּר בַּעֲדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:	לוי
8	So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.	וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ:	8
9	And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.	וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיָּתֵן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:	9
10	But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַכִּלְיֹת וְאֶת־הַיֶּתֶר מִן־הַכֹּבֶד מִן־הַחַטָּאת הִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	10
11	And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.	וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:	ישראל

(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעשה ידיכם, לכן קרצנות הללו צאין חוצה ליום זה:

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אמה צוש, לכן נצחרת (ת"כ פרשתא, ח): את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. חיל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכבש. כל מקום שנאמר עגל צן שנה הוא, ומכאן אמה למד:

12	And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	12
13	And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לִנְתָחֶיהָ וְאֶת־הֶרֶאֶשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	13
14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיִּרְתֹּץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:	14
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרֹב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחַטְהוּ וַיַּחֲטִיאוּהוּ כְּרִאשֹׁן:	15
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרֹב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:	16
17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרֹב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֵּבָד עַל־תְּהִיבָהּ:	שני
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּכַּס יֵת תּוֹרָא וַיִּת דְּכִרָא נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא דְלַעֲמָא וַאֲמִיאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דְמָא לִיה וַיִּזְרְקוּהוּ עַל מִדְבַּחָא סָחֹר סָחֹר:	18

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מנינו חטאת חיצונה נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכוון על פי הדבור:

(12) וימצאו. לשון הושטה והזמנה:

(15) ויחטאו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגלו:

(16) ויעשה כמשפט. המפורש צעולת נדצה צוֹיִקְרָא (צִינָה כ.).

(17) וימלא כפו. היא קמיצה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:

19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְיָת תִּרְבִּיָּא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכָרָא אֱלִיתָא וְחִפִּי גִּוָּא וְכוֹלִיתָא וְחִצֵּר כְּבֵדָא:	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילָּה וְהַמִּכְסֶּה וְהַכְּלִיֹּת וְיִתֶּרֶת הַכֶּבֶד:	19
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וְשִׂיאוּ יָת תִּרְבִּיָּא עַל חֲדוֹתָא וְאַסִּיק תִּרְבִּיָּא לְמִדְבַּחָא:	וְיִשִּׂימוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹּר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַה:	20
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְיָת חֲדוֹתָא וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא אֲרִים אֶהְרֹן אֲרָמָא קֳדָם יי כְּמָא דְּפִקִּיד מִשָּׁה:	וְאֶת הַחֲזוֹת וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין הַיָּנִיף אֶהְרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	21
22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וְאַרְיִם אֶהְרֹן יָת יְדוּהִי לְעָמָא וּבִרְיִכְנוֹן וַיַּנַּח מִלְמַעְבַּד חֲטָאתָא וְעֹלֹתָא וְנִכְסַת קוֹדֶשִׁיא:	וַיִּשָּׂא אֶהְרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרֲכֵם וַיֵּרֶד מִעֲשֵׂת הַחֲטָאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:	22
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַעֲלָא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן לְמִשְׁכַּן זְמָנָא וַנִּפְקוּ וּבִרְיִכוּ יָת עָמָא וְאַתְגַּלִּי יִקְרָא דִּי לְכָל עָמָא:	וַיָּבֹא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:	23

(19) והמכסה. חלב המכסה את הקרב: (20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות סז): (22) ויברכם. זרכת כהנים, יצרכך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח: (23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מאתי צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות זכרה, מה ירידה מעין עבודה, אף ציאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן למדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואומר, יודע אני שכעס הקצ"ה עלי, וצבילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתציתתי, מיד נכנס משה עמו וצקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ (תהלים ז, יז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלואים שהעמידו משה למשכן ושמש בו, ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה ציינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר לזה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ומדעו שהמקום צר בו:

24	And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.	וַנִּפְקַת אִשְׁתָּא מִן קֶדֶם יְיָ וַאֲכַלְתָּ עַל מִדְבַּחַּא יִתְּ עֲלֵתָא וְיִתְּ תַרְבִּינָא וְחִזָּא כָּל עַמָּא וְשִׁבְחוּ וַנִּפְּלוּ עַל אַפֵּיהוֹן:	וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַחֲלִבִּים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּרְדּוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:	שלישי
X	And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.	וַנִּסִּיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֲתִיתִיה וַיִּתְּבוּ בָהוֹן אִשְׁתָּא וְשִׁוְיָאוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת בְּסִמִּין וְקָרִיבוּ קֶדֶם יְיָ אִשְׁתָּא נֹכְרִיתָא דִּלְא פְקִיד יִתְּהוֹן:	וַיִּקְחוּ בְּנֵי-אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֲתִיתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:	X
2	And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.	וַנִּפְקַת אִשְׁתָּא מִן קֶדֶם יְיָ וַאֲכַלְתָּ יִתְּהוֹן וּמִיתוּ קֶדֶם יְיָ:	וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:	2
3	Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.	וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן הוּא דְּמַלִּיל יְיָ לְמִימַר בְּקָרִיבִי אֶתְקַדֵּשׁ וְעַל אִפִּי כָּל עַמָּא אֶתְיַקֵּר וְשִׁתִּיק אַהֲרֹן:	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרִיבִי אֶקְדָּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָּל-הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּידָם אַהֲרֹן:	3
4	And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'	וַקְרָא מֹשֶׁה לְמִישָׁאֵל וּלְאֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל אַחֲבוּהִי דְאַהֲרֹן וַאֲמַר לָהוֹן קָרוּבוּ טוּלוּ יִתְּ אַחֲיָכוֹן מִן קֶדֶם קוּדְשָׁא לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא:	וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל דָּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קָרְבוּ שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:	4

(24) וירדו. כתרנומו:

(2) ותצא אש. רצי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רצי ישמעאל אומר שחייבין נכנסו למקדש. מדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחייבין ללמקדש, משל למלך שהיה לו בן צית וכו', כדאיתא בזיקרא רצה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעזפי שמה לצני ישראל ונקדש בצבדי (שמות כט, מג), אל תקרי צבודי אלא צמכודי (וצחים קטו). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית צמיודעיו של מקום, והייתי סבור אז כי או צן, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג). ויקרא רצה (יב, ב): וידום אהרן. קבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שחייבין (ת"כ סס לו). ויק"ר סס). בקרובי. צנחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקצ"ה עושה דין צנדיקים מתיירא, ומתעלה, ומתקלס, אס כן צאלו, כל שכן צרשים, וכן הוא אומר נזר אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

5	So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.	וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׂאֵם בְּכַתְנֵתָם אֶל־מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:	וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׂאֵם בְּכַתְנֵתָם אֶל־מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:	5
6	And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתְמָר בְּנוֹתָיו רִישֵׁיכֶם לֹא תִרְבֹּזוּ פִּירוֹעַ וּלְבוּשֵׁיכֶם לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמּוּתוּן וְעַל כָּל בֵּיתֵיכֶם יִהְיֶה רוּגָזָא וְאֶחֱיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׁרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתְמָר בְּנוֹתָיו רִישֵׁיכֶם לֹא תִרְבֹּזוּ פִּירוֹעַ וּלְבוּשֵׁיכֶם לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמּוּתוּן וְעַל כָּל בֵּיתֵיכֶם יִהְיֶה רוּגָזָא וְאֶחֱיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׁרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:	6
7	And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.	וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶן־תָּמוּתוּ כִּי־שָׁמָן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְּדִבְרֵי מֹשֶׁה: (פ)	וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶן־תָּמוּתוּ כִּי־שָׁמָן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְּדִבְרֵי מֹשֶׁה: (פ)	7
8	And the LORD spoke unto Aaron, saying:	וּמִלֵּיל יְיָ עִם אַהֲרֹן לֵאמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	8
9	'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.	חֲמֵר וּמִרְוֵי לֹא תִשְׁתִּי אֶת וּבְנֶיךָ עִמָּךְ בְּמִיעֲלֹכֶם לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וְלֹא תִמּוּתוּן קִים עָלֶם לְדֹרֵיכֶם:	יֵינִי וְשִׁכָּר אֶל־תִּשְׁתִּי אֶתְּהוּ וּבְנֶיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמּוּתוּן חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֵיכֶם:	9
10	And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;	וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֵל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר:	וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֵל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר:	10

- (4) דד אהרן. עוזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וּבְנֵי קָהָת וְגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'.
כאדם האומר לחצירו, העזר את המטחם מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:
(5) בכתנתם. של מחס, מלמד, שלא נשרפו בגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לחוך
חוטמיהם (סנהדרין נב. שם כג):
(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שְׂאֵבֶל אסור צחספורת (מועד קטן יד:), אצל אחס אל תערצבו
שמחם של מקוס: ולא תמותו. האס תעשו כן, מותו: ואחיהם כל בית ישראל. מכאן, שזרמ
של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להחלצל צה:
(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צוואס להיכל, בגשחם למזבח
מנין, נאמר כאן ציאת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן
עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):

11	and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.'	וְלִהְיוּת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־תְּחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)	11
12	And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: "Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־אֶלְעָזָר וְאֶל־אִיתָמָר בְּנָיו הַנּוֹתָרִים קַחוּ אֶת־הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרָה מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא:	רביעי
13	And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.	וְאִכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקְךָ וְחֻק־בְּנֵיךָ הִוא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי־כֵן צִוִּיתִי:	13
14	And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.	וְאֵת חֻזה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אֹתָהּ וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ אִתְּךָ כִּי־חֻקְךָ וְחֻק־בְּנֵיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	14

(10) ולהבדיל. כדי שתזדילו צין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עזד עבודתו פסולה (שם ח. וזחים יז):

(11) ולהוררת. למד, שאסור שיכור צהורא (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וזניך אָפָךְ ולא תמותו, כהנים בעבודתם מיתה, ואין חכמים צהוראחם צמיתה:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וּבְאֶהְרֹן הַתְּלַחֵף ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי צנים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיז מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה צטלה מחצה, שנאמר וְאֶתְפַּלֵּל גַּם צָעַד תֵּהָרֵן צָעַת הַהוּא (דברים סס): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוננין, וקדשים אסורים לאונן (זחים קא): את המנחה. זו מנחת שמייני ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיונא צה לדורות, הוצרך לפרש צה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לָצִנּוֹת חק צקדשים: כי כן צוית. צאנינות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח וזחים קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הווקא אכילתם במקום קדוש, אכל אלו אין צריכים חוץ הקלעים, אכל צריכים הם להאכל חוץ מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזורעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה ובניך צחלק, אכל צנותיך לא צחלק, אלא אם תחנו להם מתנות רשאות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות צחלק, תלמוד לומר כי

15	The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'	שָׁקָה דְּתִירוּמָה וְחִזָּה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהִנִּיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְחִזָּה לָךְ וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ לְחֶק-עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:	15
16	And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:	וַיִּתְּ צִפִּירָא דְּחַטָּאת מִתְּבַע תְּבַעִיהּ מִשָּׁה וְהָא אֲתוּקַד וְרִגְזוּ עַל אֱלֻעָזָר וְעַל אִיתְמָר בְּנֵי אַהֲרֹן דְּאִשְׁתָּארוּ לְמִימַר:	חמיישי 16
17	'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?	מַדּוּעַ לֹא אָכַלְתֶּם יֵת חַטָּאת בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ אֲרִי קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין הִיא וַיִּתֶּה יְהוָה לָכֵן לְסַלְּחָא עַל חוּבֵי כְּנֻשָּׁתָא לְכַפֵּר עֲלֵיהֶן קָדָם יְיָ:	17
18	Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'	הָא לֹא אֲתַעַל מִדְּמָה לְבֵית קֹדֶשְׁךָ גְּנוּאָה מִיכָל תִּיכְלוּן יֵתָּה בְּקוֹדֶשְׁךָ כַּמָּא דְּפִקִּידִית:	18

חקך וחק בניך נתנו, חק לצנים, ואין חק לצנות (ת"כ שס י):

(15) שוק התרומה וחזזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורם. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכחוז תרומה בשוק ותנופה בחזה. לא ידענו. ששניהם זהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישוצ המקראות שלא יכחישו זה את זה כבר פרשתי שלשתן צאו את אהרן (לעיל ז, ל):

(16) שעיר מוספי ראש חודש. ושלשה שעירי חטאות קרבו צו ציוס שעיר עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכולן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חכמי ישראל, (בב"כ פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים מפני אהרן נשרף, לפי שהוא קדש דורות, אבל בקדש שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוה מלוח: דרוש דרש. שתי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צמנחה כהנים (פרק ז, ז) על אלעזר ועל איתמר. צמנחה כצדו של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיבוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא שרפיה, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להם שמא חוץ לקלעים יצאה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציולא, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמנחה הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שההננים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמייני וחטאת נחשון לא לכפרה באו:

19	<p>And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?</p>	<p>וַיִּדְבֹּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה תֵּן הַיּוֹם הַקְּרִיבוּ אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ לִפְנֵי יְהוָה וְתִקְרָאנָה אֹתִי כָאֵלֶּה וְאֶכְלָתִי חַטָּאת הַיּוֹם הַיֵּיטֵב בְּעֵינֵי יְהוָה:</p>	19
20	<p>And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.</p>	<p>וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיֵּיטֵב בְּעֵינָיו: (פ)</p>	20
XI	<p>And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֹא-אֶהֱרֹן לְמִימַר לְהוֹן:</p>	שעי
2	<p>Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.</p>	<p>דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:</p>	2

(18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכם לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יֵצֵא מִדָּמָהּ וְגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אתה. היה לכם לאכלה אף על פי שאתם אונינים: כאשר צויתי. לכם במנחה:

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עז, שנאמר וַיִּדְבֹּר הָעָם וְגו' (במדבר כא, ה). אפשר משה קָנַף על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו צדין שיהא אבינו יושב ראשו מדברים לפניו, ואינו צדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה באלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הִפְהֹן אֵל אֲנִשֵּׁי הַצָּבָא וְגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מצאתי בספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אונינים, שהאונן שעצד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיוטות, אני הקרבתני, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (זבחים קא). ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים צְנִי, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים בפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב וגו': היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שם ק): הייטב בעיני ה'. אם שמעת צקדשי שעה, אין לך להקל צקדשי דורות:

(20) וייטב בעיניו. הודה ולא צוה לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יז):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצניי, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השוה להיות שלוחים צדבור זה, לפי שהשוו צדמיקה וקצלו עליהם גזירת המקום מההבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל צדוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילם מן הטומאה וגזר עליהם מצות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רצה יג, ז): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשרצי

3	Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.	כָּל דֹּסְדִיקָא פִּרְסָתָהּ וּמִטְלָפִין טְלָפִין פִּרְסָתָהּ מִסְקָא פִּשְׁרָא בִּבְעִירָא יָתֵהּ תִּיכְלוּן:	כָּל מִפְרֶסֶת פִּרְסָהּ וְשִׁסְעַת שִׁסְעָה פִּרְסָתָהּ מֵעֵלֶת גֵּרָה בִּבְהֶמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ:	3
4	Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	בָּרֶם יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִמִּסְקֵי פִּשְׁרָא וּמִדִּיקֵי פִּרְסָתָא יֵת גְּמֵלָא אֲרִי מְסִיק פִּשְׁרָא הוּא וּפִרְסָתִיהּ לֹא סְדִיקָא מְסָאב הוּא לְכוּן:	אֲדָ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמֵּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמִּפְרֵסֵי הַפִּרְסָה אֶת־הַגְּמֵל כִּי־מַעֲלָה גֵרָה הוּא וּפִרְסָהּ אֵינְנִי מִפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:	4
5	And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	וְיֵת טַבָּא אֲרִי מְסִיק פִּשְׁרָא הוּא וּפִרְסָתִיהּ לֹא סְדִיקָא מְסָאב הוּא לְכוּן:	וְאֶת־הַשָּׁפִן כִּי־מַעֲלָה גֵרָה הוּא וּפִרְסָהּ לֹא יִפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:	5
6	And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you	וְיֵת אֶרְנָבָא אֲרִי מְסָאב פִּשְׁרָא הִיא וּפִרְסָתָהּ לֹא סְדִיקָא מְסָאבָא הִיא לְכוּן:	וְאֶת־הָאֶרְנָבַת כִּי־מַעֲלַת גֵּרָה הִיא וּפִרְסָהּ לֹא הַפִּרְסָה טָמֵאָה הִיא לָכֶם:	6
7	And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.	וְיֵת חֲזִירָא אֲרִי סְדִיק פִּרְסָתָא הוּא וּמִטְלָפִין טְלָפִין פִּרְסָתִיהּ וְהוּא פִּשְׁרָא לֹא פִּשֵּׁר מְסָאב הוּא לְכוּן:	וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פִּרְסָהּ הוּא וְשִׁסְעַת שִׁסְעָה פִּרְסָהּ וְהוּא גֵרָה לֹא־יִגֵּר טָמֵא הוּא לָכֶם:	7
8	Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.	מִבִּשְׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּן וּבִגְבִילָתָהוֹן לֹא תִקְרְבוּן מִסְאָבִין אֲנִין לְכוּן:	מִבִּשְׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבִגְבִילָתָם לֹא תִגְעוּ טָמְאִים הֵם לָכֶם:	8

המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן צעוף ואת אלה תשקצו מן העוף, וכן צשראים וזה לכם הטמא:
זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא):
(3) מפרסת. כתרומתו סדיקא: פרסה. פלאנט"ה צלע"ז: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה צשתי צפרנין, כתרומתו ומטלפא טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוזרות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת מים הנקרים (שמואל-צ יד, 7), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומתו פשרא, שע"י הגרה האוכל נפטר ונמוס: בבהמה. תיבה זו יתירה היא לדרשה, להטיר את השליל הנמצא בצמי אמו: אתה תאכלו. ולא צהמה טמאה, והלא צאזורה היא, אלא לעצור עליה צעשה ולא תעשה (וצחים לד):
(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר צהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת

9	These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.	אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם בַּיָּמִים וּבִנְחָלִים אֹתָם תֹאכְלוּ:	יֵת דִּין תִּכְלוּן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיה צִיצִין וְקִלְפִין בְּמִיָּא בְּיָמִיָּא וּבִנְחָלִיָּא יִתְהוֹן תִּכְלוּן:
10	And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּיָּמִים וּבִנְחָלִים מִכָּל שֶׁרֶץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם:	וְכָל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקִלְפִין בְּיָמִיָּא וּבִנְחָלִיָּא מִכָּל רַחֲשָׂא דְּמִיָּא וּמִכָּל נֶפֶשָׂא חַיָּתָא דְּבַמְיָא שִׁקְצָא אֲנִין לָכֹן:
11	and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם מִבְשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקְצוּ:	וְשִׁקְצָא יִהְיוּ לָכֹן מִבְסָרְהוֹן לֹא תִכְלוּן וְיֵת נְבִילַתְהוֹן תִּשְׁקְצוּן:
12	Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	כָּל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקִלְפִין בְּמִיָּא שִׁקְצָא הוּא לָכֹן:
13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the osprey;	וְאֶת־אֵלֶּה תִּשְׁקְצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֹאכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֶזְנִיָּה:	וְיֵת אֵלִין תִּשְׁקְצוּן מִן עוֹפָא לֹא יִתְאֲכְלוּן שִׁקְצָא אֲנִין נֶשֶׂרָא וְעֶר וְעֶזְיָא:
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָּה לְמִינָהּ:	וְדִיתָא וְטֶרְפִּיתָא לְזִנְיָהּ:
15	every raven after its kinds;	אֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ:	יֵת כָּל עוֹרְבָא לְזִנְיָהּ:

קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין בת"כ פרק ג, ז): מִבְשָׂרָם. על זשרם בזוהרה, ולא על עֲלָמוֹת וגידין וקרנים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מוזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר לָמוֹר אֵל הַפְּלִגִּים וגו' (ויקרא כא, א), כהנים מוזהרין, ואין ישראל מוזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז). (זהו שאמרו חייז אדם לטהר עצמו ברגל):

(9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים זו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשִׁרְיוֹן קִשְׁקָשִׁים הוּא לְזִבּוֹשׁ (שמואל א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש בו צנוט טעם (חולין נט.). מִבְשָׂרָם. אינו מוזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושין שסינן (חולין סז.), יבחושין מוסיילונ"ש בלע"ז:

(12) אשר אין לו וגו'. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירין צמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אם היו לו צמים אף על פי שהשירין בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייז את המאכילן לקטנים (יבמות קיד.), שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו, יש באותו שצוין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותו,

16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֵת הַתַּחֲמָס וְאֵת הַשֶּׁחָף וְאֵת הַנֶּגֶז לְמִינֵהוּ:	וְאֵת בֶּת הַיַּעֲנָה וְצִפּוֹר שְׁחָפָא וְנִצָּא לְזִנְהִי:	16
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֵת הַכּוֹס וְאֵת הַשְּׁלִיף וְאֵת הַיִּנְשׁוּף:	וְקִדְיָא וְשְׁלִינּוּנָא וְקַפּוּפָא:	17
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֵת הַתְּנַשְׁמַת וְאֵת הַקָּאָת וְאֵת הַרְחָם:	וּבֹתָא וְקָתָא וִירְקָרִיקָא:	18
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֵת הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה לְמִינֶהָ וְאֵת הַדּוֹכִיפָת וְאֵת הָעֵטָלָף:	וְחִנּוּרִיתָא וְאֲבֹ לְזִנְהָ וְנִגָּר טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא:	19
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַחַלָּף עַל-אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	כָּל רֶחֶשָׁא דְּעוֹפָא דְּמַחֲלִיף עַל אַרְבַּע שֶׁקָּצָא הוּא לְכוּן:	20
21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	אֲךְ אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַחַלָּף עַל-אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ') (לא) (ק') לִזְנוֹן כְּרָעִים מִמֶּעַל לְרַגְלָיו לְנִתֵּר בֵּהֶן עַל־הָאָרֶץ:	בְּרֵם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל רֶחֶשָׁא דְּעוֹפָא דְּמַחֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיהָ קַרְסוּלִין מִעֲלֵי רַגְלֵיהּ לְקַפְצָא בֵּהוֹן עַל אֶרֶצָא:	21

(16) הנק. אישפרוי"ר:

(17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג.) זה השולה (פי' מגזיה) דגיס מן הים, וזה שחרגס אונקלוס וְשְׁלִינּוּנָא: כוס וינשוף. הם לואיטי"ש הזועקים בלילה, ויש להם לסתות כחדם, ועוד אחר דומה לו שקורין יי"צ"ך:

(18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת בלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חזרותיה צמוזנות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירו"ן: הדוכיפת. תרגול הכר, וְכַפְלָתוֹ כפולה, ובלעז הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרצלמו, וְגָר טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין בפרק מי שחזו (דף סח):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון זבובים וזרעין ויתושין וחגבים:

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפץ מן הארץ מתחזק בזאתן שתי כרעים ופורח, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אבל אין לנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרסולין אלו כרעים הכתובים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מציינים בזה שזינונו, אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ונריך שיהא שמו חגב, וזוהי אין לנו יודעים להבדיל ביניהם:

22	even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.	יֵת אֲלֵיִן מִנְהוֹן תִּיכְלוּן יֵת גּוֹבֵא לִזְנוֹה וְיֵת רְשׁוֹנָא לִזְנוֹהִי וְיֵת חֲרָגְלָא לִזְנוֹהִי וְיֵת חֲגַבָּא לִזְנוֹהִי:	אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹּאכְלוּ אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינֹו וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ:	22
23	But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.	וְכָל רֶחֶשׂא דְעוֹפָא דְלִיה אַרְבַּע רַגְלִין שְׂקָצָא הוּא לְכוּן:	וְכָל שְׂרָץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שְׂקָץ הוּא לָכֶם:	23
24	And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.	וְלֹאֲלִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקְרַב בְּגִבְלִתְהוֹן וְיִהי מְסֻאָב עַד רְמָשָׂא:	וְלֹאֲלֶה תִּטְמָאוּ כָּל־הַנִּגַּע בְּגִבְלָתָם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	24
25	And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְכָל דִּישׁוּל מִגִּבְלִתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִהי מְסֻאָב עַד רְמָשָׂא:	וְכָל־הַנֶּשֶׂא מִגִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	25
26	Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.	לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא פְּרָסְתָּהּ וְטַלְפִּין לִיתְהָא מְטַלְפָּא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מְסָקָא מְסָאֲבִין אֲנוּן לְכוּן כָּל דִּיקְרַב בְּהוֹן וְיִהי מְסֻאָב:	לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרִסַּת פְּרָסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שֹׁסְעַת וְגִרָה אֵינָנָה מַעֲלָה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בָּהֶם יִטְמָא:	26
27	And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.	וְכָל דְּמַחְלִיף עַל יְדוֹהִי בְּכָל חֵיתָא דְּמַחְלִקָא עַל אַרְבַּע מְסָאֲבִין אֲנוּן לְכוּן כָּל דִּיקְרַב בְּגִבְלִתְהוֹן וְיִהי מְסֻאָב עַד רְמָשָׂא:	וְכָל הוֹלֵךְ עַל־כַּפָּיו בְּכָל־הַחַיָּה הַחֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בְּגִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	27
28	And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.	וְדִישׁוּל יֵת גִּבְלִתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִהי מְסֻאָב עַד רְמָשָׂא מְסָאֲבִין אֲנוּן לְכוּן:	וְהַנֶּשֶׂא אֶת־גִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)	28

(23) וְכָל שְׂרָץ הָעוֹף וְגו'. צא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):

(24) וְלֹאֲלֶה. (ת"כ) העידין להאמר למטה צענין: תטמאו. כלומר בנגיעתם יש טומאה:

(25) וְכָל הַנֶּשֶׂא מִגִּבְלָתָם. כל מקום שנאמרה טומאת משה, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כזוס בגדים (שם פרשתא ד, ז):

(26) מִפְּרִסַּת פְּרָסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שֹׁסְעַת. כגון גמל שפרסמו סדוקה למעלה, אזל למטה היא מחוברת. כאן למדך שנצלת צהמה טמאה מטמאה, וצענין שצסוף הפרשה פירש על צהמה טהורה:

(27) עַל כַּפָּיו. כגון כלזודוז וחטול: טמאים הם לכם. למגע:

29	And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,	וְזֶה לָכֶם הַטֹּמֵא בַשָּׂרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהָעֶכְבֹּר וְהַחֹבֵב לְמִינֵהוּ: וְצָבָא לְזִנְוֵהוּ:	29
30	and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.	וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּפֶת וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמֹת: וְיִלָּא וְכֹחָא וְהַלְטָאָה וְחֹמְטָא וְאַשְׁוֵתָא:	30
31	These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.	אֵלֶּה הַטֹּמֵאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֶץ כָּל-הַנִּגָּע בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	31
32	And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.	וְכָל דִּיפֹל עָלֵיהֶם מִמֵּתָם בְּמֹתֵהוּן יִהְיֶה מְסָאב מִכָּל מָאן דְּאָע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מִשְׁדֵּ אוֹ שֶׁק כָּל מָאן דִּיתְעֵבִיד עֲבִידָא בְּהוּן בְּמִיָּא יִתְעַל וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמֵשָׁא וְיִדְכִּי:	32
33	And every earthen vessel wherinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.	וְכָל-כֵּל-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאִתּוֹ תִשְׁבְּרוּ:	שביעי
34	All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.	מִכָּל הָאֵכֹל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מֵיִם יִטְמָא וְכָל-מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל-כֵּל יִטְמָא:	34

(29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא במגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פויי"ט, שדומה לזפרדע:

(30) אנקה. הריז"ן: הלטאה. לישרד"ה: החמט. לימז"א: תנשמת. טלפ"א: (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך ושהר. צהערז השמש (יצמות עה):

(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ז"ל בתוכו): ואתו תשבורו. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרשתא ז. יג):

35	And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.	וְכָל דִּיפּוּל מִנְבִּיל־תְּהוֹן עָלוּהִי יְהִי מִסָּאב תַּנּוּר וְכִירִים יִתְרַעֲוּ מִסָּאֲבִין אֲנֹן וּמִסָּאֲבִין יִהְיוּ לְכוֹן:	וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְבִּילָתָם עָלָיו יִטְמָא תַּנּוּר וְכִירִים יִתֵּץ טִמְאִים הֵם וְטִמְאִים יִהְיוּ לָכֶם:	35
36	Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.	בְּרֵם מַעֲיָן וְגוֹב בֵּית בְּנִישַׁת מֵיָא יְהִי דְּכִי וְדִיקָרָב בְּנִבִּיל־תְּהוֹן יְהִי מִסָּאֲב:	אֵךְ מַעֲיָן וְבוֹר מְקוּהַּ-מַּיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבִּילָתָם יִטְמָא:	36
37	And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.	וְאֲרִי יִפּוּל מִנְבִּיל־תְּהוֹן עַל כָּל בֵּר זֶרַע זִירוע דִּיזֶרַע דְּכִי הוּא:	וְכִי יִפֹּל מִנְבִּילָתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרוע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא:	37
38	But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.	וְאֲרִי יִתִּיבּוֹן מֵיָא עַל בֵּר זֶרַע וְיִפּוּל מִנְבִּיל־תְּהוֹן עָלוּהִי מִסָּאב הוּא לְכוֹן:	וְכִי יִתֵּן-מַיִם עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנְבִּילָתָם עָלָיו טִמְאָ הוּא לָכֶם: (ס)	38

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר צחוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יצא עליו מים, והוא צחוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא צחוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים פעם אחת, ומשצאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגזב, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר זרעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יצא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדנו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:.) יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר צחוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אצ הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שצחוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת צחוכו ולא נגע השרץ צפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אחת אומר כן, לא נחמטנו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגבן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אחת אומר מקבלין הכשר במחוצר, אין לך שלא צאו עליו מים, ומהו אומר אשר יצא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ.) שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צפת אחת, ושיערו חכמים אין צית הצליעה מחזיק יותר מביצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן חוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתץ. שאין לכלי חרס טהרה צבילה: וטמאים יהיו לכם. שלא תאמר מנזיה אני לנזתם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן ראשי: (36) אך מעין ובור מקוה מים. המחוצרים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטמאתו: ונוגע בנבילתם יטמא. אפי' הוא צחוך מעין ובור ונוגע בנבילתם יטמא, (ת"כ פרשת ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטהר את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיטיל את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בנבילתם יטמא: (37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונים. זרוע שם דבר הוא, כמו וַיִּזְנוּ לָנוּ מִן הַיָּלְעִים (דניאל א, יז): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים:

39	And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.	וְכִי יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָה הִנָּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	39
40	And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נִבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	40
41	And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.	וְכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל־הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:	41
42	Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.	כָּל־הַמְהַלִּיךְ עַל־מְעוֹתָיו וְכָל־הַמְהַלִּיךְ עַל־אַרְבַּע עַד־כָּל־סְגִיּוֹת רַגְלִין בְּכָל־רֶחֶשׁ דְּרָחִישׁ עַל־אֲרָעָא לֹא תִכְלוּנִינֹן אֲרֵי שֶׁקֶצָא אֲנֹן:	42

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחזור אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים על זרע. בין מים, בין שאר משקין, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לחוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלץ להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שזו אינו נעקר הימנו: (39) בנבלתה. ולא צעמנות וגידים, ולא בקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח:): (40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר צו יכנס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול תטמאנו אכילתו, כשהוא אומר ננבלת עוף טהור נבלה וטריפה לא יאכל לטמאה צה (ויקרא כז, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחצה לו חצירו בצית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מז:): וטמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש: (41) השורץ על הארץ. להוציא את היתושין שצבליסין ופפולין, ואת הזיזין שצעדשים (חולין סז:): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד: (42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שספיא, שהולך שח ונפול על מעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להציא את החפושית, אשקרב"ט בלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נדל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטפיד"ש:

43	Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.	אַל-תִּשְׁקְצוּ אֶת-נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: לֹא תִשְׁקְצוּן יֵת נִפְשָׁתְכֹן בְּכָל רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁישׁ וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בָּהוֹן וְתִסְתַּאֲבוּן פֹּהוֹן בָּהוֹן:	43
44	For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.	כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת-נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ: אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי וְלֹא תִסְאָבוּן יֵת נִפְשָׁתְכֹן בְּכָל רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁישׁ עַל-הָאָרֶץ:	44
45	For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .	כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי: אֲרִי אֲנִי יְיָ דֹאֲסִיק יִתְכֹּן מֵאֶרֶשׂא דְמִצְרַיִם לְמַהְיוֹ לְכוֹן לֵאלֹהִי וְתִהְיוּן קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי:	מפטיר
46	This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;	זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׁת בַּמַּיִם וְכָל-נֶפֶשׁ הַשָּׂרֹצֶת עַל-הָאָרֶץ:	46
47	to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.	לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאֲכֵלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכַל: (פ)	סא פסוקים

(43) אל תשקצו. צאכילתן, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקצן נפש צמגע, וכן ולא תטמאו צאכילתם: ונשמחם בם. אם אתם מטמאין בהן צארכ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה:
 (44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הזה: ולא תטמאו וגו'. לעצור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרנו בגמ' (מכות טז:) אכל פוטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש:

(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מלותי העלית אתכם. (דצר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, צבולן כתיב הוצאתי, וכאן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממזרים אלא שצביל שאין מטמאין בשרצים כאשר אומות דיים, ומעליותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (צ"מ סא):

The Haftarah is II Samuel 7:17-6:1 on page ?? . Sepharadim read II Samuel .6:19-6:1 On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 202. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 206.

XII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְמִימָר:	תזריע
2	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר וְטִמְאָהּ שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת דִּוְתָהּ תִּטְמָא: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר אֶתְתָּא אֲרִי תַעֲדִי וּתְלִיד דְּכָר וְתַחֲי מִסְאָבָא שִׁבְעָא יוֹמִין כִּיּוֹמֵי רִיחּוּק סְאוֹבְתָהּ תַחֲי מִסְאָבָא:	2
3	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בָּשָׂר עָרְלָתוֹ: וּבַיּוֹמָא תְּמִינָאָה יִתְגַּזֵּר בְּשָׂרָא דְּעוֹר לְתִיָּה: בְּשָׂרָא דְּעוֹר לְתִיָּה:	3
4	And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמֵּי טְהָרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מְלֹאת יְמֵי טְהָרָה: וְתִלְתִּין וְתִלְתָּא יוֹמִין תַּחֲיִב בְּדָם דְּכֹו דְּכָל קוּדְשָׁא לֹא תִקְרַב וְלַמִּקְדָּשׁ לֹא תֵעוֹל עַד מְשָׁלֵם יוֹמֵי דְּכֻוֹתָהּ:	4
5	But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.	וְאִם־נִקְבָּה תֵּלֵד וְטִמְאָהּ שִׁבְעִים כְּנִדְתָּהּ וּשְׁשִׁים יוֹם וּשְׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דַּמֵּי טְהָרָה: וְאִם נִקְבְּתָא תֵּלִיד וְתַחֲי מִסְאָבָא אַרְבַּעַת עָשָׂר כְּרִיחּוּקָהּ וְשִׁתִּין וְשִׁתָּא יוֹמִין תַּחֲיִב עַל דָּם דְּכֹו:	לוי

(47) להבדיל. לא בלצד השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי צהן: בין הטמא ובין השחור. צריך לומר בין חמור לפרה, והלא כזר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חציו של קנה, לנשחט רוצו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר צין צבי לערוד, והלא כזר מפורשים הם, אלא צין שנולדו צה סימני טרפה כשרה, לנולדו צה סימני טרפה פסולה:
(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שניירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעשה צראשית, כך תורתו נחפרשה אחר תורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרצות שאפי' ילדמו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:). כימי נדת דותה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה צנדה, מטמאה צטומאה לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דותה. לשון דבר הוצ מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה:
(4) תשב. אין תשז אלא לשון עכזה, כמו וּשְׁשָׁצוּ דְּקָדָשׁ (דברים א, מו), וַיֵּשֶׁצַּ בְּאֵלֵי מִמְרָא (צראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיקה א"ל, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיקה א"ל, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזרהה לאוכל, כמו ששנויה ציצמות (דף עה:). בכל קדש וגו'. לרצות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לסוף שצעה ואין שמה מעריצ לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תציא את כפרת טהרתה:

6	And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.	וּבְמִלֵּאתָ יָמֶי טְהֻרָהּ לְבֶן א֥וֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תֹר לַחֲטָאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן׃ וּבְמִשְׁלֵם יוֹמֵי דְכוּתָהּ לְבָרָא אוֹ לְבַרְתָּא תִּיתִי אֹמֵר בֶּר שְׁתִּיָּה לַעֲלֵתָא וּבֶר יוֹנָה אוֹ שְׁפִינָא לַחֲטָתָא לְתִרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לִוְת כֹּהֵנָא׃	6
7	And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.	וַיִּקְרַבְנִיהָ לִקְדָּם יְיָ וַיִּכַּפֵּר עָלֶיהָ וַתְּדַכֵּי מִסּוּאֲבַת דִּמְהָא דָּא אוֹרִיתָא דִּילִידָתָא לְדָכַר אוֹ לְנוּקְבָא׃ וְהִקְרִיבֹו לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ וְטָהַרָה מִמָּקַר דְּמִיָּה זֹאת תֹּורַת הַיִּלָּדָת לְזָכָר אוֹ לְנֻקְבָּה׃	7
8	And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.	וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ בֵּי כַּמֶּסֶת אֹמְרָא וְתֹסֵב תִּרְיִן שְׁפִינִיִן אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה חַד לַעֲלֵתָא וְחַד לַחֲטָתָא וַיִּכַּפֵּר עָלֶיהָ כֹּהֵנָא וַתְּדַכֵּי׃ וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ בֵּי שֶׁה וְלִקְחָתָה שְׁתֵּי־תִרְיִם אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לַעֲלֹה וְאֶחָד לַחֲטָאת וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהַרָה׃ (פ)	8
XIII	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְיֹאחֲזֵרֵן לְמִימַר׃ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃	ישראל
2	When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.	אָדָם כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׁרוֹ שְׂאֵת אוֹ־סַפְחַת אוֹ בַּהֲרַת וְהָיָה בְּעוֹר־בְּשָׁרוֹ לְנֹגַע צָרְעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים׃ אָנֹשׁ אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁדֵּ בְּשָׂרִיהָ עֲמָקָא אוֹ עֲדִיא אוֹ בַּהֲרָא וְיִהִי בְּמִשְׁדֵּ בְּסָרִיהָ לְמַכְתָּשׁ סְגִירוֹ וַיִּתִּיתִי לָוֶת אַהֲרֹן כֹּהֵנָא אוֹ לָוֶת חַד מִבְּנוֹתֵי כֹהֲנֵיא׃	2

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, צו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (זכאים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אצל להקריבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים (5). צפ' כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרצורות טי"א ר"ב זע"ז, וכן צהיר הוא צִשְׁשָׁקִים (איוב לז, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

3	And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.	וַיַּחְזִי כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְשַׁעֲרָא בְּמִכְתָּשָׁא לְמַחְנֵר וּמַחְזִי מִכְתָּשָׁא עִמִּיק מִמַּשְׁךְ בְּסָרִיהּ מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הוּא וַיַּחְזִינִיה כִּהְנָא וַיִּסְאַיב יְתִיה:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשַׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה לְבָן וּמֵרָאָה הַנֶּגַע עִמָּק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צִרְעָת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמְא אֹתוֹ:	3
4	And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.	וְאִם בִּהְרֵת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעִמָּק אֵין מֵרָאָה מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה לֹא־הִפָּךְ לְבָן וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:	וְאִם־בִּהְרֵת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעִמָּק אֵין מֵרָאָה מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה לֹא־הִפָּךְ לְבָן וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:	4
5	And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.	וַיַּחְזִינִיה כִּהְנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מִכְתָּשָׁא קָם כַּד הִנֵּה לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְגְּרִנִּיה כִּהְנָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיָנוּת:	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:	5
6	And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.	וַיַּחְזִי כִּהְנָא יְתִיה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּנְיָנוּת וְהָא עִמָּא מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּדְכִּינִיה כִּהְנָא עֲדִיתָא הוּא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכֵּי:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כִּתְּהַ הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן מִסַּפַּחַת הוּא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:	שני
7	But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.	וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא בְּתַר דְּאַתְחֲזִי לְכִהְנָא לְדְכִוְתִּיה וַיַּתְחֲזִי תַּנְיָנוּת לְכִהְנָא:	וְאִם־פָּשָׁה תַּפְשָׁה הַמִּסַּפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטָהַרְתּוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:	7

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ז, א): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכל (שזועות ו): וטמא אותו. יאמר לו טמא אחת, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו בצית אחד, ולא יראה עד סוף השזוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. צמחהו וזשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה שזוע ראשון טמא מוחלט:

(6) כדה. הוכה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל ונזקק להסגר נקרא טמא, ונריך טבילה:

8	And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּא וְהָא אוֹסִיפֹת עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְאַבְנִיה כֹּהֵנָּא סְגִירוֹתָא הִיא:	וּרְאָהָ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פִשְׁתָּהּ הַמְסֻפַּחַת בְּעוֹר וְטִמְאֹה הַכֹּהֵן צָרַעַת הִוא: (פ)	8
9	When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.	מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ אָרִי תִּהְיֶה בְּאִנְשָׁא וַיִּתִּיתִי לוֹת כֹּהֵנָּא:	נִגַּע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל-הַכֹּהֵן:	9
10	And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּא וְהָא עֲמָקָא חוֹרָא בְּמַשְׁכָּא וְהִיא הִפְכַת שַׁעֲרָא לְמַחֲנֹר וְרֶשֶׁם בָּשָׂר חַי בְּעִמְיֻקְתָּא:	וּרְאָהָ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לְבָנָהּ בְּעוֹר וְהִיא הִפְכָּה שַׁעַר לְבָן וּמַחֲנִית בָּשָׂר חַי בְּשִׂשְׂתָּא:	10
11	it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.	סְגִירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרֶיהָ וַיִּסְאַבְנִיה כֹּהֵנָּא לֹא יִסְגְּרֶנִּיהָ אָרִי מְסָאב הִוא:	צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאֹה הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרֶנּוּ כִּי טִמָּא הִוא:	11
12	And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;	וְאִם מְסָנָא תִסְגִּי סְגִירוֹתָא בְּמַשְׁכָּא וְתִחַפִּי סְגִירוֹתָא יָת כָּל מַשְׁךְ מִכְתָּשָׁא מְרִישִׁיהָ וְעַד רַגְלֹהֶי לְכָל חִיזוֹ עֵינֵי כֹהֵנָּא:	וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצָּרַעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצָּרַעַת אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מֵרְאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:	12
13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּא וְהָא חֲפַת סְגִירוֹתָא יָת כָּל בְּשָׂרֶיהָ וַיִּדְבִּי יָת מִכְתָּשָׁא כָלִיהָ אֶתְחַפִּיד לְמַחֲנֹר דְּכִי הִוא:	וּרְאָהָ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָּהּ הַצָּרַעַת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וַיִּטְהַר אֶת-הַנֶּגַע כִּלּוֹ הַפֶּךָ לְבָן טָהוֹר הִוא:	13
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבִיּוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיהָ בְּשָׂרָא חַיָּא יְהִי מְסָאב:	וּבִיּוֹם הִרְאֹת בּוֹ בָּשָׂר חַי וְטִמָּא:	14

(8) וטמאו הכהן. ומשטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לזכרים ולתגלחת ולקרצן האמור בפרשת זאת תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקבה. נגע לשון זכר:
(10) ומחית. שנימי"ט זלע"ז, שנהפך מקצת הלוצן שצמחן השאת למראה צמר אף הוא סימן טומאה, שער לצן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לצן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
(11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחצורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:
(12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:
(14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמחה בו מקצה הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צאי מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו

15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא יְת בִּשְׂרָא חַיָּא וַיִּסְאַבְנִיה בִּשְׂרָא חַיָּא מְסֻאָב הוּא סְגִירוּתָא הוּא:	וַרְאָהּ הִכְתִּין אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי וְטִמְאֹו הַבָּשָׂר הַחַי טִמְאָה הוּא צָרַעַת הוּא:	15
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אוּ אִרִי יָתוּב בִּשְׂרָא חַיָּא וַיִּתְּהַפִּיךְ לְמַחֲנֶה וַיֵּיתִי לְיֹת כֹּהֵנָא:	אוּ כִי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וַנְהַפִּיךְ לְלָבָן וַבֵּא אֶל־הַכֹּהֵן:	16
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָא וְהֵא אֶתְהַפִּיךְ מִכַּתְּשָׁא לְמַחֲנֶה וַיֵּדְכִי כֹהֵנָא יְת מִכַּתְּשָׁא דְכִי הוּא:	וַרְאָהּ הִכְתִּין וְהִנֵּה נִהַפִּיךְ הִנֵּגַע לְלָבָן וְטִהַר הִכְתִּין אֶת־הַנֵּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	17
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וְאִנְשׁ אִרִי יְהִי בֵּיה בְּמִשְׁכִּיחַ שַׁחֲנָא וַיִּתְּסִי:	וּבִשָּׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בַעֲרוֹ שַׁחִין וַנִּרְפָּא:	שלישי
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וַיְהִי בְּאַתֵּר שַׁחֲנָא עִמָּקָא חֹרָא אוּ בִהְרָא חֹרָא סְמָקָא וַיִּתְּחַזֵּי לְכֹהֵנָא:	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשַּׁחִין שְׁאֵת לְבָנָה אוּ בִהְרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וַנִּרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן:	19
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא וְהֵא מַחְזִיחַ מִכִּיד מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעְרָה אֶתְהַפִּיךְ לְמַחֲנֶה וַיִּסְאַבְנִיה כֹּהֵנָא מִכַּתְּשׁ סְגִירוּתָא הִיא בִּשְׂחֲנָא סְגִיאת:	וַרְאָהּ הִכְתִּין וְהִנֵּה מִרְאָהּ שִׁפְל מִן־הָעוֹר וְשַׁעְרָהּ הִפִּיךְ לָבָן וְטִמְאֹו הִכְתִּין נִגַע־צָרַעַת הוּא בַּשַּׁחִין פָּרַחָה:	20
21	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יַחְזִינֶה כֹּהֵנָא וְהֵא לִית בֵּיה שַׁעַר חֹר וּמִכִּיכָא לִיתָהּ מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עִמָּיָא וַיִּסְגְּרֶנִּיה כֹּהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין:	וְאִם יִרְאֶנֶה הִכְתִּין וְהִנֵּה אֵין־בֵּיה שַׁעַר לָבָן וְשִׁפְלָהּ אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כִּהָה וְהַסְגִּירוֹ הִכְתִּין שִׁבְעַת יָמִים:	21

כאחד, ששופע אילך ואילך, וחזר ראש האבר ונתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב ונראית זו הממחיה, למדנו הכתוב שתטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חתן נותנין לו כל שבעת ימי המשתה, לו ולאטליתו ולכסותו ולביתו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל: (15) צרעת הוא. הצער ההוא, צער לשון זכר: (18) שחין. לשון חמוס, שנתחמם הצער בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ח.). ונרפא. השחין העלה ארוכה וצמקומו העלה נגע אחר: (19) או בהדרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוך ומעורב צשתי מראות לובן ואודם: (20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך צנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן העל:

22	And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.	וְאִם-פָּשָׁה תִּפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הִכְהִין אֹתוֹ נֹגַע הוּא׃ וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּא יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא׃	22
23	But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בְּהֶרְתָּא לֹא אוֹסִיפֹת רֶשֶׁם שְׁחִנָּא הִיא וַיִּדְכִּינֶיהָ כְּהֵנָּא׃	23
24	Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;	אוֹ בֶשֶׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹרוֹ מִכּוֹת־אֵשׁ וַהֲיִתָּה מִחַיֵּת הַמִּכּוֹה בְּהֶרְתָּ לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לְבָנָה׃	רביעי (שני)
25	then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְיַחְזִי יְתֵה כְּהֵנָּא וְהָא נִהְפֹךְ שֹׁעַר לָבָן בְּבִהְרֶת וּמִרְאֵה עֲמֻק מִן־הָעוֹר צִרְעַת הִוא בְּמִכּוֹה פִּרְחָה וְטִמָּא אֹתוֹ הִכְהִין נֹגַע צִרְעַת הוּא׃	25
26	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִרְאֶנָּה הִכְהִין וְהִנֵּה אֵין־בְּבִהְרֵת שֹׁעַר לָבָן וּשְׁפִלָּה אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהוּא כֹהֵה וְהִסְגִּירוּ הִכְהִין שִׁבְעַת יָמִים׃	26
27	And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְיַחְזִינֶיהָ כְּהֵנָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעֵאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּא יִתִּיה מִכְתָּשָׁא סְגִירוֹתָא הִיא׃	27

(22) נגע הוא. השאת הזאת או הצהרת:

(23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרגומו רשם שחנה, אינו אלא רועם החמום הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימום, כמו וְנִזְרְצוּ צֶה פְּנִים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד זלע"ז: צרבת. רייטרי"ש מענט זלע"ז:

(24) מחית המכוח. שנימי"ט זלע"ז, כשחיתה המכוח נהפכה לצהרת פתוכה או לצנה חלקה. וסימיני מכוה וסימיני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכחוז, לומר שאין מטריפין זה עם זה, נולד חזי גרים בשחין וחזי גרים במכוה, לא ידונו כגרים (חולין סז):

28	And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.	וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בְּהֶרְתָּא לֹא אוֹסִיֶּפֶת בְּמִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא עוֹמֶק כְּנֹאֶה הִיא וַיְדַכֵּינֶיהָ כְּהֵנָּה אָרִי רוֹשֶׁם כְּנֹאֶה הִיא:	וְאִם־תִּחְתִּיָּהּ תַעֲמֹד הַבְּהֶרֶת לֹא־פִשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהִוא כְּהָה שְׁאֵת הַמִּכּוֹה הִוא וְטָהֵרוּ הַכֹּהֵן כִּי־צִרְבֹת הַמִּכּוֹה הִוא: (פ)	28
29	And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,	וְגִבֹר אוֹ אִתָּא אָרִי יְהִי בֵיהּ מִכְתָּשָׁא בְרִישׁ אוֹ בְדָקֵן:	וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֹגַע בְּרֹאשׁ אוֹ בְּזָקֵן:	חמישי
30	then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.	וַיַּחְזִי כְהֵנָּה יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מַחְזִוְהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיהּ שְׁעַר סוּמָק דְּעֵדֶק וַיִּסְאִיב יִתִּיה כְּהֵנָּה נִתְקָא הִוא סְגִירוֹת רִישָׁא אוֹ דְקֵנָה הִוא:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֹּגַע וְהִנֵּה מִרְאֵהוּ עֲמִיק מִן־הָעוֹר וּבּוֹ שְׁעַר צָהָב דָּק וְטָמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן גִּתַּק הִוא צִרְעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקֵן הִוא:	30
31	And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.	וְאִרִי יַחְזִי כְהֵנָּה יֵת מִכְתָּשׁ נִתְקָא וְהָא לִית מַחְזִוְהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּשְׁעַר אוֹכֶם לִית בִּיהּ וַיִּסְגֹר כְּהֵנָּה יֵת מִכְתָּשׁ נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין:	וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֹגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מִרְאֵהוּ עֲמִיק מִן־הָעוֹר וּשְׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהַסְגִיר הַכֹּהֵן אֶת־נֹגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:	31
32	And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,	וַיַּחְזִי כְהֵנָּה יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שִׁבְעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא הִוָּה בִּיהּ שְׁעַר סוּמָק וּמַחְזִי נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֹּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פִשְׁתָּה הַנֶּתֶק וְלֹא־יִהְיֶה בּוֹ שְׁעַר צָהָב וּמִרְאֵה הַנֶּתֶק אֵין עֲמִיק מִן־הָעוֹר:	32
33	then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.	וַיִּגְלַח סַחְרֵי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֹר כְּהֵנָּה יֵת נִתְקָא שִׁבְעָא יּוֹמִין תְּנִיבוֹת:	וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסְגִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:	33

(29) בראש או בזקן. צא הכמוצ לחלק צין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום צער, שזה סימנו צער לכן, וזה סימנו צער צהוב (ת"כ פרשחא ה, ה):

(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שצו לזהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:

(31) ושער שחור אין בו. הא אם היה צו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא צנתקים, כמו שנאמר ושער שחור למח צו וגו':

(32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה צו שער צהוב, טמא:

34	And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.	וַיַּחֲזִי כֹהֵנָא ית נִתְקָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא וּמִחֲזוּהִי לִיתְּוֵהִי עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא וַיִּדְכִּי יִתִּיה כֹּהֵנָא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינֶנּוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכִּבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:	34
35	But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,	וְאִם אוֹסְפָא יוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא בְּתֵר דְּכוּתִיה:	וְאִם־פֶּשֶׁה יִפְשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר אַחֲרֵי טָהֲרָתוֹ:	35
36	then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.	וַיַּחֲזִינִיה כֹּהֵנָא וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקֹר כֹּהֵנָא לְשַׁעַר סוּמָק מְסֻאֵב הוּא:	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְהָנָה פֶּשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר לֹא־יִבְקֹר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצֹּהֵב טָמֵא הוּא:	36
37	But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם כֵּד הָיָה קָם נִתְקָא וְשַׁעַר אוּפָם צָמַח בֵּיתָא אֲתִסִּי נִתְקָא דְכִי הוּא וַיִּדְכִּינִיה כֹּהֵנָא:	וְאִם־בְּעֵינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צָמַח־בּו נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן: (ס)	37
38	And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;	וְגִבֵּר אוֹ אִתָּא אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרִן בְּהָרִן חִוּרִן:	וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֵת בְּהָרֵת לְבָנֹת:	38
39	then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.	וַיַּחֲזִי כֹהֵנָא וְהָא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרִן עִמָּן חִוּרִן בְּהָקָא הוּא סָגִי בְּמִשְׁכָּא דְכִי הוּא:	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֵת בְּהוֹת לְבָנֹת בְּהָק הוּא פָּרַח בָּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)	39
40	And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.	וְגִבֵּר אֲרִי יִתֵּר שְׁעַר רִישִׁיהָ קָרִית הוּא דְכִי הוּא:	וְאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֹאשׁוֹ קָרִית הוּא טָהוֹר הוּא:	שְׂשִׁי (שְׁלִישִׁי)

(33) והתגלח. סביבות הנמק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעזור השערות ויאל למקום הגילוח:

(35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מניין אם צסוף שזוע ראשון וצסוף שזוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

(37) ושער שחר. מניין אם הירוק והאדום שאינו זהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון זהוב, דומה לתצנית הזהב. זהוב כמו זהוב, אור"צלא צלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:):

(38) בהרת. מצרצורות:

(39) כחות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה צבצר אדם, אדם שקורין רש"ז בין מצרצורות אדמימותו קרויה צהק, כאיש עדשן שזין עדשה לעדשה מצהיק הצצר בלזון נח:

41	And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.	וְאִם מִקְבִּיל אֹפְוֵהוּ יִתֵּר שְׁעַר רִישׁוֹהָ גְלִישׁ הוּא דְכִי הוּא:	וְאִם מִפָּאֵת פְּנָיו יִמְרָט רֹאשׁוֹ גִבַּח הוּא טָהוֹר הוּא:	41
42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.	וְאִדְרִי יְהִי בְקַרְחוֹתָא אוֹ בְגִלְיוֹתָא מִכְתָּשׁ חִיּוֹר סְמוּק סְגִירוֹת סְגִיָּא הִיא בְקַרְחוֹתֶיהָ אוֹ בְגִלְיוֹתֶיהָ:	וְכִי־יִהְיֶה בְקַרְחָתָא אוֹ בְּגִבַּחַתָּא נֹגַע לְבָן אֲדַמְדָּם צָרַעַת פִּרְחָתָא הוּא בְקַרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבַּחָתוֹ:	42
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וַיַּחְזֵי יִתִּיהָ פֶּהֱנָא וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִיּוֹר סְמוּק בְקַרְחוֹתֶיהָ אוֹ בְגִלְיוֹתֶיהָ כְּמֹחֲזֵי סְגִירוֹת מִשְׁךְ בְּשָׂרָא:	וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־הַנֹּגַע לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבַּחָתוֹ כְּמֹרָאָה צָרַעַת עוֹר בְּשָׂרָא:	43
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .	גָּבַר סְגִיר הוּא מְסֻאָב הוּא סֻאָבָא יְסֻאָבִיָּה פֶּהֱנָא בְרִישִׁיהָ מִכְתָּשִׁיהָ:	אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יְטַמְּאֵנִי הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נֹגַעוֹ:	44
45	And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'	וְסִגְיָא דְּבִיהָ מִכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹהִי יִהְיוּ מְבֻזְעִין וְרִישִׁיהָ יִהִי פְרִיעַ וְעַל שִׁפְם פֶּאֶבְלָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתָּאֲבוּ וְלֹא תִסְתָּאֲבוּ יִקְרִי:	וְהִצְרִיעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֹּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ וְעַל־שִׁפְם יַעֲטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא:	45
46	All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.	כָּל יוֹמִין דְּמִכְתָּשָׁא בִּיהָ יְהִי מְסֻאָב מְסֻאָב הוּא בְּלַחֲדוּהִי יִתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיהָ:	כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנֹּגַע בּוֹ יְטַמְּא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ: (ס)	46

(40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור בשר, בשער לבן ומחיה ופסיון:

(41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גבחת, ואף הצדעין שמכאן ומכאן ככלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

(42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה צרעת עור בשר, כמראה הצרעת האמור בפרשת עור בשר, אדם כי יהיה צעור בשרו, ומהו אמור צו, שמטמא בארבע מראות, ונדון צו' שצועות, ולא כמראה צרעת האמור בשחין ומכוח שהוא נדון בשצו' א', ולא כמראה נתקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, זהרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נתקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אומר בגדיו יהיו פרומים וגו':

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.). פרוע. מגדל שער: ועל שפם יעטה. כאצל: שפם. שער השפתים, גרינון צלעו': וטמא טמא יקרא. משמע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.):

(46) בדר ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז.), מה נשתנה משאר

47	And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;	וְהִפָּגַד כִּי־יְהִי בְּבוּשָׁה אֲרִי יְהִי בֵּית מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ בְּלָבוּשׁ עֵמֶר אוֹ בְּלָבוּשׁ כֶּתֶן:	וְהִפָּגַד כִּי־יְהִי בּוֹ נֶגַע צֹרֶעַת בְּבִגְדֹת צֵמֶר אוֹ בְּבִגְדֹת פִּשְׁתִּים:	47
48	or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.	אוֹ בְּשֵׁתִי אוֹ בְּעֶרְבַּא לְכַתְנָא וְלַעֲמֶרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדֶּה:	אוֹ בְּשֵׁתִי אוֹ בְּעֶרְבַּא לְפִשְׁתִּים וְלַצֵּמֶר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֶאכֶת עוֹר:	48
49	If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.	וְיְהִי מִכְתָּשָׁא יֶרוֹק אוֹ סְמוֹק בְּלָבוּשָׁא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּשֵׁתִי אוֹ בְּעֶרְבַּא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדֶּה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הוּא וַיִּתְּחִי לְכַתְנָא:	וְהָיָה הַנֶּגַע יֶרֶקֶקוּ אוֹ אֲדָמָדִם בְּפִגְדֹּת אוֹ בְּעוֹר אוֹ־בְשֵׁתִי אוֹ־בְעֶרְבַּא אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר נֶגַע צֹרֶעַת הוּא וְהָרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן:	49
50	And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.	וַיַּחְזִי כְהֵנָּה יֵת מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעַת יוֹמִין:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:	50
51	And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.	וַיַּחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אֲרִי אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלָבוּשָׁא אוֹ בְּשֵׁתִי אוֹ בְּעֶרְבַּא אוֹ בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּיתְעַבִּיד מִשְׁכָּא לְעִבְדַּתָּא סְגִירוֹת מְחֻסְרָא מִכְתָּשָׁא מְסֻאֵב הוּא:	וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּבִגְדֹת אוֹ־בְשֵׁתִי אוֹ־בְעֶרְבַּא אוֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמַלְאכָה צֹרֶעַת מִמֶּאֱרַת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:	51
52	And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.	וַיִּוְקֵד יֵת לָבוּשָׁא אוֹ יֵת שֵׁתִי אוֹ יֵת עֶרְבַּא בְּעֶמְרָא אוֹ בְּכַתְנָא אוֹ יֵת כָּל מֵאן דְּמִשְׁדֶּה דִּיהִי בֵּית מִכְתָּשָׁא אֲרִי סְגִירוֹת מְחֻסְרָא הִיא בְּנוֹרָא תִתְּוֹקֵד:	וְשָׂרַף אֶת־הַבִּגְדֹּת אוֹ אֶת־הַשֵּׁתִי אוֹ אֶת־הָעֶרְבַּא בְּצֵמֶר אוֹ בְּפִשְׁתִּים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע כִּי־צֹרֶעַת מִמֶּאֱרַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:	52

טמאים לישצצד7, הואיל והוא הצדיל צלשון הרע צין איש לאשתו וצין איש לרעהו, אף הוא יצדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים סז.).

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כח, כד), פויי"נטש צלע"ו. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:

53	And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;	וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא-פֶשֶׁה הִנָּגַע בַּבִּגְד אוֹ בַשְּׂתִי אוֹ בְעֵרֶב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר: וְאִם יִחְזִי כִהְנָא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׂא בְּלְבוּשָׂא אוֹ בַשְּׂתִיָּא אוֹ בְעֵרֶבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ:	53
54	then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.	וַיִּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיַּחְזִירוּ יְת דְּבִיה מִכְתָּשָׂא וַיִּסְגְּרֵיה שְׁבַע יוֹמִין תַּנְיָנוּת:	54
55	And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.	וַיִּחְזִי כֹהֵנָא בְּתַר דְּחִנּוּרֵי יְת מִכְתָּשָׂא וְהָא לֹא שָׁנָא מִכְתָּשָׂא מִן כַּד הָיָה וּמִכְתָּשָׂא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדֵּינָה תִּבְרָא הִיא בְּשַׁחִיקוּתִיהָ אוֹ בְּחִדְתוּתִיהָ:	וְרָאֶה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הִכָּבֵס אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא-הִפָּךְ הִנָּגַע אֶת-עֵינֹו וְהִנָּגַע לֹא-פֶשֶׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ פַחַתָּת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ: שְׂדֵיעִי (רְצִיעִי)
56	And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.	וְאִם חָזָא כִהְנָא וְהָא עָמָא מִכְתָּשָׂא בְּתַר דְּחִנּוּרֵי יְתִיה וַיִּבְנַע יְתִיה מִן לְבוּשָׂא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שְׂתִיָּא אוֹ מִן עֵרֶבָא:	56

(52) בצמר או בפשתים. של צמר או של פשתים, זהו פשוטו. ומדרשו יכול יציא גיזי צמר ואנילי פשתן ושרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה נריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או פשתים, להוציא את האִימְרוֹת שבו שהן ממין אחר אימירות לשון שפה, כמו אימרא:

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כבוס, תלמוד לומר הנגע, הא כילד, יכבס מן הבגד עמו:

(55) אחרי הכבס. לשון הַעֲשֹׂת: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיתא בחורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזתיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צִאֲחַת הַפְּחָתִים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרומו צִשְׁחִיקוּתָהּ או צִשְׁדָּתָהּ: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהוצרך לגזרה שזה, מניין לפריחה צבגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגבחת צאדס, ונאמרה קרחת וגבחת צבגדים מה להלן פרט בכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרט בכולו טהור. לכך אחז הכתוב לשון קרחת וגבחת. ולענין פירושו ותרומו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגבחת לשון חדשים, כאלו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגבחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש בחורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקרע אותו. יקרע מקום הנגע מן הבגד, ושרפנו:

57	And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.	וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלִבוֹשָׁא אוֹ בְּשֵׁתִי אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר פִּרְחַת הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הִנֵּגַע:	מפטיר
58	And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.	וְהַבֶּגֶד אוֹ-הַשֵּׁתִי אוֹ-הָעֶרֶב אוֹ-כָל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הִנֵּגַע וְכִבֹּס שְׁנִית וְטָהַר:	58
59	This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.	זֹאת תוֹרַת נִגְעַת-צִלְעַת בֶּגֶד הַצֹּמֵר אוֹ הַפִּשְׁתִּים אוֹ הַשֵּׁתִי אוֹ הָעֶרֶב אוֹ כָל-כְּלִי-עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ: (פ)	סו פסוקים

The Haftarah is II Kings 5:19-4:42 on page ???. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 206.

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	מצרע
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תְּהִיָּה תוֹרַת הַמְּצִלָּע בְּיוֹם טְהֻרָתוֹ וְהוֹבֵא אֶל-הַכֹּהֵן:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וַרְאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נִגְעַת-הַצִּלְעַת מִן-הַצָּרוּעַ: וַיִּפּוֹק כֹּהֵנָא לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיַּחְזִי כֹהֵנָא וְהָא אֲתָסִי מִכְתָּש סְגִירוּתָא מִן סְגִירָא:	3

- (57) פרחת הוא. דצר הסוזר ולומח: באש תשרפנו. את כל הצגד:
(58) וסר מהם הנגע. אס כשכצסוהו צתחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויטסור, חון מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו ויטסע, וכן כל כבוסין צגדים שהן לטבילה מתורגמין ויטסע:
(2) זאת תהיה תורת וגר. מלמד שאין מטריין אותו צלילה (מגילה כא.):
(3) אל מחוץ למחנה. חון לשלש מחנות שנחלח שם צימי חלוטו:

4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיֹּסֶב לְדַמְדְּכֵי תַרְתִּין צִפְרִין חַיִּין דְּכִיּוֹן וְאֶעָא דְאַרְזָא וְצִבְעֵה זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:	וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּלְקַח לַמִּטְהָר שְׁתֵּי-צִפְרִים חַיִּים טְהוֹרֹת וְעֵץ אֲרִז וְשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאַזְב:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּכּוֹס יֵת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְרָא עַל מִי מְבוּע:	וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשַׁחַט אֶת-הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל-כָּלִי-חַרֵּשׁ עַל-מַיִם חַיִּים:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	יֵת צִפְרָא חִיתָא יֹסֵב יֵת וְיֵת אֶעָא דְאַרְזָא וְיֵת צִבְעֵה זְהוּרִי וְיֵת אִיזוּבָא וְיִטְבֹּל יִתְהוֹן וְיֵת צִפְרָא חִיתָא בְּדָמָא דְצִפְרָא דְנִכְסְתָא עַל מִי מְבוּע:	אֶת-הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת-עֵץ הָאֲרִז וְאֶת-שְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת וְאֶת-הָאִזְב וְיִטְבֹּל אוֹתָם וְאֵתוּ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בַּדָּם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:	לוי
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וַיִּדֵּי עַל דְּמַדְכֵּי מִן סְגִירוּתָא שְׁבַע זְמַנִּין וַיִּדְבִּינֶיהָ וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא חִיתָא עַל אֲפִי חֻקְלָא:	וְהִזָּה עַל הַמִּטְהָר מִן-הַצִּרְעָת שִׁבְעַ פְּעָמִים וְיִטְהַרֹו וְיִשְׁלַח אֶת-הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה:	7
8	And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.	וַיִּצְבַּע דְּמַדְכֵּי יֵת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּגְלַח יֵת כָּל שַׁעְרֵיהָ וַיִּסְחִי בְמֵיָא וַיִּדְכֵּי וּבִתֵּר כֶּן יִיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא וַיִּתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהָ שְׁבַעַ יוֹמִין:	וּכְבֹּס הַמִּטְהָר אֶת-בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת-כָּל-שַׁעְרֹו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְיִטְהַר וְאַחֵר יָבוֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֶלֹו שִׁבְעַת יָמִים:	8

(4) חיות. פרט לטרפוד (חולין קמ). טהרות. פרט לעוף טמא (שס). לפי שהנגעים צאים על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו כפרים, שמפטפטין תמיד בצפוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים צאין על גסות הרוח (שס): ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כחולעת וכאזוב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (צ"מ כא):

(5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם צפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אצל העץ והאזוב כרוכים יחד כלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב, קיחה אחת לשלשמן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

9	And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.	וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַח אֶת־כָּל־שָׁעְרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת גִּבְתוֹ עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שָׁעְרוֹ יִגְלַח וְכִבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת בָּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:	9
10	And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.	וּבַיּוֹם הַתְּמוּנָה יִסֹּב תְּרֵין אֹמֶרִין שְׁלָמִין וְאַמְרָתָא חֲדָא בֵּת שִׁתָּה שְׁלֹמָתָא וְתִלְתָּא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלוֹגָא חֹד דְּמִשְׁחָא:	ישראל ובינים השמיני יקח שני-כבשים תמימים וכבשה אחת בת-שנתה תמימה ושלשה עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ולג אחד שמן:
11	And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.	וַיָּקִים כַּהֵנָּא דְּמַדְכִּי יֵת גּוֹבְרָא דְּמַדְכִּי וַיִּתְּהוֹן קֳדָם יי בְּתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	11 והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר ואתם לפני יהוה פתח אהל מועד:
12	And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.	וַיִּסֹּב כַּהֵנָּא יֵת אֹמְרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יֵתִיהָ לְאַשְׁמָא וַיִּתְּ לוֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִים יֵתִיהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יי:	12 ולקח הכהן את-הכבש האחד והקריב אותו לאשם ואת-לג השמן והניף אתם תנופה לפני יהוה:
13	And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.	וַיִּכּוֹס יֵת אֹמְרָא בְּאַתְרָא דִּיכּוֹס יֵת חֲטָאתָא וַיִּתְּ עֲלֵתָא בְּאַתְרֵי קוּדְשָׁא אֲרִי כְּחֲטָאתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכַהֵנָּא קוּדֶשׁ קוּדֶשִׁין הוּא:	שני ושחט את-הכבש במקום אשר ישחט את-החטאת ואת-העלה במקום הקדש כי כחטאת האשם הוא לכהן קדש קדשים הוא:

(8) וישב מחוץ לאהל. מלמד שאסור צמשיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא):

(9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז):

(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כבשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזרע טעונית נסכים (מנחות לא): ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתוך אזנו ומתן זהונות:

(11) לפני ה'. בשער נקנור, ולא בעזרה עצמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז):

(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג:

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח צנפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בתורת

14	And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וְיָסֹב כֹהֵנָּא מִדָּמָא דְאִשְׁמָא וְיִתִּין כֹהֵנָּא עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהָ דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיהָ דִימִינָא:	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאִשָּׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-תֵּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:	14
15	And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.	וְיָסֹב כֹהֵנָּא מִלֹּגָא דְמִשְׁחָא וְיִרִיק עַל יְדָא דְכִהֵנָּא דְשִׁמְאָלָא:	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֵּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:	15
16	And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.	וְיִטְבֹּל כֹהֵנָּא יָת אַצְבָּעִיהָ דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיהָ דְשִׁמְאָלָא וְיַדִּי מִן מִשְׁחָא בְּאַצְבָּעִיהָ שִׁבְעָ זְמָנִין קֳדָם יי:	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אַצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשִּׁמְאָלִית וַהֲזָה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאַצְבָּעוֹ שִׁבְעָ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:	16
17	And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.	וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיהָ וְיִתִּין כֹהֵנָּא עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהָ דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיהָ דִימִינָא עַל דָּמָא דְאִשְׁמָא:	וּמִיֵּתֵר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל-תֵּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאִשָּׁם:	17
18	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.	וְדִישְׁתָּאֵר בְּמִשְׁחָא דְעַל יְדָא דְכִהֵנָּא וְיִתִּין עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וְיַכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵנָּא קֳדָם יי:	וַהֲנוֹתֵר בְּשֵׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן וְיִתֵּן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:	18
19	And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.	וְיַעֲבִיד כֹהֵנָּא יָת חַטָּאת וְיַכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאוּבְתִּיהָ וַיַּכְתֵּר בֵּן יָכוֹס יָת עֲלֹתָא:	וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת-הַחַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל-הַמִּטְהָר מִטְּמֻאָתוֹ וְאַחֲרָיִךְ יִשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה:	19

אשם צפרשת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדתו, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט.). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הוזה: הוא לכהן. כלל עבודות התלויות בכהן השוא אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להגות על חנוך ובהונות, לא יחא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יחא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צמורת כהנים (פרק ג, א):

(14) חנוך. גדר אמנעי שצחון, ולשון חנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ שם ט):

20	And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.	וַיִּסֶּק כֹּהֵנָּה יָת עֲלֹתָ וַיֵּת מִנְחָתָה לְמִדְבָּחָה וַיִּכְפֹּר עָלֹהֵי כֹהֵנָּה וַיִּדְכֵּי:	וְהַעֲלֶה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַ וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)	20
21	And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;	וְאִם מִסָּכֵן הוּא וְלֹית יָדֶיהָ מִדְּבָקָה וַיִּסֶּב אֶמֶר חֵד אֲשָׁמָה לְאַרְמָה לְכִפָּרָה עָלֹהֵי וְעֶשְׂרֹנָה סוּלָתָה חֵד דָּפִיל בְּמִשַּׁח לְמִנְחָתָה וְלֹגָה דְּמִשְׁחָה:	וְאִם־דָּל הוּא וְאִין יָדֹ מִשְׁגָּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכִפֹּר עָלָיו וְעֶשְׂרֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:	שלישי (חמישי)
22	and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.	וּתְרֵין שְׁפָנִינִין אוֹ תְרֵין בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יָדֶיהָ וְיִהִי חֵד חֲטָאתָה וְחֵד עֲלֹתָה:	וּשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדֹ וְהִיָּה אֶחָד חֲטָאתָה וְהָאֶחָד עֹלָה:	22
23	And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.	וַיְבִיטִי יִתְהוֹן בְּיוֹמָה תְּמִינָתָה לְדִכּוּתִיהָ לְוֹת כֹּהֵנָּה לְתַרְעֵ מִשְׁכָּן זְמָנָה לְקָדֶם יי:	וְהִבִּיא אֹתָם בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתֹה אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:	23
24	And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.	וַיִּסֶּב כֹּהֵנָּה יָת אֶמֶרָה דְּאֲשָׁמָה וַיֵּת לֹגָה דְּמִשְׁחָה וַיִּרִים יִתְהוֹן כֹּהֵנָּה אֶרְמָה קָדֶם יי:	וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תַּנּוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:	24
25	And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיַּכּוּס יָת אֶמֶרָה דְּאֲשָׁמָה וַיִּסֶּב כֹּהֵנָּה מִדְּמָה דְּאֲשָׁמָה וַיִּתִּין עַל רוֹם אוֹדְנָה דְּמִדְכֵי דִימִינָה וְעַל אֵלִיוֹן יָדֶיהָ דִימִינָה וְעַל אֵלִיוֹן רַגְלֶיהָ דִימִינָה:	וַיִּשְׁחֹט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשֶׁם וַיִּתֵּן עַל־תַּנּוּד אֵזֶן־הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן יָדֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:	25
26	And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.	וַיִּמְן מִשְׁחָה יָרִיק כֹּהֵנָּה עַל יָדָה דְּכֹהֵנָּה דְּשִׁמְאָלָה:	וַיִּמְן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׁמָאלִית:	26

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכזב, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על

הצהונות, ושמן של נסכי המנחה לא הזקק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזב ושני תולעת:

27	And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.	וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:	27
28	And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.	וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אָזֶן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאֲשָׁם:	28
29	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.	וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:	29
30	And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;	וַעֲשֶׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתּוֹרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ:	30
31	even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.	אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁגִּי יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וְכַפֵּר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:	31
32	This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַּע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁגִּי יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)	32
33	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	רביעי (ששי)
34	When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנָתַתִּי נִגַּע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:	34

(28) על מקום דם האשם. אפי' נמקח הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם:

35	then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'	וַיָּבֹא אֲשֶׁר-לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כָּנָנִי נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:	35
36	And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.	וַיִּפְקֵד כֹּהֵנָא וַיִּפְנֹן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוּל כֹּהֵנָא לְמַחְזֵי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבִבֵּיתָא וַיִּבְתֵּר כֹּן יִיעוּל כֹּהֵנָא לְמַחְזֵי יֵת בֵּיתָא:	36
37	And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;	וְרָאָה אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת שִׁקְעָרוֹתָא יִרְקַרְקַת אוֹ אֲדָמָדָמַת וּמִרְאִיתָּהּ שְׁפָל מִן-הַקִּיר:	37
38	then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן-הַבַּיִת אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת-הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:	38
39	And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;	וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָשָׁה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת:	39
40	then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְחָלְצוּ אֶת-הַתְּאֵבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וְהִשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל-מַחְוֵץ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא:	40

(34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלן:

(35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פ"ב מ"ה):

(36) בטרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא ישמא כל אשר בבית. שאם לא יפנה ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצרכו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אובליין ומשקין יאכלם צימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקוה (ת"כ שם יב):

(37) שקערורות. שוקעות צמראיהן (ת"כ פרשתא ו, ה):

41	And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.	וַיִּתֵּן בֵּיתָא יִקְלִפוּן מִגִּיּוֹ סְחוּר סְחוּר וַיִּרְמוּן יֵת עֲפָרָא דְקְלִיפּוֹ לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:	וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבֵּית סְבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת־הָעֶפֶר אֲשֶׁר הִקְצוּ אֶל־מִחוּץ לָעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:	41
42	And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.	וַיִּסְבוּ אֲבָנִין אֲחֵרִין וַיַּעֲלוּן בְּאֵתֵר אֲבָנִיָּא וְעֶפֶר אֲחֵרִין יִסֵּב וַיִּשׁוּעַ יֵת בֵּיתָא:	וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַהֲבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעֶפֶר אֲחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:	42
43	And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;	וְאִם יָשׁוּב הַנֶּגַע וַיִּפְּרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטִּיחַ:	וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע וַיִּפְּרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטִּיחַ:	43
44	then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.	וַיַּעֲזוּל כֹּהֵנָא וַיִּיחֲזִי וְהָאֵא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בַּבַּיִתָּא סְגִירוֹת מְחֻסָּרָא הִיא בַּבַּיִתָּא מְסָאב הוּא:	וּבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וַהֲנִיָּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בַּבַּיִת צִרְעַת מִמְאֲרַת הוּא בַּבַּיִת טָמֵא הוּא:	44

(40) וחלצו את האבנים. כתרגמו וישלפו, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן בו (ת"כ פרק 7, ד):

(41) יקצע. (דרי"ר צלע"), וצלשון משנה יש הרצה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, בת"כ נדרש כן, שיקלוק הטמא שסביב אבני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצעו בקצו הנגע סביב:

(43) הקצות. לשון העשות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כדז, כמו פפר, דצר ואם ישוב הנגע וגר. יכול חזר בו דיום יחא טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרשתא ז, ו): (44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יחא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר צרעת ממארת בצתים, ונאמר צרעת ממארת בצגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הציט, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו שצבוע ראשון וצא בסוף שבו שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בעיניו שצבוע ראשון, ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתנוו כמו שסמך לו ונתן את הציט, תלמוד לומר ושז הכהן, וצא הכהן, נלמד ציאה משיצה, מה שיצה חולץ וקוצה וטח ונתן לו שבו, אף ציאה חולץ וקוצה וטח ונתן לו שבו, (שם ז) ואם חזר ונתן, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד בזה וצוה חולץ וקוצה וטח ונתן לו שבו, תלמוד לומר (וצא), ואם צא יצא, בזה הכתוב מדבר, אם צפוסה בראשון, הרי כבר אמור, אם צפוסה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם צא יצא, אלא את שצא בסוף שבו ראשון וצא בסוף שבו שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטור וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הציט, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ציאה אמורה למעלה וציאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונתן

45	And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.	וַיִּתְּרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנֵהּ וַיִּתְּ אֲעוּהִי וַיִּתְּ כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לַמִּבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מִסָּאב:	וְנָתַן אֶת־הַבַּיִת אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֲצָיו וְאֶת כָּל־עֹפֶר הַבַּיִת וְהוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:	45
46	Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.	וְדִיִּיעוּל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּיִּסְגֵּר יִתִּיה יְהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׁא:	וְהָבֵא אֶל־הַבַּיִת כָּל־יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	46
47	And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְדִישְׁכּוּב בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְדִיִּיכּוּל בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי:	וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהֵאֱכַל בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו:	47
48	And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם מִיעוּל יִיעוּל כְּהֵנָּא וַיִּחְזִי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּאִתְּשַׁע יֵת בֵּיתָא וַיִּדְּכִי כְּהֵנָּא יֵת בֵּיתָא אֲרִי אִתְּסִי מִכְתָּשָׁא:	וְאִם־בֹּא יָבֵא הַכֹּהֵן וְרָאָהּ וְהָנָה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הִטָּח אֶת־הַבַּיִת וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע:	48
49	And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְיִסֵּב לְדִפְאָה יֵת בֵּיתָא תְּרִיתִין צִפְרִין וְאַעָא דְּאֲרָזָא וְצִבְעֵי זָהָרִי וְאַיִזוּבָא:	וְלָקַח לְחִטָּא אֶת־הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֲרָז וְשִׁנִּי תוֹלַעַת זָאֵב:	49

לו שזוע, דגמר לה זהו שיצה זהו ביאה, אף בתחמונה כך וכו', כדאיתא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתינה אלא בנגע החוזר אחר חליה וקצוי וטיחה, ואין החוזר צריך פשיון. וכדר המקראות כך הוא, ואם ישזוב, ונתן, והבא אל הבית, והאוכל בבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שזוע שני להסגרו, ובסוף שזוע שני להסגרו בא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שזוע, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שזועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (מ"ב פרק ה, ד): יטמא עד הערב. תלמוד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל בבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (מ"ב שם ה, ו, ז, ח ברכות מא. עירובין פז:):

(48) ואם בא יבא. לסוף שזוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד בעומד בעיניו בראשון ובשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליה וקצוי וטיחה ושזוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם בא יבא בשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השזוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כזר פירש על החוזר שטעון נתינה:

50	And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיַּכּוּס יֵת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְף עַל מִי מְבוּעַ:	וְשַׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:	50
51	And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וַיִּסַּב יֵת אֶעָא דְאַרְזָא וַיֵּת אִיזוּבָא וַיֵּת צִבְעָה זְהוּרִי וַיֵּת צִפְרָא חַיָּתָא וַיִּטְבּוּל יְתֵהוּן בְּדָמָא דְצִפְרָא דְּנִכְיִסְתָּא וּבְמִי מְבוּעַ וַיִּדְי לְבֵיתָא שְׁבַע זְמָנִין:	וְלָקַח וְאֶת־עֵץ־הָאֲרִז וְאֶת־הָאֵזָב וְאֶת־וְשַׁנִּי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדָם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבְמַיִם הַרְּוָיִם וַהֲזָה אֶל־הַבַּיִת שֶׁבַע פְּעָמִים:	51
52	And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וַיִּדְכִי יֵת בֵּיתָא בְּדָמָא דְּצִפְרָא וּבְמִי מְבוּעַ וּבְצִפְרָא חַיָּתָא וּבְאֶעָא דְאַרְזָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצִבְעָה זְהוּרִי:	וַחֲטָא אֶת־הַבַּיִת בְּדָם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם הַרְּוָיִם וּבְצִפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרִז וּבְאֵזָב וּבְשַׁנִּי הַתּוֹלַעַת:	52
53	But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא חַיָּתָא לְמַדְרָא לְקִרְתָּא לְאַפִּי חַקְלָא וַיִּכַּפֵּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִי:	וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מַדְוֵיץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְכִפֵּר עַל־הַבַּיִת וְטָהָר:	53
54	This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	דָּא אוֹרִיתָא לְכָל מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא:	זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־גִּגַּעַ הַצִּרְעָת וּלְנִתְקָ:	חמישי
55	and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְסְגִירוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:	וּלְצִרְעַת הַבֶּגֶד וּלְבַיִת:	55
56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וּלְעִמְקָא וּלְעִדָּא וּלְבִהָרָא:	וּלְשֹׂאֵת וּלְסַפְחָת וּלְבִהָרָת:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְאַלְפָא בְיוֹם מְסֻאָבָא וּבְיוֹם דְּכִיָּא דָּא אוֹרִיתָא דְּסְגִירוּתָא:	לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצִּרְעָת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	XV

2	<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.</p>	<p>דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָכוּ טָמֵא הוּא:</p>	2
3	<p>And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.</p>	<p>וְזֹאת תִּהְיֶה טְמֵאתוֹ בְּזָכוּוֹ דָּר בְּשָׁרוֹ אֶת־זָכוּוֹ אוֹ־תַּחְתִּים בְּשָׁרוֹ מִזָּכוּוֹ טְמֵאתוֹ הוּא:</p>	3
4	<p>Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean. .</p>	<p>כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב וְטָמֵא וְכָל־הַכֵּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו וְטָמֵא:</p>	4
5	<p>And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְגִבֹר דִּיקָרַב בְּמִשְׁכְּבֹהּ יִצְבֹּעַ לְבוּשָׁתוֹ וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהְיֶה מִקְאֵב עַד רַמְזָא:</p>	5
6	<p>And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהַיֹּשֵׁב עַל־הַכֵּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הַזָּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>	6

(2) כי יהיה זב. יכול אז מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרעו, ולא כל צרעו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין צרע לזרע זכיתי לדין טימא זב וטימא זבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, וזבה, אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה וזבה (ת"כ זבים פרש"א א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וזב דומה למי צאק של שעורין ודחוי, ודומה ללוצן ציפה המוזרת, שכבת זרע קשור כלוצן ציפה שאינה מוזרת (נדה לה):

(3) רר. לשון ריר שזב את צרעו: את זובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עז וסותם את פי האמה, ונסתם צרעו מטפת זבו, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזב טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו צו צרעו את זבו או החתים צרעו מוזבו טומאתו היא, הא כילד, שמים לטומאה, והשלישית מוזיקתו לקרצן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יאז זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יצב לא נאמר, אלא אשר יצב עליו, הזב, צמיחוד תמיד לכך (שבת נט):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

(6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן צמכב (ת"כ פרק ג, א):

7	And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְדִיקָרְבַּ בְּבֶשֶׂר דּוֹבְנָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהְיִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:	7 וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הָזֶב יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	7
8	And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִרִי יִדֹּק דּוֹבְנָא בְּדִכָּיָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהְיִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:	8 וְכִי־יִרְק הָזֶב בַּטְּהוֹר וְיִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	8
9	And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.	9 וְכָל־הַמָּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו דּוֹבְנָא יִהְיִי מְסָאב:	9 וְכָל־הַמָּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הָזֶב יִטָּמֵא:	9
10	And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	10 וְכָל דִּיקָרְבַּ בְּכָל דִּיהִי תַּחְתּוֹתָהִי יִהְיִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא וְדִיטוֹל יִתְּחוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהְיִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:	10 וְכָל־הַנִּגַּע בְּכָל־אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתּוֹ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהַנוֹשֵׂא אוֹתָם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	10
11	And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	11 וְכָל דִּיקָרְבַּ בֵּיהּ דּוֹבְנָא וְיִדּוּהִי לֹא שִׁטַּף בְּמֵיָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהְיִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:	11 וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע־בּוֹ הָזֶב וְיִדּוּ לֹא־שִׁטַּף בַּמַּיִם וְיִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	11
12	And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.	12 וּמֵאֵן דִּיחֶסֶף דִּיקָרְבַּ בֵּיהּ דּוֹבְנָא יִתְּבַר וְכָל מֵאֵן דָּאֻעַ יִשְׁתַּטֵּף בְּמֵיָא:	12 וְכָל־יִתְרֹשׁ אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ הָזֶב יִשְׁבֹּר וְכָל־כֵּל־עֵץ יִשְׁטַף בַּמַּיִם:	12

- (8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע בו (סס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמשא (גדה נה):
- (9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הקפוס של סרְגָא שקורין ארְלוֹן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כו):
- (10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של ז (ת"כ פרק ד, א), בא ולימד על המרכב שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כזב בגדים, והוא חומר צמסכב צמסכב: והנושא אותם. כל האמור צענין הזב, וזו ורוקן ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים:
- (11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של זב צלשון שטיפת ידיים, ללמדך שאין צית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אצר הגלוי, כמו הידים (ת"כ סס ה גדה סו):
- (12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו', כדאיתא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

13	And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.	וְכִי־יִטְהַר הַזֵּב מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וּכְבַס בְּגָדָיו וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:	13
14	And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.	וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וּבָאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַנִּתֵּנָם אֶל־הַכֹּהֵן:	14
15	And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.	וַעֲשֶׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוּבּוֹ: (ס)	15
16	And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ כִּי־תִצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	ששי (שביעי)
17	And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.	וְכָל־בְּגָד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִיָּה שִׁכְבַּת־זֶרַע וּכְבַס בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	17
18	The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וְרָחֲצוּ בַּמַּיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: (פ)	18

(13) וכי יטהר הזב מוזבו. שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן ראופין (נדה סא:):
(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא ששטמא האשה צריאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע צית הסתרים היא (נדה מא:):

19	And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.	וְאִשָּׁה אֲרִי תְּהִי דִּבְכָּא דָּם יְהִי זִבְחָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָת יוֹמִין תְּהִי בְּרִיחוּקָהּ וְכָל דִּיקְרַב בָּהּ יְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:	וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זִבְחָה דָּם יְהִי זִבְחָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־חֲנֻגֶּה בָּהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	19
20	And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.	וְכָל דִּתְשָׁכֹּב עָלֶיהָ בְּרִיחוּקָהּ יְהִי מְסָאב וְכָל דִּתְתִּיב עָלֶיהָ יְהִי מְסָאב:	וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל־אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:	20
21	And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיקְרַב בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:	וְכָל־חֲנֻגֶּה בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	21
22	And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיקְרַב בְּכָל מְאָנָא דִּתְתִּיב עָלֶיהָ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:	וְכָל־חֲנֻגֶּה בְּכָל־כְּלִי אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	22
23	And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.	וְאִם עַל מִשְׁכַּבָּא הוּא אֹו עַל מְאָנָא דִּהִיא יִתְבָּא עָלֶיהָ בְּמִקְרַבִּיהָ בִּיהָ יְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:	וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹו עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־הוּא יִשְׁבֹּתָ עָלָיו בְּנִגְעוֹ־בּוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	23
24	And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean. .	וְאִם מִשְׁכַּב יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וְיְהִי רִיחוּקָהּ עָלֶיהָ וְיְהִי מְסָאב שִׁבְעָת יוֹמִין וְכָל מִשְׁכַּבָּא דִּישְׁכַּב עָלֶיהָ יְהִי מְסָאב:	וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וְתִהְיֶה נִדְתָּהּ עָלָיו וְיִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: (ס)	24

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הבא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זונה קרוי זב לטמא אלא אם כן הוא אדום (גדה יט.). בנדתה. כמו ומתצל ינדהו (איזו יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושב על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדק טומאה האמורה במקרה העליון שטעון כזוס בגדים: על הכלי. לרבות את המרכז: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכז שנתרצה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזוס בגדים, שהמרכז אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים:

(24) ותהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף

25	<p>And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.</p>	<p>וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹבֶה דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אוֹ כִּי־תִזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יָמֶי זֹבֶה טָמְאָתָה כִּי־יָמֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טָמְאָה הוּא:</p>	25
26	<p>Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.</p>	<p>כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יָמֵי זִוְבָהּ כַּמִּשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטָמְאֹת נִדְתָּהּ:</p>	26
27	<p>And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל־הַנוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>	27
28	<p>But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.</p>	<p>וְאִם דִּכְיָאת מִדִּזְבָּה וְתַמְנֵי לָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין וַבַּחֹדֶשׁ כֵּן תִּדְּכִי:</p>	28
29	<p>And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תַּמְנִינָא תִּסַּב לָהּ תְּרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתִיתִי יְתֵהוֹן לֹת כֹּהֵנָא לְתַרַע מִשְׁפָּן זִמְנָא:</p>	שביעי
30	<p>And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כֹּהֵנָא יֵת חַטָּאת וְיֵת חַד עֲלֵתָא וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ כֹּהֵנָא קֹדֶם יי מִדֹּב סְאוּבָתָהּ:</p>	30

הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שיצאו שבעת ימי נדתה: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרצן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צננתה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה למחלת נדה, שכל שלשה רצופין שתראה צננת עשר יום הללו תהא זבה:

31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרִיתֶם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאתָם וְלֹא יָמָתוּ בְּטִמְאָתָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:	מפטיר
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזֶּבֶב וְאֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זֶרַע לְטִמְאַת־בָּהּ:	32
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדִּינָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזֶּבֶב אֶת־זוּבּוֹ לְזָכָר וּלְנִקְבָּהּ וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טִמְאַהּ: (פ)	5 פסוקים

The Haftarah is II Kings 7:20-7:3 on page ?? . On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 212. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 192. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 195.

XVI	And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ:	אחרי מות
2	and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אַחִידְךָ וְאֵל־יִבְיָא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲזֹן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת:	2

- (31) והזריתם. אין מזירה אלא פרישה, וכן קזרו אחר (ישעי' א, ד), וכן נזיר אחיו (בראשית מט, כו): ולא ימתו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:
- (32) זאת תורת הזב. צעל ראה אמת, ומהו תורמו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ערצ:
- (33) והזב את זובו. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שחורתן מפורשת למעלה:
- (1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל זונן ואל תשכב בטחצ, בא אחר ואמר לו אל תאכל זונן ואל תשכב בטחצ שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:
- (2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו צניו: ולא

3	Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.	בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בַּפֶּר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה: לְקוֹדֶשֶׁא בְּתוֹר בֶּר תוֹרִי לְחַטָּתָא וּדְכַר לְעֹלָתָא:	3
4	He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.	כְּתוּנָא דְבוּצָא דְקוֹדֶשֶׁא יִלְבַּשׁ וּמְכַנְסִין דְבוּץ יִהְיוּ עַל בְּשָׂרֵיהּ וְהַמִּינָא דְבוּצָא יִיסַר וּמַצְנֶפֶתָא דְבוּצָא יַחִית בְּרִישִׁיָּה לְבוּשֵׁי קוֹדֶשֶׁא אֲנָן וְיִסְחִי בְּמֵיָא יְת בְּשָׂרֵיהּ וְיִלְבַּשְׁנָן:	4
5	And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.	וּמִן כְּנֻשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִסַּב תְּרִין צִפִּירֵי עֲזִי לְחַטָּתָא וּדְכַר חַד לְעֹלָתָא:	5
6	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.	וַיִּקְרִיב אֶהְרֹן יְת תוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילֵיהּ וַיִּכְפֹּר עָלוּתֵי וְעַל אָנְשׁ בֵּיתֵיהּ:	6
7	And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.	וְיִסַּב יְת תְּרִין צִפִּירִין וְיָקִים יְתֵהוֹן קֳדָם יי בְּתַרְע מוֹשֶׁכֶן זְמָנָא:	לוי
8	And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.	וַיִּתֵּן אֶהְרֹן עַל תְּרִין צִפִּירִין עֲדָבִין עֲדָבָא חַד לְשֵׁמָא דִּי וְעֲדָבָא חַד לְעֻזָּאזֵל:	8

ימות. שאם צא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכניתי שם יזהר שלא ירגיל לצא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יצא כי אם צענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא ג.).

(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לציית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי צעשור לחודש:

(4) כחנת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של צוץ: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כתר גומו יסת צריטה, יניח צראשו, כמו ותנח בגדו (צראשית לט, טז), וְאֶסְתַּמִּיָּה: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מצבדי זהב לצבדי לזן, ומצבדי לזן לצבדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא ל.).

(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (שם ג.): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ג, ג):

9	And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.	וְהִקְרִיב אֶהֱרֹן יֵת צִפְרִיאַ דְּסָלִיק עָלוּהִי עֲדָבָא לְשִׁמָּא דִּי וְיַעֲבֹדְנָה חֲטָאתָּ:	וְהִקְרִיב אֶהֱרֹן אֶת־הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַיהוָה וַעֲשֵׂהוּ חֲטָאתָּ:	9
10	But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.	וּצִפְרִיאַ דְּסָלִיק עָלוּהִי עֲדָבָא לְעֻזְאֵל וַתִּקָּם כַּד חֵי קָדָם יִי לְכַפֵּרָא עָלוּהִי לְשִׁלְחָא יְתִיבָה לְעֻזְאֵל לְמַדְבָּרָא:	וְהַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעֻזְאֵל יַעֲמַד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשִׁלְחָא אֹתוֹ לְעֻזְאֵל הַמִּדְבָּרָה:	10
11	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.	וְהִקְרִיב אֶהֱרֹן יֵת תּוֹרָא דְחֲטָאתָּ דִּילֵיהּ וַיַּכְפֹּר עָלוּהִי וְעַל אֵנֶשׁ בֵּיתֵיהּ וַיַּכּוּס יֵת תּוֹרָא דְחֲטָאתָּ דִּילֵיהּ:	וְהִקְרִיב אֶהֱרֹן אֶת־פֶּר הַחֲטָאתָּ אֲשֶׁר־לוֹ וַיַּכְפֹּר בְּעַדּוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּשְׁתֵּט אֶת־פֶּר הַחֲטָאתָּ אֲשֶׁר־לוֹ:	11
12	And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.	וַיִּסַּב מְלִי מַחֲתִיתָּא גּוֹמְרִין דְּאִישָׁא מִעַלְיוֹ מַדְבָּחָא מִן קָדָם יִי וּמְלִי חוּפְנוּהִי קִטְרֶת בּוּסְמִין דִּיקִינִין וַיַּעֲלֵל מִגִּיּוֹ לְפָרוּכְתָּא:	וְלָקַח מֶלֶאֱהִמְחִיתָּהּ גַּח־לֵי־אֵשׁ מִעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמֶלֶא חֲפְנָיו קִטְרֶת סַמִּים דִּקָּה וַהֲבִיא מִבֵּית לַפָּרְכָת:	ישראל
13	And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.	וַיִּתֵּן יֵת קִטְרֶת בּוּסְמִיאַ עַל אִישְׁתָּא קָדָם יִי וַיַּחֲפִי עֲנַן קִטְרֶתָּא יֵת כְּפֹרֶתָּא דְעַל סִהְדוּתָּא וְלֹא יָמוּת:	וַיִּתֵּן אֶת־הַקִּטְרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְסֶּה עֲנַן הַקִּטְרֶת אֶת־הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:	13

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידיו בקלפי, ונוטל גורל בימין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט.): עזאזל. הוא הר עז וקשה, לוק גבוה (ת"כ פרק ב, ח יומא סז:), שנאמר אֶרֶץ גִּזְרָה, חתוכה:

(9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ סה ה):

(10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגמו וְקָסַם כַּד פִּי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוַדָּה עָלָיו וְגו': (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ביתו (שם פרשתא ג, א), שנאמר בֵּית אֶהֱרֹן בָּרְכוּ אֶת ה' וְגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת וְגו' (ת"כ פרק ד, ב):

(12) מעל המזבח. החינוך (יומא מה:): מלפני ה'. מלפני הפתח, והוא נד מערבי (שם): דקה. מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשָׂקָהּ מִמְּנֶה דִּקָּה (שמות ל, לו), אלא שתהא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:

14	<p>And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.</p>	<p>וְיִסַּב מִדָּמָא דְתוֹרָא וַיִּדְי בְּאַצְבָּעִיהָ עַל אֲפִי כְּפֹרֶתָא קְדוּמָא וּקְדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעָה זְמַנִּין מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעִיהָ:</p>	<p>וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וַהֲזָה בְּאַצְבָּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכִּפֹּרֶת קִדְמָה וּלְפָנֵי הַכִּפֹּרֶת יִזְה שִׁבְעַ-פְּעָמִים מִן-הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ:</p>	14
15	<p>Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.</p>	<p>וְיִכְבֹּס יֵת צִפְרִיא דְחֻטָּאתָא דְלַעֲמָא וַיַּעֲלֵל יֵת דְמִיָּה לְמַגְיו לְפָרוּכְתָא וַיַּעֲבִיד לְדְמִיָּה כְּמָא דַּעֲבִיד לְדָמָא דְתוֹרָא וַיִּדְי יְתִיָּה עַל כְּפֹרֶתָא וּקְדָם כְּפֹרֶתָא:</p>	<p>וְשָׁחַט אֶת-שְׁעִיר הַחֻטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַהֲבִיא אֶת-דָּמּוֹ אֶל-מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשֵׂה אֶת-דָּמּוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וַהֲזָה אֹתוֹ עַל-הַכִּפֹּרֶת וּלְפָנֵי הַכִּפֹּרֶת:</p>	15
16	<p>And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleanness of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleanness.</p>	<p>וְיִכְפֹּר עַל קֹדֶשׁא מְסוֹאֶבֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמַּרְדֵּיהוֹן לְכָל חֲטָאֵיהוֹן וְכֵן יַעֲבִיד לְמִשְׁכַּן זְמַנָּא דְשָׂרֵי עֲמַהוֹן בְּגוֹ סוֹאֶבֶתְהוֹן:</p>	<p>וְכִפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:</p>	16
17	<p>And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.</p>	<p>וְכָל אִנָּשׁ לֹא יְהִי בְּמִשְׁכַּן זְמַנָּא בְּמִיעֲלִיָּה לְכַפֵּרָא בְּקֹדֶשׁא עַד מִפְקִיָּה וְיִכְפֹּר עָלוּהִי וְעַל אִנָּשׁ בֵּיתִיהָ וְעַל כָּל קְהָלָא דִּישְׂרָאֵל:</p>	<p>וְכָל-אָדָם לֹא-יְהִיָּהּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוֹ לְכַפֹּר בְּקֹדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ וְכִפֹּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל-קְהָל יִשְׂרָאֵל:</p>	17

- (13) על האש. שצתוך המחמה: ולא ימות. הא אס לא עשאה כחקה חייב מיתה (יומא נג).
(14) והזה באצבעו. הזזה אחת צמסמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושצע למטה (יומא נה).
(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא). כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושצע למטה (שם נה).
(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל מטמאת, וחטאת היא שוגג (שצעות יז: ת"כ פרק ד, ז). ומפשעיהם. אף הנכנסין מויד צטומאה (שם ג).
וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושצע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחון משניהם, אחת למעלה ושצע למטה (יומא נז): השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

18	And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.	וַיֵּצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי־יְהוָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו וַלָּקַח מִדָּמַם הַפָּר וּמִדָּמַם הַשְּׂעִיר וַנָּתֵן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	שני
19	And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.	וַיִּזְרֹק עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיְטַהְרֵהוּ וַיְקַדְּשׁוּ מִטְמְאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	19
20	And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.	וְכִלְהָ מִכְפֹּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהַקָּרִיב אֶת־הַשְּׂעִיר הַחַי:	20
21	And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.	וּסְמַךְ אַחֲרָן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וַנָּתֵן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וַיִּשְׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:	21
22	And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.	וַיִּטּוֹל צִפְרָא עָלֹהֵי יָת כָּל חוֹבוֹהֵינּוּ לְאַרְעֵ דְלָא יִתְבָּא וַיִּשְׁלַח יָת צִפְרָא בְּמִדְבָּרָא:	22
23	And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.	וַיָּבֹא אַחֲרָן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּדֶד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:	23

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויאֵל, לפי שהיה הזאת על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמתות המזבח הזקיקו לזאת מן המזבח ולחזק, ויתחיל מקרן מזרחית נפונת (יומא נח): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לחוך זה (יומא נז):

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות צאצצו על קרנותיו, מזה ז' הזאות על גגו. וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לזא (ת"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אחרמול (יומא סו):

24	And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.	וַיִּסְחִי יֵת בְּשָׂרָהּ בַּמִּיָּא בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ וַיִּלְבַּשׁ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּפְקֹד וַיַּעֲבִיד יֵת עֲלֵתִיהָ וַיֵּת עֲלֵת עַמָּא וַיִּכַּפֵּר עֲלוֹהִי וְעַל עַמָּא:	וְרֹחֵץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְלִבְשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֲלֹתוֹ וְאֶת־עֲלֹת הָעָם וַיִּכַּפֵּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד הָעָם:	24
25	And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.	וַיֵּת תַּרְבִּי חֲטָאוֹתָא יִסִּיק לְמִדְבָּחָא:	וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאֹת יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה:	שלישי (שני)
26	And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וַיְדַמּוּבִיל יֵת צִפְיָא לְעִזְאֵל יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי יֵת בְּשָׂרָהּ בַּמִּיָּא וַיָּבֵתָר בֵּן יִיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:	וְהִמְשִׁלָּח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזְאֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרֹחֵץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:	26
27	And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.	וַיֵּת תּוֹרָא דְחֲטָאֹתָא וַיֵּת צִפְיָא דְחֲטָאֹתָא דְּאִתְעַל מִדְּמָהוֹן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא וַיִּתְּפָקוּן לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיּוֹקְדוּן בְּנוֹרָא יֵת מִשְׁכָּהוֹן וַיֵּת בְּשָׂרָהוֹן וַיֵּת אוֹכְלָהוֹן:	וְאֵת פֶּר הַחֲטָאֹת וְאֵתוֹ שְׂעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ וַיֵּצֵא אֶל־מַחֲוִיץ לְמַחֲנֶה וַיִּשְׂרְפוּ בְּאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם:	27

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לז.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מביאה זו, שהיא אחר עשיית עולמו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ צגדי זה, וטובל ומקדש ופושטין ולובש צגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר בה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבר. אחר שהוציאם ולובש צגדי זה לצמיד של צין הערצים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר צגדי זה, ועבודת פר ושעיר הפנימיים וקטרת של מחטה צגדי לבן, ואילו ואלו העם ומקטת המוספין צגדי זה, והוצאת כף ומחטה צגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערצים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי צגדי זה, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, וְשָׁלַח אֶת הַשְּׂעִיר צִמְדָּר, וְרָסַץ אֶת צִשְׂרוֹ בְּמַיִם וְגו', וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת עֲלֹתוֹ וְגו', וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאֹת וְגו', וכל הפרשה עד וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה, ואחר כך יצא אֶלֶהֶן: והניחם שם. מלמד שטעונוין גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יז:):

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא מְשַׁנֶּה מצגדי זה לצגדי לבן טעון טבילה, שצאותה טבילה פשט צגדי זה שעבד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא מְשַׁנֶּה מצגדי לבן לצגדי זה טעון טבילה (שם לז.): במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא היתה צגג בית הפְּרָכָה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה צחיל (שם ל.) ת"כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. חיל לעולה האמור למעלה בְּזֹאת יֵצֵא אֶלֶהֶן וְגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמֵאֵת עֲדַת צְנִי יִשְׁכָּל וְגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח המינוח, דאלו צפנימי כתיב לא תעלו עלי קטרת זרה ועלה ומנחה (שמות ל.):

28	And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְהַשְׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃	28
29	And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.	וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִי אֶת־נַפְשֵׁיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִרָח וְהַגֵּר הַתּוֹכֵכְכֶם׃	29
30	For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.	כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ׃	30
31	It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.	שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם׃	31
32	And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.	וְיִכָּפֵר כַּהֲנָא דִּירֵבִי יְתִיה וְדִיקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיה לְשֹׁמֵשׂא תַּחֲוֹת אָבוֹהִי וְיִלְבֹּשׁ יֵת לְבוּשֵׁי בּוּצָא לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ׃	32
33	And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.	וְיִכָּפֵר עַל מִקְדָּשׁ קֹדֶשׁ וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבַּח וְעַל כַּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דְקָהְלָא יִכָּפֵר׃	33

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ה, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה צהרן הוטרך לומר צכהן גדול הצא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה בגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והם כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילך, שצימיו נגזזה צלוחית של שמן המשחה (יומא נז:): לכהן תחת אביו. ללמד שאם בנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

34	And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.	וַתְּהִי דָא לְכוּן לְקִיּוֹם עָלֵם לְכַפֵּרָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חֻבִּיהוֹן חֲדָא בְּשָׁתָא וְעֵבֶד כְּמָא דְּפִקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה:	וַיְהִי־זֶה אֶתְּ לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)	34
XVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	רביעי
2	Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:	מְלִיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן דִּין פְּתֻגְמָא דְּפִקִּיד יְיָ לְמִימַר:	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:	2
3	What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,	גִּבֵּר גִּבֵּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל דִּיכּוֹס תּוֹר אוֹ אֹמֵר אוֹ עִז בְּמִשְׁרִיתָא אוֹ דִּיכּוֹס מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:	אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עִז בְּמַחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:	3
4	and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.	וְלִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לָא אֵיתִיָּה לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ קָדָם מִשְׁכָּנָא דִּי דְּמָא יִתְחַשֵּׁיב לְגוּבְרָא הָהוּא דְּמָא אֲשֶׁר וַיִּשְׁתִּיּוּ אֲנָשָׁא הָהוּא מְגוּ עֲמִיתָא:	וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לָא הֵבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לִיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכָּן יְהוָה דָּם יִחַשֵּׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שִׁפָּךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:	4
5	To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.	בְּדִיל דִּיִּיתוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְת דְּבַחִיהוֹן דְּאִנּוּן דְּבַחִין עַל אִפִּי חֻקְלָא וַיִּיתוּנוּ לְקָדָם יְיָ לְתַרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לְוֹת כֹּהֲנָא וַיִּפְסוּן נִכְסֵת קוֹדֶשִׁין קָדָם יְיָ יְתִהוֹן:	לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זִבְחִים עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַהֲבִיִּאֵם לִיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן וַיִּזְבְּחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לִיהוָה אוֹתָם:	5

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שזכו של אהרן שלא היה לזשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

(3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוז מדצר, שנאמר להקריב קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (זמחיס קו:):

(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צחון (שם):

6	And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.	וַיִּזְרוֹק כֹּהֵן יֵת דָּמָא עַל מִדְבַּחַא דִּי פִתְחָא מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִסִּיק תַּרְבָּא לְאַתְמִקְלָא בְּרִיעוּא קָדָם יְיָ:	וַיִּזְרוֹק הַכֹּהֵן אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֵלֶב לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה:	6
7	And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.	וְלֹא יִדְבְּחוּן עוֹד יֵת דְּבַחֵיהוֹן לְשִׁידִין דְּאַנּוּן טַעַן בְּתַרְיָהוֹן קָם עַלֵם תַּהֵי דָא לְהוֹן לְדַרְיָהוֹן:	וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשִׁעִירִם אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:	7
8	And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,	וְלֵהוֹן תִּימַר גְּבֵר גְּבֵר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרֵא דִּיתְגִּירוֹן בֵּינֵיהוֹן דִּי־סִיק עֲלֵתָא אִו נָכַסַת קוּדְשִׁיא:	וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יִגֹּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־זֶבַח:	חמישי (שלישי)
9	and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.	וְלִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא יִתִּינִיה לְמַעַבְדַּד יִתִּיה קָדָם יְיָ וְיִשְׁתַּיֵּצִי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֻּיהָ:	וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיֹאֲנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ:	9
10	And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.	וְגֵבֵר גְּבֵר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרֵא דִּיתְגִּירוֹן בֵּינֵיהוֹן דִּי־יִכּוֹל כָּל דָּם וְאַתִּין רִגְזִי בְּאֲנָשָׁא דִּי־יִכּוֹל יֵת דָּמָא וְאַשְׁיִצִי יִתִּיה מִגּוֹ עַמֻּיהָ:	וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בְּנַפְשׁ הָאֹכֵלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:	10
11	For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.	אַרִּי נַפְשׁ בִּשְׂרָא בְּדָמָא הִיא וְאַנָּא יְהַבְתִּיהָ לְכוּן עַל מִדְבַּחַא לְכַפָּרָא עַל נַפְשְׁכוּן אַרִּי דָּמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפֵּר:	כִּי נַפְשׁ הַבֶּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאַנִּי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֵׁיכֶם כִּי־הֵדֶם הוּא בְּנַפְשׁ יְכַפֵּר:	11

- (5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזנות:
 (7) לשעירים. לשדים, כמו וּשְׁעִירִים וְקָדוֹשִׁים (ישעיה יג, כא):
 (8) אשר יעלה עלה. לחייז על המקטיר איזרים צחוק, (עי' צרא"ס) כשוחט צחוק, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו חולין כט):
 (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
 (10) כל דם. לפי שנאמר בנפש יכפר, יכול לא יהא חייז אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד:): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו:

12	Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.	עַל-כֵּן אֶמְרִית לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל-אָנֶשׁ מִנְכּוֹן לֹא יִיכּוֹל דָּם וְגִיּוֹרִיא דִּיתְגִּירוֹן בֵּינִיכּוֹן לֹא יִיכּלוֹן דָּם:	עַל-כֵּן אֶמְרִיתִי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל-נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא-תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא-יֹאכַל דָּם:	12
13	And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.	וְגֵר גֵּר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-גִּיּוֹרִיא דִּיתְגִּירוֹן בֵּינֵיהֶן דִּיצוּד צִידָא חִיתָא אוֹ עוֹפָא דְמִתְאָכִיל וַיִּשְׂדֹּד יַת דָּמֶיהָ וַיִּכְסֶּינָהּ בְּעָפָר:	וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצְוֹד צִיד חִיָּה אוֹ-עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת-דָּמּוֹ וְכִסָּהּ בְּעָפָר:	13
14	For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.	אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בִּשְׂרָא דָּמִיהָ בְּנִפְשֶׁיהָ הוּא וְאֶמְרִית לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בִּשְׂרָא לֹא תִיכּלוֹן אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בִּשְׂרָא דָּמִיהָ הִיא כָּל דִּיִּכְלֶנָה יִשְׁתַּיְצִי:	כִּי-נֶפֶשׁ כָּל-בִּשְׂרָא דָּמּוֹ בְּנִפְשׁוֹ הוּא וְאָמַרְ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל-בִּשְׂרָא לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל-בִּשְׂרָא דָּמּוֹ הוּא כָּל-אֲכָלִיו יִכָּרֵת:	14
15	And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.	וְכָל אָנֶשׁ דִּיִּיכּוֹל נְבִילָא וְחִבְרָא בִּיִצְיָבִיא וּבְגִיּוֹרִיא לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיא וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא וַיִּדְכִּי:	וְכָל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְטֶרֶף בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וּכְבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בְּמַיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְטָהַר:	15
16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יִצְבַּע וּבִשְׂרִיָּה לֹא יִסְחִי וַיִּקְבֵּיל חוֹבִיָּה:	וְאִם לֹא יִכְבֶּס וּבִשְׂרוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עוֹנוֹ: (פ)	16

(11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נחתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:

(12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד):

(13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אוזין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל בשר אלא בהזמנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ב): אשר יאכל. פרט לטמאים:

(14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצלת עוף טהור דצר הכחוצ, שאין לה טומאה אלא בשעה שנזלעת בצית הצליעה, ולמדך כאן שטמאה צאכלתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה בצית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא

XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	XVIII
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחַקְתִּיהֶם לֹא תִלְכוּ:	3
4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקְתִּי תִשְׁמְרוּ לְלַכֵּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	4
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־חֻקְתִּי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתָּם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	5

ירחץ וגשש עונו. על רחיטת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים צמלקות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנתיק צעריות בימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גזור עליכם, דיין להפרע ונאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו צו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אמר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טרטיאות ואֶפְטִיָאֹת, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה צמשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרן: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיצין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולצישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטור: ללכת בהם. אל תפטור מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדיים:

(5) ושמרתם את חקותי. לרבות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב צהם (ת"כ שם יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשתא ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מת: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

ששי	אִישׁ אִישׁ אֶל-כָּל-שְׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לַגְּלֻת עֲרוֹתָי אֲנִי יְהוָה: (ס)	גִּבֹּר גִּבֹּר לְכָל קָרִיב בְּשָׂרֵיהָ לֹא תִקְרְבוּ לַגְּלֻתָּהּ עֲרֹא אָנָּה יי:	6 None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.
7	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרוֹת אָבוֹד וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלִי אִמְךָ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָהּ:	7 The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.
8	עֲרוֹת אִשְׁתְּ-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הוּא: (ס)	עֲרוֹת אִתְּ אָבוֹד לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָ דָּאָבוֹד הִיא:	8 The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.
9	עֲרוֹת אֲחוֹתְךָ בַּת-אָבִיךָ אוֹ בַת-אִמְךָ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)	עֲרוֹת אֲחֻתְךָ בַּת אָבוֹד אוֹ בַת אִמְךָ דִּילִידָא מִן אָבוֹד מִן אִתָּא אוֹחֲרִי אוֹ מִן אִמְךָ מִן גִּבֹּר אֲחֶרֶן לֹא תִגְלִי עֲרוֹתֶיהֶן:	9 The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .
10	עֲרוֹת בַּת-בְּנֹד אוֹ בַת-בִּתְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ כִּי עֲרוֹתֶיהָ הֵנָּה: (ס)	עֲרוֹת בַּת בְּרָךְ אוֹ בַת בִּרְתְּךָ לֹא תִגְלִי עֲרוֹתֶיהֶן אֲרִי עֲרוֹתְךָ אֲנִין:	10 The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.
11	עֲרוֹת בַּת-אִשְׁתְּ אָבִיךָ מוֹלְדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרוֹת בַּת אִתְּ אָבוֹד דִּילִידָא מִן אָבוֹד אֲחֻתְךָ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָהּ:	11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.
12	עֲרוֹת אֲחוֹת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה שְׂאֵר אָבִיךָ הוּא: (ס)	עֲרוֹת אִתְּ אָבוֹד לֹא תִגְלִי קָרִיבַת אָבוֹד הִיא:	12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.

(6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
(7) ערות אביך. זו אשת אבין (סנהדרין גז), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אבין, ונאמר
להלן עָרוֹת אֲבִיו גִּלָּה (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: וערות אמן. להביא
אמו שאינה אשת אביו:
(8) ערות אשת אביך. לרבות לאחר מיתה:
(9) בת אביך. אף בת אנוסה כמשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לאבין
קיים את אמה, וצין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג), כגון ממזרת או נתינה:
(10) ערות בת בנך וגו'. צבטו מאנוסתו הכתוב מדבר (סנהדרין עו), וצבטו צבטו מאשתו אנו למדין
מערות אשה וצבטו שנאמר צבטו לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל
וחומר לצבט, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוה מגזרה שוה, (צמסכת יצמות ג):
(11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צבט אשת אבין,
צבטוה לקידושין (יצמות כג):

13	Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.	עֲרֹנֹת אֲחֹת־אִמִּי לֹא תִגְלֶה אֲרִי קְרִיבַת אִמִּי הִיא: הוא: (ס)	13
14	Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.	עֲרֹנֹת אֲחִי־אֲבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב וְדִדְתָּ הִוא: (ס)	14
15	Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרֹנֹת פִּלְתָּךְ לֹא תִגְלֶה אִשְׁת בְּנֶךְ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ: (ס)	15
16	Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.	עֲרֹנֹת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֹת אָחִיךָ הִוא: (ס)	16
17	Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.	עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בִּת־בְּנָהּ וְאֶת־בִּת־בָּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרֹנָתָהּ שְׂאֵרָה הִנֵּה זִמָּה הִוא:	17
18	And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.	וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ לֹא תִקַּח לְצִדָּר לְגִלּוֹת עֲרֹנָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:	18
19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדָּת שְׂמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרֹנָתָהּ:	19
20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וּבְאִתָּת חֲבֵרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכֻבְתָּךְ לְזָרָא לְשְׂמֵאָתָהּ בָּהּ:	20

- (14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערותו, אל אשתו לא תקרב:
 (15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא צניע לזכך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:
 (17) ערות אשה ובתה. לא חסר הכתוב אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות ז.), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש חָסַר יָקַח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אבל אנם אשה מותר לישא צמה: שאררה הגבה. קרובות הן זו לזו: זמה. עזה, כתרוממו עַל־מִטָּה קָטְלָהּ, שיזכר יועזך לחטוא:
 (18) אל אחותה. שמהן כחמה (קידושין נ:): לצדד. לשון זרה, לעשות את זו זרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא צחיים (יצמות ח:):

21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא תַתִּין לְהַעֲבִיר לְמוֹלֶךְ וְלֹא תַחַלֵּל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	21
22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּב־יְמֵיכָל אִשָּׁה תוֹעֵבָה הִוא:	שביעי (רביעי)
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא תַתִּין שְׁכִבְתֶּךָ לְטִמְאַתָּהּ בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִבֶּל הִוא:	23
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	אֲל־תִּטְמְאוּ בְכָל־אֱלֹהִים כִּי בְכָל־אֱלֹהִים נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מוֹשְׁלֵחַ מִפְּנֵיהֶם:	24
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וַאֲפָקַד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתִּקֵּא הָאָרֶץ אֶת־יֹשְׁבֵיהָ:	25
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וּשְׁמַרְתֶּם אֹתָם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	26
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אֲנָשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ:	27

(21) למולך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודה, שמוסר צנו לכומרים ועושין שמי מדורות גדולות ומעזריין את הן צרגליו צין שמי מדורות האש (סנהדרין סד): לא תתן. זו היא מסירתם לכומרים: להעביר למולך. זו העצרת האש:

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על סבליקס (ישעי' י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון צלילה וערצוב, זרע אדם וזרע צהמה:

28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא-תִקִּיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם:	מפטיר
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:	29
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)	פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 22:19-22:1 on page ?? . Sepharadim read Ezekiel .22:16-22:1 On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 212.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	קדשים
2	Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.	דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדֻת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.	אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	3

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד צמעי אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עצירה. ותרומתו ולא תרזקו, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:
 (29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה צמסמע (צ"ק לז).
 (30) ושמרתם את משמרת. להזהיר צית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם, ואם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:
 (2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין זה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הו פרושים מן העריות ומן העצירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר שס ו), אשה זנה ופוללה וגו' (ויקרא כא, ז), אני ה' מקדשכם. (ת"כ פרשתא א, א) ולא יחלל זרעו אני ה' מקדשו (שם פסוק טו). קדשים יחיו (שם פסוק ו), אשה זנה ופוללה וגו' (שם פסוק ז):

4	Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.	לֹא תִתְּפֹנֶן בְּתֵר טִעֻן וְדִחְלֹן דְּמִתְּכָא לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן אֲנִי יי אֱלֹהֶיכוֹן:	אֶל-תִּפְּנֹן אֶל-הָאֱלִילִים וְאֶל-הֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשִׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	4
5	And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.	וְאִרִי תִפְסֹן נִכְסֵת קֹדֶשִׁין קָדָם יי לְרַעְיָא לְכוֹן תִּפְסֹנִיָּה:	וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרֹצְנֵכֶם תִּזְבְּחֶהוּ:	לוי
6	It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.	בְּיוֹמָא דִּיתְנַכִּים יִתְאַכִּיל וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוּהִי וּדְיִשְׁתָּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתּוּקֵד:	בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֵאָכֵל וּמִמָּחָרָת וְהַיּוֹמָה עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשָּׂרֶף:	6
7	And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.	וְאִם אֶתְאַכְלָא יִתְאַכִּיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחָק הוּא לֹא יְהִי לְרַעְיָא:	וְאִם הָאָכַל יֵאָכֵל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְגוּל הוּא לֹא יִרְצֶה:	7
8	But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.	וְדִיִּכְלִנִּיָּה חֻבִּיָּה יִקְבִּיל אִרִי יֵת קֹדֶשָׁא דִּיִּי אֲחִיל וְיִשְׁתִּיצִי אֲנָשָׁא הָהוּא מֵעַמִּיָּה:	וְאָכְלִיו עֹנֵו יִשָּׂא כִּי-אֶת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלָל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיָּה:	8

(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם תיראו אציו ואמו, זה פשוטו. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:): אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים א"כ לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אציו יותר מאמו, וצ' צבד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאציו, מפני שמשדלתו דברים (קידושין לא:). ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לב:). אני ה' אלהיכם. אחת ואצריך חייבים צבודי (יצמות ה:). לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (צ"מ לב:). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו צבד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא:).

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזדם. (ת"כ שם י) אלילים לשון אל, כלא הוא חסוד: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו לכם. לא תעשו לאחרים, ולא אחריהם לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחריהם עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יהיה לך (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל צחוק הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם גזר או קדשה יצח קרצו וגו' (ויקרא ז, טו): לרצונכם תזבחהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי' צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שימכין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוך, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִצֶּחַר יִצַּח שְׁלֵמִיו וגו' (ויקרא שם, יח), תנהו ענין לחוך למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והקפש האכלת מִמֶּנּוּ עֹנֶה תִּשָּׂא (שם), ממנו ולא מחזירו, יאכל הנשחט צחחשבת חוץ למקומו (זבחים כט:): פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים פליהם (ישעי' סה, ד):

9	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.	וּבְמַחְצֵדְכֹן יֵת חֲצֵדָא דְּאַרְעֹכֹן לֹא תִשְׂיִי פִתָּא דְּחִקְלָךְ לְמַחְצֵד וּלְקַטָּא לֹא תִלְקִישׁ:	9 וּבְקִצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר אַרְצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ לְקִצֹּר וּלְקַט קִצִּירָךְ לֹא תִלְקֹט:	
10	And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.	וּכְרֹמֶךָ לֹא תַעְלִיל וְנִתְרָא דְכְרֹמֶךָ לֹא תִלְקִישׁ לְעֲנִי וּלְגִיזְרֵי תִשְׁבּוּק יִתְהוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיכֶם:	10 וּכְרֹמֶךָ לֹא תַעֲזוּלָל וּפְרֹט כְּרֹמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעֲנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	
11	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	לֹא תִגְנֹב וּלֹא תִכְדֹּבּוּן וּלֹא תִשְׁקְרוּן אִישׁ בְּחִבְרֵיהּ:	ישראל לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תִכְבְּחוּשׁוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ:	
12	And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּלֹא תִשְׁתַּבְּעוּן בִּשְׁמִי לְשַׁקֵּרָא וּתְחַלִּיל יֵת שְׁמָא דְּאֱלֹהֶךָ אֲנִי יְיָ:	12 וְלֹא־תִשְׁבְּעוּ בִּשְׁמִי לְשַׁקֵּר וְחַלַּלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	
13	Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.	לֹא תַעֲשׂוּק יֵת חֲבֵרְךָ וְלֹא תִינֹס לֹא תָבִית אֲגָרָא דְאַגִּירָא לְיָתֶךָ עַד צַפְרָא:	13 לֹא־תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלִּין פְּעֻלַּת שְׂכִיר אִתְּךָ עַד־בֹּקֶר:	

(8) ואכליו עונו ישא. צנותר גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו צנותר גמור מדבר (זכחים כה:), וצמסכת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שוה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שניית פאה צסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שצגלים הנושרים צשעת קצירה אחת או שתיים, אצל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעולל. לא תטול עוללות שזה והן ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קצף ולא קטף (פאה פ"ו, מ"ד): ופרט כרמך. גרגרי ענבים הנושרים צשעת צצירה: אני ה' אלהיכם. דין להפרע, ואינו גוצה מכס אלא נפשות, שנאמר אל תגזל דל וגו', קי ה' יריצ ריץ וגו' (משלי כב, ככג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אצל לא תגנוב צשעת הדצרות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייצין עליו מיתת צ"ד (סנהדרין פו:). ולא תכחשו. לפי שנאמר וקצש צף (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תכחשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וקצש על שקר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבועו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבועו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לנשא (שמות כ, ז), יכול לא יחא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבועו צשמי לשקר, כל שם שיש לו:

(13) לא תעשק. זה הכוזב שכר שכיר (ת"כ פרשתא צ): לא תלין. לשון נקבה, מוסב על הפעולה: עד בקר. צשכיר יום הכתוב מדבר, שילאמו משקעה חמה, לפיכך זמן גצוי שכרו כל הלילה, וצמקום אחר הוא אומר ולא תצוא עליו השמש (דברים כד, טו), מדבר צשכיר לילה (צצא מניעא קי:), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גצוי שכרו כל היום, לפי שנחנה חורה זמן לצעל הבית עונה,

14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא תָלוּשׁ דָּלָא שְׁמַע וְקָדָם דָּלָא חֲזִי לֹא תִשִּׁים תַּקְלָא וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה׃	14	לֹא־תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה׃
15	Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.	לֹא תַעֲבֹדוּן שֹׁקֵר בְּדִין לֹא תִסַּב אַפִּי מִסְכִּינָא וְלֹא תִהְדָּר אַפִּי רַבָּא בְּקוֹשָׁטָא תְּדִינֶיהָ לַחֲבֵרְךָ׃	שני (חמישי)	לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל׃ בַּמִּשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פָנֶי־דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל בַּצֹּדֵק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ׃
16	Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.	לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמֶּיךָ לֹא תִקוּם עַל דָּמָא דַּחֲבֵרְךָ אֲנִי יְהוָה׃	16	לֹא־תִלְךָ רֹכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דָּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה׃

לזקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מניין לרבות כל אדם, תלמוד לומר לומר צעמך לא תאר (שמות כז, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צדיק אף כל שהוא צדיק, יאז המה שאינו צדיק (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דדבר לא תתן ענה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחז עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לזכריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר לטובה נחכוונתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הזכריות מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדיין המקלקל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר כי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טז), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר ולא תצא תועבה אל ביתך וְהִיִּית חָרָס בְּמֹהוּ שָׁקָץ תִּשְׁקָצוּ וגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו דדין ונמצא מתפרנס בנקיות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אציישנו ואראה צדשתו, עונש יש בדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הוי דין את חבירך לכך זכות:

(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים צדי רעיהם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט זלע"ז. וראה לדברי שלא מנינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשת וצדק (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלשני בפתר רעהו (תהלים קא, ה), לשון רמיה (שם קב, ז), לשון מדצרת גדלות (שם יב, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמוצאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, צ"ת צפ"א, וגימ"ל צכ"ף וקו"ף, ונו"ן בלמ"ד, וזי"ן בצד"י, וכן וירגל צעצדך (שמואל"ז ז יט, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשנו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להחקשט בהם הנשים, על שם שמשורר תמיד בעיירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרגומו לא תיכול קורצין, כמו ואכלו קרציהון די יהודאי (דניאל ג, ח), אכל צהו קורצא ביי מלכא (ברכות נח.), נראה צעני שהיה משפטם לאכול צבית המקבל דצריהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדבריו מקויימים ומעמידם על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קרץ צעניו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרן צענייהם ולרמוז דברי רכילותן

17	Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.	לֹא תִשְׁנֶה יֵת אֶחָיו בְּלִבְךָ אוֹכְחָא תוֹכַח יֵת חֲבֵרְךָ וְלֹא תִקְבִּיל עַל דִּילִיָּה חֹבָא:	לֹא־תִשְׁנֶה אֶת־אֶחִיךָ בְּלִבְּךָ הוֹכַח תוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֵטָא:	17
18	Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.	לֹא תִקּוֹם וְלֹא תִטַּר דְּבָבו לְבָנֵי עַמֶּךָ וְתִרְחַמִּיה לְחֲבֵרְךָ כְּנַפְךָ אָנָּה יי:	לֹא־תִקּוֹם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאַהֲבַת לְרַעְךָ כְּמִוֶּךָ אֲנִי יְהוָה:	18
19	Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.	יֵת קִנְמֵי תִטְרוּן בְּעִירְךָ לֹא תִרְכִּיב עִירוּבִין חֲקִלְךָ לֹא תִזְרַע עִירוּבִין וְלִבּוֹשׁ עִירוּבִין שְׁעִטִּיזָא לֹא יִסַּק עֲלֶיךָ:	אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמְתָּךְ לֹא־תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךָ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבִגְדָא כְּלָאִים שְׁעִטִּיזָא לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ:	19
20	And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.	וְגִבֹּר אֲרִי יִשְׁכּוּב יֵת אִתָּתָא שְׂכִיבַת זָרָעָא וְהִיא אֲמָא אֲחִידָא לְגִבֹּר וְאִתְפָּרְקָא לֹא אִתְפָּרִיקַת בְּכִסְפָּא אוֹ חִירוּתָא לֹא אִתְיַהֲיַבַת לָהּ בְּשִׁטְר בְּקוּרְתָּא תְּהִי בֵּהּ לֹא יָמוּתוּן אֲרִי לֹא אִתְחַרְרַת:	וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה שְׂכִיבַת־זָרָע וְהִוא שְׂפַחָה נַחֲרַפַת לְאִישׁ וְהַפְּדָהּ לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפְשָׁהּ לֹא נָתַן־לָהּ בְּקִרְתָּא תְּהִיָּה לֹא יָמוּתוּ כִּי־לֹא חֲפְשָׁהּ:	20

שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צמיתתו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וזוהי אז לסטים באים עליו (ת"כ פרק ד, ח סנהדרין עג.). אני ה'. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו ברבים (ערכין טז:):

(18) לא תקום. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנוטר האיזה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.). ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול בתורה (ת"כ שם יב):

(19) את חקתי תשמרו. ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלצש שעטניז וְקָמַר וּפְשָׁתִים יִקְדּוּ (דברים כב, יא), יכול לא ילבש גיזי זמר ואיני פשתן, תלמוד לומר בגד, מנין לרבות הלצדים, למוד לומר שעטניז, דבר שהוא שוץ טווי וגו', ואומר אני, נוז לשון דבר הנמלל ושזור זה עם זה לחצרו, מיטטי"ר בלע"ז, כמו סַיִן לְאִישׁ דְּאִיתָּהוּן (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פליטטר"א, ולשון שעטניז פירש מנחם, מחצרת זמר ופשתים:

(20) נחרפת לאיש. מיועדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה

21	And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.	וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם: וַיָּבִי יֵת אֲשָׁמִיהָ לְקֹדֶם יי לְתֹרַע מִשְׁכַּן וּמִנָּה דְבָרָא לְאֲשָׁמָא:	21
22	And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.	וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לְפָנָי יְהוָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)	22
23	And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.	וְאֲרִי תִישְׁלֹן לְאֶרֶעָא וְתַצְבֹּן כָּל אֵילָן דְּמִיכַל וְתִרְחֻקִּין רַחֲקָא יֵת אֲבִיהָ תֵּלֶת שָׁנִין יְהִי לְכוֹן מִרְחָק לְאַבְדָּא לָא יִתְאַכִּיל:	שלישי
24	And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.	וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל־פְּרִי קֹדֶשׁ הַלֹּלִים לַיהוָה:	24
25	But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.	וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת־פְּרִי לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	25

שפחה וחציה צת חורין המאורסת לעצד עצרי שמוטר בשפחה הכתוב מדצר (כריתות יא): והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסמס פדיון צכספ (ת"כ פרק ה, גיטין לט): או חפשה. צשטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדצר שלא לחייבו מיטה, כי לא חפשה, ואין קידושיה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא). למדו מכאן שמי שהוא צמלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), והפלא ה' את מפתך וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיטה, שאין קידושיה קידושין, הא אם חופשה, קידושיה קידושין וחייב מיטה (גיטין מג):

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט).
(23) וערלתם ערלתו. ואטממם אטמיתו, יהא אטום ונסמס מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשת ג. ג), יכול אם הניעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (שם ד):
(24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד): שכתוב צו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כו, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא צפדיון, אף זה כן. ודצר זה הלולים לה' הוא, שנושאו שם לשצח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המורה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שצשכרה אני מצרך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דצרה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים

26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנִנוּ:	26
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לֹא תִקְפוּ פְּתַת דְּרִישְׁכּוֹן וְלֹא תַחְבִּיל יֵת פְּתַת זָקְנְךָ:	27
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְחִבּוּל עַל מִית לֹא תַתְּנוּ בְּבָשָׂרְכֶם וְרוּשְׁמֵי חֲרִיתִין לֹא תַתְּנוּ בְּכֶן אֲנִי יְיָ:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	לֹא תַחֲלִל אֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמְלָאָה הָאָרֶץ זִמָּה:	29
30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְיָ:	30
31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	אֶל-תִּפְּנוּ אֶל-הָאֲבֹת וְאֶל-הַיִּדְּעִים אֶל-תִּבְקְשׁוּ לְטַמְּאָה בָּהֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	31

אני מטעיר צו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצטחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש בסנהדרין, (סג). אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחלל נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ועופות, פתו נפלה מפיו, נצי הפסיקו דרך (סנהדרין סה): לא תעוננו.

לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחליל מלאכה, שעה פלונית קשה ללכת (סנהדרין סו):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה נדעיו לאחריו אונן ולפדחתו (מכות כ:), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחורי אוננו עקרי שער למעלה מדעיו הרצה: פאת זקנד. סוף הזקן וגבוליו, וכן חמש, שמים בכל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש צו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חצור שני הלחיים יחד (שס כ:):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין בשרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם (שס כא): קעקע. לשון והקע אוקס (במדבר כה, ד), והוקענוס (שמואל-ב כא, ו), תוצאין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמצאו מחוקין ותחוצין בקרקע, פורפו"יינט בלע"ז:

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. במוסר צו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו): ולא תזנה הארץ. אם אתה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן במקום אחר ולא בארצכם, וכן הוא אומר וימנעו קציצים וגו' (ירמיה ג, ג):

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא במקלו ולא במנעלו ובאפונדתו ובאצק שעל רגליו (יצמות ו:). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי תשמורו, אין ציין בית המקדש דוחה שבת (יצמות ו:):

32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם וְהִדְרָת פְּנֵי זָקֵן וְיִרְאַת מַאֲלֵהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)	32
33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְכִי־יֵגוּר אִתְּךָ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ: וְאִרִי יִתְגַּיֵּיר עִמָּכֶם גֵּיזְרָא בְּאַרְעֲכֶם לֹא תוֹנוּן יִתִּיָּה: (שעי)	רביעי (שעי)
34	The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	בְּאַזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הִגְרוּ הִגֵּר אִתְּכֶם וְאַהֲבַת לוֹ כְּמוֹד כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאַרְץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי־צִיבָא מִגָּבוֹן יִהְיֶה לָכֶם גֵּיזְרָא דִּיתְגַּיֵּיר עִמָּכֶם וְתִרְחַם לֵיהּ כְּנַתְךָ אִרִי דִּי־רִין תְּנִיתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	34
35	Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא תַעֲבֹדוּן שֹׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁקָלָא בְּמִשְׁחָלָא וּבְמִשְׁוֹרָה: לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשְׁוֹרָה:	35
36	Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.	מֵאֲזֵי צֶדֶק אֲבִי־צֶדֶק אֵיפַת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: מוֹזְנָן דְּקִשּׁוּט מִתְקָלִין דְּקִשּׁוּט מְכִילִן דְּקִשּׁוּט וְהִינִין דְּקִשּׁוּט יִהְיוּ לָכֶם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאַפִּיקִית יִתְכוּן מֵאֶרֶע דְּמִצְרַיִם:	36

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לצעל אוז וידעוני (סנהדרין סה.). צעל אוז זה פיתוס המדצר משחיו, וידעוני מכניס ענש חיה ששמה ידוע לחוך פיו והענש מדצר: אל תבקשו. להיות עסוקים צם, שאם תעסקו צם אתם מטמאין לפני ואני מתעצב אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין במי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, איין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ו. יב קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך (שם):

(33) לא תונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אתה צא ללמוד תורה שנחנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצך אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול צמאשפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר צמדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרס וחועצה, וגורם לחמשה דברים האמורים בדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צחרצ, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צצא צחרא פט:). במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: דיין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי צמארים צין טפה של צכור לטפה

37	And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.	וְשַׁמְרֶתֶם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)	37
XX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	חמישי
2	Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמֹלֶךְ מֹות יוּמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֲבָן:	2
3	I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.	וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזֶּרְעוֹ נָתַן לְמֹלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וְלַחְלֹל אֶת־שְׁם קִדְּשִׁי:	3
4	And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;	וְאִם הָעָם הָעֹלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בְּתַתּוֹ מִזֶּרְעוֹ לְמֹלֶךְ לְבִלְתִּי הָמִית אֹתוֹ:	4

שאינה של זכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלותיו במלח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (ב"מ סא):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צצית דין, ואם אין כח לבית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, ד): עם הארץ. עם שצגינן נצראת הארץ, דצר אחר עם שעמדין לירש את הארץ על ידי מוות הללו (שס):

(3) אתן את בני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו (שס יצ): באיש. ולא בצבור, שאין כל הצבור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צנו וצחו צאש (דברים יח, י), צן צנו וצן צחו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשתא ד, ו), זרע פסול מנין, ת"ל צחו מזרעו למולך (שס ו. סנהדרין סד): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו לך מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו דצר אחד סוף שיעלימו דצרים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

5	then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.	וְשַׁמְתִּי אֹנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־ כָּל־הַזִּנִּים אַחֲרָיו לַזְנוּת אַחֲרֵי תַמְלִיד מִקְרָב עִמָּם:	5
6	And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.	וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־הַיִּדְעֹנִים לַזְנוּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקְרָב עַמּוֹ:	6
7	Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.	וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	7
8	And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	ששי (שביעי)
9	For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.	כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יָמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמָיו בּוֹ:	9
10	And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאֹף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאֹף אֶת־אִשְׁתּוֹ רֵעֵהוּ מוֹת־יָוָם הַנֶּאֱפָף וְהַנֶּאֱפָת:	10

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזועות לט.). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר ובמשפחתו, יכול יהיו כל המשפחה זהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו זהכרת ולא כל המשפחה זהכרת אלא זיכורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עזודת אלילים שעזדה בכך (ת"כ שם טו), ואפילו אין זו עזודתה (סנהדרין סד):

(7) והתקדשתם. זו פרישות עזודת אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו זו, דמיהם זם, ולמדנו מאז וידעוני שנאמר זהם זאבן ירגמו אותם דמיהם זם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמו זלשז (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרם לעצמו שיהרג:

11	And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְגִבֹּר דִּישְׁכּוֹב יֵת אִתָּהּ אָבוֹהִי עֲרִיתָא דְּאָבוֹהִי גַלִּי אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן תַּרְוִיחֹן קַטְלָא חַיִּיבִין:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרֹנָת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמִיָּהֶם בָּם:	11
12	And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.	וְגִבֹּר דִּישְׁכּוֹב יֵת כַּלְתִּיהּ אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן תַּרְוִיחֹן תִּבְלָא עֲבָדוּ קַטְלָא חַיִּיבִין:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תִּבְל עָשׂוּ דְּמִיָּהֶם בָּם:	12
13	And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְגִבֹּר דִּישְׁכּוֹב יֵת דְּכוּרָא מִשְׁכַּבִּי אִתָּא תוֹעִיבָא עֲבָדוּ תַּרְוִיחֹן אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמִיָּהֶם בָּם:	13
14	And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.	וְגִבֹּר דִּישְׁכַּב יֵת אִתָּא וְיֵת אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הֵיא בְּנוֹרָא יוֹקְדִין יֵתִיהּ וְיִתְהוֹן וְלֹא תְּהִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵיכֻן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־אִמָּהּ זַמָּה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרָפוּ אֹתוֹ וְאִתְּהוֹן וְלֹא־תִהְיֶה זַמָּה בְּתוֹכְכֶם:	14
15	And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.	וְגִבֹּר דִּיתִין שְׁכֻבְתִּיהּ בְּבַעֲרָא אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלִי וְיֵת בְּעִירָא תְקַטְּלוּן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכֻבְתּוֹ בְּבֵהֱמָה מוֹת יוֹמָת וְאֶת־הַבְּהֵמָה תַּהַרְגוּ:	15

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנואף והנואפת. כל מיטה האמורה בתורה סתם, אינה חלק חנק:

(12) תבל עשו. גנאי. לישנא אחרינא מצלצלין זרע האז בזרע הבן:

(13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה:).

(14) ישרפו אותו ואתהו. אי אתה יכול לומר אשתו הראשונה ישרפו, שהרי נאשה זהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכתובין כאן שתיהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אתהו, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא זהמה מה חטאה, אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שידוע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחזירו לעבור עזירה. כיוצא בדבר אתה אומר אֶצֶד תִּצְדֶּדוּן אֵת כָּל הַמִּקְמוֹת (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאין רואין ואין שומעין על שבאת תקלה על ידם אמרה תורה השחת, שָׂרָף וְכָלָה, המטה את חזירו מדרך חיים לדרכי מיטה, על אחת כמה וכמה:

16	And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל-כָּל-בְּהֵמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ וַהֲרִגְתָּ אֶת-הָאִשָּׁה וְאֶת-הַבְּהֵמָה מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:	וְאִתָּהּ דִּתְקַרֵּב לָךְ כָּל בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בֵּהּ וְתִקְטֹל יֵת אִתָּהּ וְיֵת בְּעִירָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוּן קַטְלָא חֲיִיבִין:
17	And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.	וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִקַּח אֶת-אָחִתּוֹ בֶּת-אָבִיו אֹו בֶּת-אִמּוֹ וְרָאָה אֶת-עֲרוּתָהּ וְהִיא-תִּרְאֶה אֶת-עֲרוּתוֹ חֲסֹד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אָחִתּוֹ גִּלָּה עֹנֹו יִשָּׂא:	וְגִבֵּר דִּי־סִבּ יֵת אָחִתּוֹ בֶּת אָבִוּהִי אֹו בֶּת אִמִּיהִי וְיִחְזִי יֵת עֲרֻתָּהּ וְהִיא תִחְזִי יֵת עֲרֻתּוֹ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתִּיצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּהוֹן עֲרֻת אָחִתּוֹ גִּלִּי חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:
18	And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.	וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשָּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֶת-עֲרוּתָהּ אֶת-מִקְרָהּ הָעֵרָה וְהִיא גִלָּתָהּ אֶת-מִקְוֵר דְּמֵיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרַב עַמָּם:	וְגִבֵּר דִּי־שְׁכַּב יֵת אִתָּהּ שׁוּמָאָה וְיִגְלִי יֵת עֲרֻתָּהּ יֵת קִלְנָה גִּלִּי וְהִיא תִגְלִי יֵת סוּאֶבֶת דְּמָהָּ וְיִשְׁתִּיצוּן תַּרְוִיּהוֹן מִגּוֹ עַמָּהוֹן:
19	And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.	וְעֲרוֹת אָחוֹת אִמֶּךָ וְאָחוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת-שְׂאֵרֹו הָעֵרָה עֹנָם יִשָּׂאוּ:	וְעֲרֻת אָחִת אִמֶּךָ וְאָחִת אָבִיךָ לֹא תִגְלִי אֲרִי יֵת קְרִיבְתִּיהָ גִּלִּי חוֹבָהוֹן יִקְבִּלוּן:
20	And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דֹּדָתּוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ גִּלָּה חֲטָאָם יִשָּׂאוּ עֲרִירִים יָמָתוֹ:	וְגִבֵּר דִּי־שְׁכַּב יֵת אִתָּהּ אֲחֻבּוּהִי עֲרֻתָּהּ דְּאֲחֻבּוּהִי גִלִּי חוֹבָהוֹן יִקְבִּלוּן דִּלְא וְלֹד יָמוּתוּן:

(17) חסד הוא. לשון ארמי קרִפָּה (צראשית לד, יד), חסודָא. ומדרשו (סנהדרין נח): אס תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לצנות עולמו ממנו, שנאמר עולם חסד יִצְנָה (תהלים פט, ג):

(18) הערה. גִּלָּה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והוי"ו יורדת בתיבה לשם דבר, כמו זעורה, מגזרת וְלֹא קָם וְלֹא זָע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יצמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אבך. שנה הכתוב צאזהרתן, לומר, שהזהר עליהן צין על אחות אביו ואמו מן האב, צין על אחיותיהן מן האם (שם נד), אצל ערות אשה אחי אביו לא הזהר אלא על אשה אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כתרגומו בָּלָא וְלָד, ודומה לו וְלָנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי (צראשית טו, ז), יש לו בנים קוצרן,

21	And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.	וְגִבֹר דִּי־סִב יֵת אֶת־אָחוּהִי מִרְחֻקָּא הִיא עֲרִיתָא דְאָחוּהִי גְלִי דְלֹא וְלֹד יִהְיוּ:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אָחִיו נָדָה הִוא עֲרוֹת אָחִיו גְּלָה עֲרִירִים יִהְיוּ:	21
22	Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.	וְתִשְׁרֹנוּ יֵת כָּל קִנְיֵי וִית כָּל דִּינֵי וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוֹן וְלֹא תִרְוִקִין יִתְכוֹן אֲרַעָא דְאֵנָא מַעִיל יִתְכוֹן לְתַמָּן לְמַתֵּב בֵּה:	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִקִּיאוּ אֹתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בֵּה:	22
23	And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.	וְלֹא תִלְכוּ בְחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אַלֹּהֵי עֲשׂוּ וְאָקֶץ בָּם:	וְלֹא תִלְכוּ בְחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אַלֹּהֵי עֲשׂוּ וְאָקֶץ בָּם:	שְׂנִיעִי
24	But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.	וְאָמַרְתִּי לָכֵן אֶתְּשׂוּ תִירְתוּן יֵת אֲרַעְהוֹן וְאֵנָא אֶתְנַנְנָה לָכֵן לְמִירַת יִתְהָ אֲרַע עֲבָדָא חֶלֶב וְדָבַשׁ אֵנָּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים:	וְאָמַר לָכֵם אֹתָם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְנַנְנָה לָכֵם לְרִשְׁתָּ אֹתָהּ אֲרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וְדָבַשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים:	24
25	Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.	וְתִפְרֹשׁוּן בֵּין בְּעִירָא דְכִיָּא לְמִסְאָבָא וּבֵין עוֹפָא מִסְאָבָא לְדְכִיָּא וְלֹא תִשְׁקִצוּן יֵת נַפְשְׁתְּכוֹן בְּבְעִירָא וּבְעוֹפָא וּבְכָל דְתִרְחִישׁ אֲרַעָא דְאֶפְרִישִׁית לָכֵן לְסִאָבָא:	וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לַטָּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקִצוּ אֶת־נַפְשְׁתִּיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכָל־אֲשֶׁר תִּרְחֹשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֵם לְטָמֵא:	מַפְטִיר

אין לו נים מת צלא בניס, לכך שָׁנָה שני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו שעת עזירה, לא יהיו לו כשימות, לפי שקוצרן בחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו שעת עזירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יזמות נה):

(21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור העראה בה כנדה שהעראה מפורשת בה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קִלְפִי צָסִי (צראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ בזמנו:

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר בין פרה לחמור, שהרי מוזדללין ונכרין הם, אלא בין טהורה לך לטמאה בין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חזיו, וכמה בין רוצו לחזיו מלא

26	And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.	וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאַבְדֵּל אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:	26
27	A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.	וְגֵבֶר אוֹ אִשָּׁה אֲשֶׁה כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֹנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאָבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם וְמֵיתָם בָּם: (פ)	סד פסוקים

The Haftarah is Amos 9:15-9:7 on page ?? . Sepharadim read Ezekiel .20:20-20:2

XXI	And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־יִשְׁמָא בְּעַמּוּיוֹ:	אמור
2	except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;	כִּי אִם־לְשֹׂארוֹ הַקָּרִב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבִנּוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו:	2
3	and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.	וּלְאָחִיתוֹ הַתְּבוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הִיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִשְׁמָא:	3
4	He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.	לֹא יִשְׁמָא בְּעַמּוּיוֹ לְהַחֲלֹל:	4

שערה: אשר הבדלתי לכם לשמא. לאסור:
(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוצדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נבוכדנצר וחזיריו, רבי אלעזר בן עזריה אומר מניין שלא יאמר אדם, נפשי קנה בצער חזיר, אי אפשר ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשר, ומה אעשה ואצי שצמאים גזר עלי, תלמוד לומר ואצדיל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הצדל אתכם מהם לשמא, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:
(27) כי יהיה בהם אוב וגו'. כאן נאמר צהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מויד בלא התראה צהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייצי מיתות שנאמר צהם כרת:
(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף צעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה): לא ישמא בעמיו. צעוד שהמת צתוך עמיו, יאל מת מלוא (ת"כ שם):
(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשמו (שם ד):
(3) הקרובה. לרצות את הארוסה (שם יצ. יצמות ס). אשר לא היתה לאיש. למשכנ: לה ישמא. מלוא (ת"כ שם):

<p>5</p>	<p>They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.</p>	<p>לֹא יִמְרְטוּן מִרֹּאשׁ בְּרִישָׁהוֹן וּפְתָא דְּדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלְחוּן וּבִבְשָׁרְהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבוּל:</p>	<p>לֹא- (כ') יִקְרַחַהּ קַי יִקְרַחֲוּן קְרַחַהּ בְּרֹאשָׁם וּפְתֹת זָקָנָם לֹא יִגְלְחוּ וּבִבְשָׁרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָטָת:</p>	<p>5</p>
<p>6</p>	<p>They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קִדְּשִׁין יִהְיוּ קָדָם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחְלִין שְׁמֵא דְּאֱלֹהֵהוֹן אַרִי יֵת קוֹרְבָּנָא דִּי קוֹרְבַן אֱלֹהֵהוֹן אֲנֹן מְקַרְבִּין וְיִהְיוּ קִדְּשִׁין:</p>	<p>קִדְּשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחְלִילוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת-אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִם וְהָיוּ קִדְּשׁ:</p>	<p>6</p>
<p>7</p>	<p>They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אִתְּתָא מְטַעִיא וּמַחְלָא לֹא יִסְבוּן וְאִתְּתָא דְּמַתְרַכָּא מִבְּעִלָּה לֹא יִסְבוּן אַרִי קִדְּשׁ הוּא קָדָם אֱלֹהֵיהּ:</p>	<p>אִשָּׁה זִנָּה וַחֲלָלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ כִּי-קִדְּשׁ הוּא לֵאלֹהֵיו:</p>	<p>לוי</p>
<p>8</p>	<p>Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְתִקְדָּשְׁנִיה אַרִי יֵת קוֹרְבַן אֱלֹהֵיךָ הוּא מְקַרִּיב קִדְּשׁ יְהִי לְךָ אַרִי קִדְּשׁ אֲנֵא יְיָ מְקַדְּשְׁכוֹן:</p>	<p>וְקִדְּשְׁתּוֹ כִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קִדְּשׁ יִהְיֶה-לְךָ כִּי קִדּוֹשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>	<p>8</p>

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל זה צעודה עמו (שם טו). יצמות כז:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בזארו, צעוד שהיא צמוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזה, וזאיזה שאר אמרתי, באותו שהיא להחלו, להתחלל הוא מכהונתו:

(5) לא יקרחה קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראש, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שיהא נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש צממע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ:). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט ויהיטוי יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו תער: ובבשרם לא ישרטו שרשט. לפי שנאמר בישראל (מכות כא). וְשָׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתֵּנוּ (שם כח:), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרשט, לחייב על כל שריטה ושריטה, שתיבה זו יתירה היא לדורש, שהיה לו לכחצו לא ישרטו ואני יודע שהיא שרשט:

(6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין בכך (ת"כ פרק א, ו):

(7) זונה. שנעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יצמות סא:): חללה. שולדה מן הפסולים שזכהוה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז:):

(8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלכה ויסרה עד שיגרש (יצמות פח:): קדוש יהיה לך. נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצרך ראשון בצעודה (גיטין נט: ת"כ):

9	And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.	וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תִחַל לְזִנוֹת אֶת־אֲבִיהָ הִיא מִחֻלָּת בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (ס)	9
10	And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;	וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו אֲשֶׁר־יוֹצֵק עַל־רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת־יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרֹעַ וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם:	10
11	neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;	וְעַל כָּל־נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:	11
12	neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.	וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֶזֶר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:	12
13	And he shall take a wife in her virginity.	וְהָיָא אִשָּׁה בְּתוּלִיָּה יָקָח: יסב:	ישראל
14	A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.	אֲלֻמְנָה וּגְרוּשָׁה וְחֻלָּלָה זֹנָה אֶת־אִלָּה לֹא יָקָח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמּוּי יָקָח אִשָּׁה:	14

(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהייתה זה זיקת צעל, וזנתה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא.), והכל מודים שלא דבר הכתוב בצנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזנתה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב.):

(10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כז):

(11) ועל כל נפש מת. צאהל המת: נפש מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נזיר לט.): לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להמיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד):

(12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד.) שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו נרץ לזאת מן המקדש אלא עוצר עצודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל בכך את העבודה, שהמיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעצד אונן חלל:

15	And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.	וְלֹא־יַחַלֵּל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)	וְלֹא יַחַל זְרַעְיָה בְּעַמִּיהָ אֲרִי אֲנִי מְקַדְּשִׁיהָ:
16	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמַימֵר:
17	Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעִי לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לַחֵם אֱלֹהֵיוֹ:	מִלִּיל עִם אַהֲרֹן לְמַימֵר גֹּבֵר מִבְּגָד לְדִרְיָהוֹן דִּיהִי בִיה מוּמָא לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא קוּרְבָּנָא קָדָם אֱלֹהֵיהּ:
18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב אִישׁ עוֹרֹ אוֹ פֶסֶחַ אוֹ חֶרֶם אוֹ שָׂרוּעַ:	אֲרִי כָל גֹּבֵר דִּיהִי מוּמָא לֹא יִקְרַב גֹּבֵר עוֹר אוֹ חֲגִיר אוֹ חֲרִים אוֹ סְרִיעַ:
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד:	אוֹ גֹּבֵר דִּיהִי בִיה תִּבָּר רֶגְלָא אוֹ תִבָּר יָדָא:
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אוֹ־גִבָּן אוֹ־דָק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפַת אוֹ מְרוּחַ אֲשָׁד:	אוֹ גִבִּין אוֹ דוּקָא אוֹ חֲלִיז בְּעֵינֵיהּ אוֹ גֶרְבָּן אוֹ חֲזוּן אוֹ מְרִיס פִּתְדִין:

(14) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה:

(15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:

(17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶחֶם רֹצֵ (דניאל ה, א):

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריצהו קָא לְפִסְקָךְ (מלאכי א, ח):

חרם. שחוטמו שקוע צין שמי העינים, שכוהל שמי עיניו כאלח (זכורות מג:): שרוע. שאחד

מאיבריו גדול מחזירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחצרתה (שם מ:):

(20) או גבן. שוריו"ש צלע"ז, שגביני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:): או דק. שיש לו

זעייני דוק שקורין טיל"א (שם לח.), כמו הנוטה כדק (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המבזבל את

העין, כגון חוט לזן הנמשך מן הלזן ופוסק בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרויל"א,

והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תבולל חליו, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו

החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל צמומי הזכור חלזון נחש עִינֵב (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם:

גרב. זו החרם, שחין היצא מצפנים ומצחוץ: ילפת. היא חוזית המנרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפתת

והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחוץ ויצא מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחוץ ויצא

מצפנים, שנאמר וַיִּגְרַב וַיִּקְרַס (דברים כח, כו), כשמוך גרב אלל חרם קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך

אלל ילפת קורא לחרם גרב, כך מפורש בצכורות (זכורות מא:): מרוח אשך. לפי התרגום מְרִיס

פִּתְדִין, שפחדיו מרוססים, שצניסם שלו כמותין. פחדין כמו גִידִי פִתְדִין יִשְׁרָגוּ (איוב מ, יז):

21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־גִּבֹּר דָּבִיָּה מוּמָא מִזֶּרַע אֶהְרֹן כֹּהֵנָא לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא יְתָ קוּרְבָנָא דִּי מוּמָא בִּיה יְתָ קוּרְבַן אֱלֹהִיה לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא:	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אֶהְרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשִׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֵת לֶחֶם אֱלֹהָיו לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב:	21
22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	קוּרְבַן אֱלֹהִיה מְקֻדָּשִׁי קוּדְשִׁיא וּמִן קוּדְשִׁיא יִיכּוֹל:	לֶחֶם אֱלֹהָיו מְקֻדָּשִׁי הַקְּדָשִׁים וּמִן־הַקְּדָשִׁים יֵאָכֵל:	22
23	Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.	בָּרֵם לְפָרוּכְתָּא לֹא יֵעוֹל וְלִמְדַבְחָא לֹא יִקְרַב אֲרִי מוּמָא בִּיה וְלֹא יַחֲלִל יְתָ מְקֻדָּשִׁי אֲרִי אֲנָא יי מְקַדְּשֶׁהוֹן:	אֲנִי אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִל אֶת־מְקֻדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:	23
24	So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.	וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹתָי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	24
XXII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	XXII
2	Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.	מִלִּיל עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹתָי וַיְפָרְשׁוּן מִקְּדוּשֵׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִין יְתָ שְׁמָא דְּקוּדְשִׁי דְּאֲנֹן מְקַדְּשִׁין קְדָמִי אֲנָא יי:	דַּבֵּר אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְּדָשִׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־שְׁמִי קְדָשִׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:	2

(21) כל איש אשר בו מום. לרצות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו צו פסול, האסע עזר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אס לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מוס, שמנינו שהותרו לזר, שאכל משה צר המלואים, אצל צחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מנינו זר חולק צהן, לכן נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש צזחמים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להזות שזע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החיזון. ושניהם הוזכרו להכנת, ומפורש צת"כ (שם י): ולא יחלל את מקדשי. שאס עזר, עזודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המנוה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר צית דין על הכהנים (שם יצ).

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וינזרו מאסרי (יחזקאל יד, ז), נזרו אסור (ישעיה א, ד),

<p>3</p>	<p>Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אִמַּר לָהֶם לַהֲזִין לְדַרְכֵּיכֶם כָּל גִּבֹּר דִּיקָרֵב מִכָּל זֶרַעְכֶם לְקֹדֶשִׁיא דִּיקְדָּשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָדָם יי וְסֹאבְתִיָּה עֲלוּהִי וַיִּשְׁתִּיצִי אִנְשָׁא הָהוּא מִן קֶדְמִי אֲנִי יי:</p>	<p>אֲמַר אֱלֹהִים לְדַרְכֵיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרַעְכֶם אֶל-הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>3</p>
<p>4</p>	<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹּר גִּבֹּר מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא סָגִיר אוֹ דָּאִיב בְּקֹדֶשִׁיא לֹא יִכּוֹל עַד דִּידְכִי וְדִיקָרֵב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹּר דְּתַפּוּק מִנִּיהַ שְׂכַבְתָּ זֶרַעַא:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בִּקְדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִגִּיעַ בְּכָל-טִמְאֵ-נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ-זֶרַע:</p>	<p>4</p>
<p>5</p>	<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ גִּבֹּר דִּיקָרֵב בְּכָל רַחֲשָׂא דִּיסְתָּאב לִיה אוֹ בְּאִנְשָׂא דִּיסְתָּאב לִיה לְכָל סֹאבְתִיָּה:</p>	<p>אוֹ-אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-שָׂרֵץ אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ לְכָל טִמְאָתוֹ:</p>	<p>5</p>
<p>6</p>	<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אִנְשׁ דִּיקָרֵב בֵּיה וַיְהִי מְסֹאב עַד רַמְשָׂא וְלֹא יִכּוֹל מִן קֹדֶשִׁיא אֱלֹהִין אַסְחִי בְּשָׂרִיה בְּמִיָּא:</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע-בּוֹ וְטִמְאָהָ עַד-הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן-הַקְּדָשִׁים כִּי אִם-רָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם:</p>	<p>6</p>

יפרשו מן הקדשים צימי טומאתן. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים עצמן: (3) כל איש אשר יקרב. אין קריצה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע, (ויקרא יז, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (וצחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה צו את אהרן שתי כריתות זו אלל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש צ"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרז, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שזועות (ז). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטמאחו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכתוב מדבר וטומאחו של צער עליו, וצטוה שאלל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, צמי שטומאחו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה צטבילה (וצחים מג:). ונברתה גרי. יכול מצד זה לצד זה, יכרת ממקומו ויטייב צמקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני: (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת: (5) בכל שרץ אשר יטמא לו. צמיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, ד), צמיעור (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר יטמא לו. צמיעור לטמא, וזהו כזית: לבל טומאחו. לרבות נוגע צזב, וזהו, נדה, ויולדת:

7	And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.	וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחֲרָיִם יֵאָכֵל מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא:	7
8	That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.	נִבְלָה וּטְרֵפָה לֹא יֵאָכֵל לְטַמְּאָהּ בָּהּ אֲנִי יְהוָה:	8
9	They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.	וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמְרֹתַי וְלֹא־יִשְׂאוּ עָלֵיו חֲטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחְלִלֻהוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:	9
10	There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.	וְכָל־זָר לֹא־יֵאָכֵל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כְּהֵן וְשָׂכִיר לֹא־יֵאָכֵל קֹדֶשׁ:	10
11	But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.	וְכֹהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶף הוּא יֵאָכֵל בּוֹ וְיִלְדוֹ בֵּיתוֹ הֵם יֵאָכְלוּ בִלְחֻמּוֹ:	11
12	And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.	וּבִת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתֻרֹמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֵאָכֵל:	12

(6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:

(7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד): צטרומה, שמותר לאכלה צהערצ השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:

(8) נבלה וטרפה לא יאכל לשמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הצליעה, אסור לאכול צקדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(9) ושמרו את משמרתו. מלאכול צרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיטה צידי שמים (סנהדרין פג.):

(10) לא יאכל קדש. צטרומה הכתוב מדצר, שכל הענין דצר צה (שס פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דצוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא צשש, צא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לצדוני לאכול צטרומתו (יצמות ע.):

(11) וכהן כי יקנה נפש. עצד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו צני השפחות, ואשת כהן אוכלת צטרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נו:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צציתך וגו' צספרי (קרח יז):

(12) לאיש זר. ללוי וישראל:

13	But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man	וּבֵת כֹּהֵן אֲרִי תְּהִי אֲרָמָלָא וּמִתְּרַכָּא וּבֵר לִית לָהּ וּתְתוּב לְבֵית אָבוּהָא כְּרַבּוּיִתָּהּ מִלְחָמָא דְּאָבוּהָא תִּיכּוּל וְכָל חִילוּנֵי לָא יִיכּוּל בֵּיהּ:	וּבֵת-כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֲלֻמָּנָה וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשׁוֹבָה אֶל-בֵּית אָבִיהָ כְּנַעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל-זֶר לֹא-יֹאכֵל בּוֹ:	13
14	And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.	וְגִבֵּר אֲרִי יִיכּוּל קוּדְשָׁא בְּשָׁלוּ וְיוֹסִיף חֲמִישִׁית עָלוּהִי וְיִתֵּן לְכֹהֵנָא יֵת קוּדְשָׁא:	וְאִישׁ כִּי-יֹאכֵל קֹדֶשׁ בְּשִׁגָּגָה וְיֹסֵף חֲמִישִׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת-הַקֹּדֶשׁ:	14
15	And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;	וְלֹא יַחֲלוּן יֵת קוּדְשֵׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיבְרִשׁוֹן קֹדֶם יְיָ:	וְלֹא יַחֲלִלּוּ אֶת-קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר-יָרִימוּ לַיהוָה:	15
16	and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.	וַיִּקְבְּלוּן עָלֵיהוֹן עֲוִיָּין וְחֻבִּין בְּמִיכְלָהוֹן בְּסוּאָבָא יֵת קוּדְשֵׁיהוֹן אֲרִי אֲנָא יְיָ מְקַדְּשֵׁהוֹן:	וְהִשִּׂיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אֲשָׁמָה בְּאֲכָלָם אֶת-קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	שלישי

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: זרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פו): וכל זר לא יאכל בו. לא צא חלל להוציא את האונן שמוטר בתרומה, ורות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח):

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דצר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, חלל פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לב):

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון באכלם את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרגם צְמִיקְלָהוֹן צְסוּאָבָא, שלא לצורך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רבי ישמעאל דורש צמורה שמדברים באדם עצמו, וכן צִיִּים מְלֹאִת יְמֵי נְרוֹ יִצְיָא אִתּוֹ (צמדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן וַיִּקְבֹּר אִתּוֹ צִיָּא (דברים לד, ו), הוא קבר את עצמו, כך נדרש צספרי (נשא לב):

18	<p>Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;</p>	<p>מִלִּיל עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹתָיו וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמַּר לְהוֹן גִּבֹּר גִּבֹּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוּרֵי־אִשׁ בְּיִשְׂרָאֵל דִּיקָרִיב קוֹרְבָנֶיהָ לְכָל נִדְרֵיהוֹן וְלְכָל נִדְבָתֶיהוֹן דִּיקָרְבוֹן קָדָם יי לַעֲלֹתָא:</p>	<p>דְּבַר אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בְּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נִדְרֵיהֶם וְלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לִיהוָה לַעֲלֹתָ:</p>	18
19	<p>that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.</p>	<p>לְרַעְוָא לְכוֹן שְׁלִים דְּכֹר בְּתוּרֵי־אִשׁ בְּאִמְרֵי־אִשׁ וּבְעִזֵּי־אִשׁ:</p>	<p>לְרַצֹּנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בְּכֹשֶׁבִים וּבְעִזִּים:</p>	19
20	<p>But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.</p>	<p>כָּל דְּבִיָּה מוּמָא לֹא תִקְרְבוּן אֲרִי לֹא לְרַעְוָא יְהִי לְכוֹן:</p>	<p>כָּל אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרַצֹּן יִהְיֶה לָכֶם:</p>	20
21	<p>And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.</p>	<p>וּגִבֹּר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסֹת קוֹדֶשֶׁת קָדָם יי לְפָרֶשֶׁת נִדְרָא אוֹ לְנִדְבָתָא בְּתוּרֵי אוֹ בְּעֵנֵי שְׁלִים יְהִי לְרַעְוָא כָּל מוּם לֹא יְהִי בִּיהָ:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לִיהוָה לְפֶלֶא־נִדֵּר אוֹ לְנִדְבָה בְּבָקָר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יִהְיֶה לְרַצֹּן כָּל־מוּם לֹא יִהְיֶה־בּוֹ:</p>	21
22	<p>Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.</p>	<p>עִוִּיר אוֹ תְּבִיר אוֹ פְּסִיק אוֹ יִבְלָן אוֹ גִּרְבָּן אוֹ חִזָּזן לֹא תִקְרְבוּן אֲלֵין קָדָם יי וְקוֹרְבָנָא לֹא תִתְּנוּן מִנְהוֹן עַל מִדְּבָחָא קָדָם יי:</p>	<p>עֹרֹת אוֹ שְׁבוּר אוֹ־חֲרוּץ אוֹ־יִבְלֹת אוֹ גִּרְבָּן אוֹ יִלְפַת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלֶּה לִיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵתָם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לִיהוָה:</p>	22

- (18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ט).
(19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט זלע"ו. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אצל זעולת העוף אין צריך חמות וזכרות, ואינו נפסל זמזם, אלא צחסרון אצר:
(21) לפלא נדר. להפריש זדיצורו:
(22) עורת. שם דבר של מום, עורון זלשון נקצה, שלא יהא צו מום של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנשדק או שנפגם (זכורות לח), וכן שפתו שנשדקה או נפגמה (שם לט): יבלת. ורוא"ה זלע"ו: גרב. מין חזזית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזיה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (זכורות מא): לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן,

23	Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.	וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׂרוּעַ וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצֶה:	23
24	That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.	וּמַעֲוֹךְ וּכְתוּת וּנְתוּק וּכְרוּת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:	24
25	Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.	וּמִיַּד בֶּן־נֹכֶר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֱלֹהַ פִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ לָכֶם: (ס)	25
26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	26
27	When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.	שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֹז בִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצֶה לִקְרֹבֶנָּה אִשָּׁה לַיהוָה:	27

ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרת: (23) שרוע. אצר גדול מחצירו (זכורות מ): וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אתו. לבדק הבית: ולנדר. למנצח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרצות, הוי אומר זה הקדש המנצח (ת"כ פרק ז, ו):

(24) ומעוך וכתות ונתוק וברות. ציצים או צגיד: מעוך. ציצו מעוכין ציד: כתות. כחשים יותר ממעוך (זכורות לט): נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שתלויים בהן, אצל נחונים הם בחור הכיס, והכיס לא נחלש: וברות. כרותין כלי ועודן צקים: ומעוך. תרגומו ודמקיס, זה לשונו בארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסס, כמו הצית הגדול קססס (עמוס ו, יא), דקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וחיה ואפילו טמאה, לכך נאמר בארצכם, לרצות כל אשר בארצכם, שאי אפשר לומר לא נטוו על הסרוס אלא בארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוזה לארץ (קידושין לו):

(25) ומיד בין נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו בעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן בני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת בצמה שצשדות, (תמורה ז). אצל על המנצח שצמשכן לא תקריבוה, אצל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג): משחתם. חבולתן: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

28	And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.	וְשׁוֹר אִו־שָׂה אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָו לֹא תִשְׁחָטוּ בְיוֹם אֶחָד: חֹד:	28
29	And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.	וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: לְכוֹן תִּכְסּוּן:	29
30	On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה:	30
31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: וְתִטְּרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבִדוּן יְתִהוֹן אֲנִי יְיָ:	31
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת־שְׁמִי קֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: וְלֹא תַחֲלִלּוּן יֵת שְׁמֵא דְּקוּדָשִׁי וְאַתְקַדֵּשׁ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְיָ מְקַדְּשְׁכוֹן:	32
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	33
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	רביעי

(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לח):

(28) אתו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הזכר, ואינו נוהג בזכרים, ומותר לשחוט

האז והבן (ת"כ פרק ח, חולין עח): אתו ואת בנו. אף בנו ואותו במשמע (חולין פז):

(29) לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתכם הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:

(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, אל תשחוטוהו על מנת לאכלו

למחר, שאם תחשבו בו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק

שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד,

שמהא זביחתו על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן,

שאם לקצוע לה זמן אכילה, כבר כתיב וַיִּשָּׂר וַיִּצַח תּוֹדַת שְׁלָמִיו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר

על הדבר ואל יקל בעיניך:

(31) ושמרתם. זו המעשה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:

(32) ולא תחללו. לעבור על דְּבָרֵי מִזִּידִין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי,

מסור עמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בזהר בני ישראל, וכשהוא מוסר עממו ימסור עממו על

מנת למות, שכל המוסר עממו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנוניה מישאל ועזריה שלא מסרו

עממן על מנת הנס שנאמר והן לא יָדִיעַ לְהוֹא לָךְ מִלְּקָא וגו' (דניאל ג, יח), מציל ולא מציל ידיע להוי לך

וגו':

(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

<p>2</p>	<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.</p>	<p>דְּבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי:</p>	<p>2</p>
<p>3</p>	<p>Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.</p>	<p>שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת שְׁבֻתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם: (פ)</p>	<p>3</p>
<p>4</p>	<p>These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.</p>	<p>אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ דִּתְעַרְעֹנוּ יִתְהוֹן בְּזִמְנֵיהֶן:</p>	<p>4</p>
<p>5</p>	<p>In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.</p>	<p>בִּרְחָא קִדְמָאָה בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרָא לִירְחָא בֵּין שְׁמַשְׁיָא פִסְחָא קִדְם יי:</p>	<p>5</p>
<p>6</p>	<p>And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.</p>	<p>וּבַחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא הַדִּין חֲנֹא דְּפִטִירָא קִדְם יי שְׁבַע יוֹמִין פִּטִירָא תִיכְלוּ:</p>	<p>6</p>
<p>7</p>	<p>In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹמָא קִדְמָאָה מְעַרַע קִדִּישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחִין לֹא תַעֲבֹדוּ:</p>	<p>7</p>
<p>8</p>	<p>And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)</p>	<p>8</p>

(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין צהם, שמעצרים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:

(3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:

(4) אלה מועדי ה'. למעלה מדצר צעצור שנה וכאן מדצר בקדוש החדש:

(5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרצת קרצן ששמו פסח:

9	And the LORD spoke unto Moses saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	9
10	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָכֶם וּקְצִרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהֵבֵאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:	10
11	And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.	וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרֹצְנִיכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת יִנִּיפֵנוּ הַכֹּהֵן:	11
12	And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.	וְעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה:	12
13	And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.	וּמִנְחָתֶיהָ תִּרְיֶין עֶשְׂרֹנִין סֹלֶתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח קֹדֶרֶבָנָא קֹדֶם יְיָ לְאַתְקַבְּלָא בְּרֹעָנָא וְנִסְכֶּיהָ חֲמֹרָא רִבְעוֹת הִינָּא:	13

(8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחם, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכצין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כזשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שזעת, שם דצר הוא שזע של ימים, שטיינ"א צלע"ז, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבדה. אפילו מלאכות החשודות לכס עבודה ולורך שיש חסרון כיס צבטלה שלהן, כגון דצר האכזר, כך הצנתי מתורת כהנים (פרשתא יב, ח), דקתני יכול אף חולו של מועד יהא חסור צמלאכת עבודה וכו':

(10) ראשית קצירכם. שמהא ראשונה לקציר (מנחות עא.): עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וימדו צעמר (שמות טז, יח):

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעלור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעלור טללים רעים (מנחות סב.): לרצנכם. אם תקריבו כמשפט זה יהיה לרצון לכס: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שזת צראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט.):

14	And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	וְלֶחֶם וּקְלִי וּפִירֹכֶן לֹא תֵכְלוּ עַד כֶּרֶן יִמָּא הָדִין עַד אִתּוֹאִיכּוֹן יְת קוֹרְבָנָא דְאַלְהֵכּוֹן קִים עֲלֵם לְדִרְיִכּוֹן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכּוֹן:	וְלֶחֶם וּקְלִי וּכְרָמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֲצֹם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבִּיאֲכֶם אֶת-קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְיִכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)	14
15	And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;	וְתַמְנִין לְכוֹן מִבֵּתֵר יִמָּא טָבָא מִיּוֹם אִתּוֹאִיכּוֹן יְת עוֹמְרָא דְאַרְמוֹתָא שְׁבַע שְׁבוּעַן שְׁלֵמִן יְהוּיִן:	וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הִבִּיאֲכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שְׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:	15
16	even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.	עַד מִבֵּתֵר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תַמְנִין חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קָדָם יי:	עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:	16
17	Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.	מִמוֹתְבְּנִיכּוֹן תִּיתִן לֶחֶם אֲרְמוֹתָא תְּרִיתִין גְּרִיצִין תְּרִין עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא יְהוּיִן חֲמִיעַ יִתְאַפִּין בְּכוּרִין קָדָם יי:	מִמוֹשְׁבְּתֵיכֶם תִּבְיֵאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֶלֶת תִּהְיֶינָה חֲמִץ תִּאֲפִינָה בְּכוּרִים לַיהוָה:	17

(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צתנור: וכרמל. הן קליות שקורין גריניל"ש: בכל משבתיתכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לז.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוזה לארץ, ויש אומרים, לא צא חלל ללמד שלא נצטוו על החדש חלל לאחר ירושה ושיצה משכצשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:). תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצער, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.):

(16) השבת השביעת. כתרומתו שצוה"ק שצוה"ק: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ציום החמשים תקריבוה. ואומר אני זהו מדרשו, אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעת שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

(17) ממושבותיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג:). לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד:):

18	And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשָׁה רֵיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: וַתִּקְרְבוּ עַל לֶחֶם שִׁבְעָא אֲמִרִין שְׁלָמִין בְּנֵי שָׁנָה וְתֹר בֶּר תֹּרֵי חֵד וְדָכְרִין תְּרִין יִהוּן עֹלְתָא קָדָם יי וּמִנְחָתָהוּן וְנִסְכֵּיהוּן קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא קָדָם יי:	18
19	And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.	וְעִשִּׂיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבְחַ שְׁלָמִים: וַתַּעֲבֹדוּן צִפִּיר בֶּר עֲזִין חֵד לַחֲטָאת וְתִרִין אֲמִרִין בְּנֵי שָׁנָה לְנִכְסַת קוֹדֶשִׁיא:	19
20	And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.	וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבְּכֻרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כִבְשִׁים קָדָשׁ לַיהוָה לִכְהֵן: וִירִים כֹּהֵנָא יִתְהוּן עַל לֶחֶם דְּבִכּוּרִיא אֲרָמָא קָדָם יי עַל תְּרִין אֲמִרִין קוֹדֶשָׁא יִהוּן קָדָם יי לְכֹהֵנָא:	20
21	And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.	וּקְרֹאתֶם בְּעֶצְמוֹ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם: וַתַּעֲרֵעוּן בְּכָרֵן יוֹמָא הַדִּין מְעָרַע קֹדִישׁ יְהִי לְכוּן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן קָיָם עָלֵם בְּכָל מוֹתְבִנְיִכוּן לְדִרְיִכוּן:	21
22	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.	וּבְקַצְרְכֶם אֶת-קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא-תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ בְּקִצְרֶךְ וּלְקַט קִצִּירֶךְ לֹא תִלְקַט לְעָנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ) וּבְמַחְצֹדְכוֹן יֵת חֲצָדָא דְּאַרְעִכוֹן לֹא תַשִּׁיץ פְּתָא דְּחֻקְלָךְ בְּחֲצֹדְךָ וּלְקַטָּא דְּחֲצֹדְךָ לֹא תִלְקִיט לְעָנִי וּלְגִיּוּרֵי תַשְׁבּוּק יִתְהוּן אֲנָא יי אֱלֹהֵיכֶם:	22

(18) על הלחם. צגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל צהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וצ' עשרונים לאיל, ועשרון לכזש, וז' היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכזש (צמדצר טו, ד' 12 ט"ו):
(19) ועשייתם שער עזים. יכול ז' כזשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכזשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבו צגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה):
(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונון תנופה מחיים (מנחות סג.), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כזשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הוזהב לומר צלמי צבור שהם קדשי קדשים:

23	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	חמישי
24	Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.	וַיִּדְבֹר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֹר בִּיְרֻחָא יְהִי לְכוֹן נִיחָא דִּיכְרֹן יִבְבָּא מְעָרַע קֹדִישׁ:	24
25	Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֹן לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֲשֶׁה לַיהוָה: (ס)	25
26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	26
27	Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֲשֶׁה לַיהוָה: בְּרֵם בַּעֲשָׂרָא לִיְרֻחָא שְׁבִיעָאָה הָדִין יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא מְעָרַע קֹדִישׁ יְהִי לְכוֹן וּתַעֲנוּן יֵת נַפְשָׁתְכוֹן וּתְקַרְבוּן קוּרְבָנָא קָדָם יְיָ:	27
28	And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.	וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִידוּן בְּכֹרֵן יוֹמָא הָדִין אַרִי יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא לְכַפֵּרָא עֲלִיכוֹן קָדָם יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן:	28
29	For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.	כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמּוּיָהּ: אַרִי כָל אֲנָשׁ דְּלֹא יִתְעַנִּי בְּכֹרֵן יוֹמָא הָדִין וְיִשְׁתַּיְצִי מֵעַמּוּיָהּ:	29

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעבור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכתוב ליחנס בזמנע הרגלים, פסח ועזרת מנאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מנאן, ללמדך שכל הנותן לקט שזכה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו זכה צית המקדש והקריב קרבנותיו בזכו: תעזב. הנח לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים בחומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שזתורה מיעוטין, מכפר הוא לשצים ואינו מכפר לשאינים שצים (שזועות יג.):

30	And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.	וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאֲבֹדְתִי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ:	30
31	Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם:	31
32	It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.	שַׁבַּת שְׁבִתוֹן הוּא לָכֵן וְעֲנִיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשַׁעָּה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם: (פ)	32
33	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	שטי 33
34	Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִישֶׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:	34
35	On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	35
36	Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.	שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְיבוּ אִשָּׁה לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֹרַת הוּא כָל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	36

(30) והאבדת. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדת, למד על הכרת שאינו אלא אכזר:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו כלל אופן הרצה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו זכסות נקיה וזתפלה, וזשאר ימים טובים, זמאלל וזמשתה וזכסות נקיה וזתפלה:

37	These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;	אלֵּין מוֹעֲדֵי יְהוָה דְּתַעֲרֵנוּ יְהוָה מִקְרָאֵי קָדִישׁ לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יי עֲלֹתָא וּמִנְחָתָא נִכְסֵת קוֹדֶשִׁין וְנִסְכֵּין פְּתֻגָּם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ:	אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קָדֶשׁ לְהִקְרִיב אֹשֶׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסְכִּים דְּבִר-יוֹם בְּיוֹמוֹ:	37
38	beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.	בְּרַ מְשַׁבְּיָא דְּיי וּבְרַ מִמִּתְנַכּוֹן וּבְרַ מְכַל נְדָרִיכּוֹן וּבְרַ מְכַל נְדָבְתָּכוֹן דְּתַתְּנוּן קָדָם יי:	מִלְּבָד שַׁבָּתַת יְהוָה וּמִלְּבָד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלְּבָד כָּל-נְדָרֵיכֶם וּמִלְּבָד כָּל-נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:	38
39	Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.	בְּרַם בַּחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָא בְּמִכְנָשְׁכוֹן יֵת עֲלֹתָא דְּאַרְעָא תִּיחְגוּן יֵת חֲגָא קָדָם יי שְׁבַע יוֹמִין בְּיוֹמָא קְדָמָא נִיחָא וּבְיוֹמָא תְּמִינָא נִיחָא:	אֵךְ בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת-תְּבוּאֹת הָאָרֶץ תִּחְגּוּ אֶת-חַג-יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:	39
40	And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.	וְתִסְבּוּן לְכוֹן בְּיוֹמָא קְדָמָא פִּירֵי אֵילָנָא אֶתְרוּגִין לוּלָבִין וְהַדְסִין וְעַרְבִין דִּנְחַל וְתַחְדוֹן קָדָם יי אֶלְתְּכוֹן שְׁבַע יוֹמִין:	וְלִקְחֹתֶם לָכֶם בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן פְּרֵי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עָבֹת וְעַרְבֵי-נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֵלֵהֶיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:	40

(36) עצרת הוא. עזרתי אתכם אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר, בני, בצקשה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכם, שאם לא תעשה יש חסרון כיס בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריצה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקרוב צומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עזר יומו צטל קרצנו:

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בא זמן אסיפה, מכאן שנצטוו לַעֲבֹר את השנים שאם אין העבור, פעמים שהוא בא באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא זזה יציא זזה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צמסמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, לתשלומין (חגיגה ט:):

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עלו ופריו שוה (סוכה לה:). הדר. הקצר צאילנו משנה לשנה, וזהו אחרוג (שס): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שס לז): וענף עץ עבת. שנפיו

41	And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.	וְחַגְגֶתֶם אֹתוֹ חֵג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגֹגוּ אֹתוֹ׃	41
42	Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;	בַּמִּטְלָא תִתְּבוֹן שִׁבְעָא יוֹמִין כָּל יֹצֵי־אֵל בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוֹן בַּמִּטְלָא׃	42
43	that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	כִּדְלִיל דִּידְעוּן דְּרִיכּוֹן אֲרִי בַּמִּטְלָל עָנְנִי אוֹתִיבִית יְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאִפְקוּתֵי יְתָהוֹן מֵאֲרַעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם׃	43
44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיֹּדְבֵר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (פ)	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדְבֵר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃	עצמי
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צֻוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָקָחוּ אֵלֵיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד׃	2
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֵדוּת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם׃	3

קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שם לז:):

(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרצות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא:):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואמה תזיה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש נורח המנוורה, וכן משמע ואמה סופך לזו את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (פז). ובת"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח ו), שאינה אלא מיום ליום:

4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל מִנְרֵתָא דְכִיתָא יִסְדֵּר יֵת בּוֹצִינְיָא קָדָם יי תְּדִירָא:	עַל הַמִּנְרֶתֶת הַטְּהֻרָה יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)	4
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְתִקַּב סֹלֶתָא וְתִיפִי יִתֵּה תַרְתָּא עֲשָׂרִי גְרִיצָן תַּרְיִן עֲשָׂרוֹנִין תְּהִי הָוִיא גְרִיצָתָא חֶדָּא:	וְלִקְחַתָּ סֶלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה חֲלֹת שְׁנֵי עֶשְׂרִינָם יִהְיֶה הַחֲלֶה הָאֶחָת:	5
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְתַשְׁנִי יִתְּהוֹן תַּרְתִּין סְדָרִין שֵׁית סְדָרָא עַל פְּתוּרָא דְכִיתָא קָדָם יי:	וְשִׁמַּתָּ אוֹתָם שְׁתֵּי מַעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכֶּת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטְּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:	6
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְתַתִּין עַל סְדָרָא לְבוֹנָתָא דְכִיתָא וְתִהִי לֶלְחִים לְאֻדְכָּרָא קוֹרְבָּנָא קָדָם יי:	וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרֻכֶּת לְבֹנֶה זָכָה וְהִיְתָה לֶלְחֶם לְאֻזְכָּרָה אֲשֶׁה לַיהוָה:	7
8	Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.	בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא יִסְדֵּרְנִיה קָדָם יי תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלָם:	בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנֹה לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:	8
9	And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.	וְתִהִי לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְיִכְלֹנֶיהָ בְּאַתֵּר קֹדֵשׁ אֲרִי קֹדֵשׁ קוֹדֵשִׁין הוּא לִיה מְקוֹרְבָּנִיא דְיֵי קִים עָלָם:	וְהִיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלָהּ בְּמִקְוֶם קֹדֵשׁ כִּי קֹדֵשׁ קֹדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאֲשֵׁי יְהוָה חֶק־עוֹלָם: (ס)	9

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כז. ת"כ שם ט), על נר מערצי, שהוא עדות לכל צאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חזרותיה, וממנה היה מתחיל, וזה היה מקיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שם יא), ושיערו חכמים, חצי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט):

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:

(6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהור של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יא, ד):

(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציכי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבזה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמסלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

10	And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.	וַיִּנָּפֶק בֶּר אֶתְתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בֶּר גִּבְר מִצְרָאִי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶתְנַצִּיאוּ בְּמִשְׁרִיתָא בֶּר אֶתְתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְגוֹבְרָא בֶּר יִשְׂרָאֵל:	וַיֵּצֵא בֶן-אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן-אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצֹל בַּמַּחֲנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:	10
11	And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.	וּפְרִישׁ בֶּר אֶתְתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל יֵת שְׁמָא וְאַדְגִּיזוּ וְאִיתִיאוּ יְתִיה לְוֹת מֹשֶׁה וְשׁוֹם אִמִּיה שְׁלֹמִית בֵּת דִּבְרִי לְשִׁבְטָא דְדָן:	וַיִּקְבּוּ בֶן-הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת-הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיִּקְבֵּאוּ אֹתוֹ אֶל-מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בֵּת-דִּבְרִי לְמִטְהַ-דָּן:	11
12	And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.	וְאַסְרוּהִי בְּבֵית מִטְרָא עַד דִּיתְפָּרֵשׁ לְהוֹן עַל גְּזִירַת מִימְרָא דִּי:	וַיִּנְיִחֻהוּ בַּמִּשְׁמָר לְפָרֵשׁ לְהֵם עַל-פִּי יְהוָה: (פ)	12
13	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	13

(9) והייתה. המנחה הזאת, שכל דבר הצא מן הצואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רצי לוי אומר מעולמו יצא, רצי צרכיה אומר מפרשה שלמעה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת זונות של תשעה ימים, צחמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלו צאחת לצית אצקס (צמדצר צ, צ) כתיב, נכנס לצית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה צו מטע אהלו:

(11) ויקב. כתרגומו, ופריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו.), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שצחן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. דקות פטפטתה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת דצדריס, שאלת בשלום הכל: בת דברי. דצרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למטה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיצא צו אהליאצ צן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו:

(12) וינחהו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח:) שנאמר מַלְלִיָּה מוֹת יוֹמָת (שמות שס יד), אצל לא פורש להם צאיזו מיתה, לכך נאמר כי לא פרש מה יעשה לו (צמדצר טו, לד), אצל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לא:

14	'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.	אָפִיק ית דַּאָרְגִיז לְמִבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וְיִסְמְכוּן כָּל דְּשָׁמְעוּ ית יְדִיהוֹן עַל רִישֵׁיהּ וְיִרְגְּמוּן יְתִיָּה כָּל בְּנֵשְׁתָּא: כָּל-הָעֵדָה:	הוֹצֵא אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסִמְכוּ כָּל-הַשְּׁמָעִים אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אוֹתוֹ כָּל-הָעֵדָה:	14
15	And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.	וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל לְמִימַר גָּבֵר גָּבֵר אֲרִי יִרְגִיז קֹדֶם אֱלֹהֵיהּ וְיִקְבִּיל חוֹבִיהּ:	וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי-יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חַטָּאוֹ:	15
16	And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.	וְדִפְרִישׁ שְׁמָא דִּי אֲתַקְטִיל מִרְגָּם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל בְּנֵשְׁתָּא גֵיזְרָא כִּי-צִיבָא בְּפִרְשׁוּתִיהּ שְׁמָא יִתַּקְטִיל:	וְנִקְבַּ שְׁם-יְהוָה מוֹת יוֹמָת רְגוּם יִרְגְּמוּ-בּוֹ כָּל-הָעֵדָה כִּגְרָא כְּאִזְלָח בְּנִקְבוּ-שְׁם יוֹמָת:	16
17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְגָבֵר אֲרִי יִקְטוּל כָּל נַפְשָׁא דְּאָנְשָׁא אֲתַקְטִילָא יִתַּקְטִיל:	וְאִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל-נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת:	17
18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וְדִקְטוּל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָהּ נַפְשָׁא חֲלָף נַפְשָׁא:	וּמִכָּה נֶפֶשׁ-בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָהּ נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:	18
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְגָבֵר אֲרִי יִתִּין מוּמָא בְּחִבְרִיהּ כְּמָא דְּעָבַד כֵּן יִתְעָבִיד לִיהּ:	וְאִישׁ כִּי-יִתֵּן מוּם בְּעַמִּיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:	19
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	תְּבָרָא חֲלָף תְּבָרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שְׁנָא חֲלָף שְׁנָא כְּמָא דִּיהִב מוּמָא בְּאָנְשָׁא כֵּן יִתְיָחִיב בֵּיהּ:	שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בְּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ:	20

(14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמן זראשך, ואין לנו נענשים צמיתתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלומו של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. זכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צנינו: ונקב. לשון קללה, כמו מה אָקֵב (צמד צר כג, ט. סנהדרין נ):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יב), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וְדִקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִקְטוּל אָנָּשָׁא יִתְקַטֵּיל:	וּמִכָּה בַּהֶמָּה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת:	מפטיר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'	דִּינָא חד יהי לְכוּן גֵּיזְרָא כִּינְצִיבָא יהי אַרִי אָנָּא יי אַלְהֶכוּן:	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כַּגֵּר כְּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	22
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִפִּיקוּ יֵת דְּאֶרְגִּיז לְמִפְרָא לְמִשְׁרִיתָא וּרְגְמוּ יְתִיה בְּאֲבָנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָבְדוּ כְּמָא דְּפִקִּיד יי יֵת מֹשֶׁה:	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְּקַלֵּל אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)	קכד פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 44:31-44:15 on page ??.

XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה בְּשִׁירָא דְּסִינֵי לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהָר סִינֵי לֵאמֹר:	23ה
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אַרִי תִיעֲלוֹן לְאַרְעָא דְּאָנָּא יְהִיב לְכוּן וְתִשְׁמִיט אֶרְעָא שְׁמִטָּתָא קָדָם יי:	דִּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָכֶם וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לִיהוָה:	2

- (20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (צ"ק פד). שאינו נתינת מוס ממשי, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכך כחוצ צו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:
- (21) ומכא בהמא ישלמנה. למעלה דְּצַר צהורג צהמה, וכאן דְּצַר צעושה צה חצורה: ומכא אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמכה אציו ואמו דבר הכחוצ, וצא להקישו למכה צהמה, מה מכה צהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר צמכה שפטור, ומה צהמה צחצלה, שאם אין צחלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה צה חצורה:
- (22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:
- (23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחיה, רגימה, ותלייה:
- (1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בת"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצוי שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב צמחנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וצא הכחוצ ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:
- (2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר צמח צראשית:

3	Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.	שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרָמְךָ וְאַסַּפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ וְתִכְנוֹשׂ יָת עַל־לֶתֶהּ׃	3
4	But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.	וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שְׁמִטָּה יִהְיֶה לָאָרֶץ וְתִשְׁמִיט גִּדְּמָה יִי חֲקֹלְךָ לֹא תִזְרַע וּכְרָמְךָ לֹא תִכְסֹח׃	לוי
5	That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.	אֵת סְפִיחַ קִצִּירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֲנָבֵי נְזִירְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבִיתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ׃	5
6	And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;	וְהָיָה שְׁמִיטַת אֲרֶעָא לְכֹון לְמִיכֹל לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשֹׁכֵרְךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ׃	6
7	and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.	וּלְבְּעִירְךָ וּלְחִיָּה וּלְבֶהֱמָתְךָ בְּאֶרֶצְךָ תִּהְיֶה כָּל־תְּבוּאָתָהּ לְאָכֹל׃ (ס)	7

(4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקולצין זמורותיה, ותרגמו לך תִּכְסֹחַ, ודומה לו קולצין קסוקים (ישעיה לג, יז), שָׂרְפָה בָּאֵשׁ קְסוּקָה (תהלים פ, יז):
(5) את ספיח קצירך. אפילו לא זרעה, והיא זמחה מן הזרע שנפל זה צעת הקציר, הוא קרוי ספיח: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהגזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צור, אלא מן המופקר:
(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא צהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים זה אמה ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השָׂבוֹת אמה אוכל, ואי אמה אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֲבִיגַי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ז):
(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, בהמה לא כל שכן, שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש בהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, פְּלֶה לחיה מן השדה פְּלֶה לבהמתך מן הבית (ת"כ. שם ח. תענית ו):

8	And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.	וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:	ישראל
9	Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.	וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אַרְצְכֶם:	9
10	And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.	וּקְדַשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרֹאתֶם דִּרְוֹר בְּאֶרֶץ לְכָל-יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הוּא תִהְיֶה לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:	10
11	A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.	יֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָהֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-נִזְרֶיהָ:	11

(8) שבתת שנים. שמטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רכופות שמטה ויעשה יובל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה צומנה (ת"כ פרשתא ב, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמטות עשה יובל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמטות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון וַיַּעֲבִירוּ קוֹל צִמְצֻמָּה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר צום הכפורים, איני יודע שהוא צעשור לחדש, אם כן למה נאמר צעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שנת כל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שנת כל ארצכם, אלא צבית דין בלבד (ת"כ סה ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ז, א) בכניסתה מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח:): וקראתם דרור. לעצדים, צין נרנע, צין שלא פלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדייר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר בכל מקום שהוא רוצה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים בנקיצת שם לה לצדה, ומה שמה, יובל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחזתו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרצות את הנרנע (קידושין טו):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיתא בראש השנה (ח:), וצ"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אצל צוטר אתה מן המופקרים.

12	For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.	אֲרִי יוֹבִילָא הִיא קוֹדֶשָׁא תְּהִי לְכוֹן מִן חֲקֵלָא תִּכְלוּן יֵת עַל־תְּהָ:	כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ:	12
13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בְּשָׁנָא דִּי־יִבְלָא תִּדָּא תִּתְּבוּן גְּבֵר לְאַחֲסִנְתִּיהּ:	בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֶּאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ:	13
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וְאֲרִי תִזְבִּין זְבִינִין לְחִבְרָךְ אוֹ תִזְבּוֹן מִיַּד חִבְרָךְ לֹא תוֹנוֹן גְּבֵר יֵת אֲחֻזָּתִי:	וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עִמִּיתְךָ אֶל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אֲחִיו:	שני
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִנְיַן שְׁנֵיָא בְּתַר יוֹבִילָא תִּזְבּוֹן מִן חִבְרָךְ בְּמִנְיַן שְׁנֵי עַל־לִתָּא יִזְבִּין לָךְ:	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עִמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שְׁנֵי־תְבוּאָת יִמְכְּר־לָךְ:	15
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפֻמַּם סְגִיּוֹת שְׁנֵיָא תִּסְגִּי זְבִינֹהִי וּלְפֻמַּם זְעִירוֹת שְׁנֵיָא תִּזְעַר זְבִינֹהִי אֲרִי מִנְיַן עַל־לִתָּא הוּא מִזְבִּין לָךְ:	לְפָיו רַב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפָי מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעָיִט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאָת הוּא מִכָּר לָךְ:	16

כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביובל, נמצאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יובל:

(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תנא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהייתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אחת אוכל מן הצית, שאם פלה לחיה מן השדה, אחת צריך לזער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביובל:

(13) תשובו איש אל אחזתו. והרי כבר נאמר וְשָׂבָתָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדהו ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאציו ביובל:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשתא ג, ד ז"מ נח):

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישב המקרא על אופניו, על האונאה בא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצו את השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקם, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצו את הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, צמספר שני תצו את ימכר לך, לפי מנין שני התצו את שתהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שחעמוד שתי שנים ציד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצו את צאותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו צקמותיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצו את, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמִּיתוֹ וְיִרְאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	17
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשְׂתֶּם אֹתָם וְיִשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח:	18
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתְנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּה וְאָכַלְתֶּם לְשֹׂבַע וְיִשְׁבַּתֶּם לְבִטָּח עָלֶיהָ:	שלישי (שני)
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מַה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ:	20
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעִשְׂתֶּם אֶת־הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:	21
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְזָרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְאָכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה יָשֹׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֹׁן:	22

- (16) תרבה מקנתו. תמכרנה ציורק: תמעיט מקנתו. תמעיט צדמיה:
- (17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאמתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נמכרנו לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך (צ"מ נח):
- (18) וישבתם על הארץ לבטח. שצפון שמטה ישראל גולים, שנאמר הוֹרֵדָה הָאָרֶץ אֶת שְׂצָתָהּ, וְהִרְצָתָ אֶת שְׂצָתָהּ (ויקרא כו, לד שצח לג), ושצעים שנה של גלות בצל כנגד שצעים שמטות שצטלו היו:
- (19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צוררת: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעים תהא צוררת:
- (20) ולא נאסף. אלה הצית: את תבואתנו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאליהם (פסחים נא:):
- (21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשציעית, ולשמינית, שיזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:
- (22) עד השנה התשיעת. עד חג הסוכות של תשיעת שהיא עת צוא תבואתה של שמינית לתוך הצית,

23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:	וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:	23
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גֹּאֲלָהּ תִתְּנוּ לָאָרֶץ: (ס)	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גֹּאֲלָהּ תִתְּנוּ לָאָרֶץ: (ס)	24
25	If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.	כִּי־יִמְנֹךְ אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וּגְאָל אֶת מִמְכָּר אָחִיו:	כִּי־יִמְנֹךְ אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וּגְאָל אֶת מִמְכָּר אָחִיו:	רביעי 25
26	And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;	וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהָשִׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כֶּבֶד גֹּאֲלָתוֹ:	וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהָשִׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כֶּבֶד גֹּאֲלָתוֹ:	26
27	then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.	וַחֲשַׁב אֶת־שָׁנָי מִמִּכְרוֹ וְהָשִׁיב אֶת־הַתְּעוּף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ:	וַחֲשַׁב אֶת־שָׁנָי מִמִּכְרוֹ וְהָשִׁיב אֶת־הַתְּעוּף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ:	27

שכל ימות הקיץ היו בשדה צגרנות, וצמחי הוא עת האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, צמחית שלפני השמטה השביעית, שהן בטלן מעבודת קרקע שתי שנים רזופות השביעית והיוצל, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:

(23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציוצל, שלא יהא הלוקח כוצשה (ת"כ שס ח): לצמחת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עינך צה (שס), שאינה שלך:

(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרצות צמים, ועצד עצרי (שס ט), ודצר זה מפורש בקידושין צפרק א' (דף כא). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, ששייר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב:

(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שס ת"כ פרק ה, ב):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוצל, כך וכך, וצמחה מכרתיה לך, כך וכך, עתיד היית להחזירה ציוצל, נמצאת קונה מספר התצואות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצאת דמיהן מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. צדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):

28	<p>But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.</p>	<p>וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יָדָיו כְּמִסַּת דִּיתִיב לִיה וְיִהְיֶה זְבִינוּהִי בְיַד דֹּזֵבֵן יְתִיה עַד שְׁתָּא דִּיבִילָא וְיִפּוֹק בִּיבִילָא וְיָתוּב לְאַחֲסִנְתִּיה:</p>	<p>וְאִם לֹא-מִצָּאָה יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לוֹ וְהָיָה מִמָּכְרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וְיֵצֵא בִּיבֹל וְיָשָׁב לְאַחֲזָתוֹ: (ס)</p>	28
29	<p>And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.</p>	<p>וְגִבֵּר אָרִי וְזִבִּין בֵּית מוֹתָב קָרְתָּא מִקְפָּא שׁוּר וְיִהְיֶה פּוֹרְקָנִיה עַד מְשָׁלָם שְׁתָּא דִּיבִינוּהִי עֲדָן בְּעֲדָן יְהִי פּוֹרְקָנִיה:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי-יִמְכֹּר בֵּית-מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד-תָּם שְׁנַת מִמָּכְרוֹ יָמִים תְּהִיָּה גְּאֻלָּתוֹ:</p>	חמישי (שלישי)
30	<p>And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.</p>	<p>וְאִם לֹא יִתְפָּרִיק עַד מְשָׁלָם לִיה שְׁתָּא שְׁלֵמָתָא וְיָקוּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיה שׁוּרָא לְחִלּוּטִין לְדִזְבֹּן יְתִיה לְדִרוּהִי לֹא יִפּוֹק בִּיבִילָא:</p>	<p>וְאִם לֹא-יִגְאֹל עַד-מְלֻאֵת לוֹ שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר-בְּעִיר אֲשֶׁר-(כ) לֹא]ק' לוֹ חֲמֵה לְצִמִּיתָת לְקִנְיָה אֹתוֹ לְדִרְתָּיו לֹא יֵצֵא בִּיבֹל:</p>	30
31	<p>But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.</p>	<p>וּבִתֵּי פְּצֻחִיא דְּלִית לְהוֹן שׁוּר מִקְפָּא סְחוּר סְחוּר עַל חֶקֶל אֶרֶעָא יִתְחַשְּׁבוּן פּוֹרְקָנָא יְהִי לְהוֹן וּבִיבִילָא וּפְקוֹן:</p>	<p>וּבִתֵּי הַחֲצָרִים אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל-שַׂדֵּה הָאָרֶץ יִחָשְׁבּוּ גְּאֻלָּה תְּהִיָּה-לוֹ וּבִיבֹל יֵצֵא:</p>	31

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוצל משמט בתחלתו (ת"כ ס ז):

(29) בית מושב עיר חומה. בית בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשת ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש בזה שהוא חלוף, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גאלה, ולאחר מכאן אינו גאלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן תַּשְׁבַּז הַנְּעֻרָה אֶתְּנוּ יָמִים (זרעא ש"ט כד, נה):

(30) וקם הבית וגו' לצמיתת. יאל מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקצה היא, והוצרך לכתוב לה, אלא מתוך שנריך לכתוב לא בפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יוצל בתוך שנחו לא יאל (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כתרומתו פְּצֻחִיא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה בספר יהושע הָעָרִים וְחֲצָרֵיהֶם (יהושע יג, כח), צִמְצֻמֵּיהֶם וּבְטִילָתָם (זרעא ש"ט כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין ציוצול לצעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וזה יפה כמו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, ז ערכין לג): וציוצול יאל.

32	But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.	וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלַּת עוֹלָם תְּהִיָּה לְלוֹוִיִּם:	וְקִרְוֵי לִינְאֵי בְּתֵי קִרְוֵי אֲחֻסְנִתְהוֹן פּוֹדֶקֶן עָלֶם יְהִי לְלִינְאֵי:
33	And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.	וְאֲשֶׁר יִגְאֹל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמִּכְר־בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בְּתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הוּא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וְיִפְקֹדוּ זְבִינֵי בֵיתָא וְקִרְוֵי אֲחֻסְנִתִּיהָ בִּיבֹבִילָא אֲרֵי בְּתֵי קִרְוֵי לִינְאֵי אֲנִין אֲחֻסְנִתְהוֹן בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
34	But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.	וְשָׂדֶה מִגֵּרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא לָהֶם: (ס)	וְחֶקֶל רֶנַח קְרוֹיְהוֹן לֹא יִזְדָּבֵן אֲרֵי אֲחֻסְנַת עָלֶם הוּא לַהֲוֹן:
35	And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.	וְכִי־יִמָּוֶד אֲחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וַהֲחֻנַּקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשֵׁב וְחִי עִמָּךְ:	וְאֲרֵי יִתְמַסְכֵּן אֲחִיךָ וְתִמְמוֹט יְדִיָּה עִמָּךְ וְתִתְקִיף בֵּיתָא יְדוֹר וְיִתְוַתֵּב וַיִּחִי עִמָּךְ:
36	Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.	אֶל־תִּקַּח מֵאֲתוֹ גִּנְשָׁךְ וְתִרְבִּית וַיִּרְאֵתָ מֵאֲלֹהֶיךָ וְחִי אֲחִיךָ עִמָּךְ:	לֹא תִסַּב מִנִּיהָ חִיבּוּלָא וְרִבִּיתָא וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֶיךָ וַיִּחִי אֲחִיךָ עִמָּךְ:

בחנם:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאולת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנתונות להם באלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלן לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שס):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. וינא ציבל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישוץ ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכתוב אלא בלוקח ישראל שקנה בית בערי הלויים, אבל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מצוה אחרת, ואם לא גאלה, ינאזה ציבל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יפקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מִקְרָא גִזְרָה, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה ינאזה לכהנים ציבל, כמו שנאמר בישראל ואם מִכַּר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אֲחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד (ויקרא כז, כ), אבל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחהו שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאויו שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלא לעבד עבדות אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרבית. חד שויניהו רבנן, ולעצור עליו צנני לאוין (צ"מ ס): ויראת מאלהיך. לפי

37	Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.	אֶת־כֶּסֶףְךָ לֹא־תִתֶּן לוֹ בְּנִשְׁךָ וּבְמַרְבִּית לֹא־תִתֶּן אֹכֶלְךָ: יֵת כֶּסֶףְךָ לֹא תִתִּין לִיהַ בְּחִיבּוּלָא וּבְרַב־יָתָא לֹא תִתִּין מִיכְלָךְ:	37
38	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס)	38
39	And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.	וְכִי־יִמְנֹךְ אַחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַר־לְךָ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדֶת עָבֵד: וְאִדִּי יִתְמַסְכֵּן אַחִיךָ עִמָּךְ וַיִּזְדַּבֵּן לְךָ לֹא תַפְלֹחַ בֵּיתוֹ פּוֹלְחֵן עֲבָדִין:	ששי (רביעי)
40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: כַּאֲגִירָא כְּתוֹתְבָא יִהְיֶה עִמָּךְ עַד שְׁתָּא דִּי־יִבְלָא יַפְלַח עִמָּךְ:	40
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אַחֲזַת אֲבֹתָיו יָשׁוּב: וַיִּפּוֹק מֵעִמָּךְ הוּא וּבְנֵהוּ עִמִּיהּ וַיָּתוּב לְזֶרְעִיתִיהּ וְיִלְאָחֲסֶנָּה אֲבָהֻתוֹהִי יָתוּב:	41
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִזְדָּבְנוּ וְבֹנֵן עֲבָדִין: אֲרִי עֲבָדֵי אֲנִי דִאֲפִיקִית יִתְהוֹן מֵאֶרֶא דְּמִצְרַיִם לֹא יִזְדָּבְנוּ וְבֹנֵן עֲבָדִין:	42

שדעמו של אדם נמשכת אחר הרצית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו צטלות אלנו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו בנכרי כדי להלוותם לישראל ברצית, הרי זה דבר המסור ללצו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(38) אשר הוצאתי וגר. והצחנתי צין צכור לשאינו צכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל ברצית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כצדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. בשכר שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הדרך בארץ ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעוצד עבודה אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כחוצות קי):

(39) עבודה עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר זה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו:

(40) כשכיר כתושב. עבודה קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהג בו: עד שנת היבל. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוילאו:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרצו חייב צמזמות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כב). ואל אחזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזלזלו בכך (מכות יג). אחזת. חזקת:

43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא תִפְלַח בִּיהַּ בְּקִשְׁיוֹ וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֶיךָ:	לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וְיִרְאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ:	43
44	And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.	וְעֲבָדֶיךָ וְאֻמָּתֶיךָ דִּיהוֹן לְךָ מִן עַמֵּי־אֲדָמָה וְדִבְסִחַרְנִיכֹן מִנְהוֹן תִּקְנֹן עֲבָדֶיךָ וְאֻמָּתָן:	וְעֲבָדֶיךָ וְאֻמָּתֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לְךָ מֵאֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנֹן עֶבֶד וְאֻמָּה:	44
45	Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.	וְאִם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנֹן וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻמָּה:	וְאִם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנֹן וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻמָּה:	45
46	And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.	וְתִחְסְנוּן יִתְּחוּן לְבְנֵיכֹן בְּתִרְכֹן לִירוֹתָת אַחֲסָנָא לְעֹלָם בְּהוֹן תִּפְלָחוּן וּבְאַחֲיכֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גִּבֹּר בְּאַחֲוֵי לֹא תִפְלַח בִּיהַּ בְּקִשְׁיוֹ:	וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֹתָם לְבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרִשְׁתָּ אֻמָּה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאַחֲיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֲחֵיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ: (ס)	46
47	And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,	וְאִם יִתְּשִׁיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמִן אַחֲיֶךָ עִמָּךְ וְנִמְכַּר לְגֵר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֶקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר:	וְאִם יִתְּשִׁיג יָד עַרְלָם וְתוֹתֵב עִמָּךְ וְיִתְמָסְפֵן אֶחָד עִמָּיִת וְיִזְדַּבֵּן לְעַרְלָם תוֹתֵב דְּעִמָּךְ אוֹ לְאַרְמָא מִזִּרְעֵיט גִּיּוֹרָא:	שְׂצִיעִי

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (מ"כ פרשתא, א): לא ימכרו ממכרת עבד. זהכרה, כאן יש עזד למכור, ולא יעמידנו על אפן הלוקח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו, אל תאמר לו הִסָּס לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עֲלֵד תחת הגפן, עד ששצא, שמא תאמר אין מכיר דצד אס לצורך אס לאו ואומר אני לו שזה לצורך, הרי הדצר הזה מסור ללז, לכך נאמר ויראת:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אס תאמר אס כן צמה אשתמש, בעצדי איני מושל, צו' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תסִיָּה כָּל נֶפֶשׁ (דצרים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעצדים: אשר סביבתיכם. ולא שצמוך גבול ארצכם, שהרי צהס אמרתי, לא תסִיָּה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים צארכס וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו ככלל לא תסִיָּה, אלא אתה מותר לקנותו בעצד (קידושין סז): מהם תקנו. אותם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו צהס לנחלה לצורך צניכס אחריכס ולא יתכן לפרש הנחילום לצניכס, שסס כן היה לו לכמוצ והנחלתם אותם לצניכס: והתנחלתם. כמו והמחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא צעמו ומלך צמשרתיו שלא לרדות צפרך:

48	after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;	בְּתֵר דְּאַזְדָּבֵן פּוֹרְקָנָא יְהִי לִיהּ חַד מֵאַחֵוּהִי יִפְרֹקֵנִיהּ:	אַחֲרֵי נִמְכַּר גְּאֻלָּהּ תְּהִי־לּוֹ אַחַד מֵאַחֵיו יִגְאֹלֵנּוּ:	48
49	or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.	אוֹ אַחֲבֹהִי אוֹ בֶרֶךְ אֲחֲבֹהִי יִפְרֹקֵנִיהּ אוֹ מִקְרִיב בְּשָׂרִיהּ מִזֶּרְעִיתִיהּ יִפְרֹקֵנִיהּ אוֹ דִּתְדַבֵּיק יְדִיָּהּ וַיִּתְפָּרֵק:	אוֹ-דָדּוֹ אוֹ בֶן-דָּדּוֹ יִגְאֹלֵנּוּ אוֹ-מִשְׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאֹלֵנּוּ אוֹ-הִשְׁגִּיחַ יָדּוֹ וַנִּגְאָל:	49
50	And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.	וַיַּחְשִׁיב עִם זְבוּנִיהּ מִשְׁתָּא דְּאַזְדָּבֵן לִיהּ עַד שְׁתָּא דִּי־בִילָא וַיְהִי כֶסֶף זְבוּנֹהִי בְּמִנִּין שְׁנִיָּא כִּי־יֹמֵי אֲגִירָא יְהִי עִמּוֹ:	וַיַּחְשֹׁב עִם-קְנָהּ מִשְׁנֵת הַמִּכְרֹ לּוֹ עַד שְׁנֵת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּי־מִי שָׂכִיר יְהִיָּה עִמּוֹ:	50
51	If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.	אִם עוֹד סְגִיּוֹת בְּשְׁנִיָּא לְפֻמָּהוֹן יִתִּיב פּוֹרְקָנִיהּ מִכֶּסֶף זְבוּנֹהִי:	אִם-עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לְפִיחֵן יֵשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ:	51
52	And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.	וְאִם זָעִיר אֲשֶׁתָּאר בְּשְׁנִיָּא עַד שְׁתָּא דִּי־בִילָא וַיַּחְשִׁיב לִיהּ כְּפֹם שְׁנוֹהִי יִתִּיב יָת פּוֹרְקָנִיהּ:	וְאִם-מָעֹט נִשְׁאָר בְּשָׁנִים עַד-שְׁנֵת הַיָּבֵל וַיַּחְשֹׁב-לּוֹ כְּפִי שְׁנָיו יֵשִׁיב אֶת-גְּאֻלָּתוֹ:	52
53	As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.	כְּאֲגִיר שְׁנָא בְּשְׁנָא יְהִי עִמּוֹ לֹא יִפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ לְעֵינֶךָ:	כְּשָׂכִיר שְׁנָה בְּשְׁנָה יְהִיָּה עִמּוֹ לֹא-יִרְדְּנוּ בְּכַפְרָךְ לְעֵינֶיךָ:	53

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כתרומתו עַל תּוֹשֵׁב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרם לו שיעשיר, דבוק עמך: ומך אחיך עמו. מי גרם לו שימוך, דבוק עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבודת אלילים עצמה (ספ"ט ע"א), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עצים, ולשאוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחהו שִׁיטְמֶע:

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעודדו עד היובל, שהרי ציוצל יִגָּא, כמו שנאמר למטה, ויִגָּא צִנְתָּהּ הַיָּבֵל, וצנכרי שתחת ידך הכתוב מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו בעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק ק"ג), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו בעשרים מנה, נמא שקנה הנכרי עבודת שנה במנה, ואם שהה זה אצלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו במספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה במנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיחן. הכל כמו שפירשתי:

54	And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.	וְאִם-לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וַיֵּצֵא בְּשַׁנַּת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ:	וְאִם לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וַיֵּצֵא בְּשַׁנַּת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ:	54
55	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	כִּי-לִי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עָבְדֵי הֵם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	כִּי-לִי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עָבְדֵי הֵם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מפטיר
XXVI	Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.	לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפְסֵל וּמִצְבֵּה לֹא-תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֲבֵן מִשְׁכִּית לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפְסֵל וּמִצְבֵּה לֹא-תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֲבֵן מִשְׁכִּית לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	XXVI
2	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)	אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)	נז פסוקים
3	If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;	אִם בְּקִימֵי תִּהְיוּ וְיַת פְּקוּדֵי תִּשְׁרֹן וְתַעֲבֹדוּן יִתְּהוּן:	אִם בְּקִימֵי תִּהְיוּ וְיַת פְּקוּדֵי תִּשְׁרֹן וְתַעֲבֹדוּן יִתְּהוּן:	בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 32:27-32:6 on page ??.

- (53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואתה רואה:
- (54) ואם לא יגאל באלה. צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל צשש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמזמנות בניו (קידושין כז.))
- (55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:
- (1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורצי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורצי עובד אלילים אף אני כמותו, הואיל ורצי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, צחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כח"צ ביה או קנה מיד וגו' דצר הנקנה מיד ליד) לא חזר צו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר צו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר צו, סוף ליה צרצית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר צו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר צו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ:): ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וְשָׁפַתִּי כָפִי (שמות לג, כז), שמכסין הקרקע צרצפת אצנים: להשתחוות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחואה בצשוט ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כז:):
- (2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור,

4	then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.	וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיָּו׃	4
5	And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.	וְיַעֲרַע לְכוֹן דִּישָׁא וְקִטְפָּא וְקִטְפָּא יַעֲרַע לְאֹפּוֹקִי בֵּר זֶרְעָא וְתִיכְלוּן לְחֻמְכוֹן לְמַשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרוּחְצוֹן בְּאַרְעֻכוֹן׃	5
6	And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.	וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאָרֶץ וְשָׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם׃	שני
7	And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.	וְרִדְּפֶתֶם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לְחֶרֶב׃	7
8	And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.	וְרִדְּפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְּבָה וְרִדְּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחֶרֶב׃	8

הא מה אני מקיים אם בחקותי, תלכו שתהיו עמלים צמורה: ואת מצותי תשמרו. הו עמלים צמורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלִמְדָם אֶת־סֵפֶר וְשִׁמְרָם לַעֲשֹׂתָם: (4) בעתם. צשעה שאין דרך צני אדם לצאת, כגון (צלילי רביעית. רש"י ישן) צלילי שצחות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שם ו): (5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואתם עסוקים צו עד הצזיר, וצצזיר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמעה, והוא מתצרך צמעי (שם ז): (6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונחמי שלום צארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעצור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק צ, ג): (7) לפניכם לחרב. איש צחר צרעהו (שם):

(8) ורדפו מכם. מן החלשים שצכם, ולא מן הגצורים שצכם (שם ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשצון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (ישמדקדים צלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשצון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדים כל גדולי המפרשים וחשצויהם צלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם

9	And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.	וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקְיִמְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם:	9
10	And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.	וְאִכְלֶתֶם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וַיֵּשֶׁן מִפְּנֵי חֹדֶשׁ תּוֹצִיאוּ:	שלישי (חמישי)
11	And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.	וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם:	11
12	And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם:	12
13	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרִית נִיר עֲמֻמִּיָּא מִנְּכֹן וְדִבְרִית יִתְכֹן בְּחִירוֹתָא:	ע"כ בחול

כן כפל ועיין שם ביסוד, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רצבה סובל ב' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא המשכון, ופירוש ב', רצבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרוצים העושין את התורה (שם): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא בת"כ (פרק ג, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שם ה): והרביתי אתכם. בקומה זקופה (שם): והקימתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וְכָרַפִּי אֶת צֵית יִשְׂרָאֵל וְאֶת צֵית יְהוּדָה צָרִית תִּדְּשָׁה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כְּצָרִית וגו' (ת"כ שם):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א ב"ב ז'): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, ויריכים אחס לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש לתוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצה צמס. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פי עָס נָגַעַל מִגֶּן גִּדְרִים (שמואל א-ב א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צִחֶלֶץ מצושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוב העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: משת. כמין יתד בשני ראשי העול המעכזים המוסרה שלא תלא

14	But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;	וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:	14
15	and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;	וְאִם בִּקְיָמִי תִקְוֹצוּן וְאִם יֵת דִּינִי תִרְחִיק נַפְשְׁכֹן בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד יֵת כָּל פְּקוּדֵי לְאַשְׁנוּיָתְכֹן יֵת קִיָּמִי:	15
16	I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.	אֲפִי־אֲנִי אַעֲשֶׂה־נָּא לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת־הַשְׁתַּחֲפֶת וְאֶת־הַקִּדְחַת מַכְלוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ וְזֶרְעָתְכֶם לָרִיק זֶרְעָכֶם וְאָכְלוּהוּ אֹיְבֵיכֶם:	16
17	And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.	וְנִתַּתִּי פָנַי בָּכֶם וְנִגְפַתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בָכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאִין־רָדָף אֹתְכֶם:	17
		וְאִתִּין רִוְגִי בָכֹן וְתִתְּבִירוֹן קָדָם בְּעָלִי דְּבִיכֹן וְיִרְדּוֹן בָּכֹן שְׂנְאֵיכֹן וְתַעֲרְקוֹן וְלִית דְּרָדִיף יִתְּכֹן:	

מראש השור ויתיר הקשר, כמו עשה לך מוסרות ומטות (ירמיה כז, ז), קבילי"א בלע"ז: קוממיות. בקומה זקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד ג' ז' ד' לפני ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום קעים וספאים לה' מאד (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשתא ג, ג):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתים, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שזע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. וצויתי עליכם: שחפת. חולי שמסחף את הצער, אנפולי"ש בלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומזעירו, כמו פי אש קדחה צאפי (דברים לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות טיילן ויגרפא, וסוף שלא ירפא, וידאצו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאוה שאינה באה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תזמח, ואם תזמח, ואכלוהו אויביכם:

18	And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.	וְאִם עַד אֲלֵין לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרֵי וְאוֹסִיף לְמַדְדִּי יִתְכוּן שִׁבְעַ עַל חֻבֵּיכֶם:	18 וְאִם-עַד-אֲלֶה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיִסְפַּתִּי לְיִסְרָה אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:
19	And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.	וְאֶתְּבַר יֵת יִקַּר תִּוְקַפְכוּן וְאֶתִּין יֵת שָׁמַיָא דְעֵלְיוּכוּן תְּקִיפִין כְּבַרְזִלָא מְלֶאחְתָּא מְטָרָא וְאַרְעָא דְתַחוּתֵיכוּן חֲסִינָא כְּנַחֲשָׁא מְלֶמַעַבַד פִּירִין:	19 וְשִׁבַּרְתִּי אֶת-גִּזְאוֹן עֲזֹכְכֶם וְנָתַתִּי אֶת-שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזִל וְאֶת-אֲרָצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:
20	And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.	וְיִסוּף לְרִיקָנִי חֵילְכוּן וְלֹא תִתִּין אֲרָעְכוּן יֵת עֲלֵלְתָהּ וְאֵילָן חֲקֵלָא לֹא יִתִּין אֲבִיהָ:	20 וְתָם לְרִיק כְּחֹכְכֶם וְלֹא-תִתֶּן אֲרָצְכֶם אֶת-יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֶּן פְּרִיָּו:

(17) ונחתני פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אללא בך, וכן אף אני אלה עמם בקרי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אחכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אזיא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אלל בשרו שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחק, או עתים שהוא נשחק אלל נוח ואינו מקדיח, תלמוד לומר ואת הקדחת, תלמוד לומר שהוא מקדיח, או עתים שהוא מקדיח וסבור הוא צעמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור צעמו שיחיה אלל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיצות נפש: וזרעתם לריק וזרעכם. זרעה ואינה מזמחת, ומעתה מה אויבים צאים ואוכלים, ומה תל ואכלוהו אויבים, הא כיצד, זרעה שנה ראשונה, ואינה מזמחת, שנה שניה מזמחת ואויבים צאים ומוזאים תצוה לימי המזור, ושצפנים מתים צרע שאל לקטו תצוה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק וזרעכם, כנגד הצנים והצנות הכתוב מדבר, שאתה עמל צהם ומגדלן, והחטא צא ומכלה אותם, שנאמר אֶשְׂר טַפְחִי וְרִצְתִּי אֶיֶצִי קֶלֶס (איכה ב, כב): ונחתני פני בכם. כמו שנאמר בצטובה ופניתי אליכם, כך נאמר צרעה ונחתני פני. משלו משל למלך שאמר לעצדי פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אחכם מצפנים, וצעלי דצציון מקיפין אחכם מצחון (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אללא מכם וצכם, שצשעה שאומות העולם עוצדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אללא מה שצגלוי, שנאמר וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְּיָן וְעַמְלֹק וְיָגִי קָדָם וְגו' (שופטים ו, ג), ויִחַדּוּ עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁחָתוּ אֶת צִבּוֹל הָאָרֶץ (שם ד), אלל בשעה שאעמיד עליכם מכם וצכם הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְאֶשְׂר אֶכְלוּ שָׂאֵר עַמִּי וְעוֹרָם מַעֲלִיָּהֶם הִפְשִׁיטוּ וְגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מבלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):
 (19) ושברתי את גאון עזכם. זה בית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְהָיָה שְׁמִיךָ אֶשְׂרַךְ עַל רֹאשְׁךָ נִחַשְׁתָּ וְגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הצרזל מזיע, והיא משמרת פירותיה, אלל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הצרזל מזיע, והאך חורב צעולם, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאצדת פירותיה:

21	And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.	וְאִם תִּהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי וְלֹא תִיבֹן לְקַבֵּל לְמִימְרֵי וְאוֹסִיף לְאַיְתָאָה עֲלֵיכֶם מִחָא שְׁבַע בְּחֻבֵּיכֶם:	21	וְאִם-תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תֵאָבוּ לְשִׁמְעַ לִי וְיִסְפְּתִי עֲלֵיכֶם מִכָּה שְׁבַע בְּחַטָּאתֵיכֶם:
22	And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.	וְאֶשְׁלַח בֵּכֶן יַת חַיַּת בְּרָא וְתִתְפִּיל יִתְכֹּן וְתִשְׁיִצִי יַת בְּעִירְכֶן וְתִזְעַר יִתְכֹּן וְיִצְדִּין אוֹרְחֵיכֶם:	22	וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשָׁפְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת-בְּהֵמַתְכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמֹו דְּרֻכֵּיכֶם:
23	And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;	וְאִם בְּאַלְיִן לֹא תִתְּרֹון לְמִימְרֵי וְתִהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי:	23	וְאִם-בְּאַלְהָ לֹא תִנָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי:
24	then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.	וְאֶהְדָּ אִפְּ אֲנִי עִמְכֶן בְּקִשְׁוִי וְאֶלְקִי יִתְכֹּן אִפְּ אֲנִי שְׁבַע עַל חֻבֵּיכֶם:	24	וְהִלַּכְתִּי אִפְּ-אֲנִי עִמְכֶם בְּקָרִי וְהִכִּיתִי אֶתְכֶם גַּם-אֲנִי שְׁבַע עַל-חַטָּאתֵיכֶם:

(20) ותם לריק כחכם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר בא שדפון ומלקה אותו אין צרך כלום, אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר ובא שדפון ומלקה אותו, הרי שגיו של זה קהות (ת"כ שם ד): ולא תתן ארצכם את יבוליה. אף מה שאתה מוביל לה בשעת הזרע (שם): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת החנטה (שם): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אע"ז ואפרי: לא יתן פריה. כשהוא מפרה משיר פירותיו, הרי שתי קללות, ויש אן שצד פורעניות:

(21) ואם תלכו עמי קרי. רבותינו אמרו עראי, צמקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמאות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר רגלך (משלי כה, יז), וכן יקר רוח (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לצם להמנע מהתקרב אלי: שבע כחטאתיכם. שצד פורעניות אחרים צמספר שצד כחטאתיכם:

(22) והשלחתי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צד, בהמה שאין דרכה צד מנין, תלמוד לומר וְשָׁן צְהִמַת אֶשְׁלַחָם (דברים לז, כד), הרי שמים, ומנין שתהא ממיתה צנשיכמה, תלמוד לומר עַם תָּמַת וְחִלִּי עָפָר (שם), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כזר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצחוך: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שצילים גדולים ושצילים קטנים, הרי שצד פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת זוחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטיה, ונשמו:

(23) לא תוסרו לי. לשון אלי:

25	And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.	וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נְקַמְתִּי וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל־עֲרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אֹיֵב: שְׁנֵאָה:	וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נְקַמְתִּי וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל־עֲרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אֹיֵב: שְׁנֵאָה:	25
26	When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.	בְּדֹאֲתֶכֶּךָ לֶכֶן סָעִיד מִכֶּלָּא וַיִּיפֹן עֶשֶׂר נָשִׁין לַחֲמֻכֹּן בְּתַנּוּרָא חַד וַיִּתִּיבוּן לַחֲמֻכֹּן בְּמַתְקָלָא וְתִכְלוּן וְלֹא תִשְׂבְּעוּן:	בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לָּחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֻכֶּם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לַחֲמֻכֶּם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֵתֶם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)	26
27	And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;	וְאִם בְּדָא לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרִי וְתִהְיוּן קְדָמִי בְּקִשּׁוֹ:	וְאִם־בִּזְאֵת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:	27
28	then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.	וְאֶהְדָּ עִמָּכֹן בְּתַקּוּף רָגִז וְאֶרְדִּי יִתְכוּן אַף אֲנִי שִׁבְעַ עַל חַוְיָכֹן:	וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחִמְת־קָרִי וַיִּסְרֹתִי אֶתְכֶם אַף־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:	28
29	And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.	וְתִכְלוּן בֶּסֶר בְּנֵיכֹן וּבֶסֶר בְּנִתְכֹן תִּיכְלוּן:	וְאָכְלֵתֶם בֶּשֶׂר בְּנֵיכֶם וּבֶשֶׂר בְּנִיתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:	29
30	And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.	וְאַשְׁחִיץ יֵת בְּמַתְכוּן וְאַקְצִיץ יֵת חֲנֻסִּים־כֹּחַ וְאֶתִּין יֵת פְּגָרֵיכֹן עַל פְּגוּר טַעֲנוֹתְכֹן וִירְחִיק מִימְרִי יִתְכוּן:	וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמִתֵּיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת־חֲמֻנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגִעְלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:	30

(25) נקם ברית. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, והוא סמוי עיניו של זדקיהו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדק אשר עזרתם. כל הזאת חרצ צדק, היא מלחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המזר: ושלחתי דבר בתוככם. וע"י הדבר, ונתתם זיד האויבים הנזרים עליכם, לפי שאין מלנים את המת צדק, וכשהם מוצאים את המת לקצרו נתנים זיד אויב: (26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מ, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשצור לכם כל מסעד אוכל, והם חזי רע: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא התצואה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשחצת צדק, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם צדק: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צדק המעים צדק. הרי ז' פורעניות, חרצ, מזר, דבר, שצ מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צדק. ונתתם אינה מן המנין שהיא החרצ:

31	And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.	וְנָתַתִּי יְתַּתְּ קִרְוֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחֲכֶם: כִּנְיֹשְׁתְּכוֹן:	31
32	And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.	וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:	32
33	And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.	וְאֶתְכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:	33
34	Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.	אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יָמֶי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בָּאָרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֲזִי תִשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהָרַצְתָּ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:	34
35	As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.	כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאַת תִּשְׁמִיט יֵת דְּלֹא שְׁמִיטַת בְּשַׁמְטִיכוֹן כִּד הָיִיתוֹן יְתַבִּין עָלֶיהָ:	35

(30) במתיכם. מגדלים וצקניות: חמניכם. מין עבודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרויין חמנים: ונתתי את פגריכם. תפוחי רעז היו, ומוציאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נצקעת ונופל עליה: וגעלה נפשי אחכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד): (31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעוזר ושז: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לזא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שחיס, כריתת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרצן ערים, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרצנות, הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימצאו האויצים נחת רוח בצאצאם, שתהא שוממה מיושציה:

(33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצטעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאדם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דבוקה בצבירתה: והיריקתי. כששולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרב הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאדם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשוץ לתוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכם חרבות, שצטעה שאדם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרבים, כך שנויה בת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שכעס על שמטותיה: והרצת. למלך את שבתותיה:

36	And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.	וְדִישָׁתָּארוֹן בְּכוֹן וְאֵעִיל תִּכְרָא בְּלִבְהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קַל טַרְפָּא דְּשִׁקִּיָּה וְיַעֲרִקוֹן מֵעֵרֶק כִּד מִן קָדָם דְּקִטְלִין בְּחִרְבָּא וְיִפְּלוּ וְלִית דְּרִדִּיף:	וְהַנְּשָׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבְּאִתִּי מִרְדָּךְ בְּלִבְכֶם בְּאַרְצָת אִיבֵיהֶם וְרִדְּף אֹתָם קוֹל עֲלֵה נִדְף וְנָסוּ מִנֶּסֶת־חֶרֶב וְנָפְּלוּ וְאֵין רִדְּף:	36
37	And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.	וְיִתְקַלּוּן גִּבֹּר בְּאַחֵיהֶי כִד מִן קָדָם דְּקִטְלִין בְּחִרְבָּא וְרִדִּיף לִית וְלֹא תִהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קָדָם בְּעַלִּי דְּבִיכוֹן:	וְכִשְׁלֹו אִישׁ־בְּאֵחָיו כְּמַפְּנֵי־חֶרֶב וְרִדְּף אֵין וְלֹא־תִהְיֶה לְכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אִיבֵיכֶם:	37
38	And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.	וְתִיבְדוּן בֵּינֵי עַמֻּמֵּיָא וְתִגְמַר יִתְכוֹן אֶרֶע בְּעַלִּי דְּבִיכוֹן:	וְאִבְדֶתֶם בְּגוֹיִם וְאֹכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אִיבֵיכֶם:	38
39	And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.	וְדִישָׁתָּארוֹן בְּכוֹן יִתְמָסוֹן בְּחוּבֵיהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּסִנְאִיכוֹן וְאִף בְּחוּבֵי אֲבֹהֵיהוֹן בִּישְׂיָא דְּאַחֲיָדִין בִּיְדֵיהוֹן יִתְמָסוֹן:	וְהַנְּשָׂאֲרִים בְּכֶם יִמָּקוּ בְּעוֹנֵם בְּאַרְצָת אִיבֵיכֶם וְאִף בְּעוֹנֵת אֲבֹתָם אֹתָם יִמָּקוּ:	39

(35) כל ימי השמה. לשון העשות, ומ"ס דגש במקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שזעים שנה של גלות צלל הן היו כנגד ע' שנות השמטה ויובל שהיו שנים שהכעיסו ישראל בארצם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונם משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השבטים, ובני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השבטים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל וְאֵתָה שָׁכַב עַל צִדָּה הַשְּׂמָאלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכָלִיתָ אֶת הָאֵלֶּה וְשָׁכַכְתָּ עַל צִדָּה הַיְמָנִי טָנִית חֶרֶב עֵינִים יוֹם וְנִשְׁאַתְּ אֶת עֵינֶיךָ יְהוּדָה (שם ו), ונבואה זו נאמרה ליחזקאל בשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות נדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה חסובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושנים, כמו שאמר צאגדת חלק (סנהדרין קג.), ושל אמון שנים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לנדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויובלות שזעם, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וז' יובלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יחירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יובל שגלו שלא נגמר בעונם נחשב להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר דבצרי הימים עד רָקְעָה הָאָרֶץ אֶת שְׂחֻתָּיָה וגו', לְמַלְאוֹת שְׂבָעִים שָׁנָה (דברים הימים-צ לו, כא):

(36) והבאתי מרדך. פחד ורד לצב מ"ס של מרד יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טרפא דשקיק, לשון חבטה, שדופת קדים (בראשית מא, ו), שקיקן קדום, לשון משקוף, מקום חבטה הדלת וכן תרגומו של חצורה (שמות כא, כה), מִשְׁקוּפִי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירו לנוס יכשלו זה צוה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצטס פחד וכל שעה סצורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שזעונו לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשתהיו פזורים תהיו אצודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה:

40	And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.	וַיִּדְוּ יֵת חֹבֵיהֶן וְיֵת חֹבֵי אֲבֹתָהֶן בְּשִׁקְרָהֶן בְּמִמְרֵי וָאֵף דִּהְלִיכוּ קִדְמִי בְּקִשְׁיִי:	וְהִתְוַדּוּ אֶת־עֲוֹנָם וְאֶת־עֲוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מַעַלְוֵי־בִי וָאֵף אֲשֶׁר־הִלְכִי עִמִּי בְּקִרְיִי:	40
41	I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;	אֲף אֲנִי אֵלֶיךָ עֹמָהֶן בְּקִשְׁיִי וְאֵעִיל יִתְחֹן בְּאֶרֶץ בְּעָלֵי דְבִבְיָהֶן אוּ בְכִין יִתְבַּר לְבָהֶן טָפְשָׂא וּבְכִין יִרְעֹן יֵת חֹבֵיהֶן:	אֲף־אֲנִי אֵלֶיךָ עֹמָם בְּקִרְיִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אִי־בִיָּהֶם אוֹ־אֵץ יִכְנַע לְבָבָם הָעֶרְלָ וְאֵץ יִרְצֵי אֶת־עֲוֹנָם:	41
42	then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.	וְדָכִירָנָא יֵת קִנְמִי דְּעָם יַעֲקֹב וָאֵף יֵת קִנְמִי דְּעָם יִצְחָק וָאֵף יֵת קִנְמִי דְּעָם אַבְרָהָם אֲנִי דְּכִיר וְאֶרְעָא אֲנִי דְּכִיר:	וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וָאֵף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וָאֵף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאֶרֶץ אֲזָכֹר:	42
43	For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.	וְאֶרְעָא תִּתְרַשֵּׁשׁ מִנְּהֶן וְתַרְשֵׁי יֵת שְׁמִטָּהָ בְּדַצְדִּיאַת מִנְּהֶן וְאֲנֹן יִרְעֹן יֵת חֹבֵיהֶן לְוִטִּין חֲלָף בִּרְכָאן אִיתִי עֲלֵיהֶן דְּבִדְיִי קִצְוִי וְיֵת קִנְמִי רַחֲמִיקַת נִפְשָׁהֶן:	וְהָאֶרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתָרַץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֶם יִרְצֹוּ אֶת־עֲוֹנָם יַעַן וּבִלְעֵן בְּמִשְׁפָּטֵי מֵאִסִּי וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעַלָה נַפְשָׁם:	43

(39) בעונות אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאוחרים מעשה אבותיהם צדיהם (שם פרק ח, ז סנהדרין כו:): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו תמקנה צהריהן (זכרי' יד, יז), גמקו סבולתי (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו צין האומות עובדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירין לתחת כנפי, שנאמר וקעלה על רוחכם ה' לא תהיה וגו' (יחזקאל כ, לז), חי אני וגו' אם לא ציד חזקה וגו' (שם לג. ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אז נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו), אם אז יכנע. לשון אחר אולי, שמא אז יכנע לצדם וגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ציסוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקוב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ואלהיה חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיצא ויבשר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ציחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח:

(43) יען וביען. גמול, ובגמול אשר צמשפטי מאסו:

44	And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.	וְאִף־גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא־מֵאַסְתִּים וְלֹא־גַעַלְתִּים לְכָל־תָּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:	44
45	But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.	וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשִׁנִּים הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:	45
46	These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.	אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרוֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְּסִינַי בְּיַד מֹשֶׁה:	46
XXVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	רביעי (ששי)
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעֶרְכָּהּ נִפְשָׁת לִיהוָה:	2
3	then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.	וְהָיָה עֶרְכָּהּ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן־שְׁשִׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּהּ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:	3
4	And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.	וְאִם־נָקְבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכָּהּ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:	4

(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתי לכלותם ולהפר בריתי אשר אתם:

(45) ברית ראשונים. של שצטים:

(46) והתורה. אחת כזאת ואחת בעל פה, מגיד שכולם נחנו למשה צסיני:

(2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערך נפשו. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:

(3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך

הקצוב עליו צפרשה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"ן, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:

<p>5 And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן חָמִישׁ שָׁנִין וְעַד בֶּן עֶשְׂרִין שָׁנִין וַיְהִי פִּדְוֹסָנִיָּה דְּדִכּוּרָא עֶסְרִין סֶלְעִין וּלְנֹקֶבְתָּא עֶשֶׂר סֶלְעִין:</p>	<p>5 וְאִם מִבֶּן-חָמֵשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן-עֶשְ�רִים שָׁנָה וַהֲיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וּלְנִקְבָּהּ עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>6 And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן יָרֵחָא וְעַד בֶּן חָמִישׁ שָׁנִין וַיְהִי פִּדְוֹסָנִיָּה דְּדִכּוּרָא חָמִישׁ סֶלְעִין דְּכֶסֶף וּלְנֹקֶבְתָּא פִּדְוֹסָנִיָּה תַּלְתָּ סֶלְעִין דְּכֶסֶף:</p>	<p>6 וְאִם מִבֶּן-חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן-חָמֵשׁ שָׁנִים וַהֲיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר חָמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וּלְנִקְבָּהּ עֶרְכּוֹ שְׁלֹשֶׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:</p>
<p>7 And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן שִׁתִּין שָׁנִין וְלַעֲלֵילָא אִם דְּכּוּרָא וַיְהִי פִּדְוֹסָנִיָּה חָמִישׁ עֶשֶׂר סֶלְעִין וּלְנֹקֶבְתָּא עֶשֶׂר סֶלְעִין:</p>	<p>7 וְאִם מִבֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וְמוֹעֵלָה אִם-זָכָר וַהֲיָה עֶרְכּוֹ חָמִשָּׁה עֶשֶׂר שֶׁקֶל וּלְנִקְבָּהּ עֶשְ�רֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>8 But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הוּא מִפִּדְוֹסָנִיָּה וַיִּקְיַמְנִיָּה קָדָם כְּהֵנָּא וַיִּפְרוֹס יְתִיָּה כְּהֵנָּא עַל פּוֹם דְּתַדְבִּיק יַד נָדְרָא וּפִדְוֹסָנִיָּה כְּהֵנָּא:</p>	<p>8 וְאִם-מָד הוּא מֵעֶרְכּוֹ וַהֲעֵמִידוּ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וַהֲעִרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁיֹג יַד הַנָּדָר יַעֲרִיכֵנו הַכֹּהֵן: (ס)</p>
<p>9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.</p>	<p>וְאִם בְּעִירָא דִּיקְרָבוֹן מִנֵּה קוֹרְבָנָא קָדָם יי כָּל דִּיתֵין מִנֵּה קָדָם יי וַיְהִי קוֹדֶשָׁא:</p>	<p>9 וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֵּנֶה קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֵּנִי לַיהוָה יְהִי־קֹדֶשׁ:</p>

- (5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא בן חמש שנים עלי:
- (7) ואם מבן ששים שנה וגר. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהדקנו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.). סָבָא צְצִיקָא פָּקָא צְצִיקָא, סָבָא צְצִיקָא סִימָא צְצִיקָא וְסִימָא טָבָא צְצִיקָא:
- (8) ואם מד הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג.):
- (9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דבריו קיימין, ותמכר לזרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזר:

10	He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.	לֹא יַחֲלִיפֵנּוּ וְלֹא יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רָע בְּטוֹב וְאִם-הִמָּר יִמִּיר בְּהֶמְהָ בְּבִהֶמָּה וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יְהִי-קֹדֶשׁ:	10
11	And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.	וְאִם כָּל בְּעִירָא מִסְּאָבָא דְלֹא יִקְרְבוּן מִנֶּה קוֹדֶנָּא קָדָם יְיָ וַיָּקִים יְת בְּעִירָא קָדָם כֹּהֵנָּא:	11
12	And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.	וְהַעֲרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּעֲרָפָהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:	12
13	But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.	וְאִם מִפְּרָק יִפְרֹקָהּ וַיּוֹסֶיף חֲמִישִׁיהָ עַל חֲמִישְׁתּוֹ עַל-עֲרָפָהּ:	13
14	And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.	וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהַעֲרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם:	14
15	And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.	וְאִם-הַמִּקְדִּישׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וַיּוֹסֶף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֲרָפָהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:	15
16	And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.	וְאִם מִחֶקֶל אַחֲסִנְתִּיהָ יִקְדֹּשׁ גֵּבֶר קָדָם יְיָ וַיְהִי פוֹרְסָנִיהָ לְפֹנֶם זֶרַעִיהָ בֵּית זֶרַע פֹּר שְׁעָרִין בְּחֲמִשִּׁין סֶלְעִין דְּכֶסֶף:	חמשי (שזיעי)

(10) טוב ברע. חס צעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע זרע (תמורה ט).

(11) ואם כל בהמה טמאה. צעלח מוס הכתוב מדצר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יולאין לחולין בפדיון, אלא א"כ הוממו (שס לז: ת"כ פרשתא ד, ח):

(12) כערבך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הבא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל יגאלנה. צעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש ארץ השדה, וכן בפדיון מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שס ז):

17	If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.	אם מִשְׁתָּא דְיוֹבִילָא יִקְדִּישׁ חֲקֻלָּיהָ כְּפִיּוֹרְסָנִיהָ יָקוּם:	אם-מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ כְּעֶרְכָּךְ יָקוּם:	17
18	But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.	וְאם בְּתֵר יוֹבִילָא יִקְדִּישׁ חֲקֻלָּיהָ וַיִּחְשִׁיב לִיהָ כְּהֵנָּא יֵת כְּסָפָא עַל פֹּה שְׁנֵי דְאַשְׁתָּאֲרָא עַד שְׁתָּא דְיוֹבִילָא וַיִּתְּמַנַּע מִפִּיּוֹרְסָנִיהָ:	וְאם-אַחֲרֵי הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וַיִּחְשִׁב-לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת-הַכֶּסֶף עַל-פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וַיִּגְרַע מִעֶרְכָּךְ:	18
19	And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.	וְאם מִפְּרָק יִפְרוֹק יֵת חֲקֻלָּא דְאַקְדִּישׁ יִתִּיהָ וַיּוֹסֶיף חֹמֶשׁ כְּסָף פִּיּוֹרְסָנִיהָ עֲלוּהִי וַיָּקוּם לִיהָ:	וְאם-גָּאֵל יִגְאֹל אֶת-הַשָּׂדֶה הַמִּקְדִּישׁ אֹתוֹ וַיֹּסֶף חֲמִשִּׁית כְּסָף-עֶרְכָּךְ עָלָיו וַיָּקָם לוֹ:	19
20	And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.	וְאם לֹא יִפְרוֹק יֵת חֲקֻלָּא וְאם זָבִין יֵת חֲקֻלָּא לְגִבְרָא אַחֲרָן לֹא יִתְפָּרִיק עוֹד:	וְאם-לֹא יִגְאֹל אֶת-הַשָּׂדֶה וְאם-מָכַר אֶת-הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:	20
21	But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.	וַיְהִי חֲקֻלָּא בְּמִפְקִיָּהּ בְּיוֹבִילָא קוּדְשָׁא קָדָם יְיָ כְּחֻקְלָא חֲרָמָא לְכֹהֵנָא תִּהְיִי אֲחֻסְנִיתָּיהָ:	וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל קָדֵשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה הַחֲרָם לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ:	21

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שווייה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים חמשים שקלים, כך גזירת הכחוש, והוא שצא לגאלה בתחלת היוזל, ואם צא לגאלה באמצעו נותן לפי החשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה.), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוזל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוזל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאת מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוזל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כה:), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגו'. אם משעברה שנת היוזל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היבל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוזל וגשתה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוזל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן, ואמר רבותינו (בכורות נ.) שאותו פונדיון קלצון לפרוטרוט, והצא לגאל יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוזל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוזל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה:): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביבל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם

22	And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	וְאִם יֵת חֶקֶל זְבִינוּהִי דֹלָא מִחֶקֶל אַחְסִנְתִּיה יִקְדִּישׁ קָדָם יי':	וְאִם אֶת־שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשָּׂדֶה אַחֲזָתוֹ יִקְדִּישׁ לַיהוָה:	ששי
23	then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַיַּחְשִׁיב לִיה כְּהֵנָא יֵת נָסִיב פּוּרְסָנִיה עַד שָׁמָּא דְיוֹבִילָא וַיִּתֵּן יֵת פּוּרְסָנִיה בְּיוֹמָא הַהוּא קוּדְשָׁא קָדָם יי':	וַחֲשַׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסַּת הָעֶרְכָּךְ עַד שָׁנַת הַיָּבֵל וַנָּתֵן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קָדָשׁ לַיהוָה:	23
24	In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בְּשָׁמָּא דְיוֹבִילָא יָתוּב חֶקֶלָא לְדִזְבְּנִיה מִנִּיה לְדִילִיה אַחְסִנַּת אֲרָעָא:	בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשֶּׁר קָנָהּוּ מֵאֲתוֹ לְאִשֶּׁר־לוֹ אַחֲזַת הָאָרֶץ:	24
25	And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וְכָל פּוּרְסָנִיה יְהִי בְּסֻלְעִי קוּדְשָׁא עֶסְרִין מָעִין יְהִי סֻלְעָא:	וְכָל־עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֶּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:	25
26	Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.	בָּרֶם בּוֹכְרָא דִּיתִּבְכָּר קָדָם יי' בְּבַעֲרִיא לֹא יִקְדִּישׁ גִּבְר יִתִּיה אִם תּוֹר אִם אֹמֶר דִּי הוּא:	אֲדָבָכּוֹר אֲשֶׁר־יִבְכָּר לַיהוָה בְּבַהֲמָה לֹא־יִקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא:	26
27	And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	וְאִם בְּבַעֲרִיא מְסֻאָא וַיִּפְרוֹק בְּפּוּרְסָנִיה וַיּוֹסֶיף חֲמוֹשִׁיה עָלֻהִי וְאִם לֹא יִתְפָּרִיק וַיִּזְדָּבֵן בְּפּוּרְסָנִיה:	וְאִם בְּבַהֲמָה הַטְּמֵאָה וַיַּפְדָּהּ בְּעֶרְכָּךְ וַיּוֹסֶף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וַנִּמְכַּר בְּעֶרְכָּךְ:	27

ציונל: קדש ליה. לא שישוץ להקדש בדק הצית ליד הגזר, אלא כשדה החרם הנחון לכהנים, שנאמר
כָּל חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לַיהוָה (במדבר יח, יד), אף זו תחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל
פוגע בו (ערכין כח):

(22) ואם את שדה מקנתו וגו'. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תחלק
לכהנים ציונל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוצל, שהרי ציונל היתה עתידה לזאת מידו ולשוץ
לצעלים, לפיכך, אם בא לגאלה, יגאל דמים הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזר
לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היוצל ישוץ השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר
קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזה הגזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות,
וזה צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים
גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שש מעה
כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

28	Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.	בָּרֶם כָּל חֲרָמָא דִּי־חֲרָם גִּבֵּר קָדָם יי מְכַל דִּלִּיה מֵאֲנָשָׁא וּבְעִירָא וּמִחֻקֵּל אֲחִסְנִתִּיה לָא יִזְדָּבֵן וְלָא יִתְפָּרִיק כָּל חֲרָמָא קוּדְשׁ קוּדְשִׁין הוּא קָדָם יי:	אִישׁ כָּל־חֲרָם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לִיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכָר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֲרָם קֹדֶשׁ־קֹדָשִׁים הוּא לִיהוָה:	28
29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כָּל חֲרָמָא דִּי־תִתְחַרֵּם מִן אֲנָשָׁא לָא יִתְפָּרִיק אֲתִקְטָלָא יִתְקַטִּיל:	כָּל־חֲרָם אֲשֶׁר יִחְרֹם מִן־הָאָדָם לֹא יִפְדָּה מוֹת יוֹמָת:	שניעי
30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.	וְכָל מַעֲשֵׂר אֲרֻעָא מִזֶּרַע דְּאֲרֻעָא מִפְּרִי אֵילָנָא דִּי הוּא קוּדְשָׁא קָדָם יי:	וְכָל־מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לִיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לִיהוָה:	30
31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם מִפְּרֵק יִפְרוֹק גִּבֵּר מִמַּעֲשֵׂרֵיהּ חֲמִישִׁיהּ יוֹסִיף עָלֶיהּ:	וְאִם־גָּאֵל יִגָּאֵל אִישׁ מִמַּעֲשָׁרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יוֹסֶף עָלָיו:	31

(27) ואם בבחמזה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הזכור, שאין לומר בזכור זהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון זהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדש זהמה טמאה לצדק הצית (מנחות קא): ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ז, ז): ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כה), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (צמדזר יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הצית, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כה), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גבוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הצית, מציא ראייה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כה): אם נדר, נותן דמיהם, ואם נדבה, נותן את עוצתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כה):

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. במעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינא: לה' הוא. קנאו השם ומשולחנו נזה לך לעלות ולאכול צירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לֶפְנֵי ה' לְעֹלָתָהּ מִעֵשֶׂר דְּגָנְךָ תִּירָשְׁךָ וגו' (דברים יד, כג קידושין נג):

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל צירושלים, כמו שכתוב וְנִתְּסָה בְּפָסֶף וגו':

32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה:	מפטיר וְכָל־מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה:
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין־טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרֹנֶנּוּ וְאִם־הִמָּר יִמְרֹנֶנּוּ וְהָיָה־הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:	33 לֹא יִבְקֹר בֵּין־טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרֹנֶנּוּ וְאִם־הִמָּר יִמְרֹנֶנּוּ וְהָיָה־הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:	עח פסוקים אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:

The Haftarah is Jeremiah 17:14-16:19 on page ??.

(32) תחת השבט. כשזא לעשרן מוֹזִיאָן בפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשצט נצועה צסקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:): יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לצעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מנינו שיהא בשרו ניתן לכהנים:

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מַעֲשֵׂר נִדְרִיָּם (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוזיא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל צמורת מעשר, ואסור ליגזז וליעצד (בכורות יד:):

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר
סִינַי בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עַדְת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר
לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמוֹעֵלָה כָּל־יָצָא
צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם
לְצַבְאָתָם אֹתָהּ וְאֶתְרוֹן:

וְאִתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ
רֹאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרֹאוּבֵן אֶלִּיצִיור
בֶּן־שְׂדִיאוֹר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדַּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עַמִּינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתַנָּאֵל בֶּן־צוּעָר:

לְזִבּוּלֹן אֵלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֶלִּישַׁמָּע
בֶּן־עַמִּיהוּד לְמַנַּשֶּׁה גַּמְלִיאֵל
בֶּן־פַּדְהַצוּר:

לְבִנְיָמִן אַבִּידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיעַל בֶּן־עֹכְרָן:

לְגָד אֶלִּיסָפָה בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) (ק' קרואי) הַעֲדָה
נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלָפֵי
יִשְׂרָאֵל הֵם:

I:1 AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after the were come out of the land of Egypt, saying:

2 'Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers' houses, according to the number of names, every male, by their polls;

3 from twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: ye shall number them by their hosts, even thou and Aaron.

4 And with you there shall be a man of every tribe, every one head of his fathers' house.

וֵי And these are the names of the men that shall stand with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

6 Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

7 Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

8 Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

9 Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

10 Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of Pedahzur.

11 Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

12 Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

13 Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

14 Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

15 Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

16 These were the elect of the congregation, the princes of the tribes of their fathers; they were the heads of the thousands of Israel.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת: (בספרי
ספרד ואשכנז בשמות)

ישראל

And Moses and Aaron took these men that
are pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה כָּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּתְּנֵדּוּ
עַל־מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וְיָמָּה לָגֹלְלָתָם:

18

And they assembled all the congregation
together on the first day of the second
month, and they declared their pedigrees
after their families, by their fathers' houses,
according to the number of names, from
twenty years old and upward, by their polls.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

19

As the LORD commanded Moses, so did he
number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת שמות

ישעיהו כ"ז:ו'–כ"ח:י"ג

Isaiah 28:13-27:6

הַבָּאִים יִשְׂרָשׁ יַעֲקֹב יִצְיִן
וּפְרַח יִשְׂרָאֵל וּמִלֵּאן פְּנֵי־תֵבֶל
תִּנְוֶיבָה: (פ)

XXVII:6 In days to come shall Jacob take root, Israel shall blossom and bud; And the face of the world shall be filled with fruitage.

הַפִּמְכֶת מִכֵּהוּ הִכֵּהוּ אִם־כָּתַרְג
הִרְגִּיו הִרְגִּי:

7 Hath He smitten him as He smote those that smote him? Or is he slain according to the slaughter of them that were slain by Him?

בְּסֹאסָאָה בְּשִׁלְתָּהּ תִּרְיַבְנָה הָגָה
בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים:

8 In full measure, when Thou sendest her away, Thou dost contend with her; He hath removed her with His rough blast in the day of the east wind.

לִכְן בִּזְאֵת יִכָּפֵר עֲוֹן־יַעֲקֹב וְזֶה
כָּל־פְּרִי הַסֵּר חֲטָאתוֹ בְּשׁוּמּוֹ
כָּל־אֲבָנֵי מִזְבֵּחַ כְּאֲבָנֵי־גֶר מְנַפְצוֹת
לֹא־יָקֻמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמְגִּים:

9 Therefore by this shall the iniquity of Jacob be expiated, And this is all the fruit of taking away his sin: When he maketh all the stones of the altar as chalkstones that are beaten in pieces, So that the Asherim and the sun-images shall rise no more.

כִּי עִיר בְּצִוְרָה בְּדָד נִזְה מְשֻׁלָּח
וְנִעְזָב כַּמְדָּבָר שָׁם יִרְעָה עֵגֶל וְשֵׁם
יִרְבֹּץ וּכְלָה סַעֲפִיהָ:

10 For the fortified city is solitary, A habitation abandoned and forsaken, like the wilderness; There shall the calf feed, and there shall he lie down, And consume the branches thereof.

בִּיבֶשׁ קִצְיָהּ תִּשְׁכַּרְנָה נָשִׁים בָּאוֹת
מֵאִירוֹת אֹתָהּ כִּי לֹא עִם־בִּינּוֹת
הוּא עַל־כֵּן לֹא־יִרְחַמְנּוּ עֲשֹׂהוּ
וַיִּצְרוּ לֹא יִחַנְנוּ: (פ)

11 When the boughs thereof are withered, They shall be broken off; The women shall come, and set them on fire; For it is a people of no understanding; Therefore He that made them will not have compassion upon them, And He that formed them will not be gracious unto them.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִחַבֵּט יְהוָה
מִשִּׁבְלֵת הַנָּהָר עַד־נַחַל מִצְרַיִם
וְאַתֶּם תִּלָּקְטוּ לְאֶחָד אֶחָד בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: (פ)

12 And it shall come to pass in that day, That the LORD will beat off [His fruit] From the flood of the River unto the Brook of Egypt, And ye shall be gathered one by one, O ye children of Israel.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַעַ בְּשׁוֹפָר
גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ
אֲשׁוּר וְהַנִּדְחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ
בִּירוּשָׁלַם: (פ)

13 And it shall come to pass in that day, That a great horn shall be blown; And they shall come that were lost in the land of Assyria, And they that were dispersed in the land of Egypt; And they shall worship the LORD in the holy mountain at Jerusalem.

הוֹי עֲטֹרַת גְּאוֹת שְׁכָרִי אֶפְרַיִם וְצִיץ
נִבֵּל צְבִי תִפְאֶרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ
גִּיא־שְׁמָנִים הִלּוּמֵי יַיִן:

Woe to the crown of pride of the drunkards
XXVIII:1 of Ephraim, And to the fading flower of his
glorious beauty, Which is on the head of the
fat valley of them that are smitten down with
wine!

הִנֵּה חֲזָק וְאַמִּץ לְאֹדְנֵי כְּזָרִם בְּרָד
שֶׁעַר קָטַב כְּזָרִם מִיָּם כְּבִירִים
שֹׁטְפִים הַנִּיחַ לָאָרֶץ בְּיָד:

2 Behold, the Lord hath a mighty and strong
one, As a storm of hail, a tempest of
destruction, As a storm of mighty waters
overflowing, That casteth down to the earth
with violence.

בְּרִגְלִים תִּדְמָסֶנָּה עֲטֹרַת גְּאוֹת
שְׁכָרִי אֶפְרַיִם:

3 The crown of pride of the drunkards of
Ephraim Shall be trodden under foot;

וְהִיְתָה צִיצֵת נִבֵּל צְבִי תִפְאֶרְתּוֹ
אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גִּיא שְׁמָנִים כְּבִכּוּרָה
בְּטָרֶם קִיץ אֲשֶׁר יִרְאֶה הָרֹאֶה
אוֹתָהּ בְּעוֹדָה בְּכַפּוֹ יִבְלַעְנָה: (ס)

4 And the fading flower of his glorious beauty,
Which is on the head of the fat valley, Shall
be as the first-ripe fig before the summer,
Which when one looketh upon it, While it is
yet in his hand he eateth it up.

בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת
לְעֲטֹרַת צְבִי וְלַצִּפֹּרֶת תִּפְאֶרְתָּהּ
לְשֹׂאֵר עַמּוֹ:

5 In that day shall the LORD of hosts be For a
crown of glory, and for a diadem of beauty,
Unto the residue of His people;

וְלִרוּחַ מִשְׁפָּט לְיוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט
וְלִגְבוּרָה מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה
שְׂעָרָה: (ס)

6 And for a spirit of judgment to him that
sitteth in judgment, And for strength to
them that turn back the battle at the gate.

וְגַם־אֵלֶּה בִּינּוֹן שָׁגוּ וּבִשְׁכָּר תָּעוּ
כֹּהֵן וְנָבִיא שָׁגוּ בִשְׁכָּר נִבְלָעוּ
מִן־הַיִּינּוֹן תָּעוּ מִן־הַשְׁכָּר שָׁגוּ בְּרֹאֶה
פָּקוּ פְּלִילִיָּה:

7 But these also reel through wine, And stagger
through strong drink; The priest and the
prophet reel through strong drink, They are
confused because of wine, They stagger
because of strong drink; They reel in vision,
they totter in judgment.

כִּי כָּל־שְׁלֹחֹת מְלֹאן קִיא צֹאָה
בְּלִי מְקוֹם: (פ)

8 For all tables are full of filthy vomit, and no
place is clean.

אֶת־מִי יוֹרֶה דַּעַה וְאֶת־מִי יָבִין
שְׁמוּעָה גְּמוּלִי מִחֶלֶב עֵתִיקִי
מִשְׁדֵּיִם:

9 Whom shall one teach knowledge? And
whom shall one make to understand the
message? Them that are weaned from the
milk, Them that are drawn from the breasts?

כִּי צוֹ לְצוֹ צוֹ לְצוֹ קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ
זְעִיר שָׁם זְעִיר שָׁם:

10 For it is precept by precept, precept by
precept, Line by line, line by line; Here a
little, there a little.

כִּי בִלְעָגִי שִׁפָּה וּבִלְשׁוֹן אַחֲרֵת
יִדְבֹּר אֶל־הָעָם הַזֶּה:

11 For with stammering lips and with a strange
tongue Shall it be spoken to this people;

אֲשֶׁרוֹ אָמַר אֲלֵיהֶם זֹאת הַמְנוּחָה
הַנִּיחוּ לְעֹיֵף וְזֹאת הַמְרַגֵּעַה וְלֹא
אָבוּא שְׁמוּעַ:

12

To whom it was said: 'This is the rest, Give
ye rest to the weary; And this is the
refreshing'; Yet they would not hear.

וְהָיָה לַהֵם דְּבַר-יְהוָה צֹו לָצֹו צֹו
לָצֹו קֹו לָקֹו קֹו לָקֹו זַעִיר שֵׁם
זַעִיר שֵׁם לְמַעַן יִלְכוּ וְכָשְׁלוּ אַחֲוֹר
וְנִשְׁבְּרוּ וְנִקְשְׁוּ וְנִלְכְּדוּ: (פ)

13

And so the word of the LORD is unto them
Precept by precept, precept by precept, Line
by line, line by line; Here a little, there a little;
That they may go, and fall backward, and be
broken, And snared, and taken.

ישעיהו כ"ט:כ"ג-כ"ג

Isaiah 23-29:22

לָכֵן כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
אֲשֶׁר פָּדָה אֶת-אַבְרָהָם לֹא-עֲתָה
יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחְוֹרוּ:

XXIX:22

Therefore thus saith the LORD, who
redeemed Abraham, concerning the house of
Jacob: Jacob shall not now be ashamed,
Neither shall his face now wax pale;

כִּי בִרְאֵתוֹ יִלְדֵּיו מַעֲשֵׂה יָדָיו
בְּקִרְבּוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ
אֶת-קִדְוֶשׁ יַעֲקֹב וְאֶת-אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ:

23

When he seeth his children, the work of My
hands, in the midst of him, That they
sanctify My name; yea, they shall sanctify the
Holy One of Jacob, And shall stand in awe of
the God of Israel.

הפטרת וארא

יחזקאל כ"ח:כ"ה-כ"ט:כ"ח

Ezekiel 29:21-28:25

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה בְּקִבְצִי
אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל מִן-הָעַמִּים אֲשֶׁר
נִפְצְצוּ בָם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי
הַגּוֹיִם וְיָשְׁבוּ עַל-אֲדָמָתָם אֲשֶׁר
נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב:

XXVIII:28

Thus saith the Lord GOD: When I shall have
gathered the house of Israel from the peoples
among whom they are scattered, and shall be
sanctified in them in the sight of the nations,
then shall they dwell in their own land which
I gave to My servant Jacob.

וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבִטָּחָה וּבָנוּ בָתִּים
וְנִטְעוּ כִרְמִים וְיָשְׁבוּ לְבִטָּחָה
בְּעִשְׂוֹתַי שְׂפָטִים בְּכָל הַשָּׂאטִים
אֲתֵם מִסְבִּיבוֹתָם וְיִדְעוּ כִּי אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: (פ)

26

And they shall dwell safely therein, and shall
build houses, and plant vineyards; yea, they
shall dwell safely; when I have executed
judgments upon all those that have them in
disdain round about them; and they shall
know that I am the LORD their God.'

בַּשָּׁנָה הָעֲשָׂרִית בָּעֶשְׂרִי בַּשָּׁנִים
עָשָׂה לְחָדָשׁ הָיָה דְּבַר-יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXIX:1

In the tenth year, in the tenth month, in the
twelfth day of the month, the word of the
LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם שֵׁם פָּנֶיךָ עַל-פַּרְעֹה
מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהִנָּבֵא עָלָיו
וְעַל-מִצְרַיִם כָּלָה:

2

'Son of man, set thy face against Pharaoh
king of Egypt, and prophesy against him,
and against all Egypt;

דִּבֶּר וְאָמַרְתָּ כֹה־אָמַר יְהוָה
הֲנִי עָלֶיךָ פֶּרַעַה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
הַתַּנִּים הַגְּדֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יָאֲרֵיו
אֲשֶׁר אָמַר לִי יָאֲרֵי וְאֲנִי עָשִׂיתִנִּי:

וְנָתַתִּי (כ' חֲחִיִּים) [ק' חֲחִים]
בְּלַחְיֶיךָ וְהִדְבַקְתִּי דָגַת־יָאֲרֵיךָ
בְּשִׁשְׁשִׁיתֶיךָ וְהָעֲלִיתִיךָ מִתּוֹךְ
יָאֲרֵיךָ וְאֵת כָּל־דָּגַת יָאֲרֵיךָ
בְּשִׁשְׁשִׁיתֶיךָ תִּדְבֹּק:

וְנִטְשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתָךְ וְאֵת
כָּל־דָּגַת יָאֲרֵיךָ עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
תִּפּוֹל לֹא תִאָּסֵף וְלֹא תִקְבָּץ
לְחֵית הָאָרֶץ וְלָעוֹף הַשָּׁמַיִם נָתַתִּיךָ
לְאֹכְלָהּ:

וַיֵּדְעוּ כָל־יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי
יְהוָה יֵעַן הָיוּתֶם מְשַׁעֲנֵת קִנָּה לְבֵית
יִשְׂרָאֵל:

בְּתַפְשֵׁם בְּךָ (כ' בַּכַּפֹּךְ) [ק' בַּכַּף]
תִּרְוֹץ וּבִקְעַת לָהֶם כָּל־כֶּתֶף
וּבִהֲשָׁעֵם עָלֶיךָ תִּשָּׁבֵר וְהָעֲמַדְתָּ
לָהֶם כָּל־מִתְנָיִם: (ס)

לְכֹן כֹּה אָמַר אֲדֹנִי יְהוָה הֲנִי מֵבִיא
עָלֶיךָ חֶרֶב וְהִכְרַתִּי מִמֶּךָ אָדָם
וּבְהֵמָה:

וְהָיְתָה אֶרֶץ־מִצְרַיִם לְשִׁמְמָה
וְחִרְבָּה וַיֵּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה יֵעַן
אָמַר יָאֲרֵי לִי וְאֲנִי עָשִׂיתִי:

לְכֹן הֲנִי אֵלֶיךָ וְאֶל־יָאֲרֵיךָ וְנָתַתִּי
אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם לְחִרְבוֹת חֶרֶב
שִׁמְמָה מִמִּגְדֹּל סֹנֵה וְעַד־גְּבוּל
כּוּשׁ:

לֹא תַעֲבֹר־בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל
בְּהֵמָה לֹא תַעֲבֹר־בָּהּ וְלֹא תִשָּׁב
אַרְבָּעִים שָׁנָה:

3 speak, and say: Thus saith the Lord GOD:
Behold, I am against thee, Pharaoh King of
Egypt, The great dragon that lieth In the
midst of his rivers, That hath said: My river is
mine own, And I have made it for myself.

4 And I will put hooks in thy jaws, and I will
cause the fish of thy rivers to stick unto thy
scales; and I will bring thee up out of the
midst of thy rivers, and all the fish of thy
rivers shall stick unto thy scales.

5 And I will cast thee into the wilderness, Thee
and all the fish of thy rivers; Thou shalt fall
upon the open field; Thou shalt not be
brought together, nor gathered; To the
beasts of the earth and to the fowls of the
heaven Have I given thee for food.

6 And all the inhabitants of Egypt shall know
That I am the LORD, Because they have been
a staff of reed To the house of Israel.

7 When they take hold of thee with the hand,
thou dost break, And rend all their
shoulders; And when they lean upon thee,
thou breakest, And makest all their loins to
be at a stand.

8 Therefore thus saith the Lord GOD: Behold,
I will bring a sword upon thee, and will cut
off from thee man and beast.

9 And the land of Egypt shall be desolate and
waste, and they shall know that I am the
LORD; because he hath said: The river is
mine, and I have made it.

10 Therefore, behold, I am against thee, and
against thy rivers, and I will make the land of
Egypt utterly waste and desolate, from
Migdol to Syene even unto the border of
Ethiopia.

11 No foot of man shall pass through it, nor
foot of beast shall pass through it, neither
shall it be inhabited forty years.

וְנָתַתִּי אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה
בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נִשְׁמֹות וְעָרֶיהָ בְּתוֹךְ
עָרִים מְחֻרָבוֹת תִּהְיוּן שְׁמָמָה
אַרְבָּעִים שָׁנָה וְהִפְצַתִּי אֶת־מִצְרַיִם
בְּגוֹיִם וְזִרְיתִים בְּאֲרָצוֹת: (ס)

12

And I will make the land of Egypt desolate in the midst of the countries that are desolate, and her cities among the cities that are laid waste shall be desolate forty years; and I will scatter the Egyptians among the nations, and will disperse them through the countries.

כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מֶלֶךְ
אַרְבָּעִים שָׁנָה אֶקְבֹּץ אֶת־מִצְרַיִם
מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר־נִפְצְאוּ שָׁמָּה:

13

For thus saith the Lord GOD: At the end of forty years will I gather the Egyptians from the peoples whither they were scattered;

וְשִׁבַּתִּי אֶת־שְׁבוּת מִצְרַיִם וְהִשְׁבַּתִּי
אֹתָם אֶרֶץ פַּתְרוֹס עַל־אֶרֶץ
מְכּוֹרֶתָם וְהָיוּ שָׁם מַמְלָכָה שְׁפִלָּה:

14

and I will turn the captivity of Egypt, and will cause them to return into the land of Pathros, into the land of their origin; and they shall be there a lowly kingdom.

מִן־הַמַּמְלָכוֹת תִּהְיֶה שְׁפִלָּה
וְלֹא־תִתְנַשֵּׂא עוֹד עַל־הַגּוֹיִם
וְהָמַעֲטִים לְבִלְתִּי רָדוֹת בְּגוֹיִם:

15

It shall be the lowliest of the kingdoms, neither shall it any more lift itself up above the nations; and I will diminish them, that they shall no more rule over the nations.

וְלֹא יִהְיֶה־עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל
לְמִבְטָח מִזִּכִּיר עוֹן בִּפְנוֹתָם
אֲחִירֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי אֲנִי אֲדֹנָי
יְהוִה: (פ)

16

And it shall be no more the confidence of the house of Israel, bringing iniquity to remembrance, when they turn after them; and they shall know that I am the Lord God.'

וַיְהִי בְּעֶשְׂרִים וּשְׁבַע שָׁנָה בְּרִאשׁוֹן
בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַזֶּה דְּבַר־יְהוִה אֵלַי
לֵאמֹר:

17

And it came to pass in the seven and twentieth year, in the first month, in the first day of the month, the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
הָעֶבֶד אֶת־חֵילוֹ עֲבָדָה גְּדוּלָּה
אֶל־צָר כָּל־רֹאשׁ מִקָּרָח וְכָל־כֶּתֶף
מְרוּטָה וְשֹׁכֵר לֹא־הָיָה לוֹ וּלְחֵילוֹ
מִצָּר עַל־הָעֲבָדָה אֲשֶׁר־עָבַד
עָלָיו: (ס)

18

'Son of man, Nebuchadrezzar king of Babylon caused his army to serve a great service against Tyre; every head was made bald, and every shoulder was peeled; yet had he no wages, nor his army, from Tyre, for the service that he had served against it;

לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַנְּנִי
נָתַן לְנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְנִשְׂא הַמָּנָה
וְשָׁלַל שְׁלָלָהּ וּבָזַז בָּזָהּ וְהִיתָה
שָׂכָר לְחֵילוֹ:

19

Therefore thus saith the Lord GOD: Behold, I will give the land of Egypt unto Nebuchadrezzar king of Babylon; and he shall carry off her abundance, and take her spoil, and take her prey; and it shall be the wages for his army.

פָּעַלְתָּ לוֹ אֲשֶׁר-עָבַד בָּהּ נָתַתִּי לוֹ
אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר עָשָׂו לִי נֶאֱמַר
אֲדֹנִי יְהוָה:

20

I have given him the land of Egypt as his hire for which he served, because they wrought for Me, saith the Lord God.

בַּיּוֹם הַהוּא אֶצְמִית קֶרֶן לְבֵית
יִשְׂרָאֵל וְלֹךְ אֶתָּן פֶּתַח-חַוּוֹן בָּהּ
בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוָה: (פ)

21

In that day will I cause a horn to shoot up unto the house of Israel, and I will give thee the opening of the mouth in the midst of them; and they shall know that I am the LORD.'

הפטרות בא

ירמיהו מ"ו:י"ג-כ"ח

Jeremiah 28-46:13

הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֶל-יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לְבֹא
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל לְהַכּוֹת
אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם:

XLVI:13

The word that the LORD spoke to Jeremiah the prophet, how that Nebuchadrezzar king of Babylon should come and smite the land of Egypt.

הַגִּידוּ בְּמִצְרַיִם וּהְשִׁמְעוּ בְּמִגְדּוֹל
וּהְשִׁמְעוּ בְּנֹף וּבְתַחְפַּנְחָס אָמְרוּ
הַתִּיצֵב וְהָכֵן לָךְ כִּי-אֶכְלָה חֶרֶב
סְבִיבֶיךָ:

14

Declare ye in Egypt, and announce in Migdol, And announce in Noph and in Tahpanhes; Say ye: 'Stand forth, and prepare thee, For the sword hath devoured round about thee.'

מִדּוּעַ נִסְתַּף אֲבִירֶיךָ לֹא עָמַד כִּי
יְהוָה הִדָּפוּ:

15

Why is thy strong one overthrown? He stood not, because the LORD did thrust him down.

הִרְבָּה בּוֹשָׁל גַּם-נָפַל אִישׁ
אֶל-רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ קוּמָה וּנְשָׁבָה
אֶל-עַמָּנוּ וְאֶל-אֶרֶץ מוֹלִדְתָּנוּ מִפְּנֵי
חֶרֶב הַיּוֹנָה:

16

He made many to stumble; Yea, they fell one upon another, And said: 'Arise, and let us return to our own people, And to the land of our birth, From the oppressing sword.'

קִרְאוּ שֵׁם פֶּרֶעָה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם
שְׁאוֹן הַעֲבִיר הַמוֹעֵד:

17

They cried there: 'Pharaoh king of Egypt is but a noise; He hath let the appointed time pass by.'

חִי-אֲנִי נֶאֱמַר-הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת
שְׁמוֹ כִּי כְתוּב בְּהָרִים וּכְכַרְמֵל
בָּיִם יָבוֹא:

18

As I live, saith the King, Whose name is the LORD of hosts, Surely like Tabor among the mountains, And like Carmel by the sea, so shall he come.

כָּלִי גוֹלָה עָשִׂי לָךְ יוֹשֶׁבֶת
בֶּת-מִצְרַיִם כִּי-נָפַל לְשִׁמָּה תִהְיֶה
וְנִצְתָה מֵאֵין יוֹשֵׁב: (ס)

19

O thou daughter that dwellest in Egypt, Furnish thyself to go into captivity; For Noph shall become a desolation, And shall be laid waste, without inhabitant.

עֲגֹלָה יְפֵה-פִיָּה מִצְרַיִם קֶרֶן
מִצְפּוֹן בָּא בָּא:

20

Egypt is a very fair heifer; But the gadfly out of the north is come, it is come.

גַּם־שֹׁכְרֶיהָ בְּקֶרְבָּהּ פָּעֻלִי מִרְבֵּק
כִּי־גַם־תֵּמָּה הִפְנוּ נָסוּ יַחְדָּיו לֹא
עָמְדוּ כִּי יוֹם אִיָּדָם בָּא עֲלֵיהֶם עֵת
פְּקֻדָּתָם:

21 Also her mercenaries in the midst of her Are
like calves of the stall, For they also are
turned back, they are fled away together,
They did not stand; For the day of their
calamity is come upon them, The time of
their visitation.

קוֹלָהּ פִּנְחָשׁ יִלְךְ כִּי־בִתְלִיל יִלְכוּ
וּבְקֶרֶד מוֹת בָּאוּ לָהּ כַּחֲטָבֵי עֲצִים:

22 The sound thereof shall go like the serpent's;
For they march with an army, And come
against her with axes, As hewers of wood.

כָּרְתוּ יַעֲרָהּ נְאֻם־יְהוָה כִּי לֹא
יִחָקֵר כִּי רַבּוּ מְאֹרָבָהּ וְאִין לָהֶם
מִסְפָּר:

23 They cut down her forest, saith the LORD,
Though it cannot be searched; Because they
are more than the locusts, And are
innumerable.

הַבִּישָׁה בֶּת־מִצְרַיִם נִתְּנָה בְּיַד
עַם־צָפוֹן:

24 The daughter of Egypt is put to shame; She
is delivered into the hand of the people of the
north.

אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי פּוֹקֵד אֶל־אֲמוֹן
מִנָּא וְעַל־פִּרְעֹה וְעַל־מִצְרַיִם
וְעַל־אֱלֹהֵיהֶם וְעַל־מַלְכֵיהֶם
וְעַל־פִּרְעֹה וְעַל הַבֹּטְחִים בּוֹ:

25 The LORD of hosts, the God of Israel, saith:
Behold, I will punish Amon of No, and
Pharaoh, and Egypt, with her gods, and her
kings; even Pharaoh, and them that trust in
him;

וְנִתְּתִים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם
וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
וּבְיַד־עַבְדָּיו וְאַחֲרֵי־כֵן תִּשְׁכֵּן
כִּימֵי־קֹדֶם נְאֻם־יְהוָה: (פ)

26 and I will deliver them into the hand of those
that seek their lives, and into the hand of
Nebuchadrezzar king of Babylon, and into
the hand of his servants; and afterwards it
shall be inhabited, as in the days of old, saith
the LORD.

וְאַתָּה אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
וְאֶל־תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשְׁעֶךָ
מִרְחוֹק וְאַתָּה־זֹרְעָה מֵאֶרֶץ שְׂבִיִּם
וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשָׁאֵן וְאִין
מִחֲרִיד:

27 But fear not thou, O Jacob My servant,
Neither be dismayed, O Israel; For, lo, I will
save thee from afar, And thy seed from the
land of their captivity; And Jacob shall again
be quiet and at ease, And none shall make
him afraid.

אָתָּה אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
נְאֻם־יְהוָה כִּי אִתָּךְ אָנִי כִּי אֶעֱשֶׂה
כָּלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדְחִיתִּיךָ
שָׁמָּה וְאַתָּה לֹא־אֶעֱשֶׂה כָלָה
וְיִסְרִיתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנִקְהָה לֹא
אֶנְקֶדֶךָ: (פ)

28 Fear not thou, O Jacob My servant, saith the
LORD, For I am with thee; For I will make a
full end of all the nations whither I have
driven thee, But I will not make a full end of
thee; And I will correct thee in measure, But
will not utterly destroy thee.

הפטרות בשלח

וַדְּבוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אָשָׁה
לְפִידוֹת הָיָא שְׁפָטָה אֶת־יִשְׂרָאֵל
בָּעֵת הַהִיא:

IV:4

Now Deborah, a prophetess, the wife of Lappidoth, she judged Israel at that time.

וְהָיָא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת־תְּמָר דְּבוֹרָה
בֵּין הָרָמָה וּבֵין בֵּית־אֵל בְּהַר
אֶפְרַיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפָּט:

5

And she sat under the palm-tree of Deborah between Ramah and Beth-el in the hill-country of Ephraim; and the children of Israel came up to her for judgment.

וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרַק בֶּן־אֲבִינוֹם
מִקְדֵּשׁ נַפְתָּלִי וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא
צִוְּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לֵךְ
וּמִשְׁכַּת בְּהַר תָּבוֹר וּלְקַחֲתָ עִמָּךְ
עֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ מִבְּנֵי נַפְתָּלִי
וּמִבְּנֵי זְבֻלֹן:

6

And she sent and called Barak the son of Abinoam out of Kedesh-naphtali, and said unto him: 'Hath not the LORD, the God of Israel, commanded, saying: Go and draw toward mount Tabor, and take with thee ten thousand men of the children of Naphtali and of the children of Zebulun?

וּמִשְׁכַּתִּי אֵלֶיךָ אֶל־נָחַל קִישׁוֹן
אֶת־סִיסְרָא שַׂר־צָבָא יָבִין
וְאֶת־רָכְבוֹ וְאֶת־הַמּוֹנֶה וְנָתַתִּיהוּ
בְּיָדְךָ:

7

And I will draw unto thee to the brook Kishon Sisera, the captain of Jabin's army, with his chariots and his multitude; and I will deliver him into thy hand.

וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרַק אִם־תֵּלַכְנִי עִמִּי
וְהִלַּכְתִּי וְאִם־לֹא תֵלַכְנִי עִמִּי לֹא
אֵלַי:

8

And Barak said unto her: 'If thou wilt go with me, then I will go; but if thou wilt not go with me, I will not go.'

וַתֹּאמֶר הֲלֹךְ אִלָּךְ עִמָּךְ אָפֶס כִּי
לֹא תִהְיֶה תַפְאֲרֶתְךָ עַל־הַדָּרֶךְ
אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בִיד־אִשָּׁה
יִמָּכֶר יְהוָה אֶת־סִיסְרָא וַתֵּקֶם
דְּבוֹרָה וַתֵּלֶךְ עִם־בָּרַק קְדֵשָׁה:

9

And she said: 'I will surely go with thee; notwithstanding the journey that thou takest shall not be for thy honour; for the LORD will give Sisera over into the hand of a woman.' And Deborah arose, and went with Barak to Kedesh.

וַיִּזְעַק בָּרַק אֶת־זְבֻלֹן וְאֶת־נַפְתָּלִי
קְדֵשָׁה וַיַּעַל בְּרִגְלָיו עֶשְׂרֵת אֲלָפִי
אִישׁ וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוֹרָה:

10

And Barak called Zebulun and Naphtali together to Kedesh; and there went up ten thousand men at his feet; and Deborah went up with him.

וְחֶבֶר הַקֵּנִי נִפְרָד מִקֵּין מִבְּנֵי חֶבֶב
חֲתָן מֹשֶׁה נִיט אֶהָלָו עַד־אֵילָן
(כ' בַּצְעַנִּים) [ק' בַּצְעַנִּים] אֲשֶׁר
אֶת־קְדֵשׁ:

11

Now Heber the Kenite had severed himself from the Kenites, even from the children of Hobab the father-in-law of Moses, and had pitched his tent as far as Elon-bezaananim, which is by Kedesh.

וַיַּגִּדוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָרַק
בֶּן־אֲבִינוֹם הַר־תָּבוֹר:

12

And they told Sisera that Barak the son of Abinoam was gone up to mount Tabor.

וַיִּזְעַק סִיסְרָא אֶת-כָּל-רֶכֶבֹּו תִשָּׁע
מֵאוֹת רֶכֶב בְּרָזָל וְאֶת-כָּל-הָעָם
אֲשֶׁר אִתּוֹ מִחֶרֶשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל-נָחַל
קִישׁוֹן:

13 And Sisera gathered together all his chariots, even nine hundred chariots of iron, and all the people that were with him, from Harosheth-goiim, unto the brook Kishon.

וַתֹּאמֶר דְּבֹרָה אֶל-בָּרַק קוּם כִּי זֶה
הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֶת-סִיסְרָא
בְּיָדְךָ הֲלֹא יְהוָה יֵצֵא לְפָנֶיךָ וַיֵּרֶד
בָּרַק מִהָר תְּבוֹר וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אִישׁ אַחֲרָיו:

14 And Deborah said unto Barak: 'Up; for this is the day in which the LORD hath delivered Sisera into thy hand; is not the LORD gone out before thee?' So Barak went down from mount Tabor, and ten thousand men after him.

וַיָּהֶם יְהוָה אֶת-סִיסְרָא
וְאֶת-כָּל-הָרֶכֶב וְאֶת-כָּל-הַמַּחֲנֶה
לְפִי-חֶרֶב לְפָנֶי בָרַק וַיֵּרֶד סִיסְרָא
מֵעַל הַמָּרְכָבָה וַיָּנֶס בְּרַגְלָיו:

15 And the LORD discomfited Sisera, and all his chariots, and all his host, with the edge of the sword before Barak; and Sisera alighted from his chariot, and fled away on his feet.

וּבָרַק רָדַף אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי
הַמַּחֲנֶה עַד חֶרֶשֶׁת הַגּוֹיִם וַיִּפֹּל
כָּל-מַחֲנֶה סִיסְרָא לְפִי-חֶרֶב לֹא
נִשְׁאַר עַד-אַחַד:

16 But Barak pursued after the chariots, and after the host, unto Harosheth-goiim; and all the host of Sisera fell by the edge of the sword; there was not a man left.

וּסִיסְרָא נָס בְּרַגְלָיו אֶל-אֹהֶל יַעֲלִ
אִשֶּׁת חֶבֶר הַקֵּינִי כִּי שָׁלוֹם בֵּין יַבִּין
מֶלֶךְ-חֲצוֹר וּבֵין בֵּית חֶבֶר הַקֵּינִי:

17 Howbeit Sisera fled away on his feet to the tent of Jael the wife of Heber the Kenite; for there was peace between Jabin the king of Hazor and the house of Heber the Kenite.

וַתֵּצֵא יַעֲלִ לִקְרַאת סִיסְרָא וַתֹּאמֶר
אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנָי סוּרָה אֵלַי
אֶל-תִּירָא וַיָּסֹר אֵלָיָהּ הָאֹהֶלָה
וַתִּכְסֶּהוּ בַשֹּׁמִיכָה:

18 And Jael went out to meet Sisera, and said unto him: 'Turn in, my lord, turn in to me; fear not.' And he turned in unto her into the tent, and she covered him with a rug.

וַיֹּאמֶר אֵלָיָהּ הַשְׁקִינִי נָא מֵעֵט-מַיִם
כִּי צָמָאתִי וַתִּפְתָּח אֶת-נְאוֹד הַחֶלֶב
וַתִּשְׁקֶהוּ וַתִּכְסֶּהוּ:

19 And he said unto her: 'Give me, I pray thee, a little water to drink; for I am thirsty.' And she opened a bottle of milk, and gave him drink, and covered him.

וַיֹּאמֶר אֵלָיָהּ עֲמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל
וְהָיָה אִם-אִישׁ יָבֹא וּשְׁאַלְךָ וְאָמַר
הִישָׁפָה אִישׁ וְאָמַרְתְּ אֵין:

20 And he said unto her: 'Stand in the door of the tent, and it shall be, when any man doth come and inquire of thee, and say: Is there any man here? that thou shalt say: No.'

וַתִּקַּח יַעֲלִ אֶשֶׁת-חֶבֶר אֶת-יִתְד
הָאֹהֶל וַתִּשֶּׂם אֶת-הַמַּקְבֵּט בִּידָהּ
וַתָּבוֹא אֵלָיו בַּלָּאט וַתִּתְקַע
אֶת-חֵיתָד בְּרַקְתּוֹ וַתִּצָּנַח בָּאָרֶץ
וְהוּא-נָרַדָּם וַיָּעַף וַיָּמָת:

21 Then Jael Heber's wife took a tent-pin, and took a hammer in her hand, and went softly unto him, and smote the pin into his temples, and it pierced through into the ground; for he was in a deep sleep; so he swooned and died.

וַהֲנֵה בָרַק רֹדֵף אֶת־סִיסְרָא
וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרֹאתוֹ וַתֹּאמֶר לוֹ
לֵךְ וְאֶרְאֶךָ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אַתָּה
מִבְקֵשׁ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַהֲנֵה סִיסְרָא
נָפֵל מִתּוֹ וַהֲתִיד בְּרִקְתּוֹ:

22

And, behold, as Barak pursued Sisera, Jael came out to meet him, and said unto him: 'Come, and I will show thee the man whom thou seekest.' And he came unto her; and, behold, Sisera lay dead, and the tent-pin was in his temples.

וַיִּכְנַע אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יָבִין
מֶלֶךְ־כְּנָעַן לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

23

So God subdued on that day Jabin the king of Canaan before the children of Israel.

וַתִּלָּךְ יַד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַלֵּךְ וּקְשָׁה
עַל יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן עַד אֲשֶׁר
הִכְרִיתוּ אֶת יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן: (פ)

24

And the hand of the children of Israel prevailed more and more against Jabin the king of Canaan, until they had destroyed Jabin king of Canaan.

וַתִּשֶׁר דְּבוֹרָה וּבָרַק
בֶּן־אֲבִינֵעַם (ס) בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר: (ס)

V:1

Then sang Deborah and Barak the son of Abinoam on that day, saying:

בַּפֶּרַע פָּרַעוֹת בִּישְׂרָאֵל (ס)
בְּהַתְנַדֵּב עִם בָּרַךְו יְהוָה: (ס)

2

When men let grow their hair in Israel, When the people offer themselves willingly, Bless ye the LORD.

שִׁמְעוּ מְלָכִים הֶאֱזִינוּ רִזְנִים (ס)
אֲנֹכִי לִיהוָה אֲנֹכִי אֲשִׁירָה (ס)
אֲזַמֵּר לִיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: (ס)

3

Hear, O ye kings; give ear, O ye princes; I, unto the LORD will I sing; I will sing praise to the LORD, the God of Israel.

יְהוָה בָּצָאתָ מִשְׁעִיר (ס)
בָּצַעְדָּךְ מִשְׁדֶּה אֲדוֹם (ס) אֶרֶץ
רָעָשָׁה גַם־שָׁמַיִם נָטְפוּ (ס)
גַם־עָבִים נָטְפוּ מַיִם: (ס)

4

LORD, when Thou didst go forth out of Seir, When Thou didst march out of the field of Edom, The earth trembled, the heavens also dropped, Yea, the clouds dropped water.

הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה (ס) זֶה סִינִי
מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: (ס)

5

The mountains quaked at the presence of the LORD, Even yon Sinai at the presence of the LORD, the God of Israel.

בִּימֵי שִׁמְגָר בֶּן־עֲנַת (ס) בִּימֵי יָעֵל
חָדְלוּ אֶרְחוֹת (ס) וְהִלְכִי נְתִיבוֹת
יִלְכוּ אֶרְחוֹת עַל־קַלְלוֹת: (ס)

6

In the days of Shamgar the son of Anath, In the days of Jael, the highways ceased, And the travellers walked through byways.

חָדְלוּ פְּרוֹזִן בִּישְׂרָאֵל חָדְלוּ (ס)
עַד שִׁקְמָתִי דְּבוֹרָה שִׁקְמָתִי אִם
בִּישְׂרָאֵל: (ס)

7

The rulers ceased in Israel, they ceased, Until that thou didst arise, Deborah, That thou didst arise a mother in Israel. .

יִבְחָר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים אִזּו לָחֶם
שְׁעָרִים (ס) מָגֵן אִם־יִרְאָה
וְרֶמַח (ס) בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף
בִּישְׂרָאֵל: (ס)

8

They chose new gods; Then was war in the gates; Was there a shield or spear seen Among forty thousand in Israel?

לְבִי לַחֲזֻקְתִּי יִשְׂרָאֵל (ס)
הִמָּתְנַדְּגִים בְּעַם בָּרְכוּ יְהוָה: (ס)

9

My heart is toward the governors of Israel,
That offered themselves willingly among the
people. Bless ye the LORD.

רֹכְבֵי אֲתָנֹת צֹהֲרוֹת (ס) יִשְׁבִּי
עַל-מִדְּיָן וְהִלְכִי עַל-דֶּרֶךְ
שִׁיחוֹ: (ס)

10

Ye that ride on white asses, Ye that sit on rich
cloths, And ye that walk by the way, tell of it;

מִקּוֹל מְחַצְצִים בֵּין מִשְׁאָבִים (ס)
שָׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת יְהוָה (ס) צִדְקַת
פְּרוֹזֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל (ס) אֲזַ יֵרְדּוּ
לְשַׁעְרִים עִם-יְהוָה: (ס)

11

Louder than the voice of archers, by the
watering-troughs! There shall they rehearse
the righteous acts of the LORD, Even the
righteous acts of His rulers in Israel. Then
the people of the LORD went down to the
gates.

עוֹרֵי עוֹרֵי דְבוּרָה (ס) עוֹרֵי עוֹרֵי
דְּבָרֵי-שִׁיר (ס) קוּם בָּרַק וְשִׁבֵּה
שְׂבִיָּה בֶן-אַבִּינוֹם: (ס)

12

Awake, awake, Deborah; Awake, awake,
utter a song; Arise, Barak, and lead thy
captivity captive, thou son of Abinoam.

אֲזַ יֵרַד שְׁלֹיֵד לְאֲדִירִים עִם (ס)
יְהוָה יֵרַד-לִי בַגְּבוּרִים: (ס)

13

Then made He a remnant to have dominion
over the nobles and the people; The LORD
made me have dominion over the mighty.

מִנֵּי אֶפְרַיִם שְׁרָשָׁם בְּעַמְלֹק (ס)
אַחֲרֵיךָ בְּנִימִין בְּעַמְמִידָה (ס)
מִנֵּי מַכִּיר יֵרְדּוּ מִחֻקִּים (ס)
וּמִזְבוֹלָן מִשְׁכִּים בְּשֹׁבֵט
סֶפֶר: (ס)

14

Out of Ephraim came they whose root is in
Amalek; After thee, Benjamin, among thy
peoples; Out of Machir came down
governors, And out of Zebulun they that
handle the marshal's staff.

וְשָׂרֵי בִישָׁשְׁכָר עִם-דְּבוּרָה (ס)
וַיִּשָּׁשְׁכָר בֶּן בָּרַק בְּעַמְּךָ שְׁלַח
בְּרַגְלָיו (ס) בַּפְּלָגוֹת רְאוּבֵן
גְּדֹלִים חֻקֵּי-לֵב: (ס)

15

And the princes of Issachar were with
Deborah; As was Issachar, so was Barak; Into
the valley they rushed forth at his feet.
Among the divisions of Reuben There were
great resolves of heart.

לָמָּה יִשְׁבֶּתָּ בֵּין הַמִּשְׁפָּתִים (ס)
לִשְׁמֹעַ שְׂרָקוֹת עֲדָרִים (ס)
לַפְּלָגוֹת רְאוּבֵן גְּדֹלִים
חֻקֵּי-לֵב: (ס)

16

Why satest thou among the sheep-folds, To
hear the pipings for the flocks? At the
divisions of Reuben There were great
searchings of heart.

גִּלְעָד בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן שָׁכֵן (ס) וְדָן
לָמָּה יָגוּר אֲנִיּוֹת (ס) אֲשֶׁר יָשַׁב
לַחֲוֹף יָמִים (ס) וְעַל מִפְּרָצָיו
יִשְׁכֹּן: (ס)

17

Gilead abode beyond the Jordan; And Dan,
why doth he sojourn by the ships? Asher
dwelt at the shore of the sea, And abideth by
its bays.

זִבְלוֹן עִם חֲרָף נָפְשׁוֹ (ס) לָמוֹת
וְנִפְתָּלִי עַל מְרוֹמֵי שָׂדֶה: (ס)

18

Zebulun is a people that jeopardized their lives
unto the death, And Naphtali, upon the
high places of the field.

- אֲזַנְךָ מִלְכִּים נִלְחָמוּ (ס) אֲזַנְךָ
נִלְחָמוּ מִלְכֵי כְנָעַן (ס) בְּתַעֲנֹךְ
עַל-מֵי מִגִּדּוֹ (ס) בָּצַע כֶּסֶף לֹא
לָקְחוּ: (ס)
- מִן-שָׁמַיִם נִלְחָמוּ (ס)
הַכּוֹכָבִים מִמַּסְלוֹתָם נִלְחָמוּ
עַם-סִיסְרָא: (ס)
- נָחַל קִישׁוֹן גָּרַפָם (ס) נָחַל
קְדוּמִים נָחַל קִישׁוֹן (ס) תִּדְרְכֵי
נַפְשִׁי עֲזֹ: (ס)
- אֲזַנְךָ הִלְמוּ עַקְבֵי-סוּס (ס) מִדְּהָרוֹת
דְּהָרוֹת אֲבִירָיו: (ס)
- אֹרְנוּ מִרוֹז אָמַר מֶלֶאכֶךְ יְהוָה אֹרְנוּ
אֲרוּר יִשְׁבִּיָּהּ (ס) כִּי לֹא-בָאוּ
לְעֹזֶרֶת יְהוָה (ס) לְעֹזֶרֶת יְהוָה
בְּגִבּוֹרִים: (ס)
- תְּבָרֶךְ מִנְּשִׁים יֵלֵךְ אִשְׁתִּי חֵבֶר
הַקִּינִי (ס) מִנְּשִׁים בְּאֵהָל
תְּבָרֶךְ: (ס)
- מַיִם שָׁאַל חֵלֶב נָתַנָּה (ס) בְּסֹפֶל
אֲדִירִים הִקְרִיבָה חֲמָאָה: (ס)
- יָדָהּ לִיתֵּד תִּשְׁלַחָנָה (ס) וַיִּמְיֶנָה
לְהִלָּמוֹת עַמָּלִים (ס) וְהִלָּמָה
סִיסְרָא מִחֻקָּה רֹאשׁוֹ (ס) וּמִחֻקָּה
וְחִלָּפָה רַקְתָּו: (ס)
- בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל שָׁכַב (ס)
בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל (ס) בְּאֶשֶׁר
כָּרַע שָׁם נָפַל שָׁדוּד: (ס)
- בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיבֹב אֵם
סִיסְרָא בְּעַד הָאֲשָׁנָב (ס) מִדּוּעַ
בִּשְׁשׁ רִכְבּוֹ לָבוֹא (ס) מִדּוּעַ
אַחֲרָיו פַּעַמֵּי מִרְכָּבוֹתָיו: (ס)
- חֲכָמוֹת שְׂרוּתֶיהָ תַעֲנִינָהּ (ס)
אֶף-הִיא תִשָּׁב אֶמְרֶיהָ לָהּ: (ס)
- 19 The kings came, they fought; Then fought
the kings of Canaan, In Taanach by the
waters of Megiddo; They took no gain of
money.
- 20 They fought from heaven, The stars in their
courses fought against Sisera.
- 21 The brook Kishon swept them away, That
ancient brook, the brook Kishon. O my soul,
tread them down with strength.
- 22 Then did the horsehoofs stamp By reason of
the prancings, the prancings of their mighty
ones.
- 23 'Curse ye Meroz', said the angel of the
LORD, 'Curse ye bitterly the inhabitants
thereof, Because they came not to the help of
the LORD, To the help of the LORD against
the mighty.'
- 24 Blessed above women shall Jael be, The wife
of Heber the Kenite, Above women in the
tent shall she be blessed.
- 25 Water he asked, milk she gave him; In a lordly
bowl she brought him curd.
- 26 Her hand she put to the tent-pin, And her
right hand to the workmen's hammer; And
with the hammer she smote Sisera, she smote
through his head, Yea, she pierced and struck
through his temples.
- 27 At her feet he sunk, he fell, he lay; At her feet
he sunk, he fell; Where he sunk, there he fell
down dead.
- 28 Through the window she looked forth, and
peered, The mother of Sisera, through the
lattice: 'Why is his chariot so long in coming?
Why tarry the wheels of his chariots?
- 29 The wisest of her princesses answer her, Yea,
she returneth answer to herself:

הֲלֹא יִמָּצְאוּ יַחֲלֻקוּ שְׁלָל (ס)
רַחֵם רַחֲמָתִים לְרֹאשׁ גִּבּוֹר (ס)
שְׁלָל צִבְעִים לְסִיסָא (ס) שְׁלָל
צִבְעִים רִקְמָה (ס) צִבְעֵי רַקְמָתִים
לְצִוְאָרֵי שְׁלָל: (ס)

30

'Are they not finding, are they not dividing the spoil? A damsel, two damsels to every man; To Sisera a spoil of dyed garments, A spoil of dyed garments of embroidery, Two dyed garments of broidery for the neck of every spoiler?'

כֵּן יֵאבְדוּ כָּל־אֹיְבֵיךָ יְהוָה וְאַהֲבָיו
כִּצָּאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרָתוֹ (ס)
וְתִשְׁקַט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה: (פ)

31

So perish all Thine enemies, O LORD; But they that love Him be as the sun when he goeth forth in his might. And the land had rest forty years.

הפטרת יתרו

ישעיהו ו':א'-ז'

Isaiah 7:6-6:1

בְּשֶׁנֶת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֲזִיָּהוּ וְאַרְאָה
אֶת־אֲדֹנָי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא
וְשׁוּלְיוֹ מִלְּאִים אֶת־הַהִיכָל:

VI:1

In the year that king Uzziah died I saw the Lord sitting upon a throne high and lifted up, and His train filled the temple.

שְׂרָפִים עֹמְדִים | מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ
כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאַחַד בְּשִׁתִּים |
יְכַסֶּה פָּנָיו וּבְשִׁתִּים יְכַסֶּה רַגְלָיו
וּבְשִׁתִּים יַעֲוֹף:

2

Above Him stood the seraphim; each one had six wings: with twain he covered his face and with twain he covered his feet, and with twain he did fly.

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ |
קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֵא
כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

3

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the LORD of hosts; The whole earth is full of His glory.

וַיִּנָּעוּ אֲמוֹת הַסָּפִים מִקּוֹל הַקּוֹרָא
וַהֲבִית יִמְלֵא עָשָׁן:

4

And the posts of the door were moved at the voice of them that called, and the house was filled with smoke.

וְאָמַר אִי־לִי כִי־נִדְמִיתִי כִּי אִישׁ
טָמֵא־שִׁפְתִּים אָנֹכִי וּבִתְוֹךְ עַם־טָמֵא
שִׁפְתִּים אָנֹכִי יוֹשֵׁב כִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ
יְהוָה צְבָאוֹת רָאוּ עֵינַי:

5

Then said I: Woe is me! for I am undone; Because I am a man of unclean lips, And I dwell in the midst of a people of unclean lips; For mine eyes have seen the King, The LORD of hosts.

וַיַּעַף אֵלַי אֶחָד מִן־הַשְּׂרָפִים וּבִידּוֹ
רִצְפָה בְּמִלְקָחִים לָקַח מֵעַל
הַמִּזְבֵּחַ:

6

Then flew unto me one of the seraphim, with a glowing stone in his hand, which he had taken with the tongs from off the altar;

וַיַּגַּע עַל־פִּי וַאֲמַר הִנֵּה נִגַּע זֶה
עַל־שִׁפְתֶיךָ וְסָר עֲוֹנֶךָ וַחֲטֹאתֶךָ
תִּכָּפֵּר:

7

and he touched my mouth with it, and said: Lo, this hath touched thy lips; And thine iniquity is taken away, And thy sin expiated.

וְאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל אֲדֹנָי אֹמֵר אֶת־מִי
אֲשַׁלַּח וּמִי יֵלֶךְ־לִנִּי וְאֹמֵר הִנְנִי
שְׁלַח־נִי:

8 And I heard the voice of the Lord, saying:
Whom shall I send, And who will go for us?
Then I said: 'Here am I; send me.'

וַיֹּאמֶר לְךָ וְאָמַרְתָּ לָעָם הַזֶּה
שְׁמַעְנוּ שְׁמוּעַ וְאַל־תִּבְיִנוּ וּרְאוּ רְאוּ
וְאַל־תִּדְעוּ:

9 And He said: 'Go, and tell this people: Hear
ye indeed, but understand not; and see ye
indeed, but perceive not.

הַשִּׁמְן לִב־הָעָם הַזֶּה וְאֶזְנֵי הַכֶּבֶד
וְעֵינָיו הַשֹּׁעַ פֶּן־יִרְאֶה בְּעֵינָיו
וּבְאֶזְנוֹ יִשְׁמַע וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב
וְרָפָא לוֹ:

10 Make the heart of this people fat, and make
their ears heavy, and shut their eyes; lest they,
seeing with their eyes, and hearing with their
ears, and understanding with their heart,
return, and be healed.'

וְאֹמֵר עַד־מָתִי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד
אֲשֶׁר אִם־שָׂאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב
וּבָתִּים מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה תִּשָּׁא
שְׁמָמָה:

11 Then said I: 'Lord, how long?' And He
answered: 'Until cities be waste without
inhabitant, and houses without man, And
the land become utterly waste,

וְרָחַק יִהְיֶה אֶת־הָאָדָם וְרַבָּה
הָעִזוּבָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

12 And the LORD have removed men far away,
and the forsaken places be many in the midst
of the land.

וְעוֹד בָּהּ עֲשָׂרִיָּה וְשִׁבְעָה וְהִיתָה
לְבַעַר כְּאֵלֶּה וּכְאֵלֹון אֲשֶׁר
בְּשִׁלְכֹת מִצְבַּת בָּם זֶרַע קֹדֶשׁ
מִצְבָּתָהּ: (פ)

13 And if there be yet a tenth in it, it shall again
be eaten up; as a terebinth, and as an oak,
whose stock remaineth, when they cast their
leaves, so the holy seed shall be the stock
thereof.'

וַיְהִי בִימֵי אָחָז בֶּן־יֹותָם בֶּן־עֲזִיָּהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה עָלָה רִצִּין מֶלֶךְ־אַרָם
וּפֶקַח בֶּן־רִמְלִיָּהוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
יָרִישׁוּלָם לְמִלְחָמָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכָל
לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ:

VII:1 And it came to pass in the days of Ahaz the
son of Jotham, the son of Uzziah, king of
Judah, that Rezin the king of Aram, and
Pekah the son of Remaliah, king of Israel,
went up to Jerusalem to war against it; but
could not prevail against it.

וַיִּגֹּד לְבֵית דָּוִד לֵאמֹר נָחָה אָרָם
עַל־אֶפְרַיִם וַיָּנַע לְבָבוֹ וּלְבַב עַמּוֹ
כְּנוּעַ עֲצֵי־יַעַר מִפְּנֵי־רוּחַ: (ס)

2 And it was told the house of David, saying:
'Aram is confederate with Ephraim.' And his
heart was moved, and the heart of his people,
as the trees of the forest are moved with the
wind.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יִשְׁעִיָּהוּ צֵא־נָא
לִקְרֹאת אָחָז אָחִי וְשָׂאָר יֶשׁוּב בְּנֶגֶד
אֶל־קֶצֶה תַּעֲלֵת הַבֵּרֶכָה הָעֲלִיוֹנָה
אֶל־מִסְלַת שְׂדֵה כּוֹבֵס:

3 Then said the LORD unto Isaiah: 'Go forth
now to meet Ahaz, thou, and Shear-jashub
thy son, at the end of the conduit of the
upper pool, in the highway of the fullers'
field;

וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הַשְׁמֵר וְהַשְׁקֵט
אֶל-תִּירָא וּלְבַבְךָ אֶל-יְיָ
מִשְׁנֵי זַנְבוֹת הָאוֹדִים הָעֲשָׂנִים
הָאֵלֶּה בְּחִרְי־אָרָם רָצִין וְאָרָם
וּבֶן-רִמְלִיָּהוּ:

4

and say unto him: Keep calm, and be quiet;
fear not, neither let thy heart be faint,
because of these two tails of smoking
firebrands, for the fierce anger of Rezin and
Aram, and of the son of Remaliah.

יֵעַן כִּי-יַעַן עָלֶיךָ אָרָם רָעָה
אֶפְרַיִם וּבֶן-רִמְלִיָּהוּ לֵאמֹר:

5

Because Aram hath counselled evil against
thee, Ephraim also, and the son of Remaliah,
saying:

נַעֲלֶה בִיהוּדָה וְנִקְיָצָנָה וְנִבְקַעְנָה
אֵלֵינוּ וְנִמְלִיךְ מֶלֶךְ בְּתוֹכָהּ אֶת
בֶּן-טַבְּעַל: (פ)

6

Let us go up against Judah, and vex it, and let
us make a breach therein for us, and set up a
king in the midst of it, even the son of
Tabeel;

יִשְׁעִיהוּ ט':ה'-ו'

Isaiah 6-9:5

כִּי-יֵלֵד יִלְד-לָנוּ בֶּן נִתֵּן-לָנוּ וְנִתְּתִי
הַמְּשָׁרָה עַל-שִׁכְמוֹ וְיִקְרָא שְׁמוֹ
פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אָבִי-עַד
שֶׁר-שָׁלוֹם:

IX:5

For a child is born unto us, a son is given
unto us; and the government is upon his
shoulder; and his name is called
Pele-joez-el-gibbor Abi-ad-sar-shalom;

(כ' לם רבה) [ק' לַמְּרִבָּה]
הַמְּשָׁרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין-קֶץ עַל-כִּסֵּא
דָּוִד וְעַל-מַמְלַכְתּוֹ לְהַכִּין אֹתָהּ
וּלְסַעְדָּהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מִעַתָּה
וְעַד-עוֹלָם קִנְיָת יְהוָה צְבָאוֹת
תַּעֲשֶׂה-זֹאת: (פ)

6

That the government may be increased, and
of peace there be no end, upon the throne of
David, and upon his kingdom, to establish it,
and to uphold it through justice and through
righteousness From henceforth even for ever.
The zeal of the LORD of hosts doth perform
this.

הפטרות משפטים

ירמיהו ל"ד:ח'-כ"ז

Jeremiah 22-34:8

הַדְּבָר אֲשֶׁר-הָיָה אֵל-יִרְמְיָהוּ
מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי כִרְתֹּת הַמֶּלֶךְ
צִדְקִיָּהוּ בְרִית אֶת-כָּל-הָעָם אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלַם לֵקְרָא לָהֶם דְּרוֹר:

The word that came unto Jeremiah from the
LORD, after that the king Zedekiah had made
a covenant with all the people that were at
Jerusalem, to proclaim liberty unto them;

לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת-עַבְדּוֹ וְאִישׁ
אֶת-שִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִי וְהָעִבְרִיָּה
חֲפָשִׁים לְבִלְתִּי עֲבַד-בָּם בִּיהוּדָה
אֲחִיהוּ אִישׁ:

9

that every man should let his manservant,
and every man his maidservant, being a
Hebrew man or a Hebrew woman, go free;
that none should make bondmen of them,
even of a Jew his brother;

וַיִּשְׁמְעוּ כָּל-הַשָּׂרִים וְכָל-הָעָם
אֲשֶׁר-בָּאוּ בְּבְרִית לְשַׁלַּח אִישׁ
אֶת-עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת-שִׁפְחָתוֹ
חֲפָזִים לְבַלְתִּי עֲבַד-בָּם עוֹד
וַיִּשְׁמְעוּ וַיִּשְׁלְחוּ:

10

and all the princes and all the people
hearkened, that had entered into the
covenant to let every one his man-servant,
and every one his maid-servant, go free, and
not to make bondmen of them any more;
they hearkened, and let them go;

וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי-כֵן וְאֶת-הָעֲבָדִים
וְאֶת-הַשִּׁפְחֹת אֲשֶׁר שְׁלְחוּ חֲפָזִים
(כ) וַיַּכְבִּשׁוּם [וַיַּכְבְּשׁוּם] לַעֲבָדִים
וְלַשִּׁפְחֹת: (פ)

11

but afterwards they turned, and caused the
servants and the handmaids, whom they had
let go free, to return, and brought them into
subjection for servants and for handmaids;

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
יְהוָה לֵאמֹר:

12

therefore the word of the LORD came to
Jeremiah from the LORD, saying:

כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי
כָּרַתִּי בְרִית אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם
הוֹצֵאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית
עֲבָדִים לֵאמֹר:

13

Thus saith the LORD, the God of Israel: I
made a covenant with your fathers in the day
that I brought them forth out of the land of
Egypt, out of the house of bondage, saying:

מִקֵּץ שִׁבְעֵי שָׁנִים תִּשְׁלַחֻ אוֹתָם
אֶת-אֲחֵיו הָעִבְרִי אֲשֶׁר-יִמְכַר לְךָ
וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוֹ חֲפָזִי
מֵעַמְּךָ וְלֹא-שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֵלַי
וְלֹא הִטּוּ אֶת-אָזְנָם:

14

'At the end of seven years ye shall let go every
man his brother that is a Hebrew, that hath
been sold unto thee, and hath served thee six
years, thou shalt let him go free from thee';
but your fathers hearkened not unto Me,
neither inclined their ear.

וַתָּשׁוּבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ
אֶת-חֵיץ בְּעֵינַי לִקְרֹא דְרוֹר
אִישׁ לְרֵעֵהוּ וַתַּכְרֹתוּ בְרִית לִפְנֵי
בְּנֵי אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו:

15

And ye were now turned, and had done that
which is right in Mine eyes, in proclaiming
liberty every man to his neighbour; and ye
had made a covenant before Me in the house
whereon My name is called;

וַתָּשׁוּבוּ וַתַּחֲלִילוּ אֶת-שְׁמִי וַתָּשׁוּבוּ
אִישׁ אֶת-עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת-שִׁפְחָתוֹ
אֲשֶׁר-שְׁלַחְתֶּם חֲפָזִים לְנַפְשָׁם
וַתַּכְבִּשׁוּ אֹתָם לְהִיּוֹת לָכֶם
לַעֲבָדִים וְלַשִּׁפְחֹת: (ס)

16

but ye turned and profaned My name, and
caused every man his servant, and every man
his handmaid, whom ye had let go free at
their pleasure, to return; and ye brought
them into subjection, to be unto you for
servants and for handmaids.

לְכֹן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֲתֶם
לֹא־שָׁמַעְתֶּם אֵלַי לִקְרֹא דְרוֹר
אִישׁ לְאָחִיו וְאִישׁ לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא
לָכֶם דְּרוֹר נְאֻם־יְהוָה אֶל־הַחֶרֶב
אֶל־הַכָּבֶד וְאֶל־הַרָעָב וְנָתַתִּי
אֶתְכֶם (כ') לְזוּעָה [ק'] לְזוּעָה
לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ:

17

Therefore thus saith the LORD: Ye have not hearkened unto Me, to proclaim liberty, every man to his brother, and every man to his neighbour; behold, I proclaim for you a liberty, saith the LORD, unto the sword, unto the pestilence, and unto the famine; and I will make you a horror unto all the kingdoms of the earth.

וְנָתַתִּי אֶת־הָאֲנָשִׁים הָעֹבְרִים
אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר לֹא־הִקִּימוּ
אֶת־דְּבָרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרְתוּ
לִפְנֵי הָעֵלֹל אֲשֶׁר כָּרְתוּ לְשָׁנִים
וַיַּעֲבְרוּ בֵּין בְּתָרֵיו:

18

And I will give the men that have transgressed My covenant, that have not performed the words of the covenant which they made before Me, when they cut the calf in twain and passed between the parts thereof;

שְׂרֵי יְהוּדָה וְשְׂרֵי יְרוּשָׁלַם
הַסָּרִיסִים וְהַכֹּהֲנִים וְכָל עַם הָאָרֶץ
הָעֹבְרִים בֵּין בְּתָרֵי הָעֵלֹל:

19

the princes of Judah, and the princes of Jerusalem, the officers, and the priests, and all the people of the land, that passed between the parts of the calf; .

וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד
מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהָיְתָה נִבְלָתָם
לְמֶאֱכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֶמַת
הָאָרֶץ:

20

I will even give them into the hand of their enemies, and into the hand of them that seek their life; and their dead bodies shall be for food unto the fowls of the heaven, and to the beasts of the earth.

וְאֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
וְאֶת־שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד אֹיְבֵיהֶם
וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד חֵיל
מֶלֶךְ בָּבֶל הָעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם:

21

And Zedekiah king of Judah and his princes will I give into the hand of their enemies, and into the hand of them that seek their life, and into the hand of the king of Babylon's army, that are gone up from you.

הִנְנִי מְצִוָּה נְאֻם־יְהוָה וְהִשְׁבַּתִּים
אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְנִלְחֲמוּ עָלֶיהָ
וְלָכְדוּהָ וְשָׂרְפָהּ בָּאֵשׁ וְאֶת־עָרֵי
יְהוּדָה אֶתֵּן שְׂמָמָה מֵאִין יֵשֵׁב: (פ')

22

Behold, I will command, saith the LORD, and cause them to return to this city; and they shall fight against it, and take it, and burn it with fire; and I will make the cities of Judah a desolation, without inhabitant.

יִרְמְיָהוּ ל"ג:ה-כ"ו

Jeremiah 26-33:25

כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־לֹא בְרִיתִי
יּוֹמָם וּלְיָלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
לֹא־שָׁמַתִּי:

XXXIII:25

Thus saith the LORD: If My covenant be not with day and night, if I have not appointed the ordinances of heaven and earth;

גַּם־זָרַע יַעֲקֹב וְדָוִד עַבְדִּי אֲמָאֵס
מִקַּחַת מִזֶּרְעוֹ מְשָׁלִים אֶל־זָרַע
אַבְרָהָם יִשְׁחָק וְיַעֲקֹב כִּי־כ'
אֲשׁוּב[ק'] אֲשִׁיב אֶת־שְׁבוּתָם
וְרַחֲמָתִים: (פ)

26

then will I also cast away the seed of Jacob,
and of David My servant, so that I will not
take of his seed to be rulers over the seed of
Abraham, Isaac, and Jacob; for I will cause
their captivity to return, and will have
compassion on them.'

הפטר תרומה

מלכים א ה:כ"ו-ו:י"ג

I Kings 6:13-5:26

וַיְהִי־הָיָה נָתַן חֶכְמָה לְשֹׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר־לּוֹ וַיְהִי שָׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין
שֹׁלֹמֹה וַיַּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם:

V:26

And the LORD gave Solomon wisdom, as He
promised him; and there was peace between
Hiram and Solomon; and they two made a
league together.

וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שֹׁלֹמֹה מִס
מִכַּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמָּס שְׁלֹשִׁים
אֶלֶף אִישׁ:

27

And king Solomon raised a levy out of all
Israel; and the levy was thirty thousand men.

וַיִּשְׁלָחֵם לְבִנְיָנָה עֲשָׂרַת אֲלָפִים
בְּחֹדֶשׁ חֲלִיפֹת חֹדֶשׁ יִהְיוּ בְּלִבְנוֹן
שְׁנָיִם חֳדָשִׁים בְּבֵיתוֹ וְאַדְנִירָם
עַל־הַמָּס: (ס)

28

And he sent them to Lebanon, ten thousand
a month by courses: a month they were in
Lebanon, and two months at home; and
Adoniram was over the levy.

וַיְהִי לְשֹׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף נֹשֵׂא
סָבֵל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בְּהָר:

29

And Solomon had threescore and ten
thousand that bore burdens, and fourscore
thousand that were hewers in the mountains;

לְבַד מְשָׁרֵי הַנֹּצְצִים לְשֹׁלֹמֹה
אֲשֶׁר עַל־הַמְּלָאכָה שְׁלֹשַׁת אֲלָפִים
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרָדִים בָּעָם הָעֹשִׂים
בַּמְּלָאכָה: (ס)

30

besides Solomon's chief officers that were
over the work, three thousand and three
hundred, who bore rule over the people that
wrought in the work.

וַיִּצְוֵה הַמֶּלֶךְ וַיִּסָּעוּ אַבְנִים גְּדֹלוֹת
אַבְנִים יְקָרוֹת לְיִסֹּד הַבַּיִת אֲבִנֵי
גִזִּית:

31

And the king commanded, and they
quarried great stones, costly stones, to lay the
foundation of the house with hewn stone.

וַיִּפְסְלוּ בְנֵי שֹׁלֹמֹה וּבְנֵי חִירָם
וְהַגְּבָלִים וַיַּכְנוּ הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים
לְבִנְיַת הַבַּיִת: (פ)

32

And Solomon's builders and Hiram's
builders and the Gebalites did fashion them,
and prepared the timber and the stones to
build the house.

וַיְהִי בִשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע
מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
מֵאֶרֶץ־מִצְרָיִם בִּשְׁנָה הָרְבִיעִית
בְּחֹדֶשׁ זֶה הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת
לַיהוָה:

VI:1 And it came to pass in the four hundred and
eightieth year after the children of Israel were
come out of the land of Egypt, in the fourth
year of Solomon's reign over Israel, in the
month Ziv, which is the second month, that
he began to build the house of the LORD.

וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
לַיהוָה שְׁשִׁים־אַמָּה אָרְכוֹ וְעֶשְׂרִים
רָחְבוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ:

2 And the house which king Solomon built for
the LORD, the length thereof was threescore
cubits, and the breadth thereof twenty
cubits, and the height thereof thirty cubits.

וְהָאוֹלָם עַל־פְּנֵי הַיֵּכָל הַבַּיִת
עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכוֹ עַל־פְּנֵי רָחֵב
הַבַּיִת עֶשֶׂר בְּאַמָּה רָחְבוֹ עַל־פְּנֵי
הַבַּיִת:

3 And the porch before the atemple of the
house, twenty cubits was the length thereof,
according to the breadth of the house; and
ten cubits was the breadth thereof before the
house.

וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חַלּוֹנֵי שְׁקָפִים אֲטוּמִים:

4 And for the house he made windows broad
within, and narrow without.

וַיִּבֶן עַל־קִיר הַבַּיִת (כ') יְצוּעַ[ק]
יְצִיעַ[סָּבִיב אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת
סָּבִיב לַהֵיכָל וְלַדְּבִיר וַיַּעַשׂ
צִלְעוֹת סָּבִיב:

5 And against the wall of the house he built a
side-structure round about, against the walls
of the house round about, both of the
temple and of bthe sanctuary; and he made
side-chambers round about;

(כ') הַיְצִיעַ[ק] הַתַּחְתָּנָה
חֲמִשָּׁה בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכְנָה שֵׁשׁ
בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שִׁבְעָה
בְּאַמָּה רָחְבָּהּ כִּי מִגִּרְעוֹת נָתַן
לַבַּיִת סָבִיב חוּצָה לְבִלְתִּי אֲחוּזִי
בְּקִירוֹת־הַבַּיִת:

6 the nethermost story of the side-structure
was five cubits broad, and the middle was six
cubits broad, and the third was seven cubits
broad; for on the outside he made
rebatelements in the wall of the house round
about, that the beams should not have hold
in the walls of the house.—

וְהַבַּיִת בְּהִבְנָתוֹ אֶבֶן־שְׁלֵמָה מִסָּע
נִבְנָה וּמִקְבּוֹת וְהַגִּרְזֵן כָּל־כְּלִי
בְרֹזֶל לֹא־נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבְנָתוֹ:

7 For the house, when it was in building, was
built of stone made ready at the quarry; and
there was neither hammer nor axe nor any
tool of iron heard in the house, while it was
in building.—

פֶּתַח הַצִּלְעַ הַתִּיכְנָה אֶל־כֶּתֶף
הַבַּיִת הַיְמָנִית וּבָלוּלִים יַעֲלוּ
עַל־הַתִּיכְנָה וּמִן־הַתִּיכְנָה
אֶל־הַשְּׁלֹשִׁים:

8 The door for the clowest row of chambers
was in the right side of the house and they
went up by winding stairs into the middle
row, and out of the middle into the third.

וַיִּבֶן אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֶּה וַיִּסְפֹּן
אֶת־הַבַּיִת גִּבִּים וּשְׂדֵרֹת בְּאַרְזִים:

9 So he built the house, and finished it; and he
covered in the house with planks of cedar
over beams.

וַיִּבֶן אֶת־(כ' היצוע) [ק' הַיָּצִיעַ]
עַל־כָּל־הַבָּיִת חֲמֵשׁ אַמּוֹת
קוֹמָתוֹ וַיֵּאָחֶז אֶת־הַבָּיִת בַּעֲצֵי
אֲרָזִים: (פ)

10

And he built the stories of the side-structure against all the house, each five cubits high; and they rested on the house with timber of cedar.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה
לֵאמֹר:

11

And the word of the LORD came to Solomon, saying:

הַבָּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתָּה בֹנֶה
אִם־תֵּלֵךְ בְּחֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי
תַּעֲשֶׂה וְשָׁמַרְתָּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי
לֵלְכֶת בָּהֶם וְהִקְמַתִּי אֶת־דְּבָרִי
אֵתְךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־דָּוִד אָבִיךָ:

12

'As for this house which thou art building, if thou wilt walk in My statutes, and execute Mine ordinances, and keep all My commandments to walk in them; then will I establish My word with thee, which I spoke unto David thy father;

וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא
אֶעֱזֹב אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: (פ)

13

in that I will dwell therein among the children of Israel, and will not forsake My people Israel.'

הפטרת תצוה

יחזקאל מ"ג:י'-כ"ז

Ezekiel 27-43:10

אַתָּה בֶן־אָדָם בְּיָמֶיךָ
אֶת־בֵּית־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הַבָּיִת
וַיִּכְלְמוּ מַעֲוֹנוֹתֵיהֶם וַיִּמְדְּדוּ
אֶת־תִּכְכְּנִית:

XLIII:10

Thou, son of man, show the house to the house of Israel, that they may be ashamed of their iniquities; and let them measure accurately.

וְאִם־נִכְלְמוּ מִכָּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ צוֹרֶת
הַבָּיִת וְתִכְכְּנָתוֹ וּמִזְבְּחוֹ וּמִזְבְּחֵי
וְכָל־צוּרָתוֹ וְאֶת כָּל־חֻקֹּתָיו
וְכָל־צוּרָתוֹ וְכָל־תּוֹרָתוֹ הַזֶּה
אוֹתָם וְכָתַב לְעֵינֵיהֶם וַיִּשְׁמְרוּ
אֶת־כָּל־צוּרָתוֹ וְאֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו
וַעֲשׂוּ אוֹתָם:

11

And if they be ashamed of all that they have done, make known unto them the form of the house, and the fashion thereof, and the goings out thereof, and the comings in thereof, and all the forms thereof, and all the ordinances thereof, and all the forms thereof, and all the laws thereof, and write it in their sight; that they may keep the whole form thereof, and all the ordinances thereof, and do them.

זֹאת תוֹרַת הַבָּיִת עַל־רֹאשׁ הָהָר
כָּל־גִּבְלוֹ סָבִיב ׀ סָבִיב קִדְשׁ
קִדְשִׁים הִנֵּה־זֹאת תוֹרַת הַבָּיִת:

12

This is the law of the house: upon the top of the mountain the whole limit thereof round about shall be most holy. Behold, this is the law of the house.

וְאַלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאַמּוֹת
אַמָּה אַמָּה וְטַפַּח וְחִיק הָאֵמָה
וְאַמָּה־רֹחַב וּגְבוּלָהּ אֶל־שְׂפָתָהּ
סָבִיב וְרֹת הָאֶחָד וְזֶה גֹב הַמִּזְבֵּחַ:

13

And these are the measures of the altar by cubits—the cubit is a cubit and a handbreadth: the bottom shall be a cubit, and the breadth a cubit, and the border thereof by the edge thereof round about a span; and this shall be the base of the altar.

וּמִחִיק הָאָרֶץ עַד־הָעֶזְרָה
הַתַּחְתּוֹנָה שְׁתֵּים אַמּוֹת וְרֹחַב
אַמָּה אַחַת וּמִהָעֶזְרָה הַקְּטָנָה
עַד־הָעֶזְרָה הַגְּדוֹלָה אַרְבַּע אַמּוֹת
וְרֹחַב הָאַמָּה:

14

And from the bottom upon the ground to the lower settle shall be two cubits, and the breadth one cubit; and from the lesser settle to the greater settle shall be four cubits, and the breadth a cubit.

וְהַהֲרָאֵל אַרְבַּע אַמּוֹת (כ)
[וּמֵהָאַרְיָאֵל] ק' וּמִהָאַרְיָאֵל
יִלְמַעֲלָה הַקֶּרְנוֹת אַרְבַּע:

15

And the hearth shall be four cubits; and from the hearth and upward there shall be four horns.

(כ' וְהָאֲרָאֵל) ק' וְהָאַרְיָאֵל
שְׁתֵּים עָשָׂרָה אֶרְךְ בְּשְׁתֵּים עָשָׂרָה
רֹחַב רְבֹוע אֵל אַרְבַּעַת רְבָעִיו:

16

And the hearth shall be twelve cubits long by twelve broad, square in the four sides thereof.

וְהָעֶזְרָה אַרְבַּע עָשָׂרָה אֶרְךְ
בְּאַרְבַּע עָשָׂרָה רֹחַב אֵל אַרְבַּעַת
רְבָעִיהָ וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ חֲצִי
הָאַמָּה וְהַחִיק־לָהּ אִמָּה סָבִיב
וּמַעַל־תְּהוּ פָּנֹת קֳדָיִם:

17

And the settle shall be fourteen cubits long by fourteen broad in the four sides thereof; and the border about it shall be half a cubit; and the bottom thereof shall be a cubit about; and the steps thereof shall look toward the east.

וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה אֵלֶּה חֻקּוֹת הַמִּזְבֵּחַ
בַּיּוֹם הַעֲשׂוֹתוֹ לְהַעֲלֹת עָלָיו עֹלָה
וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם:

18

And He said unto me: 'Son of man, thus saith the Lord GOD: These are the ordinances of the altar in the day when they shall make it, to offer burnt-offerings thereon, and to dash blood against it.

וְנָתַתָּה אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר
הֵם מִזֶּרַע צָדוֹק הַקֶּרְבִּים אֵלַי נָא
אֲדֹנָי יְהוִה לְשִׁרְתָּנִי פָר בֶּן־בָּקָר
לְחֻטָּאת:

19

Thou shalt give to the priests the Levites that are of the seed of Zadok, who are near unto Me, to minister unto Me, saith the Lord GOD, a young bullock for a sin-offering.

וְלָקַחְתָּ מִדָּמּוֹ וְנָתַתָּה עַל־אַרְבַּע
קֳרָנָתָיו וְאֶל־אַרְבַּע פְּנֹת הָעֶזְרָה
וְאֶל־הַגְּבוּל סָבִיב וְחֻטֵּאת אוֹתוֹ
וְכִפַּרְתָּהוּ:

20

And thou shalt take of the blood thereof, and put it on the four horns of it, and on the four corners of the settle, and upon the border round about; thus shalt thou purify it and make atonement for it.

וְלָקַחְתָּ אֶת הַפָּר הַחֻטָּאת וּשְׂרָפוֹ
בַּמִּכְבָּד הַבַּיִת מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ:

21

Thou shalt also take the bullock of the sin-offering, and it shall be burnt in the appointed place of the house, without the sanctuary.

וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תִקְרִיב שְׁעִיר־עִזִּים
תָּמִים לְחֻטָּאת וְחֻטָּאוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
כַּאֲשֶׁר חֻטָּאוּ בַּפָּר:

22

And on the second day thou shalt offer a he-goat without blemish for a sin-offering; and they shall purify the altar, as they did purify it with the bullock.

בְּכָלוֹתָךְ מִחַטָּא תִּקְרִיב פֶּר
בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְאַיִל מִן־הַצֹּאן
תָּמִים:

23

When thou hast made an end of purifying it, thou shalt offer a young bullock without blemish, and a ram out of the flock without blemish.

וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ
הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהִעֲלוּ אוֹתָם
עֹלָה לַיהוָה:

24

And thou shalt present them before the LORD, and the priests shall cast salt upon them, and they shall offer them up for a burnt-offering unto the LORD.

שִׁבְעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׁעִיר־חַטָּאת
לְיוֹם וּפֶר בֶּן־בָּקָר וְאַיִל מִן־הַצֹּאן
תָּמִימִים יַעֲשׂוּ:

25

Seven days shalt thou prepare every day a goat for a sin-offering; they shall also prepare a young bullock, and a ram out of the flock, without blemish.

שִׁבְעַת יָמִים יְכַפְּרוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
וַיְטַהֲרוּ אוֹתוֹ וּמִלְאֻ יָדָיו:

26

Seven days shall they make atonement for the altar and cleanse it; so shall they consecrate it.

וַיְכַלּוּ אֶת־הַיָּמִים (ס) וְהָיָה בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים
עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־עֹלוֹתֵיכֶם
וְאֶת־שְׁלָמֵיכֶם וּרְצֵאתִי אֶתְכֶם
נָאִם אֲדֹנָי יְהוִה: (ס)

27

And when they have accomplished the days, it shall be that upon the eighth day, and forward, the priests shall make your burnt-offerings upon the altar, and your peace-offerings; and I will accept you, saith the Lord GOD.

הפטרת כי תשא

מלכים א י"ח:א'-ל"ט

I Kings 39-18:1

וַיְהִי יָמִים רַבִּים וּדְבַר־יְהוָה הָיָה
אֶל־אֱלִיָּהוּ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לֵאמֹר
לֵךְ הִרְאֵה אֶל־אֲחָאָב וְאֶתְנָה מָטָר
עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה:

XVIII:1

And it came to pass after many days, that the word of the LORD came to Elijah, in the third year, saying: 'Go, show thyself unto Ahab, and I will send rain upon the land.'

וַיֵּלֶךְ אֱלִיָּהוּ לְהִרְאֹת אֶל־אֲחָאָב
וְהָרֶעַב חָזַק בְּשָׁמְרוֹן:

2

And Elijah went to show himself unto Ahab. And the famine was sore in Samaria.

וַיִּקְרָא אֲחָאָב אֶל־עֹבַד־יְהוָה אֲשֶׁר
עַל־הַבַּיִת וְעֹבַד־יְהוָה הָיָה יֵרָא
אֶת־יְהוָה מְאֹד:

3

And Ahab called Obadiah, who was over the household.—Now Obadiah feared the LORD greatly;

וַיְהִי בְּהַכְרִית אִיזָבֵל אֶת נְבִיאֵי
יְהוָה וַיִּקַּח עֹבַד־יְהוָה מֵאָה נְבִיאִים
וַיַּחְבִּיֵּאֵם חֲמִשִּׁים אִישׁ בְּמַעְרָה
וַיִּכְלְכֵלֵם לֶחֶם וָמַיִם:

4

for it was so, when Jezebel cut off the prophets of the LORD, that Obadiah took a hundred prophets, and hid them fifty in a cave, and fed them with bread and water.—

וַיֹּאמֶר אַחָאֵב אֶל-עֹבַדְיָהוּ לֵךְ
בָּאָרֶץ אֶל-כָּל-מְעֵיֵי הַמַּיִם וְאֶל
כָּל-הַנָּחָלִים אֵילְוּ נִמְצָא חֲצִיר
וַנְּחִיֶּה סוֹס וּפָרָד וְלֹא נִכְרִית
מִהַבְהֶמָה:

5 And Ahab said unto Obadiah: 'Go through the land, unto all the springs of water, and unto all the brooks; peradventure we may find grass and save the horses and mules alive, that we lose not all the beasts.'

וַיַּחֲלֲקוּ לָהֶם אֶת-הָאָרֶץ
לְעֵבֶר-בָּהּ אַחָאֵב הָלַךְ בְּדֶרֶךְ
אֶחָד לְבָדּוֹ וְעֹבַדְיָהוּ הָלַךְ
בְּדֶרֶךְ-אַחֵר לְבָדּוֹ:

6 So they divided the land between them to pass throughout it: Ahab went one way by himself, and Obadiah went another way by himself.

וַיְהִי עֹבַדְיָהוּ בְּדֶרֶךְ וַהֲגַת אֱלֹהֵהוּ
לִקְרָאתוֹ וַיִּכְרְהוּ וַיִּפֹּל עַל-פָּנָיו
וַיֹּאמֶר הֲאֵתָה זֶה אֲדֹנִי אֱלֹהֵהוּ:

7 And as Obadiah was in the way, behold, Elijah met him; and he knew him, and fell on his face, and said: 'Is it thou, my lord Elijah?'

וַיֹּאמֶר לוֹ אֲנִי לֵךְ אֹמֵר לַאֲדֹנֶיךָ
הִנֵּה אֵלֵיךָ:

8 And he answered him: 'It is I; go, tell thy lord: Behold, Elijah is here.'

וַיֹּאמֶר מַה חָטָאתִי כִּי-אַתָּה נָתַן
אֶת-עֹבַדְךָ בְּיַד-אַחָאֵב לְהַמִּיתָנִי:

9 And he said: 'Wherein have I sinned, that thou wouldest deliver thy servant into the hand of Ahab, to slay me?'

תֵּן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִם-יֵשׁ-גּוֹי
וּמַמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא-שָׁלַח אֲדֹנִי
שָׁם לְבַקֵּשׁךָ וְאָמְרוּ אֵין וַהֲשַׁבֵּיעַ
אֶת-הַמַּמְלָכָה וְאֶת-הַגּוֹי כִּי לֹא
יִמָּצְאָכָה:

10 As the LORD thy God liveth, there is no nation or kingdom, whither my lord hath not sent to seek thee; and when they said: He is not here, he took an oath of the kingdom and nation, that they found thee not.

וְעַתָּה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֹמֵר לַאֲדֹנֶיךָ
הִנֵּה אֵלֵיךָ:

11 And now thou sayest: Go, tell thy lord: Behold, Elijah is here.

וְהָיָה אֲנִי אֵלֶיךָ מֵאֵתָּה וְרוּחַ יְהוָה
יִשְׁאָף עַל אֲשֶׁר לֹא-אֲדָע וּבִאתִי
לְהִגִּיד לַאֲחָאֵב וְלֹא יִמָּצְאָה וְהִרְגָּנִי
וְעֹבַדְךָ יֵרָא אֶת-יְהוָה מִנְעָרֵי:

12 And it will come to pass, as soon as I am gone from thee, that the spirit of the LORD will carry thee whither I know not; and so when I come and tell Ahab, and he cannot find thee, he will slay me; but I thy servant fear the LORD from my youth.

הֲלֹא-הִגַּד לַאֲדֹנִי אֵת אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי
בְּהַרְגִי אִיזָבֵל אֵת נְבִיאֵי יְהוָה
וְאַחַבָּא מִנְּבִיאֵי יְהוָה מֵאָה אִישׁ
חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמַּעֲרָה
וְאָכְלִים לֶחֶם וּמַיִם:

13 Was it not told my lord what I did when Jezebel slew the prophets of the LORD, how I hid a hundred men of the LORD'S prophets by fifty in a cave, and fed them with bread and water?

וְעַתָּה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֹמֵר לַאֲדֹנֶיךָ
הִנֵּה אֵלֵיךָ וְהִרְגָּנִי: (ס)

14 And now thou sayest: Go, tell thy lord: Behold, Elijah is here; and he will slay me.'

- 15 וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶוּ חַי יְהוָה צְבָאוֹת
אֲשֶׁר עִמָּדָתִי לִפְנֵי כִי הַיּוֹם אֶרְאֶה
אֵלָיו:
And Elijah said: 'As the LORD of hosts liveth,
before whom I stand, I will surely show
myself unto him to-day.'
- 16 וַיֵּלֶךְ עֹבַדְיָהּוּ לִקְרֹאת אַחָאב
וַיֵּגַד־לּוֹ וַיֵּלֶךְ אַחָאב לִקְרֹאת
אֵלֵיהֶוּ:
So Obadiah went to meet Ahab, and told
him; and Ahab went to meet Elijah.
- 17 וַיְהִי כִּרְאוֹת אַחָאב אֶת־אֵלֵיהֶוּ
וַיֹּאמֶר אַחָאב אֵלָיו הֲאַתָּה זֶה עֹבֵר
יִשְׂרָאֵל:
And it came to pass, when Ahab saw Elijah,
that Ahab said unto him: 'Is it thou, thou
troubler of Israel?'
- 18 וַיֹּאמֶר לֹא עֹבַרְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי
אִם־אַתָּה וּבֵית אָבִיךָ בַּעַזְבְּכֶם
אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי
הַבַּעֲלִים:
And be answered: 'I have not troubled Israel;
but thou, and thy father's house, in that ye
have forsaken the commandments of the
LORD, and thou hast followed the Baalim.'
- 19 וְעַתָּה שְׁלַח קִבֵּץ אֵלַי
אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־הָר הַכַּרְמֶל
וְאֶת־נְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע מֵאוֹת
וְחַמִּשִּׁים וּנְבִיאֵי הָאֲשֵׁרָה אַרְבַּע
מֵאוֹת אֲכָלִי שִׁלְתָן אִיזְבֵּל:
Now therefore send, and gather to me all
Israel unto mount Carmel, and the prophets
of Baal four hundred and fifty, and the
prophets of the Asherah four hundred, that
eat at Jezebel's table.'
- 20 וַיִּשְׁלַח אַחָאב בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּקְבֹּץ אֶת־הַנְּבִיאִים אֶל־הָר
הַכַּרְמֶל:
And Ahab sent unto all the children of
Israel, and gathered the prophets together
unto mount Carmel.
- 21 וַיֵּגֶשׂ אֵלֵיהֶוּ אֶל־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר
עַד־מָתַי אַתֶּם פּוֹסְחִים עַל־שְׁתֵּי
הַסַּעֲפִים אִם־יְהוָה הָאֱלֹהִים לָכֵן
אֲחֲרָיו וְאִם־הַבַּעַל לָכֵן אֲחֲרָיו
וְלֹא־עָנִי הָעָם אֹתוֹ דָּבָר:
And Elijah came near unto all the people,
and said: 'How long halt ye between two
opinions? if the LORD be God, follow Him;
but if Baal, follow him.' And the people
answered him not a word.
- 22 וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶוּ אֶל־הָעָם אֲנִי נֹתֵרְתִי
נָבִיא לַיהוָה לְבָדִי וּנְבִיאֵי הַבַּעַל
אַרְבַּע־מֵאוֹת וְחַמִּשִּׁים אִישׁ:
Then said Elijah unto the people: 'I, even I
only, am left a prophet of the LORD; but
Baal's prophets are four hundred and fifty
men.'
- 23 וַיִּתְּנוּ־לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים וַיִּבְחָרוּ
לָהֶם הַפָּר הָאֶחָד וַיִּנְתְּחוּהוּ וַיִּשְׁימוּ
עַל־הַעֲצִים וְאֵשׁ לֹא יָשִׁמוּ וְאֲנִי
אֶעֱשֶׂהוּ אֶת־הַפָּר הָאֶחָד וַנִּתֵּן
עַל־הַעֲצִים וְאֵשׁ לֹא אָשִׁים:
Let them therefore give us two bullocks; and
let them choose one bullock for themselves,
and cut it in pieces, and lay it on the wood,
and put no fire under; and I will dress the
other bullock, and lay it on the wood, and
put no fire under.

וּקְרַאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאֲנִי
אֶקְרָא בְּשֵׁם־יְהוָה וְהָיָה הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר־יַעֲנֶה בְּאֵשׁ הוּא הָאֱלֹהִים
וַיַּעַן כָּל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר:

24 And call ye on the name of your god, and I will call on the name of the LORD; and the God that answereth by fire, let him be God.' And all the people answered and said: 'It is well spoken.'

וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם לִנְבִיאֵי הַבַּעַל בְּחַרוּ
לָכֶם הֶפְרָ הָאֶחָד וַעֲשׂוּ רֹאשֹׁנָה כִּי
אַתֶּם הַרְבֵּים וְקִרְאוּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם
וְאֵשׁ לֹא תִשְׂמֹנוּ:

25 And Elijah said unto the prophets of Baal: 'Choose you one bullock for yourselves, and dress it first; for ye are many; and call on the name of your god, but put no fire under.'

וַיִּקְחוּ אֶת־הֶפְרָ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם
וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרְאוּ בְּשֵׁם־הַבַּעַל
מִחֲבֹקֶק וְעַד־הַצֹּהָרִים לֵאמֹר
הַבַּעַל עֲנֵנוּ וְאִין קוֹל וְאִין עֲנָה
וַיִּפְסְחוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה:

26 And they took the bullock which was given them, and they dressed it, and called on the name of Baal from morning even until noon, saying: 'O Baal, answer us.' But there was no voice, nor any that answered. And they danced in halting wise about the altar which was made.

וַיְהִי בַצֹּהָרִים וַיִּהְיֶה בָהֶם
אֵלֵיהֶם וַיֹּאמֶר קִרְאוּ בְּקוֹל־גָּדוֹל
כִּי־אֱלֹהִים הוּא כִּי שִׁיחַ וְכִי־שָׁיַג
לֹא וְכִי־יִדְרֹךְ לֹא אוֹלֵי יִשָּׁן הוּא
וַיִּקֶּץ:

27 And it came to pass at noon, that Elijah mocked them, and said: 'Cry aloud; for he is a god; either he is musing, or he is gone aside, or he is in a journey, or peradventure he sleepeth, and must be awaked.'

וַיִּקְרְאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל וַיִּתְגַּדְּדוּ
כַּמִּשְׁפָּטָם בַּחֲרִבּוֹת וּבִרְמָחִים
עַד־שִׁפְךָ־דָם עֲלֵיהֶם:

28 And they cried aloud, and cut themselves after their manner with swords and lances, till the blood gushed out upon them.

וַיְהִי כַעֲכָר הַצֹּהָרִים וַיִּתְנַבְּאוּ עַד
לַעֲלֹת הַמִּנְחָה וְאִין־קוֹל וְאִין־עֲנָה
וְאִין קָשָׁב:

29 And it was so, when midday was past, that they prophesied until the time of the offering of the evening offering; but their was neither voice, nor any to answer, nor any that regarded.

וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם לְכָל־הָעָם גִּשּׁוּ
אֵלַי וַיִּגִּשּׁוּ כָל־הָעָם אֵלָיו וַיִּרְפֹּא
אֶת־מִזְבֵּחַ יְהוָה הֵהָרֹס:

30 And Elijah said unto all the people: 'Come near unto me'; and all the people came near unto him. And he repaired the altar of the LORD that was thrown down.

וַיִּקַּח אֵלֵיהֶם שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים
כַּמִּסְפָּר שְׁבַטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה
דְּבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל
יְהִי שְׁמִי:

31 And Elijah took twelve stones, according to the number of the tribes of the sons of Jacob, unto whom the word of the LORD came, saying: 'Israel shall be thy name.'

וַיִּבְנֶה אֶת־הָאֲבָנִים מִזְבֵּחַ בְּשֵׁם
יְהוָה וַיַּעַשׂ תֵּעָלָה כְּבֵית סְאֲתַיִם
זֶרַע סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ:

32 And with the stones he built an altar in the name of the LORD; and he made a trench about the altar, as great as would contain two measures of seed.

וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיְנַתֵּחַ אֶת־הַפֶּה
וַיִּשֶׂם עַל־הָעֵצִים:

33

And he put the wood in order, and cut the bullock in pieces, and laid it on the wood.

וַיֹּאמֶר מִלֹּא אַרְבַּעָה כַּדִּים מַיִם
וַיִּצְקוּ עַל־הָעֹלָה וְעַל־הָעֵצִים
וַיֹּאמֶר שְׁנִי וַיִּשְׁגּוּ וַיֹּאמֶר שְׁלִישִׁי
וַיִּשְׁלְשׁוּ:

34

And he said: 'Fill four jars with water, and pour it on the burnt-offering, and on the wood.' And he said: 'Do it the second time'; and they did it the second time. And he said: 'Do it the third time'; and they did it the third time.

וַיִּלְכּוּ הַמַּיִם סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ וְגַם
אֶת־הַתֵּעֹלָה מִלֹּא־מַיִם:

35

And the water ran round about the altar; and he filled the trench also with water.

וַיְהִי בַעֲלֹת הַמִּנְחָה וַיֵּלֶשׁ אֵלֵיהֶּ
הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם יֻדַּע כִּי־אַתָּה
אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל וָאֲנִי עַבְדְּךָ (כ)
(וּבְדַבְרִיךָ) [ק' וּבְדַבְרֶךָ] עָשִׂיתִי
אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

36

And it came to pass at the time of the offering of the evening offering, that Elijah the prophet came near, and said: 'O LORD, the God of Abraham, of Isaac, and of Israel, let it be known this day that Thou art God in Israel, and that I am Thy servant, and that I have done all these things at Thy word.'

עֲנֵנִי יְהוָה עֲנֵנִי וַיִּדְעוּ הָעָם הַזֶּה
כִּי־אַתָּה יְהוָה הָאֱלֹהִים וְאַתָּה
הַסַּבְתָּ אֶת־לִבָּם אַחֲרָנִית:

37

Hear me, O LORD, hear me, that this people may know that Thou, LORD, art God, for Thou didst turn their heart backward.'

וַתִּפֹּל אֵשׁ־יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת־הָעֹלָה
וְאֶת־הָעֵצִים וְאֶת־הָאֲבָנִים
וְאֶת־הָעֹפָר וְאֶת־הַמַּיִם
אֲשֶׁר־בַּתֵּעֹלָה לַחֶקֶה:

38

Then the fire of the LORD fell, and consumed the burnt-offering, and the wood, and the stones, and the dust, and licked up the water that was in the trench.

וַיִּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם
וַיֹּאמְרוּ יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים יְהוָה
הוּא הָאֱלֹהִים:

39

And when all the people saw it, they fell on their faces; and they said: 'The LORD, He is God; the LORD, He is God.'

הפסרת ויקהל

מלכים א' ז:מ'-נ'

I Kings 50-7:40

וַיַּעַשׂ חִירֹם וְאֶת־הַכִּיּוֹרֹת
וְאֶת־הַיְטָאִים וְאֶת־הַמִּזְרְקוֹת וַיְכַל
חִירֹם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה
אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית
יְהוָה:

VII:40

And Hiram made the pots, and the shovels, and the basins. So Hiram made an end of doing all the work that he wrought for king Solomon in the house of the LORD:

עַמֻּדִים שְׁנַיִם וְגִלְתֵּי הַפִּתְרֹת
אֲשֶׁר-עַל-רֹאשׁ הָעַמֻּדִים שְׁתֵּי
וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתֵּי לְכַסּוֹת אֶת-שְׁתֵּי
גִלְוֹת הַפִּתְרֹת אֲשֶׁר עַל-רֹאשׁ
הָעַמֻּדִים:

41

the two pillars, and the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars; and the two networks to cover the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars;

וְאַתְּהֶרְמָנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לְשְׁתֵּי
הַשְּׂבָכוֹת שְׁנֵי-טוּרִים רְמָנִים
לְשִׁבְכָהּ הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת-שְׁתֵּי
גִלְוֹת הַפִּתְרֹת אֲשֶׁר עַל-פָּנֵי
הָעַמֻּדִים:

42

and the four hundred pomegranates for the two networks, two rows of pomegranates for each network, to cover the two bowls of the capitals that were upon the top of the pillars;

וְאַתְּהַמְכָּנוֹת עָשָׂר וְאַתְּהַכִּיֹּרֶת
עֲשָׂרָה עַל-הַמְכָּנוֹת:

43

and the ten bases, and the ten lavers on the bases;

וְאַתְּהַיָּם הָאֶחָד וְאַתְּהַבָּקָר
שְׁנַיִם-עָשָׂר תַּחַת הַיָּם:

44

and the one sea, and the twelve oxen under the sea;

וְאַתְּהַסִּירוֹת וְאַתְּהַיָּעִים
וְאַתְּהַמְזֻרְקוֹת וְאַתְּ כָּל-הַכֵּלִים
(כ' הַאֵהָל) [ק' הָאֵלֶּה] אֲשֶׁר עָשָׂה
חִירָם לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה
נְחֹשֶׁת מְמֻרָּט:

45

and the pots, and the shovels, and the basins; even all these vessels, which Hiram made for king Solomon, in the house of the LORD, were of burnished brass.

בְּכֶפֶר הַיַּרְדֵּן יָצַקם הַמֶּלֶךְ
בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה בֵּין סֻכוֹת וּבֵין
זָרֶתָן:

46

In the plain of the Jordan did the king cast them, in the clay ground between Succoth and Zarethan.

וַיֵּנַח שְׁלֹמֹה אֶת-כָּל-הַכֵּלִים מְרֹב
מְאֹד מְאֹד לֹא נִחְקַר מִשְׁקַל
הַנְּחֹשֶׁת:

47

And Solomon left all the vessels unweighed, because they were exceeding many; the weight of the brass could not be found out.

וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל-הַכֵּלִים
אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה אֶת מִזְבֵּחַ הַזָּהָב
וְאֶת-הַשְּׁלֵחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם
הַפָּנִים זָהָב:

48

And Solomon made all the vessels that were in the house of the LORD: the golden altar, and the table whereupon the showbread was, of gold;

וְאַתְּהַמְנֹרֹת חֲמִשׁ מִיְּמִין וְחֲמִשׁ
מִשְׁמָאוֹל לְפָנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר
וְהַפָּרָח וְהַנֶּרֶת וְהַמְּלָקָחִים זָהָב:

49

and the candlesticks, five on the right side, and five on the left, before the Sanctuary, of pure gold; and the flowers, and the lamps, and the tongs, of gold;

וְהַסְפוֹת וְהַמְזוּמָרוֹת וְהַמְזוּרָקוֹת
וְהַכַּפּוֹת וְהַמְחֻתּוֹת זָהָב סָגוֹר
וְהַפְתּוֹת לְדִלְתוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי
לְקֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים לְדִלְתֵי הַבַּיִת
לְהִיכֹל זָהָב: (פ)

50

and the cups, and the snuffers, and the
basins, and the pans, and the fire-pans, of
pure gold; and the hinges, both for the doors
of the inner house, the most holy place, and
for the doors of the house, that is, of the
temple, of gold.

הפטרות פקודי

מלכים א ז:נ"א-ח:כ"א

I Kings 8:21-7:51

וְתִשְׁלֹם כָּל-הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר
עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה
וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת-קִדְשָׁיו דָּבָר
אָבִיו אֶת-הַכֶּסֶף וְאֶת-הַזָּהָב
וְאֶת-הַכֵּלִים נָתַן בְּאֲצִרוֹת בֵּית
יְהוָה: (פ)

VII:51

Thus all the work that king Solomon
wrought in the house of the LORD was
finished. And Solomon brought in the
things which David his father had dedicated,
the silver, and the gold, and the vessels, and
put them in the treasuries of the house of the
LORD.

אִזּוּ יָקָהָל שְׁלֹמֹה אֶת-זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת-כָּל-רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת נְשִׂאֵי
הָאָבוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלַם לְהַעֲלוֹת אֶת-אֲרוֹן
בְּרִית-יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן:

VIII:1

Then Solomon assembled the elders of Israel,
and all the heads of the tribes, the princes of
the fathers' houses of the children of Israel,
unto king Solomon in Jerusalem, to bring up
the ark of the covenant of the LORD out of
the city of David, which is Zion.

וַיִּקְהָלוּ אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל-אִישׁ
יִשְׂרָאֵל בִּירוּחַ הָאֲתָנִים בְּחָג הוּא
הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי:

2

And all the men of Israel assembled
themselves unto king Solomon at the feast,
in the month Ethanim, which is the seventh
month.

וַיָּבֹאוּ כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ
הַכֹּהֲנִים אֶת-הָאֲרוֹן:

3

And all the elders of Israel came, and the
priests took up the ark.

וַיַּעֲלוּ אֶת-אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת-אֹהֶל
מוֹעֵד וְאֶת-כָּל-כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר
בָּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם:

4

And they brought up the ark of the LORD,
and the tent of meeting, and all the holy
vessels that were in the Tent; even these did
the priests and the Levites bring up.

וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל-עֵדֶת
יִשְׂרָאֵל הַנוֹעֲדִים עָלָיו אֹתוֹ
לִפְנֵי הָאֲרוֹן מִזִּבְחִים צֹאן וּבְקָר
אֲשֶׁר לֹא-יִסְפְּרוּ וְלֹא יִמְנוּ מְרֹב:

5

And king Solomon and all the congregation
of Israel, that were assembled unto him, were
with him before the ark, sacrificing sheep and
oxen, that could not be told nor numbered
for multitude.

וַיָּבִאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת-אֲרוֹן
בְּרִית-יְהוָה אֶל-מְקוֹמָם אֶל-דִּבְרֵי
הַבַּיִת אֶל-קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים אֶל-תַּחַת
כְּנָפֵי הַכְּרוּבִים:

6

And the priests brought in the ark of the covenant of the LORD unto its place, into the Sanctuary of the house, to the most holy place, even under the wings of the cherubim.

כִּי הַכְּרוּבִים פָּרְשִׁים כְּנָפֵים
אֶל-מְקוֹם הָאָרוֹן וַיִּסְכּוּ הַכְּרוּבִים
עַל-הָאָרוֹן וְעַל-בִּדְיוֹ מִלְמַעְלָה:

7

For the cherubim spread forth their wings over the place of the ark, and the cherubim covered the ark and the staves thereof above.

וַיֵּאָרְכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרְאוּ רֵאשֵׁי
הַבַּדִּים מִן-הַקֹּדֶשׁ עַל-פְּנֵי הַדִּבְרֵי
וְלֹא יֵרְאוּ תְּחוּצָה וַיִּהְיוּ שָׁם עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

8

And the staves were so long that the ends of the staves were seen from the holy place, even before the Sanctuary; but they could not be seen without; and there they are unto this day.

אֵין בָּאָרוֹן לֹק שְׁנֵי לְחֹת הָאֲבָנִים
אֲשֶׁר הִנֵּחַ שָׁם מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר
כָּרַת יְהוָה עִם-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם
מִמִּצְרָיִם:

9

There was nothing in the ark save the two tables of stone which Moses put there at Horeb, when the LORD made a covenant with the children of Israel when they came out of the land of Egypt.

וַיְהִי בְצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן-הַקֹּדֶשׁ
וַהֲעָנָן מָלֵא אֶת-בַּיִת יְהוָה:

10

And it came to pass, when the priests were come out of the holy place, that the cloud filled the house of the LORD,

וְלֹא-יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשֶׁרֶת
מִפְּנֵי הָעָנָן כִּי-מָלֵא כְבוֹד-יְהוָה
אֶת-בַּיִת יְהוָה: (פ)

11

so that the priests could not stand to minister by reason of the cloud; for the glory of the LORD filled the house of the LORD.

אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֵן
בְּעֹרְפָל:

12

Then spoke Solomon: The LORD hath said that He would dwell in the thick darkness.

בְּנֵה בְנִיתִי בַּיִת זֶבֶל לָךְ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים:

13

I have surely built Thee a house of habitation, A place for Thee to dwell in for ever.

וַיִּסָּב הַמֶּלֶךְ אֶת-פָּנָיו וַיְבָרֶךְ
אֶת כָּל-קְהֵל יִשְׂרָאֵל וְכָל-קְהֵל
יִשְׂרָאֵל עָמַד:

14

And the king turned his face about, and blessed all the congregation of Israel; and all the congregation of Israel stood.

וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו אֶת דָּוִד אָבִי וַיַּכְדּוּ
מִלָּא לְאֹמֶר:

15

And he said: 'Blessed be the LORD, the God of Israel, who spoke with His mouth unto David my father, and hath with His hand fulfilled it, saying:

מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי
אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא־בְחַרְתִּי
בְּעִיר מִכָּל שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל לְבָנוֹת
בַּיִת לַיהוָה שְׁמִי שָׁם וְאֶבְחַר בְּדָוִד
לַיהוָה עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל:

16

Since the day that I brought forth My people Israel out of Egypt, I chose no city out of all the tribes of Israel to build a house, that My name might be there; but I chose David to be over My people Israel.

וַיְהִי עַם־לִבְבִּי דָּוִד אָבִי לְבָנוֹת בַּיִת
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

17

Now it was in the heart of David my father to build a house for the name of the LORD, the God of Israel.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי יֶעַן אֲשֶׁר
הָיָה עִם־לִבְבְּךָ לְבָנוֹת בַּיִת לְשְׁמִי
הִטִּיבְתָּ כִּי הָיָה עִם־לִבְבְּךָ:

18

But the LORD said unto David my father: Whereas it was in thy heart to build a house for My name, thou didst well that it was in thy heart;

כִּי אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי
אִם־בְּנֶה הֵיצֵא מִחֻלְצִיד הוּא־יִבְנֶה
הַבַּיִת לְשְׁמִי:

19

nevertheless thou shalt not build the house; but thy son that shall come forth out of thy loins, he shall build the house for My name.

וַיִּקַּם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר
וַאֲקָם תַּחַת דָּוִד אָבִי וַאֲשַׁבּוּ
עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
וַאֲבָנָה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל:

20

And the LORD hath established His word that He spoke; for I am risen up in the room of David my father, and sit on the throne of Israel, as the LORD promised, and have built the house for the name of the LORD, the God of Israel.

וַאֲשַׁם שְׁם מְקוֹם לְאָרוֹן
אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר
כָּרַת עִם־אֲבוֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאָם אוֹתָם
מִמִּצְרַיִם: (ס)

21

And there have I set a place for the ark, wherein is the covenant of the LORD, which He made with our fathers, when He brought them out of the land of Egypt.'

מפטיר לשבת ראש חודש

צמדזר כ"ח-ט' ט"ו

Numbers 15-28:9

וביום השבת שני כבשים בני שנה
תמימים ושני עשרנים סלת מנחה
בלולה בשמן ונסכו:

XXVIII:9 And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על-עלת
התמיד ונסכה: (פ)

10 This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עליה
ליהוה פרים בני בקר שנים ואיל
אחד כבשים בני שנה שבעה
תמימים:

11 And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשרנים סלת מנחה
בלולה בשמן לפר האחד ושני
עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן
לאיל האחד:

12 and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה
בשמן לכבש האחד עליה ריח
ניחח אשה ליהוה:

13 and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר
ושלישת ההין לאיל ורביעת ההין
לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו
לחדשי השנה:

14 And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה
על-עלת התמיד יעשה ונסכו:
(ס)

15 And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

ישעיהו ט"ו-א' כ"ד

Isaiah 24-66:1

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי
וְהָאָרֶץ תַּדָּם רַגְלִי אֵי-גֵזָה בֵּית אֲשֶׁר
תִּבְנוּ-לִי וְאֵי-גֵזָה מְקוֹם מְנוּחָתִי:

LXVI:1 Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

וְאֶת־כָּל־אֱלֹהֵי יָדֵי עֲשָׂתָהּ וַיְהִיו
כָּל־אֱלֹהֵי נְאֻם־יְהוָה וְאֶל־זֶה
אֲבִיט אֶל־עֲנִי וְנֹכַח־רוּחַ וְחָרַד
עַל־דְּבָרִי:

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה־אִישׁ זֹבַח הַשֶּׁה
עֹרֶף כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחָה דֶם־חֲזִיר
מִזְכִּיר לִבְנֵה מִבְרֶךְ אֹן גַּם־הֶמָּה
בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבִשְׁקֻצֵיהֶם
נַפְשָׁם חִפְצָה:

גַּם־אֲנִי אֲבַחֵר בַּתַּעֲלָלֵיהֶם
וּמִגִּוְרֵתָם אֲבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי
וְאֵין עֲנָה דְבָרִתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ
הָרַע בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר לֹא־חִפְצָתִי
בָּחֲרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה הַחֲרָדִים
אֶל־דְּבָרוֹ אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׁנְאִיכֶם
מְנַדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבֹּד יְהוָה
וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שָׁאוֹן מִעִיר קוֹל מִהִכָּל קוֹל
יְהוָה מִשְׁלָם גְּמוּלָה לְאֹיְבָיו:

בְּטָרֶם תַּחֲוִיל יִלְדָּה בְּטָרֶם יָבוֹא
תִּכְבֹּל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר:

מִי־שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה
הַיּוֹחַל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם־יִגְלַד
גּוֹי בְּעֵם אֶחָת כִּי־תֵלָה גַּם־יִלְדָּה
צִיּוֹן אֶת־בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר
יְהוָה אִם־אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרָתִי
אָמַר אֱלֹהֵינוּ: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וּגִילוּ בָּהּ
כָּל־אֲהֻבָּיהָ שִׂישׁוּ אֶתָּהּ מְשׁוֹשׁ
כָּל־הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

For all these things hath My hand made, and
so all these things came to be, saith the
LORD; but on this man will I look, even on
him that is poor and of a contrite spirit, and
trembleth at My word.

He that killeth an ox is as if he slew a man; he
that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's
neck; He that offereth a meal-offering, as if
he offered swine's blood; he that maketh a
memorial-offering of frankincense, as if he
blessed an idol; according as they have chosen
their own ways, and their soul delighteth in
their abominations;

Even so I will choose their mockings, And
will bring their fears upon them; Because
when I called, none did answer; When I
spoke, they did not hear, But they did that
which was evil in Mine eyes, And chose that
in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble
at His word: Your brethren that hate you,
that cast you out for My name's sake, have
said: 'Let the LORD be glorified, That we
may gaze upon your joy', But they shall be
ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it
cometh from the temple, Hark! the LORD
rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth;
Before her pain came, She was delivered of a
man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath
seen such things? Is a land born in one day?
Is a nation brought forth at once? For as
soon as Zion travailed, She brought forth her
children.

Shall I bring to the birth, and not cause to
bring forth? Saith the LORD; Shall I that
cause to bring forth shut the womb? Saith
thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with
her, all ye that love her; Rejoice for joy with
her, All ye that mourn for her;

לִמְעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׁד
תִּנְחַמְיָה לִמְעַן תִּמְצוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם
מִזֵּיו כְּבוֹדָהּ: (ס)

11 That ye may suck, and be satisfied With the
breast of her consolations; That ye may drink
deeply with delight Of the abundance of her
glory.

כִּי־כֵן אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹשֶׁה אֶלְיָה
כְּנָהָר שְׁלֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד
גּוֹיִם וַיִּנְקֶתֶם עַל־צֵד תִּנְשְׂאוּ
וְעַל־בְּרָכִים תִּשְׁעֲשְׂעוּ:

12 For thus saith the LORD: Behold, I will
extend peace to her like a river. And the
wealth of the nations like an overflowing
stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be
borne upon the side, and shall be dandled
upon the knees.

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמָּו תִּנְחַמְנוּ בֶן אִנְכִּי
אֲנַחְמָכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמּוּ:

13 As one whom his mother comforteth, So will
I comfort you; and ye shall be comforted in
Jerusalem.

וּרְאִיתֶם וּשְׁשׁ לְבָבְכֶם וַעֲצְמוֹתֵיכֶם
כִּדְשָׁא תִפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה
אֶת־עֲבָדָיו וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice,
and your bones shall flourish like young
grass; and the hand of the LORD shall be
known toward His servants, and He will
have indignation against His enemies.

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסְפוּפָה
מִרְכַּבָּתָיו לְהִשָּׁב בְּחִמָּה אָפּוֹ
וַיַּעֲרָתוּ בְלֶהֱבִיאֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And
His chariots shall be like the whirlwind; to
render His anger with fury, And His rebuke
with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יִהְיֶה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חֲלָלִי יִהְיֶה:

16 For by fire will the LORD contend, And by
His sword with all flesh; And the slain of the
LORD shall be many.

הַמְתַּקְדָּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים
אֶל־הַגִּנּוֹת אַחֵר (כ' אַחַד) אֶת־
אֶחָת בְּתוֹךְ אֲכָלֵי בָשָׂר הַחֲזִיר
וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶבְכָּר יִחָדּוּ יִסְפוּ
נַאֲם־יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify
themselves to go unto the gardens, behind
one in the midst, Eating swine's flesh, and
the detestable thing, and the mouse, Shall be
consumed together, saith the LORD.

וְאִנְכִּי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה
לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנֹת
וַיָּבֹאוּ וַיֵּרְאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts;
[the time] cometh, that I will gather all
nations and tongues; and they shall come,
and shall see My glory.

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵתָם
פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ
פּוּל וְלֹד מִשְׁכֵּי קֶשֶׁת תִּבַּל וַיִּנּוּ
הָאֲנִיִּם הָרְחֹקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שְׁמִיעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי
וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I
will send such as escape of them unto the
nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw
the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar
off, that have not heard My fame, neither
have seen My glory; and they shall declare My
glory among the nations.

וַיְבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם
מִכָּל־הַגּוֹיִם מִנְחָה לַיהוָה
בַּסּוּסִים וּבַכָּרֶב וּבַצִּבֹּתִים וּבַפָּרָדִים
וּבַכִּפֹּרוֹת עַל־הַר קֹדֶשׁ יְרוּשָׁלַם
אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלֵי טָהוֹר
בֵּית יְהוָה:

20

And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם
אָמַר יְהוָה:

21

And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים
לִפְנֵי נְאֻם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זִרְעֲכֶם
וּשְׁמֲכֶם:

22

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מְדִי־חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ וּמְדֵי־שַׁבָּת
בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָּל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
לִפְנֵי אָמַר יְהוָה:

23

And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וּרְאוּ בַּפִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים
הַפְּשָׁעִים בִּי כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת
וְאִשָּׁם לֹא תִכָּפֶה וְהָיוּ דִרְאוֹן
לְכָל־בָּשָׂר: וְהָיָה מְדִי חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ
וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אָמַר יְהוָה

24

And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

שמואל א כ': י"ח-מ"ב

I Samuel 42-20:18

וַיֹּאמֶר־לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ
וּנִפְקְדָתָ כִּי יִפְקֹד מוֹשָׁבְךָ:

XX:18

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תִּכְרֹךְ מָאֹד וּבֹאֲתָ
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם
בֵּינוֹם הַמַּעֲשָׂה וַיִּשְׁבֶּתָּ אֶצְלֵי הָאֵזֶל
הָאֵזֶל:

19

And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלֹשֶׁת חֲצִצִּים צָדָה אֲזָרָה
לְשַׁלַּח־לִי לְמַטְרָה:

20

And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וַהֲנִה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנֶּעֱר לְךָ
מִצָּא אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַר אֲמַר
לַנֶּעֱר הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי וַהֲנִה
קָחֵנוּ וְבָאָה בִּי-שָׁלוֹם לְךָ וְאִין דָּבָר
חִי-יִהְיֶה:

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם-כֹּה אֲמַר לְעֹלָם הִנֵּה הַחֲצִים
מִמֶּנִּי וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שָׁלַחְךָ יְהוָה:
וְהִדְבָּר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה
יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

23 And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ
וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אָל-]
לֶאֱכֹל:

24 So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כְּפַעַם
כְּפַעַם אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיָּקֶם
יְהוֹנָתָן וַיָּשָׁב אַבְנֵר מִצֵּד שָׁאוּל
וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25 And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא-דָבָר שָׁאוּל מְאוּמָה בֵּינֵם
הָהוּא כִּי אָמַר מְקַרְהָ הוּא בְּלֹתִי
טָהוֹר הוּא כִּי-לֹא טָהוֹר: (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד
מְקוֹם דָּוִד (פ') וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
אֶל-יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מַדּוּעַ לֹא-בָא
בֶּן-יִשִּׁי גַם-תָּמוּל גַּם-הַיּוֹם
אֶל-הַלֶּחֶם:

27 And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שָׁאוּל נִשְׁאָל נִשְׁאָל
דָּוִד מֵעַמּוּדֵי עַד-בֵּית לֶחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי זָבַח מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בְּעִיר וְהוּא צְוָה-לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם-מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא
וְאַרְאֶה אֶת-אָחִי עַל-כֵּן לֹא-בָא
אֶל-שְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיִּחַר-אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
לֹא בֶן-נִעְוָה הַמְרִדֹּת הָלֹא יָדַעְתִּי
כִּי-בָחַר אֶתָּה לְבֶן-יִשִׁי לְבָשְׁתְּךָ
וּלְבָשֶׁת עֶרְוַת אִמֶּךָ:

30

Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל-הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן-יִשִׁי
תִּי עַל-הָאָדָמָה לֹא תָכֹן אֶתָּה
וּמִלְכוּתְךָ וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ
אֵלַי כִּי בֶן-מָוֶת הוּא: (ס)

31

For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר
אֵלָיו לָמָּה יוֹמָת מָה עָשָׂה:

32

And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שָׁאוּל אֶת-הַחֲנִית עָלָיו
לְהַכּוֹתוֹ וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי-כָלָה הָיָא
מֵעַם אָבִיו לְהָמִית אֶת-דָּוִד: (ס)

33

And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשֻּׁלְחָן
בַּחֲרִי-אַף וְלֹא-אָכַל בַּיּוֹם-הַהוּא
הַשֵּׁנִי לָחֶם כִּי נָעֲצַב אֶל-דָּוִד כִּי
הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34

So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה
לְמוֹעֵד דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35

And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנָעֲרוֹ רֵץ מֵצֵא נָא
אֶת-הַחֲצִיִּים אֲשֶׁר אֲנִי מוֹרֶה
הַנָּעַר רֵץ וְהוּא-יִרְקֶה תַּחְצִי
לְהַעֲבֹרוֹ:

36

And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנָּעַר עַד-מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר
יִרְקֶה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרָי
הַנָּעַר וַיֹּאמֶר הָלֹא תַּחְצִי מִמֶּנִּי
וְהִלָּאָה:

37

And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרָי הַנָּעַר מִהֲרָה
חֲוִשָּׁה אֶל-תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֵט נָעַר
יְהוֹנָתָן אֶת- (כ' הַחֲצִי) [ק' תַּחְצִיִּים]
וַיָּבֹא אֶל-אֲדֹנָיו:

38

And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנָּעַר לֹא-יָדָע מְאוּמָה אֲדָּ יְהוֹנָתָן
וְדָוִד יָדָעוּ אֶת-הַדָּבָר: (ס)

39

But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת-כְּלָיו אֶל-הַנֶּעֱר
אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הֵבִיא
הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנֶּעֱר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֶצֶל הַנָּגֶב
וַיִּפֹּל לְאַפּוֹ אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ
וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ עַד-דָּוִד
הַגָּדִיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם
יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ
וּבֵין זַרְעֵי וּבֵין זַרְעֶךָ עַד-עוֹלָם:
(פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

מפטיר לפרשת זכור

דברים כ"ה:י"ז-י"ט

Deuteronomy 19-25:17

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק
בְּדַרְךְ בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרַךְ בְּדַרְךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל-הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עֵיפָה
וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִים יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹךְ
מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָה אֶת-זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
לֹא תִשְׁכַּח: (פ)

19 Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטר פרשת זכור

שמואל א ט"ו:ז'-ל"ד

I Samuel 34-15:2

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פִּקְדֹתִי
אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר-שָׁם לוֹ בְּדַרְךְ בַּעֲלֹתוֹ
מִמִּצְרָיִם:

XV:2 Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עֲתָה לֵךְ וְהַכִּיתָה אֶת-עַמְלֵק
וְהִחְרַמְתָּם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ
וְלֹא תַחֲמֹל עָלָיו וְהַמָּתָה מֵאִישׁ
עַד-אִשָּׁה מִעַלְלִי וְעַד-יוֹנֵק מִשׁוֹר
וְעַד-שֶׁה מִגִּמְלִי וְעַד-חֲמֹר: (ס)

3 Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-הָעָם וַיִּפְקְדֵם
בְּטַלָּאִים מֵאַתִּים אֶלֶף רַגְלֵי וְעֶשְׂרֵת
אֲלָפִים אֶת-אִישׁ יְהוּדָה:

4 And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד-עִיר עַמְלֵק וַיַּרְב
בְּנַחֲל:

5 And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-הַקִּינִי לְכוּ סְרוּ
רְדּוּ מִתּוֹךְ עַמְלָקִי פֶן-אֶסְפְּדָה עִמּוֹ
וְאַתָּה עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיִּסָּר
קִינִי מִתּוֹךְ עַמְלָק:

6 And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת-עַמְלָק מִחֻוִּלָּה
בּוֹאֵת שׁוֹר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרָיִם:

7 And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֹשׂ אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ-עַמְלָק חִי
וְאֶת-כָּל-הָעָם הַיְּחִידִים לְפִי-חֶרֶב:

8 And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחֲמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג
וְעַל-מֵיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמְּשָׁנִים
וְעַל-הַכָּרִים וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא
אָבּוּ הַחֲרִימָם וְכָל-הַמְּלָאכָה
נִמְבָּזָה וַנִּמָּס אֹתָהּ הַחֲרִימוּ: (פ)

9 But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל
לֵאמֹר:

10 Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שָׁאוּל
לְמֶלֶךְ כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי
לֹא הָקִים וַיִּחַר לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק
אֶל-יְהוָה כָּל-לַיְלָה:

11 'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שְׁאוּל
בַּבֹּקֶר וַיֵּגֶד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר
בֹּא-שְׁאוּל הַכֹּרְמֶלָה וְהִנֵּה מְצִיב
לִי יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל׃

12

And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שְׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ
שְׁאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הַקִּימְתִּי
אֶת-דְּבַר יְהוָה׃

13

And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן
הַזֶּה בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבֹּקֶר אֲשֶׁר אֲזָכִי
שֹׁמֵעַ׃

14

And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

וַיֹּאמֶר שְׁאוּל מֵעַמְלֵקִי הֵבִיאוּם
אֲשֶׁר חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן
וְהַבֹּקֶר לְמַעַן זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
וְאֶת-הַיּוֹתֵר הִחָרַמְנוּ׃ (פ)

15

And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׁאוּל הֲרָךְ
וְאֶגִּידָה לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֵלַי הַלֵּילָה (כ') וַיֹּאמְרוּ[ק'
וַיֹּאמֶר] לוֹ דִּבֶּר׃ (ס)

16

Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה
וַיִּמְשְׁחֶךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל׃

17

And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחְךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר
לְךָ וְהִחָרַמְתָּ אֶת-הַחַטָּאִים
אֶת-עַמְלֵק וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כָּלֹתָם
אֹתָם׃

18

and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט
אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
(ס)

19

Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?'

וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר
שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה וְאֵלֶּךְ בְּדֶרֶךְ
אֲשֶׁר-שָׁלַחְתָּנִי יְהוָה וְאָבִיא אֶת-אַגָּג
מֶלֶךְ עַמְלֵק וְאֶת-עַמְלֵק הִחָרַמְתִּי׃

20

And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֹאשֵׁי תְחָרִם לְזִבְחַ לַיהוָה אֶל־הֵיךְ בְּגִלְגָּל: (ס)	21	But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'
וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפֶז לַיהוָה בְּעֹלֹת וּזְבָחִים כְּשֹׁמֵעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׂמֹעַ מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:	22	And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.
כִּי חַטָּאת־קֶסֶם מְרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים הַפְּצָר יַעַן מָאֲסָתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאַסְךָ מִמֶּלֶךְ: (ס)	23	For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חָטָאתִי כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי יִרְאֵתִי אֶת־הָעָם וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם:	24	And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.
וַעֲתָה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:	25	Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'
וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא אֲשׁוּב עִמָּךְ כִּי מָאֲסָתָה אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאַסְךָ יְהוָה מִהִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)	26	And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'
וַיִּסַּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֹק בְּכַנְף־מַעֲיָלוֹ וַיִּקְרַע: (ס)	27	And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.
וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קְרַע יְהוָה אֶת־מַמְלַכְוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם וַיִּתְּנָהּ לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמָּךְ: (ס)	28	And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.
וְגַם גִּצְחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:	29	And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'
וַיֹּאמֶר חָטָאתִי עֲתָה כַּבְדֵּנִי נָא בְּגֵד זָקֵנִי־עִמִּי וּבְגֵד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:	30	Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'
וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)	31	So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲגִישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג
מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעֵדְנָת
וַיֹּאמֶר אַגַּג אֲכֵן סָר מִרְ-הַמָּוֶת:
(ס)

32

Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שָׁכְלָה נָשִׁים
חֶרֶבְךָ בֵּין-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּךְ
וַיִּשְׁפֹּךְ שְׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה
בְּגִלְגָּל: (ס)

33

And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָה וְשָׁאוּל עָלָה
אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34

Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

מפטיר לפרשת פרה

צמדצ"ט:א'-כ"ב

Numbers 22-19:1

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1

And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה
לֵאמֹר דִּבְרֹה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ
אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ
עַל:

2

This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתְּנָהּ אֵתָּה אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן
וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל-מַחֲוֶיךָ לַמִּחָנֶה
וְשָׁחַט אֹתָהּ לִפְנָיו:

3

And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אַלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ
בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל-נֹכַח פְּנֵי
אֹהֶל-מוֹעֵד מִדָּמָהּ שֶׁבַע פְּעָמִים:

4

And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרַף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ
וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה
יִשְׂרָף:

5

And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ וְאַזְזֹב וְשִׁנִּי
תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שְׂרֵפַת
הַפָּרָה:

6

And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וּכְבֹּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ
בַּמַּיִם וְאַחֵר יָבֹא אֶל-הַמִּחֲנֶה וְטָמֵא
הַכֹּהֵן עַד-הָעֶרֶב:

7

Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשֹּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו
בַּמַּיִם וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא
עַד-הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִם אִישׁ טָהוֹר אֶת אֶפֶר הַפָּרָה
וְהֵנִיחַ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה בְּמָקוֹם
טָהוֹר וְהִיתָה לְעֵדוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נֹדֵד חַטָּאת הוּא:

9

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכַבֵּס הָאִסָּף אֶת-אֶפֶר הַפָּרָה
אֶת-בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהִיתָה
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם
לְחֻקַּת עוֹלָם:

10

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא
שִׁבְעַת יָמִים:

11

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוּא יִתְחַטֵּא-בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם-לֹא
יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
אֲשֶׁר-יָמוּת וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת-מִשְׁכַּן
יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נֹדֵד לֹא-זָרַק עָלָיו
טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמֵאתוֹ בּוֹ:

13

Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי-יָמוּת בְּאֶהֱלָ
כָל-הַבָּא אֶל-הָאֶהֱלָ וְכָל-אֲשֶׁר
בְּאֶהֱלָ יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין-צָמִיד
פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחִל-חֶרֶב אֹו בְּמֵת אֹו-בְּעֶצֶם
אָדָם אֹו בְּקִבְרֵי יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֹפֹר שְׂרָפָה
הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מֵיִם חַיִּים
אֶל-כָּלִי:

17 And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אֶזְוֵב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפְשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׁם
וְעַל-הַנֶּגַע בַּעֲצָם אֹו בַּחֲלָל אֹו
בַּמֵּת אֹו בַּקֶּבֶר:

18 And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּ�בִיעִי וַחֲטָאוּ
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וּכְבָּס בְּגָדָיו וְרָחַץ
בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19 And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקֹּהֵל
כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמָא מִי נִדָּה
לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא הוּא:

20 But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהִיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִנָּה
מִי-הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֶּגַע בְּמִי
הַנִּדָּה יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:

21 And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא
וְהַנֶּפֶשׁ הַנִּגְעָת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב:
(פ)

22 And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטר פרשת פרה

יחזקאל ל"ו:ט"ז-ל"ח

Ezekiel 38-36:16

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים
עַל-אַדְמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם
וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטִמְאַת הַנִּדָּה הִיְתָה
דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17 'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֲשַׁפָּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבִגְלוֹלֵיהֶם
טִמְאוּהָ:

18 Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפְיֵן אֹתָם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת
כְּדַרְכָּם וּכְעִלְיוֹתָם שְׁפָטָתִים:

19 and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם
וַיַּחְלְלוּ אֶת-שֵׁם קֹדֶשׁי בְּאָמַר לָהֶם
עַם-יְהוָה אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ:

20 And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחָמֶל עַל-שֵׁם קֹדֶשׁי אֲשֶׁר
חָלְלוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21 But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לָכֵן אָמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם-לְשֵׁם-קֹדֶשׁי
אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאתֶם
שָׁם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדַּשְׁתִּי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחָלָל
בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בְּתוֹכָם וַיַּדְעוּ
הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי יְהוָה נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוָה
בְּהַקְדָּשִׁי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם:

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי
אֶתְכֶם אֶל-אֶדְמַתְכֶם:

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזִרְקָתִי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים
וַיְהַרְתֶּם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וּמִכָּל-גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסֵּרְתִּי אֶת-לֵב
הָאֶבֶן מִבְּשָׁרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב
בָּשָׂר:

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי
אֶת אֲשֶׁר-בְּחֻקִּי תֵּלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי
תִּשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם:

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיֵּשְׁבֻתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי
לְאֲבֹתֵיכֶם וְהִייתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי
אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים:

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ
וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וְתִנּוּבַת
הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד
חֶרֶפֶת רָעָב בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וְיִזְכְּרֻם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים
וְיִמְעַלְלִיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים
וְיִנְקֻטֻם בְּפָנֵיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְעַל
תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עוֹשֶׂה נָאִם אֲדַנִּי
יְהוָה יוֹדֵעַ לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִכְלִמוּ
מִדַּרְכֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה בְּיוֹם טְהַרִּי
אֶתְכֶם מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי
אֶת־הָעָרִים וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.

וְהָאָרֶץ הַנְּשֻׁמָּה תִעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר
הָיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינַי כָּל־עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.

וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלְלוּ הַנְּשֻׁמָּה
הָיְתָה כְּגַן־עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת
וְהַנְּשֻׁמוֹת וְהַנְּהָרְסוֹת בְּצוּרוֹת
יִשָּׁבוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרְוּ
סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי
הַנְּהָרְסוֹת נָטַעְתִּי הַנְּשֻׁמָּה אֲנִי יְהוָה
דֹּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי: (ס)

36 Then the nations that are left round about you shall know that I the LORD have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the LORD have spoken it, and I will do it.

כֹּה אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה עוֹד זֹאת
אֲדַרֵּשׁ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם
אֲרָבָה אֹתָם כְּצֹאן אָדָם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קִדְשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם
בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים
הַחֲרָבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם וַיֵּדְעוּ
כִּי־אֲנִי יְהוָה: (פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'

שמות י"ז:א'-כ'

Exodus 20-12:1

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1

And the LORD spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים
רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:

2

'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עֵדֶת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ
שֶׂה לְבֵית־אָבִתָּה שֶׂה לְבֵית:

3

Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהֵנֹת מֹשֶׁה
וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֵב אֶל־בֵּיתוֹ
בְּמִכְסֵּת נַפְשָׁת אִישׁ לִפְי אֹכְלוֹ
תִּכְסּוּ עַל־הַשֶּׂה:

4

and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׂה תָּמִים זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן־הַכֹּבָבִשִׁים וּמִן־הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5

Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ
אֹתוֹ כָּל קָהָל עֵדֶת־יִשְׂרָאֵל בֵּין
הָעֶרְבִים:

6

and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן־הַדָּם וַנִּתְּנוּ עַל־שְׁתֵּי
הַמְּזוּזוֹת וְעַל־הַמִּשְׁקוּף עַל הַבָּתִּים
אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם:

7

And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וַיֹּאכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה
צֹלִי־אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל־מִרְרִים
יֹאכְלֶהוּ:

8

And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׂל מִבָּשָׂל
בְּמַיִם כִּי אִם־צֹלִי־אֵשׁ רִאשׁוֹ
עַל־כִּרְעָיו וְעַל־קַרְבּוֹ:

9

Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְהִנָּתַר
מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ:

10

And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְנִיכֶם חֲגָרִים
נַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמִקְלַכֶּם
בְּיָדְכֶם וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפְזוֹן כִּסְחָה
הוּא לַיהוָה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה
הַזֶּה וְהִכִּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ
מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד-בְּהֵמָה
וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֵת עַל הַבָּתִּים
אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת-הַדָּם
וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם וְלֹא-יְהִיָּה בְכֶם נֹגֵף
לְמַשְׁחִית בְּהַכֹּתִי בָאָרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן
וְחִגְגְתֶּם אֹתוֹ תָג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם
חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגַּגְהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹאכְלוּ אֹד
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר
מִבֵּיתְכֶם כִּי כָל-אֹכֵל חֲמֵץ
וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל
מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל-מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אֹד
אֲשֶׁר יֹאכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ הוּא לִבְדּוֹ
יַעֲשֶׂה לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-הַמִּצְוֹת כִּי בַעֲצֵם
הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת-עַבְדְּכֶם מִן-מִצְרַיִם
וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-הַיּוֹם
הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בָּאָרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בָּעֶרֶב תֹאכְלוּ מִצֹּת עַד יוֹם הָאֶחָד
וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שָׁאֵר לֹא יִמָּצָא
בְּבֵתֵיכֶם כִּי כָל-אֲכָל מִחֻמֶּצֶת
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעֵדֶת
יִשְׂרָאֵל בָּגֵר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כָּל-מִחֻמֶּצֶת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל־
מוֹשְׁבֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרות פרשת החודש

The Maftir for Parashat HaHodesh is Exodus .20-12:1

יחזקאל מ"ה:ט"ז-מ"ו:י"ח

Ezekiel 46:18-45:16

כָּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל-הַתְּרוּמָה
הַזֹּאת לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל-הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת
וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ בַּחֲגִים וּבַחֲדָשִׁים
וּבִשְׁבָּתוֹת בְּכָל-מוֹעֲדֵי בֵּית
יִשְׂרָאֵל הוּא-עֹשֶׂה אֶת-הַחֲטָאֹת
וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הָעוֹלָה
וְאֶת-הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד
בֵּית-יִשְׂרָאֵל: (ס)

17

And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כֹּה-אָמַר יְיָ אֱדֹנָי יְהוִה בְּרֵאשִׁיטוֹן
בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶד-בֶּן-בָּקָר
תָּמִים וְחִטָּאת אֶת-הַמִּקְדָּשׁ:

18

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָם הַחֲטָאֹת וְנָתַן
אֶל-מְזוֹזֹת הַבַּיִת וְאֶל-אַרְבַּע פְּנֵי
הָעֹזָרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל-מְזוֹזֹת שַׁעַר
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

19

And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשִׁבְעָה בְּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ
שָׂגָה וּמִפְּתִי וּכְפָרְתָם אֶת-הַבַּיִת:

20

And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בְּרֵאשִׁיטוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שְׁבַע יָמִים
מִצּוֹת יֹאכְל:

21

In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ
וּבְעֵד כָּל-עַם הָאָרֶץ פֶּדַח חֲטָאֹת:

22

And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעַת יְמֵי-הָחֹג יַעֲשֶׂה עֹלָה
לַיהוָה שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים
תְּמִימִם לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֹטֵאת
שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

23 And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל
יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה:

24 And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

בַּשְּׁבִיעִי בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בָּחֹג יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים
כְּחֹטֵאת כְּעֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן:
(ס)

25 In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱדַנִּי יִהְיֶה שַׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפִּנָּה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר
שֵׁשֶׁת יָמִי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִט
יִפְתָּח וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

XLVI:1 Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

וּבָא הַנָּשִׂא דֶּרֶךְ אֹיִלִּים הַשַּׁעַר
מִחוּץ וְעָמַד עַל-מְזוֹזַת הַשַּׁעַר וַעֲשֹׂה
הַכֹּהֲנִים אֶת-עוֹלָתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו
וְהִשְׁתַּחֲוָה עַל-מִפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא
וְהַשַּׁעַר לֹא-יִסָּגֵר עַד-הָעֶרֶב:

2 And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם-הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר
הַזֶּה בַּשַּׁבָּתוֹת וּבַחֲדָשִׁים לַפָּנִי
יִהְיֶה:

3 Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

וְהָעֹלָה אֲשֶׁר-יִקְרֶב הַנָּשִׂא לַיהוָה
בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁה כְּבָשִׂים תְּמִימִם
וְאֵיל תָּמִים:

4 And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים
מִנְחָה מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה:
(ס)

5 and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ פָּר בֶּן-בָּקָר תְּמִימָם
וּשְׁשֶׁת כְּבָשִׂים וְאֵיל תְּמִימָם יִהְיוּ:

6 And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
מִנְחָה וְלִכְבָּשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה:

7 and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

- 8 וּבָבוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר
יָבוֹא וּבִדְרָכּוֹ יֵצֵא:
- 9 וּבָבוֹא עַם-הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה
בְּמוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹן
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ-שַׁעַר
נֹגֵב וְהַבָּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא
דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ
הַשַּׁעַר אֲשֶׁר-בָּא בּוֹ כִּי נָכְחוּ (כ)
יֵצֵאוּ (ק) יֵצֵא:
- 10 וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא
וּבִצְאוֹתָם יֵצֵאוּ:
- 11 וּבַחֲגִים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה
אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל וּלְכִבְשִׁים
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (פ)
- 12 וְכִי-יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נִדְבָּה עֹלָה
אוֹ-שְׁלָמִים נִדְבָּה לַיהוָה וּפָתַח
לוֹ אֶת-הַשַּׁעַר הַפָּנִי קָדִים וַעֲשֶׂה
אֶת-עֹלָתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר
אֶת-הַשַּׁעַר אַחֲרָי צֵאתוֹ:
- 13 וְכִבֶּשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עֹלָה
לְיוֹם לַיהוָה בִּבְקָר בִּבְקָר תַּעֲשֶׂה
אֹתוֹ:
- 14 וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בִּבְקָר בִּבְקָר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהֵין
לָרֶס אֶת-הַסֶּלֶת מִנְחָה לַיהוָה
חֲקוֹת עוֹלָם תִּמְיֵד:
- 15 (כ) וַעֲשׂוּ (ק) יַעֲשׂוּ אֶת-הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הַשֶּׁמֶן בִּבְקָר
בִּבְקָר עוֹלֹת תִּמְיֵד: (ס)
- 16 כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי-יִתֵּן הַנָּשִׂא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נָחֳלָתוֹ הִיא
לְבָנָיו תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה:
(ס)
- And when the prince shall enter, he shall go
in by the way of the porch of the gate, and he
shall go forth by the way thereof.
- But when the people of the land shall come
before the LORD in the appointed seasons,
he that entereth by the way of the north gate
to worship shall go forth by the way of the
south gate; and he that entereth by the way
of the south gate shall go forth by the way
of the north gate; he shall not return by the way
of the gate whereby he came in, but shall go
forth straight before him.
- And the prince, when they go in, shall go in
in the midst of them; and when they go
forth, they shall go forth together.
- And in the feasts and in the appointed
seasons the meal-offering shall be an ephah
for a bullock, and an ephah for a ram, and for
the lambs as he is able to give, and a hin of oil
to an ephah.
- And when the prince shall prepare a
freewill-offering, a burnt-offering or
peace-offerings as a freewill-offering unto the
LORD, one shall open for him the gate that
looketh toward the east, and he shall prepare
his burnt-offering and his peace-offerings, as
he doth on the sabbath day; then he shall go
forth; and after his going forth one shall shut
the gate.
- And thou shalt prepare a lamb of the first
year without blemish for a burnt-offering
unto the LORD daily; morning by morning
shalt thou prepare it.
- And thou shalt prepare a meal-offering with
it morning by morning, the sixth part of an
ephah, and the third part of a hin of oil, to
moisten the fine flour: a meal-offering unto
the LORD continually by a perpetual
ordinance.
- Thus shall they prepare the lamb, and the
meal-offering, and the oil, morning by
morning, for a continual burnt-offering.
- Thus saith the Lord GOD: If the prince give
a gift unto any of his sons, it is his
inheritance, it shall belong to his sons; it is
their possession by inheritance.

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנְחָלָתוֹ לְאֶחָד
מֵעַבְדָּיו וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת
הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לְנָשִׂיא אֶדְ נִחְלָתוֹ
בְּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

17 But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנְחָלַת הָעָם
לְהוֹנֶתֶם מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנְחַל
אֶת־בָּנָיו לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִפְצוּ עָמִי
אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

18 Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

מלאכי ג'ד'-כ"ד

Malachi 24-3:4

וְעִרְבָה לִיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה
וִירוּשָׁלַם כִּימִי עוֹלָם וּכְשָׁנִים
קֶדְמֹנִית:

III:4 Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

וְקִרְבֹּתִי אֲלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהָיִיתִי
עַד מְמֹהֵר בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאֲפִים
וּבְנֹשְׁבֵעִים לְשָׁקֵר וּבְעֹשֵׂי
שָׁכֵר־שָׂכִיר אֶל־מִנָּה וְיִתּוֹם וּמִטִּי־גֵר
וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

5 And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֹׁנֵיתִי וְאַתֶּם
בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם:

6 For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאִשׁוּבָה אֲלֵיכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרָתֶם בְּמֹה
נָשׁוּב:

7 From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

הֲיִקַּבֵּעַ אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם
קֹבְעִים אֹתִי וְאַמְרָתֶם בְּמֹה קֹבְעֵנוּךְ
הַמַּעֲשֶׂה וְהַתְרוּמָה:

8 Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say: 'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and heave-offerings.

בְּמֹאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאַתִּי אַתֶּם
קֹבְעִים חֲגוּי כָּלֹ:

9 Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this whole nation.

הביאו את-כל-המעשר אל-בית
האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני
נא בזאת אמר יהוה צבאות אם-לא
אפתח לכם את ארבות השמים
והריקתי לכם ברכה עד-פלידי:

10 Bring ye the whole tithe into the store-house,
that there may be food in My house, and try
Me now herewith, Saith the LORD of hosts,
if I will not open you the windows of heaven,
and pour you out a blessing, that there shall
be more than sufficiency. .

וגערתי לכם באכל ולא-ישחת
לכם את-פרי האדמה ולא-תשכל
לכם הגפן בשדה אמר יהוה
צבאות:

11 And I will rebuke the devourer for your
good, and he shall not destroy the fruits of
your land; Neither shall your vine cast its
fruit before the time in the field, Saith the
LORD of hosts.

ואשרו אתכם כל-הגוים כיתתיו
אתם ארץ חפץ אמר יהוה צבאות:
(פ)

12 And all nations shall call you happy; For ye
shall be a delightsome land, Saith the LORD
of hosts.

חזקו עלי דבריכם אמר יהוה
ואמרתם מה-נדברנו עליה:

13 Your words have been all too strong against
Me, Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein
have we spoken against thee?'

אמרתם שוא עבד אלהים
ומה-בצע כי שמרנו משמרתו
וכי הלכנו קדרנית מפני יהוה
צבאות:

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and
what profit is it that we have kept His charge,
and that we have walked mournfully because
of the LORD of hosts?'

ועתה אנחנו מאשרים זדים
גם-נבנו עשי רשעה גם בחנו
אלהים וימלטו:

15 And now we call the proud happy; yea, they
that work wickedness are built up; yea, they
try God, and are delivered.'

אז נדברו יראי יהוה איש
אל-רעהו ויקשב יהוה וישמע
ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי
יהוה ולחשבי שמו:

16 Then they that feared the LORD Spoke one
with another; and the LORD hearkened, and
heard, and a book of remembrance was
written before Him, for them that feared the
LORD, and that thought upon His name.

ותיו לי אמר יהוה צבאות ליום
אשר אני עשה סגלה וחמלתי
עליהם כאשר יחמל איש על-בנו
העבד אתו:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of
hosts, in the day that I do make, even Mine
own treasure; and I will spare them, as a man
spareth His own son that serveth him.

ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע
בין עבד אלהים לאשר לא עבדו:
(פ)

18 Then shall ye again discern between the
righteous and the wicked, between him that
serveth God and him that serveth Him not.

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם כָּאֵל בַּעַר כַּתָּנוּר
וְהָיוּ כָל־זָדִים וְכָל־עֲשֵׂה רָשָׁע
קֵשׁ וְלֹהֵט אַתֶּם הַיּוֹם הַזֶּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יֵעָזֵב לָהֶם
שָׂרֵשׁ וְעֵנָף:

19

For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצְאוּתָם וּפְשָׁתָם
כַּעֲגֻלֵי מִרְבֵּק:

20

But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסְוֹתֵם רָשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפְרַח תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

21

And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זְכוֹרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתוֹ בְּחֹרֵב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים:

22

Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה
הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל
וְהַנּוֹרָא:

23

Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהִשִּׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלִב
בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי
אֶת־הָאָרֶץ חָרֵם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלֵחַ
לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם
יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24

And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction. [Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]